Група аутора

ПРИРУЧНИК

ЗА ТАКТИЧКУ ОБУКУ

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

УПРАВА ЗА ШКОЛСТВО И ОБУКУ

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

АУТОРИ

Његослав Кртолица, пуковник
Властимир Стојановић, пуковник
Мићо Црнковић, пуковник
Митар Драгутиновић, пуковник
Новак Марковић, потпуковник

УРЕДНИЦИ

Мирко Радојевић, пуковник
Славиша Савић, потпуковник, дипл.инж.

РЕЦЕНЗЕНТИ

проф. др Радосав Анђелковић, пук. у пензији
проф. др Љубомир Касагић

ЈЕЗИЧКИ УРЕДНИК

Неда Радоњић, професор

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Жељко Хрчек, потпуковник

ЊЕГОСЛАВ КРТОЛИЦА
ВЛАСТИМИР СТОЈАНОВИЋ
МИЋО ЦРНКОВИЋ
МИТАР ДРАГУТИНОВИЋ
НОВАК МАРКОВИЋ

ПРИРУЧНИК ЗА ТАКТИЧКУ ОБУКУ

Београд, 2002.

Начелник Војне академије одобрио је да се приручник може користити као наставни материјал у Војној академији (Инт. бр. 105-1 од 20.07.2001. године).

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Војне академије

УДК 355.42 (035)

ПРИРУЧНИК за тактичку обуку / Његослав Кртолица, Властимир Стојановић, Мићо Црнковић, Митар Драгутиновић, Новак Марковић. –Београд : Генералштаб Војске Југославије, Управа за за школство и обуку, Војна академија, 2002 (Београд : ВИЗ – Секција за штампање и умножавање). – 359 стр.; илустр.; 24cm

Ћир.–Тираж 600.– Литература: стр. 353–359.

а) Тактичка обука– Приручник
1. Кртолица, Његослав

Приручник обрађује поступке војника-појединца и нижих тактичких јединица (одељења, вода и чете) у борби.

Намењен је студентима и наставницима Војне академије.

С А Д Р Ж А Ј

страна

страна

БОРБЕНИ ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА У НАПАДУ

БОРБЕНИ ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА У ОДБРАНИ

МИНЕ У НАОРУЖАЊУ ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

страна

МИНСКА ПОЉА

САВЛАЂИВАЊЕ МИНСКИХ ПОЉА

СТРЕЉАЧКО ОДЕЉЕЊЕ У НАПАДУ И ОДБРАНИ

страна

ОДЕЉЕЊЕ У УЛОЗИ ИЗВИЂАЧКЕ ПАТРОЛЕ

ОДЕЉЕЊЕ У УЛОЗИ ДИВЕРЗАНТСКЕ ГРУПЕ

БЛИСКА ПРОТИВОКЛОПНА БОРБА

ВОД У НАПАДУ

ВОД У ОДБРАНИ

ЧЕТА У НАПАДУ

ЧЕТА У ОДБРАНИ

ЧЕТА – ВОД У НАПАДУ НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

ЧЕТА – ВОД У ЗАСЕДИ

ЧЕТА – ВОД У БОРБИ СА ДИВЕРЗАНТСКИМ ИЛИ ТЕРОРИСТИЧКИМ ГРУПАМА

ИЗВЕШТАВАЊЕ, НАРЕЂЕЊА, БОРБЕНИ ЗАДАЦИ И КОМАНДЕ (ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ)

ВЕЖБЕ ЈЕДИНИЦА ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

страна

ПРЕДГОВОР

Приручник за тактичку обуку је написан на основу борбених правила, Упутства о вежбама јединица Војске Југославије, техничких правила пешадијског наоружања, средстава инжињерије и АБХО, Наставног плана и програма ВА, стања материјалне базе и искустава стечених у досадашњем извођењу тактичке обуке, као и искустава стечених у грађанском рату на простору бивше Југославије.

Приручник је намењен првенствено непосредним извођачима тактичке обуке у Војној академији и старешинама на дужностима командира вода и чете.

Приручник се састоји из два дела; први део чине садржаји борбене обуке појединца, одељења, вода и чете, а други – садржаји Упутства о вежбама јединица Војске Југославије нивоа вода – чете (садржаји израде плана тактичке обуке вода и чете). Свака тематска целина приручника се завршава практичним примером издавања задатка, односно преношења одлуке за одређено борбено дејство.

Коришћење овог приручника претпоставља добру војностручну оспособљеност за тактичку обуку (старешину извођача борбене обуке јединица пешадије) и зато даје само основна упутства – начела за њено извођење. Поред тога, од приручника ове врсте се не могу ни очекивати одговори на конкретна питања и специфичности извођења тактичке обуке (у приручнику се обрађују типичне ситуације), већ то увек решава сам наставник тактичке обуке (непосредни извођач борбене обуке и васпитања војника и јединица пешадије). Значи, обавеза је свих корисника овог приручника да, на основама које он даје, проналазе боља и повољнија решења. Стога овај приручник не може служити као подсетник, нити бити оправдање онима које не раде на сталном сопственом војностручном оспособљавању.

У изради Приручника узете су у обзир и све новине које ће наступити у наредном периоду (увођење нових борбених средстава, вежбалишта – полигона; организација и формација и др.) како Приручник не би за кратко време био превазиђен. Такође, имало се у виду и садашње стање у Војној академији, поссебно што се тиче ма-

теријалне базе, па се у том смислу није односио ни на одређена вежбалишта – полигоне за тактичку обуку.

Приручник даје могућности за уграђивање сопствених искустава и запажања до којих ће се долазити реализацијом програма тактичке обуке.

КРЕТАЊЕ ВОЈНИКА У БОРБИ

1. НАЧИНИ КРЕТАЊА У БОРБИ: УСПРАВНО, ПОГНУТО, ПУЗАЊЕМ И ПРЕТРЧАВАЊЕМ

Војник у борби се креће у саставу одељења, у оквиру борбене групе или самостално, ради доласка у повољан тактички положај у односу на непријатеља. Војник се у борби може кретати на следеће начине: усправно, погнуто, претрчавањем и пузањем. Кретање може бити самоиницијативно или по команди командира (нпр.: "Матићу у висину ... (кораком, трчећи, трком) – НАПРЕД!"

Који ће начин кретања војник применити – зависи од испресецаности и покривености земљишта, близине непријатеља и ефикасности његове ватре.

Војник се креће усправно када га непријатељ не може уочити и гађати. Приликом таквог кретања војник не трчи, сем ако то не захтева извршење задатка, већ, спреман за дејство иде обичним или убрзаним кораком, осматрајући непријатеља и земљиште и водећи рачуна о свом месту у стрељачком, односно борбеном строју (сл. 1).

Слика 1 – Кретање војника на бојишту усправно

Слика 2 – Кретање војника на бојишту погнуто

На земљишту где не постоје довољно високи природни заклони за усправно кретање (живице, насипи, ограде, јаркови – канали и слично) војник се креће погнуто (сл. 2).

Откривено земљиште на бојишту војник савлађује претрчавањем, краћим или дужим скоковима, зависно од удаљености непријатеља и јачине његове ватре. У том случају војник претрчава од заклона до заклона, заустављајући се, обично, на сваких 20–40 корака. Уколико је непријатељ даље и његова ватра слабија, скокови су дужи и обратно.

Приликом кретања војника на бојишту усправно, погнуто и претрчавањем, оружје се носи у руци, спремно за борбену употребу (пушкомитраљез 7,9*mm* помоћу двоструког ременика, а пушкомитраљез 7,62*mm* исто као и пушка).

Као начин кретања на бојишту, пузање се примењује: када постоје мање неравнине на земљишту, а треба непријатељу прићи прикривено; када се прилази препрекама ради отварања пролаза; када је јака непријатељева ватра, па другачије кретање није сврсисходно. Пузање може бити четвороношке, потрбушке и на боку.

Пузање четвороношке војник примењује на бојишту када је земљиште са ниским растињем (жито, трава, ниски кукуруз) и мањим неравнинама. Пузање се изводи на коленима и подлактицама, наизменичним померањем ногу и руку, као код обичног кретања (лева нога, десна рука). Оружје се држи за ременик до цеви, наслоњено на подлактицу руке (сл. 3).

Слика 3 – Кретање војника на бојишту пузањем четвороношке

Ако се због особина земљишта и јачине непријатељеве ватре пузање четвороношке не може извести, примењује се пузање потрбушке. При пузању потрбушке, тело је приљубљено уз земљу, глава се не подиже; наизменично се померају руке и ноге и држи оружје као при пузању четвороношке.

Слика 4 – Кретање војника на бојишту пузањем потрбушке

Пузање на боку се примењује при ношењу тежег оружја (ручног бацача, ручног бацача ракета, пушкомитраљеза, митраљеза), појединих делова минобацача (подлоге, цеви, лафета), сандука са муницијом и извлачења рањеног или повређеног војника (спасилац легне на бок испред повређеног кога, такође, постави да лежи на боку; горњу руку повређеног пребаци преко свог горњег рамена, ухвати га испод шаке доњом руком, а затим горњом руком ухвати повређеног за одећу у пределу кука, превали се заједно са повређеним на трбух, тако да повређени лежи потрбушке на леђима спасиоца; из тог положаја спасилац се подигне на колена и на слободну руку и отпузи у заклон) и сл. Кретање (пузање) изводи се тако што се војник петом десне (леве) ноге ослони на земљу што ближе телу и, помажући се њоме, преноси тело напред, а затим пружа леву руку не мењајући положај ноге десне (леве) продужава кретање (сл. 5).

Слика 5 – Кретање војника на бојишту пузањем на боку

Пре почетка сваког кретања војник на свом правцу бира објекте погодне за заклон, припрема се за покрет (прекида ватру,

допуњује и кочи оружје, враћа нишане, узима опрему ако је била скинута) и одлучује се који је најпогоднији правац и начин кретања до изабраног заклона за заштиту и дејство.

Пошто изабере правац и место до кога треба претрчати (стићи), хитро се диже (пушку и пушкомитраљез 7,62*mm* држи иза задњег нишана тако да обухвати ременик, ручни бацач или ручни ракетни бацач за цев; пушкомитраљез 7,9*mm* преноси помоћу двострукoг ременика), брзо претрчава до изабраног заклона и заузима одговарајући став. Да би обмануо непријатеља о месту где се налази, војник може, пошто се заустави, да отпузи неколико метара у страну и заузме заклон.

По дубоком снегу војник се креће помоћу крпљи и скија или пртином коју војници наизменично праве на правцу кретања.

Залеђене површине и мале реке (канале), кад је лед дебљи и може издржати тежину човека, (4*cm* при температури -10°C) војник савлађује обичним (вољним) кораком. Ако је лед тањи и не може да издржи тежину човека, поток и река се прелазе ојачавањем места преласка помоћу дасака и другим приручним средствима.

2. КРЕТАЊЕ НОЋУ

Мрак је основна карактеристика ноћи. С обзиром на то да је у мраку веома ограничена видљивост и да је сведена на блиска одстојања, то се, зависно од стања облачности и месечине, видљивост креће од десет, па до неколико стотина метара када су најповољније околности (пун месец и ведро време). Појава мрака повезана је са тишином и ограничавањем опште живости, па код људи изазива и сањивост и потребу за одмором, али истовремено ствара и извесну напетост и повећану осетљивост на спољне утиске. Према томе, ноћна дејства (па и кретање као њихов саставни део), пре свега, захтевају повећане физичке напоре, што захтева посебне припреме војника за рад ноћу.

Ноћу је веома отежано осматрање (извиђање), које се често своди на прислушкивање; знатно је смањена моћ географске и тактичке оријентације на месту и кретању; одржавање непосредне везе је сведено на блиска одстојања; на основу разних звукова и шумова, који се због општег смирења и тишине јасније чују него дању, лако се долази до претераних и нереалних утисака и закључака.

Кретање ноћу, због отежане оријентације, прегледности и везе, треба да буде једноставно по замисли и начину извођења. Ноћ отежава усклађивање ватре и покрета. Кретање на покривеном и испресецаном земљишту (крашко, брдско-планинско, пошумљено) ноћ још више отежава, умањујући и онако слабу прегледност и проходност.

Ноћу, пре кретања, војник подешава оружје и опрему и маскира делове који дају одблесак. Мора се кретати нечујно, нарочито на каменитом земљишту, кроз шибље, шуму и воду.

У тамној ноћи војник се креће усправно, а у светлој ноћи, када се тело оцртава на хоризонту и када постоји могућност употребе средстава за осматрање ноћу, погнуто или као дању (користе се разна маскирна средства, увале, усеци, канали, грађевински објекти и сл.).

Кроз високу траву и шибље током кретања војник рукама најпре размиче траву и шибље испред себе. При кретању кроз нижу траву и шибље, ноге подиже изнад траве и шибља и спушта на тло.

Приликом пузања по тврдом тлу, кундак пушке или ашовчић не треба да ударају о земљу нити да други делови опреме ударају један о други. Пузање ноћу се изводи као и дању и мора бити нечујно.

Ако војник има инфраскоп или акустични детектор и ако се они активирају, значи да се нашао у пољу осматрања. Одмах треба да се склони у страну, да користи заклон или маску и мења правац кретања.

Приликом осветљавања земљишта војник одмах залеже а чим осветљавање престане, продужава покрет. Не треба гледати према извору светлости, јер може доћи до привременог заслепљивања, што отежава осматрање и кретање.

Предмети се ноћу најбоље могу уочити и распознати из лежећег става. Правац кретања војник одређује помоћу оријентира за ноћ (истакнути висови, вештачки објекти, дрвеће и други објекти који се виде ноћу), или помоћу азимута.

3. ОСМАТРАЊЕ У БОРБИ

Осматрање у борби је један од начина извиђања којим се прикупљају подаци о непријатељу, сопственим снагама, земљишту и метеоролошким приликама. Осматрање организују и обављају све јединице и појединци у свим условима припремања, организовања и извођења борбених дејстава. Осматрање се обавља визуелно и разним техничким средствима.

Осматрач је војник одређен и посебно обучен за осматрање; одређује се у одељењу, воду и чети у свим борбеним дејствима. Осматрач мора да има добар вид, слух, моћ запажања и осећај за простор и време. Осматрање обавља визуелно, техничким средствима и комбиновано.

Задатак осматрача је да осматра, уочава и извештава о свему што се збива у одређеној зони осматрања, посебно о кретању и дејству непријатеља. Дужност осматрача траје највише два часа, а у неповољним временским условима (зима, падавине, врућина) и мање.

Место за осматрача одређује старешина који даје задатак осматрачу или место бира сам осматрач. Треба да буде даље од уочљивих природних и вештачких објеката (вис, усамљено дрво и сл.); обично је у близини старешине и треба да омогући:

– добру прегледност у зони осматрања;

– заклоњеност од осматрања непријатеља са земље и из ваздушног простора;

– заштиту осматрача од дејства непријатељеве ватре;

– сигурну везу са претпостављеним старешином и лако извештавање о примећеном (сл. 6).

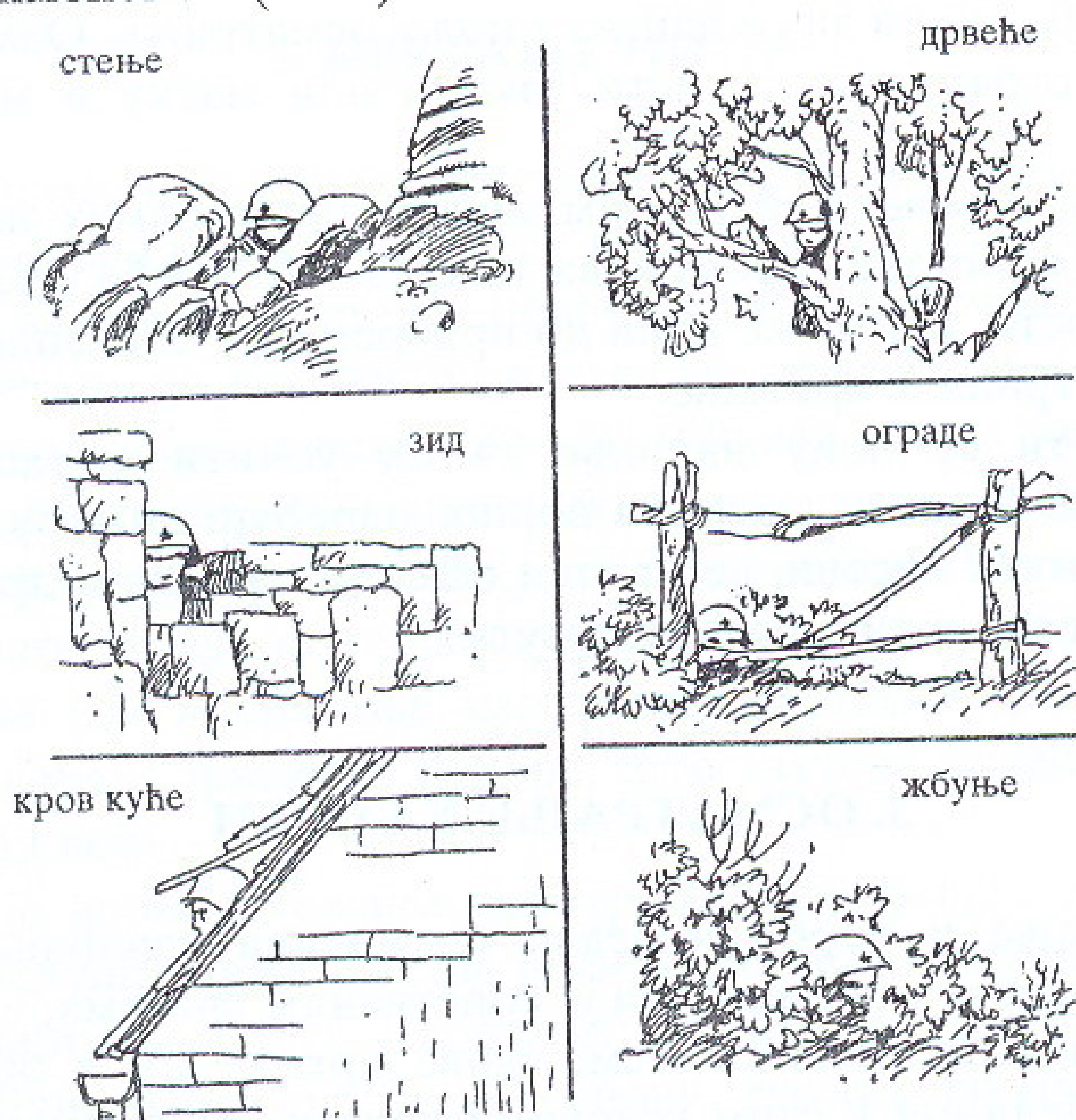

Слика 6 – *Коришћење различитих објеката за осматрачницу*

Када се одреди место, осматрачу се издаје задатак који садржи:

– оријентире (у зони осматрања дају се здесна улево, тако да у сваком појасу осматрања буде бар по један);

– податке о непријатељу (где се налази, јачина, намере и сл.);

– зону осматрања;

– задатак (осматрање и уочавање циљева, места на која треба обратити нарочиту пажњу, осматрање НХ удара, ваздушног простора итд.);

– место претпостављеног старешине;

– начин извештавања и сигнале.

Осматрач је дужан да:

– маскира место за осматрање;

– познаје поступке непријатеља;

– познаје задатке своје јединице и суседа;

– непрекидно осматра у додељеној зони;

– правовремено открива активности непријатеља;

– извештава о свему што је уочио.

Осматрач почиње осматрање ближег појаса, и то од себе ка непријатељу, здесна улево, а затим у обрнутом смеру. Нарочиту пажњу мора обраћати на: јаруге, насељена места, истакнуте објекте, путеве, раскрснице, прелазе преко водених препрека, ивице и просеке (пропланке) у шуми, радове у рејону распореда непријатеља и на раније уочене циљеве (сл. 7).

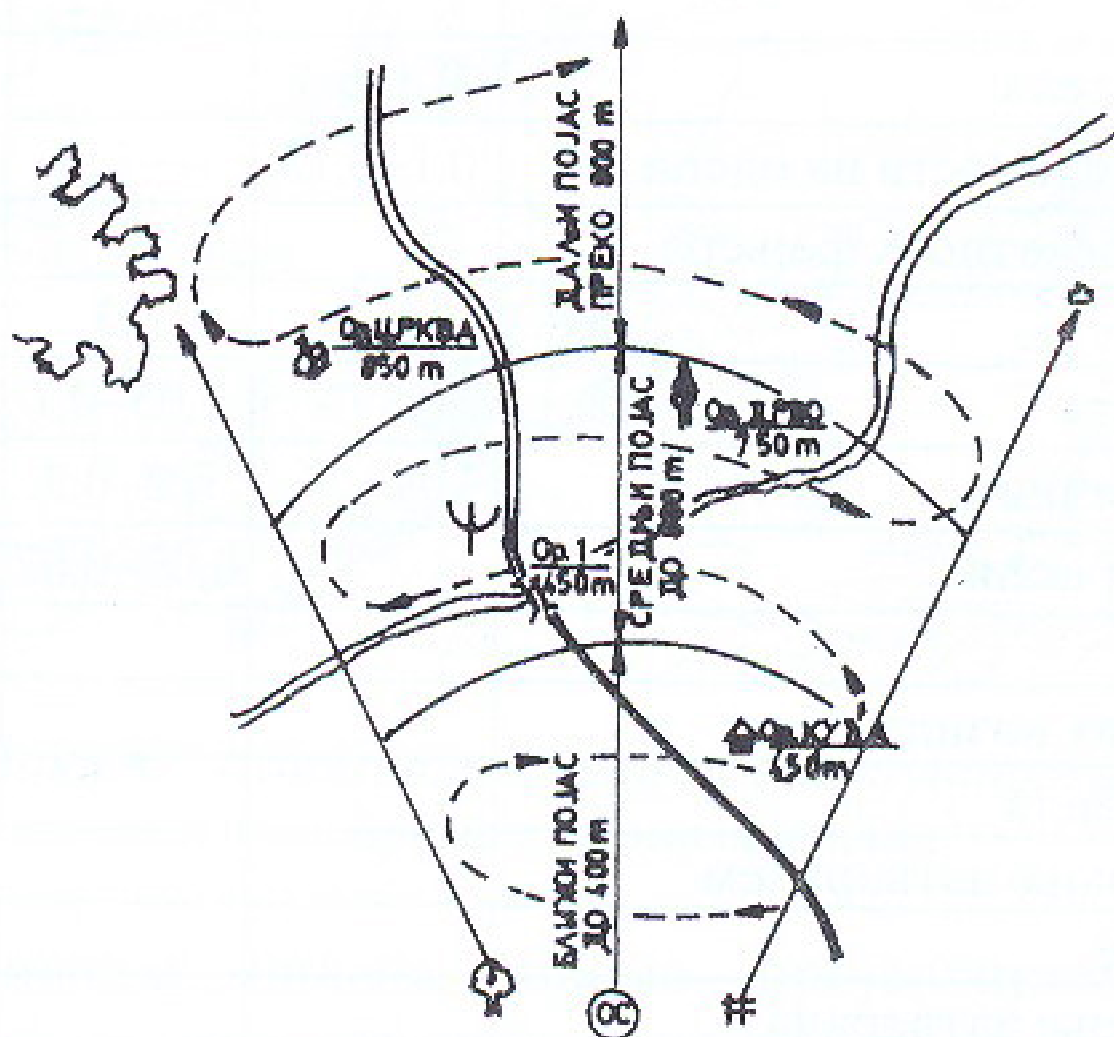

Слика 7 – *Приказ зоне осматрања са начином осматрања*

Извештавање о уоченом осматрач обавља гласом или сигналима (пример: "Оријентир 1, лево 3, даље 100, митраљез", што значи да се митраљез налази за око 3 прста лево и око 100*m* даље од оријентира 1).

Осматрање ноћу и у другим условима ограничене видљивости знатно је отежано, те се надокнађује пажљивим прислушкивањем. Прислушкивање је пасивна радња којом се допуњује осматрање, а обавља се слухом или техничким средствима. Да би прислушкивање било успешно, морају се познавати даљине пријема звукова и шумова и имати у виду њихова јачина, доба дана, временске прилике и земљиште и оштрину слуха. Осматрач треба да буде увежбан за брзо откривање циљева ноћу према звуку, шумовима и другим знацима (табела 1).

Табела 1

ТАБЛИЦА ВИДЉИВОСТИ И ЧУЈНОСТИ

Објекти – активности	Видљивост у *km*		Чујност у *km*
	Дању	Ноћу	
Фабрички димњак и појединачне зграде	4–5		
Средња и велика појединачна стабла	1,2–2		
Пешадијска колона на маршу	1,5		
Војник у покрету или цев тенковског топа	0,85–0,9		
Поједини делови тела	0,3–0,4		
Лице, очи или појединости на одећи	0,1–0,15		
Блесак ватре или светлост фењера		2	
Пламен шибице		0,3	
Запаљена цигарета		0,05–0,1	
Покрети при месечини		0,2–0,3	
Покрети у тамној ноћи		0,05–0,07	
Пуцањ из пушке			3
Кретање оклопних возила			0,8–1,5
Кретање аутомобила			0,5
Неопрезно руковање затварачем			0,4
Звецкање опреме			0,3
Опрезно повлачење затварача			0,05
Разговор, кретање по тврдом земљишту, камењару и сувом лишћу			0,2

Место за осматрача, кад се не располаже уређајима за осматрање ноћу, бира се у подножју узвишења и на местима одакле се лакше уочавају циљеви који се пројектују на хоризонту.

Осматрач ваздушног простора је војник одређен да оком и двогледом осматра ваздушни простор у рејону јединице и да непосредно открива непријатељев напад из ваздушног простора. Осматра кружно или у сектору од 180^0 и посебну пажњу обраћа откривању летелица на малим висинама. О осмотреним (откривеним) летелицама извештава гласом. Уочене циљеве показује према странама света, оријентирима, бројчанику часовника и у односу на стране сопствене јединице.

Показивање циљева према странама света се састоји у одређивању положаја откривене летелице у односу на страну света. Ознаке страна света постављају се помоћу бусоле. На тај начин осматрач може да јави, нпр.: "Авиони (хеликоптери) са севера, мала група, врло ниско" (сл. 8).

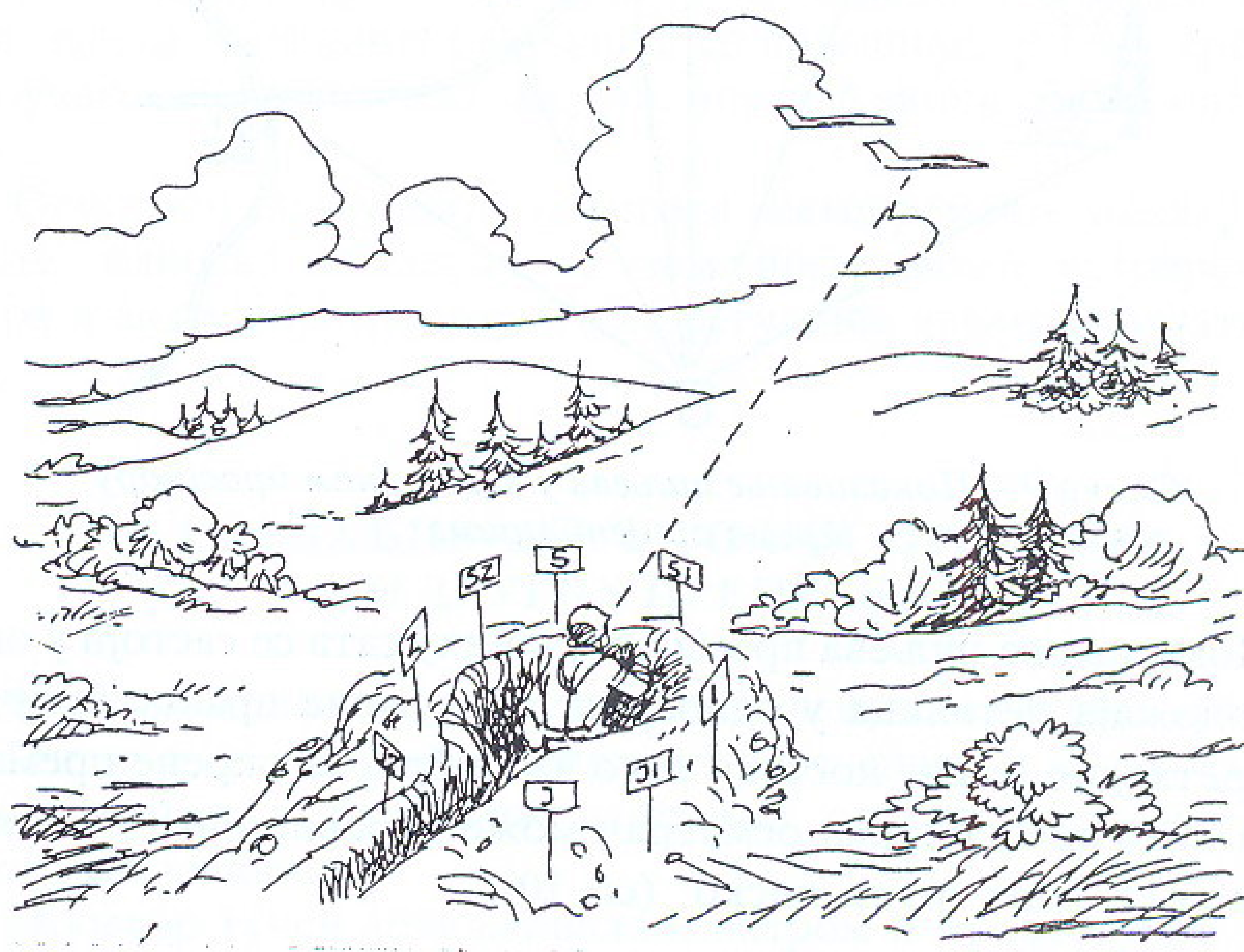

Слика 8 – Показивање циљева у ваздушном простору према странама света

Показивање циљева према оријентирима се састоји у одређивању положаја летелице у односу на одређени оријентир на земљишту. За оријентире се одређују уочљиви објекти који су од осматрача удаљени од 3000 до 5000*m*. Оријентири се одређују у два

појаса, први на око 3000*m*, а други на око 5000*m*. Нумеришу се бројевима здесна улево, прво ближи, а затим даљи појас оријентира. При откривању летелице осматрач може да јави, нпр.: "Авиони, оријентир 2, мала група, ниско" (сл. 9).

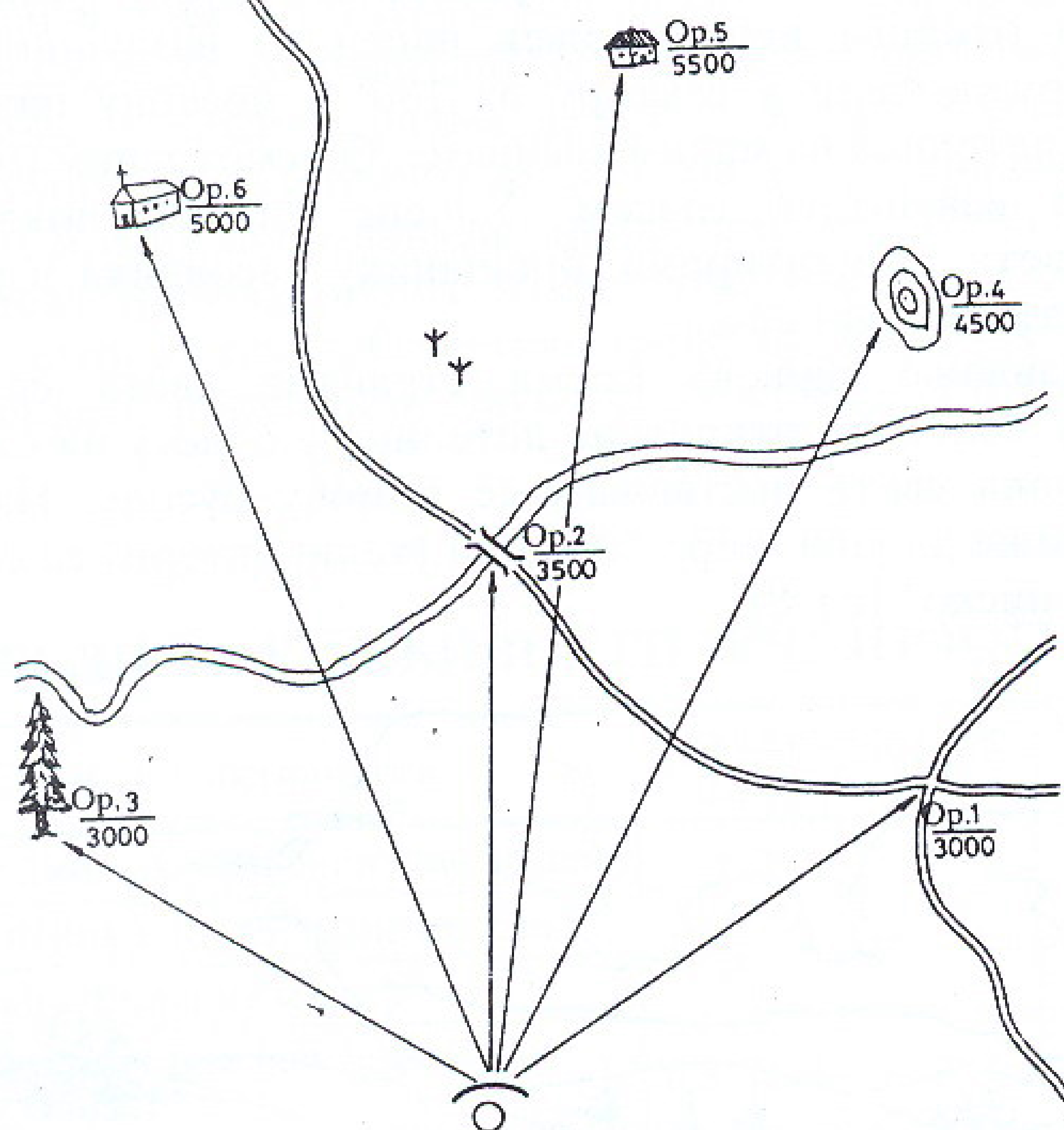

Слика 9 – Показивање циљева у ваздушном простору према оријентирима

Показивање циљева према бројчанику сата се састоји у одређивању положаја летелица у односу на продужене правце бројчаника сата. Претходно се сат постави тако да се број 12 окрене према северу. При показивању циља осматрач може да јави, нпр.: "Хеликоптери, правац 11, мала група, ниско" (сл. 10).

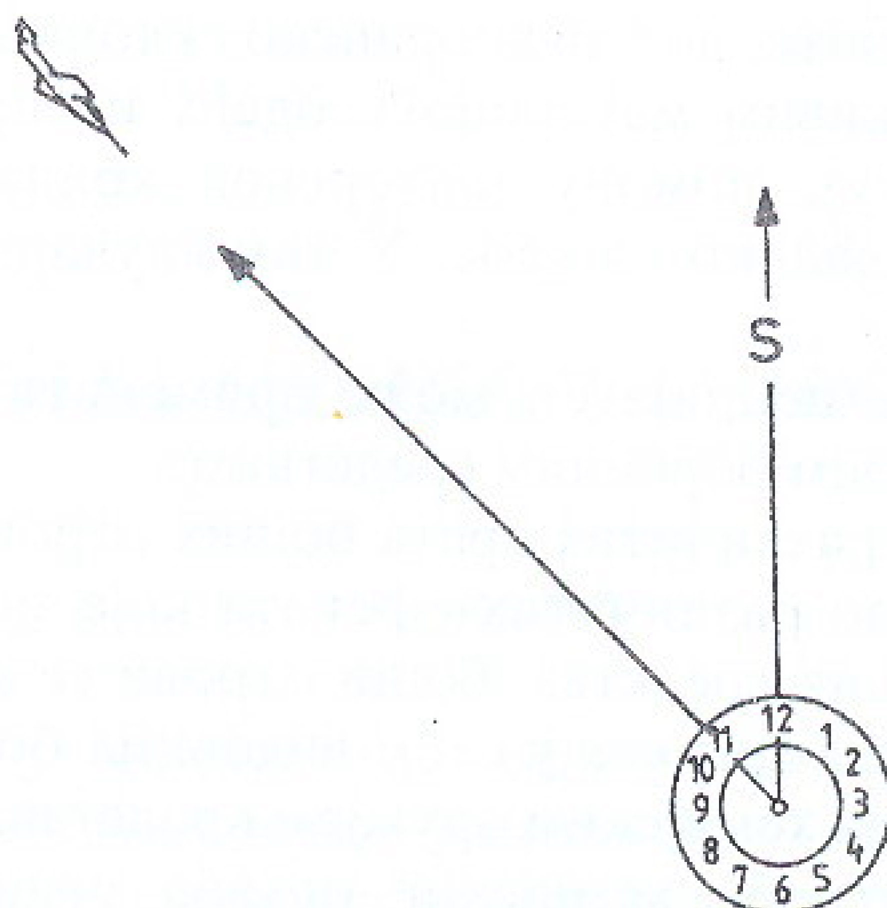

Слика 10 – Показивање циљева у ваздушном простору према бројчанику сата

Показивање циљева у односу на стране сопствене јединице (слева, здесна, са фронта) најчешће се примењује у току кретања. У том случају осматрач може да јави, нпр.: "Авиони слева, мала група, ниско".

Осматрач ваздушног простора истовремено осматра и земљиште, односно осматрач на земљишту може истовремено да осматра и ваздушни простор. То се регулише давањем задатка осматрачу.

4. САВЛАЂИВАЊЕ ТУЧЕНОГ ПРОСТОРА И ДРУГИХ ПРЕПРЕКА

Масовном, изненадном, тачном и снажном ватром артиљерија неутралише или уништава непријатељеве снаге и средства и тако пружа подршку у борбеним дејствима оклопно-механизованих и пешадијских јединица.

Простор тучен артиљеријском ватром и монобацачима војник треба да обилази. Ако се нађе на тученом простору, савлађује га или препречавањем или се склања у погодан заклон (левак експлозије, удубљења и сл.), одакле у погодном моменту наставља пребацивање до следећег заклона. Паузе у непријатељевој ватри треба да користи за покрет.

Када непријатељ дејствује запаљивим борбеним средствима, војник избегава пламен, склањањем у најближи заклон (зграда,

пропуст, тунел, склониште, подгрудобранско склониште и сл.). Ако је војник захваћен запаљивим материјама, одећу и опрему гаси ваљањем по земљи (песку), помоћу шаторског крила и ћебета или скидањем и бацањем далеко од себе. У тим случајевима војници се међусобно помажу.

Хемијско оружје непријатељ може применити самостално или у комбинацији са осталим борбеним средствима.

Због постојања различитих врста бојних отрова и средстава за њихову примену и врло различитих ефеката које могу испољити на живу силу и материјална средства, бојни отрови се могу употребити против најразноврснијих циљева у свим видовима борбених дејстава. Основни објекат напада хемијским оружјем представља жива сила.

Искључива употреба хемијског оружја ради контаминације земљишта или неког објекта мало је вероватна, изузев када су у питању извори воде, складишта животних намирница или делови земљишта који се не могу обићи или за релативно дуг период напустити.

Контаминирано земљиште војник мора савлађивати када нема услова да га обиђе, а борбена ситуације захтева да се одређен простор мора што пре прећи (противнапад, наступање од линије развоја – полазног положаја, ПДБ и сл.). Такво земљиште се савлађује брзо, најкраћим правцем. Пре савлађивања контаминираног земљишта пешице, заштитна маска и рукавице се стављају у заштитни положај, а чизме се премазују заштитном пастом. При кретању преко контаминираног земљишта са високим растињем (шума, кукуруз, и сл.) користи се заштитни огртач. Уколико је потребно залегање на контаминираном земљишту користи се простирач (формацијски или направљен од приручног материјала).

ЗАШТИТА ОД ДЕЈСТВА НХБ ОРУЖЈА

УВОД

Сазнање о опасностима која настају употребом било ког оружја, а посебно нуклеарног, хемијског и биолошког, принудила су човека да проналази и најбоље могућности за заштиту од њиховог дејства. Најсложенија и најразноврснија је заштита од нуклеарног, хемијског и биолошког оружја.

Нуклеарно, хемијско и биолошко оружје представљају најмоћније од свих до данас познатих врста оружја, јер за веома кратко време и на великом простору могу да униште велики број људи и материјалних добара која служе човеку за нормално живљење.

На основу анализа ефеката дејства НХБ оружја може се доћи до закључка да у случају његове примене могу настати такви губици живе силе, борбене технике, објеката и опреме који повлаче за собом губитак борбене способности јединица и могућност успешног извршавања наменских задатака. Да би се искључила могућност великих губитака употребом НХБ оружја, или да би се максимално умањиле последице његовог дејства, неопходно је да људство добро познаје систем заштите, да стекну велику умешност у предузимању мера заштите и да научи да вешто води борбена дејства у условима његове примене. Због огромне снаге и разноликости поражавајућег деловања НХБ оружја, а ради заштите свих, почев од појединца до највеће јединице, предузимају се многе мере и активности како би се последице избегле или минимално смањиле.

Према начину извршења, мере НХБ заштите могу бити: активне и пасивне.

Активне мере се предузимају да би се противник онемогућио, или ослабио, да ефикасно примени НХБ оружје. Основни нисиоци су авијација, ракетне јединице, артиљерија, јединице у позадини непријатеља и др., чије је дејство усмерено на уништавање складишта, транспорта, уређаја за лансирање и др. Организација и извођење ових мера обрађени су у посебним борбеним правилима.

Пасивне мере обухватају мноштво тактичких поступака појединца, као и коришћење техничких средстава да би се избегле или умањиле последице дејства НХБ оружја. Тактичке мере своде се, углавном, на погодан избор маневра за борбена дејства, заузимање растреситог распореда јединица, честе промене ватрених положаја и рејона распореда, склањање већег дела људства и материјално-техничких средстава у заклоне, коришћење заштитних својстава терена, борбене технике, фортификацијских објеката, грађевинских објеката и др.; техничке мере углавном обухватају коришћење личних и колективних средстава заштите.

На тај начин НХБ заштита представља читав комплекс мера које се изводе да би се избегли губици живе силе, материјално-техничких средстава и објеката употребом НХБ оружја или да би се максимално ослабили резултати његовог дејства, а самим тим сачувала борбена способност јединица ради извршења основних задатака.

Заштита од дејства НХБ оружја дели се на личну и колективну заштиту живе силе и заштиту материјално-техничких средстава.

У моменту нуклеарне експлозије, човек може бити изложен дејству ударног таласа, термалног зрачења и радиоактивног зрачења, а у моменту хемијског напада – дејству бојних отрова у облику капи аерозола и пара. Поред тога, може се, стицајем околности у току извођења борбених дејстава, наћи у облаку радиоактивне прашине, пара и аерозола бојних отрова или, пак, на земљишту контаминираном радиоактивном прашином или капима и аерозолима бојних отрова. У случају биолошког напада, човек може бити директно изложен дејству биолошког аерозолног облака или буде суочен са биолошки контаминираном околином где већ влада епидемија неке болести.

У наведеним ситуацијама човек мора првенствено са̂м да предузима многе мере како би себе заштитио, а тиме преживео и сачувао организам за извршење постављених задатака.

Према томе, под појмом личне заштите се подразумевају: употреба формацијских, приручних и месних средстава за заштиту; предузимање одговарајућих поступака у време и после НХБ удара ради непосредне заштите појединца, личног наоружања и опреме; коришћење рељефа и објеката на земљишту; појединачна заштита животиња.

1. СРЕДСТВА ЗА ЛИЧНУ ЗАШТИТУ

Заштитне рукавице

Заштитне рукавице се користе за заштиту руку од контаминације радиоактивним падавинама, капима, парама и аерозолима бојних отрова и биолошких агенаса. Заштитне рукавице се стављају као заштита (у заштитни положај) након стављања заштитне маске (без команде).

После коришћења треба заштитне рукавице деконтаминирати, опрати, осушити и, по потреби, посути талком, а затим их пресавити и ставити у торбицу заштитне маске.

Слика 1 – Заштитне рукавице: 1) ЗР-М25; 2) ЗР-М3; 3) ЗР за извиђаче и лаборанте АБХО

Заштитни огртач

Заштитни огртач се користи за заштиту тела од контаминације капима бојног отрова и радиоактивном прашином.

Заштитна моћ заштитног огртача је ограничена. Код капљичасте контаминације бојним отровима може се користити само једном (не штити од пара БОт), а код контаминације радиоактивном прашином – више пута.

Заштитни огртач се израђује у једној величини, димензија 176–235*cm* (лучно), масе 450*g*.

На команду: "Огртач навуци", или на сигнал НХБ опасности, заштитни огртач се извади из торбице заштитне маске (пошто су претходно стављени у заштитни положај заштитна маска и рукавице). Потом се корисник окреће у правцу ветра, капуљачу набацује на главу, а огртач пусти да се развије и рашири (сл. 2). Након тога корисник окреће леђа ветру и траке огртача везује око врата. На бочним странама огртача се налазе прорези помоћу којих се огртач придржава.

На команду: "Огртач скини", одвезују се траке, а огртач се издиже на горе и одбрацује уназад. Заштитне рукавице и заштитна маска се скидају по наређењу.

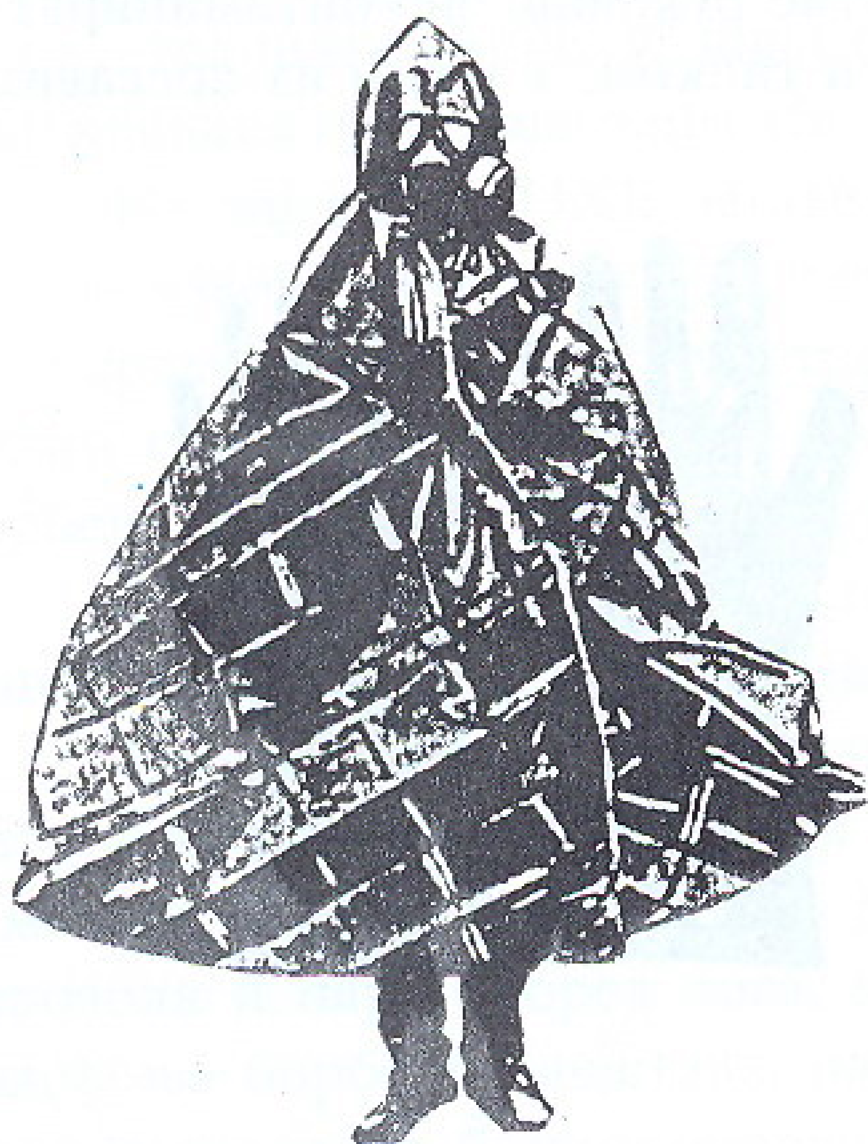

Слика 2 – Заштитни огртач у заштитном положају

Заштитне чарапе

Заштитне чарапе су намењене за заштиту ногу и обуће од контаминације капима, парама и аеросолима бојних отрова, течних и чврстих радиоактивних контаминаната, као и од дејства пламена запаљивих смеша типа "напалм".

Заштитне чарапе се састоје од сара и табаница. Саре чарапа и траке за притезање израђене су од фине полиестерске тканине, а табанице чарапа од пуније и јаче полиестерске тканине чији је спољни, газећи слој рељефаст и дебљи. Саре се кроје из једног дела, формирају се шавови и лепе.

Заштитне чарапе су сивомаслинасте боје, масе 550 gr, израђују се у једној величини. Намењене су за једнократну употребу на температури од -30°C до +50°C.

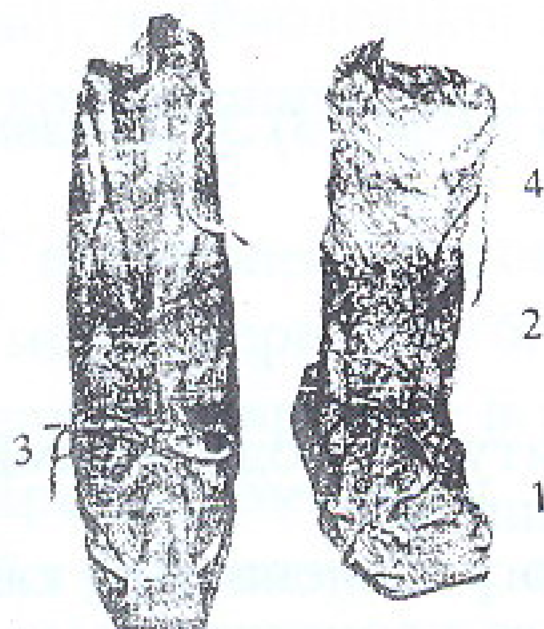

Слика 3 - заштитне чарапе
1.- табанице, 2-саре, 3 и 4-траке

Заштитна моћ чарапа на бојне отрове на температури од 36 ± 1°C јесте 30 минута.

Заштитне чарапе носе се у маршевском и заштитном положају. У маршевском положају носе се у борбеном ранцу, а у заштитном преко војничких чизама.

На команду: "Чарапе навуци", или на сигнал НХБ опасности отворити кесу, извадити чарапе из кесе, навући их преко обуће, прите-гнути траке и везати напред.

На команду: "Чарапе скини", треба одвезати траке, десном ногом нагазити на задњи део табанице леве чарапе и извући леву ногу до пола, затим левом ногом нагазити задњи део табанице десне чарапе и извући десну ногу, а онда са леве ноге стрести чарапу.

Заштитна маска M1/M2 (сл. 4 и 5)

Заштитна маска је намењена за заштиту органа за дисање, лица и очију од радиоактивних падавина, бојних отрова и биолошких агенаса.

Заштитна маска образином штити лице од спољног ваздуха на принципу изолације, уз истовремено прочишћавање контаминираног ваздуха кроз цедило.

Заштитна маска је смештена у торбици у којој се налазе три џепа, такође, за смештај: сапунске и фланелске крпице (мали џеп), чепића и поклопца цедила (средњи џеп), личног прибора за деконтаминацију, заштитних рукавица и огртача (велики џеп).

Пре издавања заштитне маске на употребу треба кројачким метром измерити обим главе. За мерење се могу користити лењир и канап.

На основу добијених података, користећи табелу 1, одређује се потребна величина заштитне маске.

Табела 1.

Ознака величине	Обим главе у *cm*	
	Хоризонтално	Вертикално
"М" мала	55–56	61–62
"С" средња	57–59	63–66
"В" велика	60–62	66–67

Образина маске се чисти од талка и прашине чистом и сувом крпом (најбоље фланелском), а, по потреби, и навлаженом благим раствором сапуна, детерџента или једноипопроцентним воденим раствором натријум-бикарбоната.

За дезинфекцију заштитне маске користи се двоипопроцентни раствор формалина или седамдесетпетопроцентни раствор алкохола, а ако нема тих матéрија, онда вода и сапун.

Слика 4 – Заштитна маска М1

При дезинфекцији, посебну пажњу треба обратити на унутрашње пределе образине око носног уметка и предела намењеног за уста. Ако се користи двоипопроценти раствор формалина, образину обавезно треба посушити сувом и чистом крпом и изложити проветравању да би се одстранио мирис дезинфекционог средства.

После извршене дезинфекције образине, треба подесити еластичне траке.

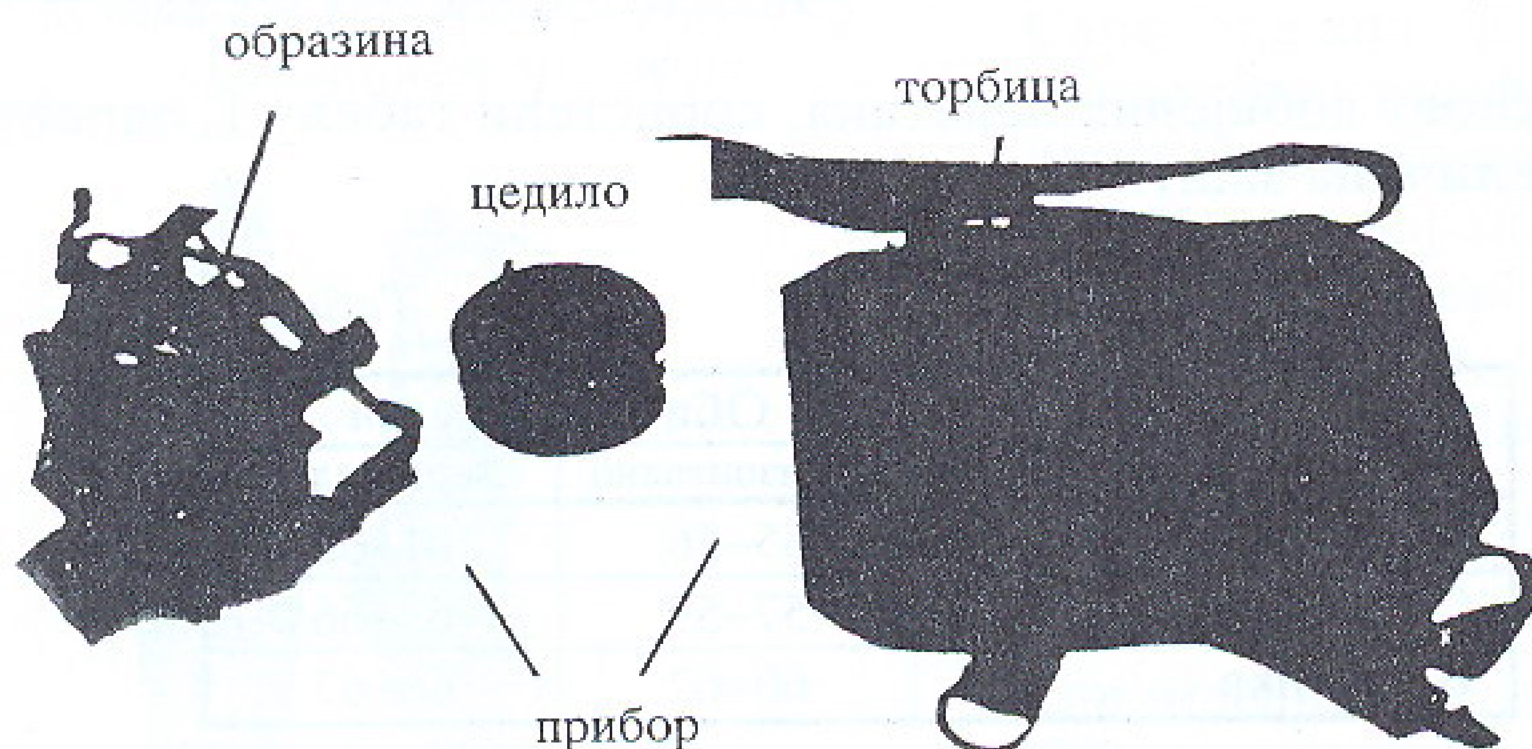

Слика 5 – Заштитна маска М2

Ради провере херметичности заштитне маске, треба дланом леве руке затворити отвор на цедилу, затим јаче удахнути и преки-

нути дисање за 8 до 10 секунди. Ако се образина при удисању улегне и приљуби уз лице и у том положају остане док је прекинуто дисање, односно док је затворен отвор цедила, значи да је херметичност заштитне маске добра. У обрнутом случају треба проверити херметичност споја образине и цедила.

Спречавање замагљивања наочара образине се постиже пребрисавањем са унутрашње стране, сапунском крпицом ил неким другим средством (сапун и сл.). Ако се стакла замагле, поступак треба поновити.

Када је заштитна маска припремљена, треба је спаковати у торбицу.

2. УПОТРЕБА ЗАШТИТНЕ МАСКЕ У КОНТАМИНИРАНОЈ АТМОСФЕРИ

Заштитна маска се ставља на сигнал о НХБ опасности, на команду: "Заштитну маску – СТАВИ!", или "Дектонтаминацију – ПОЧИЊИ!" приликом наиласка на трагове контаминације, као што су: капи бојног отрова, промена боје на лишћу дрвећа и другом растињу, када се осети карактеристичан мирис и појаве почетни симптоми тровања или када се наиђе на ознаке које обележавају контаминирано земљиште (КонЗ), као и у свим другим случајевима када се претпоставља да је ваздух контаминиран.

Приликом стављања заштитне маске у заштитни положај треба стати (ако се човек налази у кретању или управља моторним возилом), прекинути дисање и затворити очи, а након тога поставити заштитну маску у заштитни положај, проверити херметичност, снажно издахнути, отворити очи и наставити дисање.

Када се користе шлем и маскирно одело, поступак стављања заштитне маске у заштитни положај је следећи: пре вађења заштитне маске из торбице, треба брзо раскопчати дугмад, рашнирати и олабавити врпце горњег дела маскирног одела, олабавити подбрадни каиш шлема и забацити га уназад, заједно са капуљачом маскирног одела, а затим ставити заштитну маску у заштитни положај; када је заштитна маска постављена у заштитни положај, ставити шлем (са капуљачом маскирног одела), притегнути подбрадни каиш, закопчати дугмад на маскирном оделу и притегнути и завезати врпце.

Повређеном се не ставља заштитна маска у заштитни положај ако је у бесвесном стању или је природа ране таква да сам себи не може ставити заштитну маску.

При стављању заштите маске повређеном треба водити рачуна о борбеној ситуацији (да ли се повређени налази у зони дејства пешадијске ватре или не) и месту повреде (глава, или други део тела), али и о томе да се повређени постави у најповољнији положај за стављање заштитне маске.

Заштитна маска се скида на команду: "Заштитну маску – СКИНИ", или самоиницијативно, када се појединац увери да ваздух није контаминиран.

Заштитна маска се чува у торбици. Торбица мора да буде увек чиста и закопчана. Забрањено је да се у торбици држи било какав предмет, осим средстава предвиђених за личну заштиту. Делови заштитне маске, нарочито наочари и цедило, морају се чувати од удара и притисака, посебно приликом пузања и пребацивања.

3. ПОСТУПЦИ ПОЈЕДИНЦА ПРИ НХБ УДАРУ И НАИЛАСКУ НА КонЗ

Пре употребе нуклеарног и хемијског оружја неопходно је:

– подесити за НХБ заштиту: ровове, саобраћајнице и појединачне заклоне (покривке, подгрудобранска склоништа); природне и вештачке објекте (вртаче, вододерине, пећине, насипе, јаркове, пропусте, тунеле ...);

– прикупити и припремити приручна средства за заштиту људи (израда простирача, повески, приручних маски и др.);

– организовати и спровести мере заштите хране и воде;

– припремити средства за заштиту животиња;

– прикупити и припремити месна средства за деконтаминацију (воћарске и виноградарске прскалице, разне пумпе и др.).

У моменту нуклеарне експлозије, која се распознаје по заслепљујућем блеску, треба: одмах заузети одговарајући заштитни положај према месту налажења у моменту експлозије (сл. 6), а након 1–2 минута ставити заштитну маску и продужити радњу која је пре тога започета.

ЗАШТИТНИ ПОЛОЖАЈИ

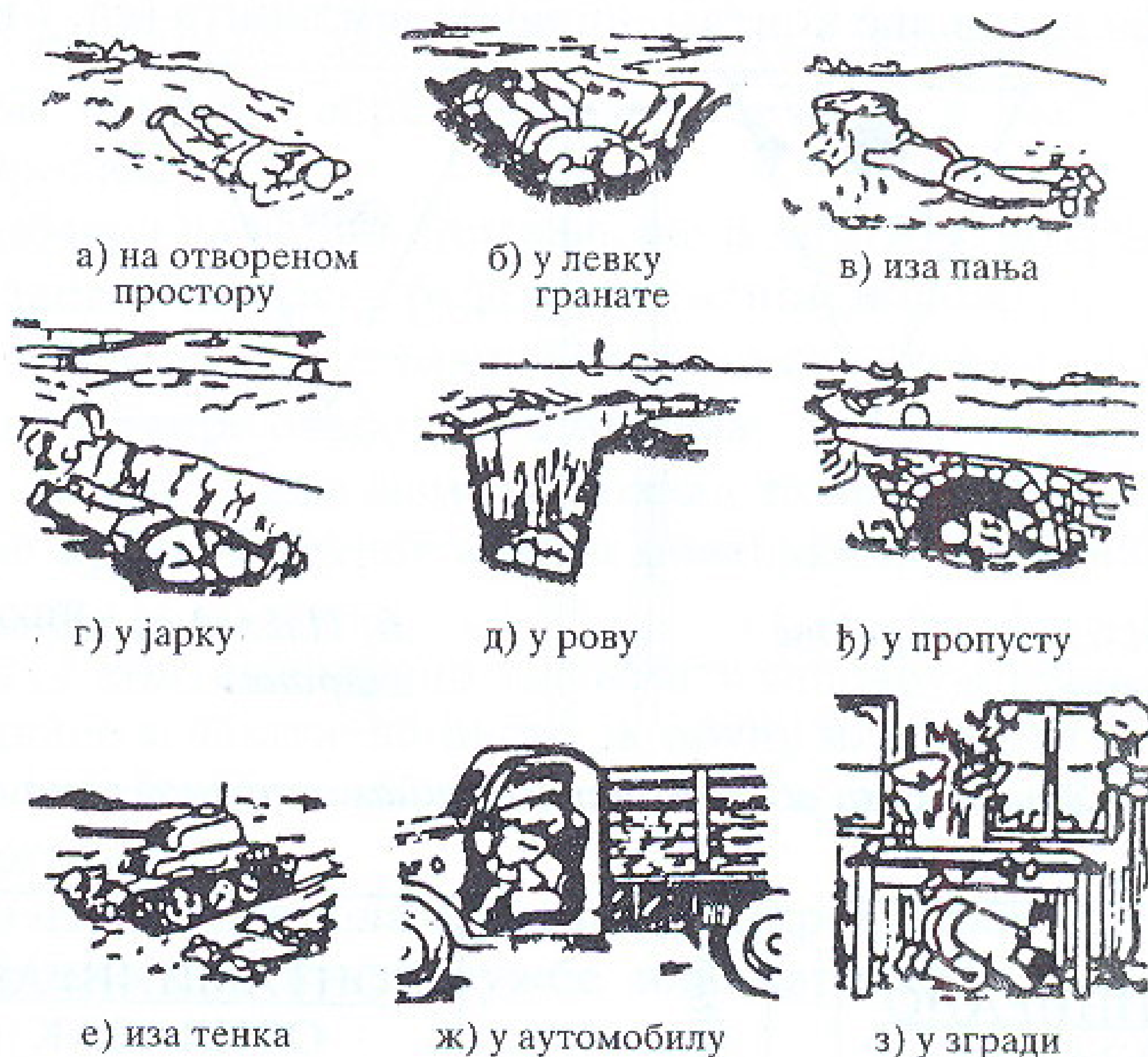

Слика 6 – Заштитни положаји у различитим објектима

У моменту хемијског удара, чим примети непосредни удар бојним отровима сваки појединац треба да:

– прекине дисање и затвори очи;

– стави заштитну маску у заштитни положај;

– за заштиту од капљица бојних отрова употреби заштитне рукавице и заштитни огртач;

– по потреби, употреби средства против надражљиваца или атропинску сирету (аутоињектор).

После извршеног нуклеарног и хемијског удара сваки појединац самоиницијативно или по наређењу командира треба:

– да пружи прву помоћ повређеном – затрованом и обави деконтаминацију, по наређењу командира;

– после извршеног нуклеарног удара, да измери јачину дозе зрачења и предузме мере да не дође до превеликог озрачења.

Приликом обиласка контаминираног земљишта потребно је да се, ако ветар дува са контаминираног земљишта у правцу јединица које обилазе КонЗ, обавезно користе заштитна средства. Обавештења о начину обиласка јединице се добијају од претпостављеног

старешине, органа контролно-заштитне службе или се налазе на знацима за обележавање контаминираног земљишта (сл. 7 и 8).

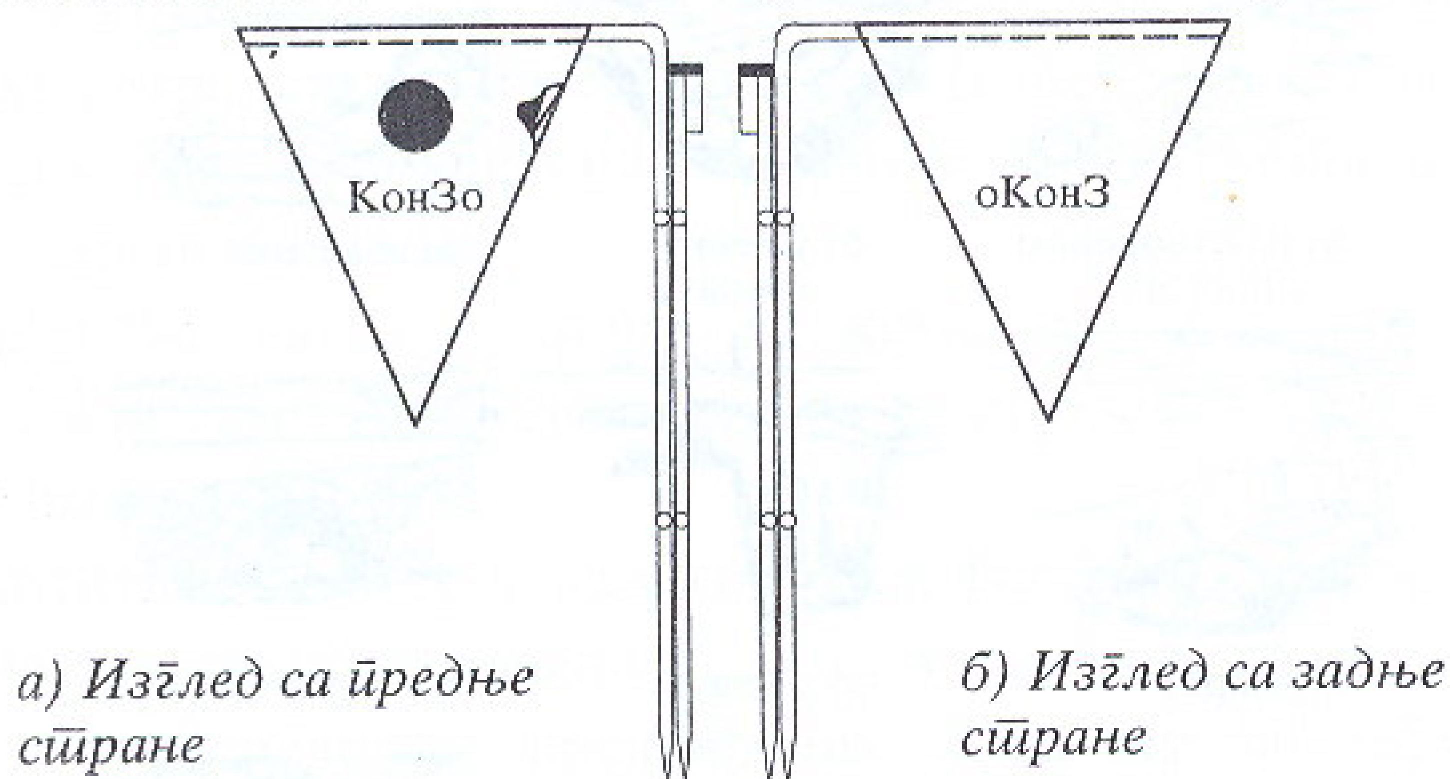

Слика 7 – Завесице за обележавање контаминираног земљишта

КОНТАМИНИРАНО
ПРОЛАЗ
200mm
300mm
1000mm

КОНТАМИНИРАНО
ОБИЛАЗАК
150mm
400mm
1000mm

КОНТАМИНИРАНО
30р/ч
8. 7. 08.[00]
200mm
350mm
1000mm

Слика 8 – Знаци за обележавање контаминираног земљишта помоћу приручних средстава

Савлађивање контаминираног земљишта

Контаминирано земљиште се може савлађивати борбеним распоредом, односно одређеним правцима – у колонама и кроз израђене пролазе.

Без обзира на начин кретања, ради заштите, потребно је:

– да заштитна маска буде у заштитном положају;

– да се избегавају делови земљишта са високим растињем;

– да се затворе отвори на возилима;

– да се одстојања између возила повећају, јер прашина коју проузрокује кретање једног возила повећава контаминацију осталих возила и људи.

Када се контаминирано земљиште савлађује пешке, користе се још и рукавице и заштитна паста за обућу или заштитне чарапе. На земљишту покривеном високом травом и растињем користи се и заштитни огртач.

Кроз израђене пролазе јединице се крећу према упутствима органа контролно-заштитне службе или наређењу претпостављених старешина.

Земљиште које је контаминирано бојним отровима треба што пре напустити и посести положаје који нису контаминирани. Дужи боравак могућ је, уколико јачина дозе није велика, једино на слабо радиоактивно контаминираном земљишту, па нема опасности од превеликог озрачења људства. Јединице које се налазе на отвореном простору контаминираном бојним отровом или радиоактивним падавинама користе сва средства за личну заштиту, која се могу скинути искључиво по одобрењу старешине.

На контаминираном земљишту потребно је придржавати се следећег:

– када се изводе радови на утврђивању (деконтаминацији), горњи, односно контаминирани слој земље треба одбацивати низ ветар;

– храну и воду узимати само по одобрењу старешина, и то у херметизованим склоништима или на за то уређеним местима;

– за време одмора и спавања заштитне маске скидати само у склоништима.

ПРИБОРИ ЗА ДЕКОНТАМИНАЦИЈУ

1. ОСНОВНИ ПОЈМОВИ О ДЕКОНТАМИНАЦИЈИ

Под деконтаминацијом се подразумева скуп мера и поступака који се предузимају ради отклањања радиоактивних материја, неутралисања или уништавања бојних отрова и биолошких агенаса са људи, животиња, борбене технике, земљишта и објеката, хране и воде.

Радиолошком деконтаминацијом се отклањају радиоактивне материје, хемијском се неутралишу или отклањају бојни отрови, а биолошком се уништавају и отклањају биолошки агенси.

По свом обиму, деконтаминација може бити делимична и потпуна. Делимична деконтаминација подразумева деконтаминирање само појединих делова тела или делова наоружања, док потпуна подразумева деконтаминирање целокупних контаминираних површина.

Деконтаминација коју изводи појединац на себи, свом наоружању и опреми назива се појединачна деконтаминација. Послужиоци – посаде оруђа и возила обављају групну деконтаминацију (делимичну и потпуну).

Комплетне јединице – водови и чете деконтаминирају се на деконтаминационим станицама и та деконтаминација је увек потпуна.

2. ЛИЧНИ ПРИБОР ЗА ДЕКОНТАМИНАЦИЈУ

Лични прибор за деконтаминацију ЛПД - М2 (сл. 1) намењен је за хемијску деконтаминацију: откривених делова тела, делова одеће и

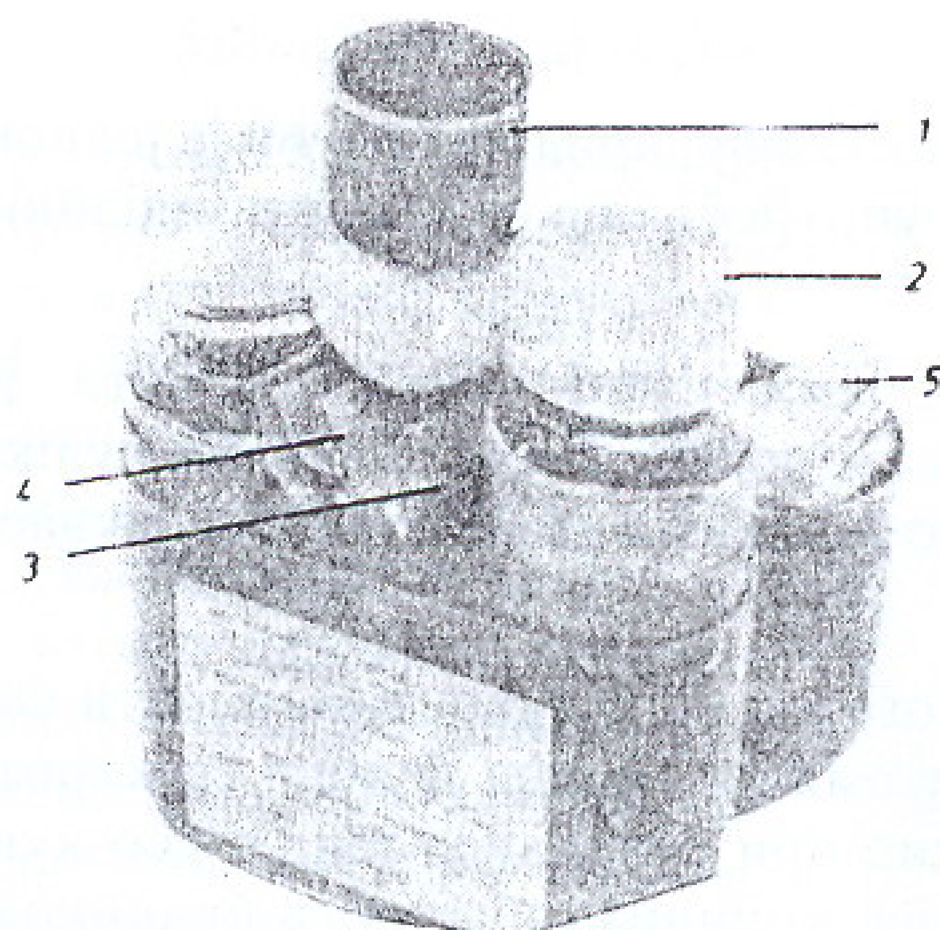

Слика 1 - Лични прибор за деконтаминацију М2:
1 - сунђер, 2 - бочица са течношћу за деконтаминацију, 3 - кесица са содом бикарбоном, 4 - кесица са папирним марамицама, 5 - фланелна марамица

опреме, личног оружја и очију, слузокоже носа, уста и ждрела.

Уз сваки ЛПД - М2 припада по један аутоинјектор који је намењен за указивање самопомоћи, узајамне помоћи и прве помоћи приликом тровања бојним отровима (БОт) нервнопаралитичког типа.

ЛПД и аутоинјектор додељују се сваком војнику, а чувају се у торбици заштитне маске или ранцу. Намењени су за једнократну употребу до утрошка течности и прашка.

2.1. Начин употребе

Деконтаминација откривених делова тела

– фланелну марамицу добро наквасити течношћу,

– влажном марамицом обрисати лице, чело, уши, врат и руке, уз поновно квашење, па марамицу одложити у поклопац,

– деконтаминиране делове тела, када се укаже прилика, треба опрати водом.

ПАЖЊА: ТЕЧНОСТ НЕ СМЕ ДА ДОСПЕ У ОЧИ И УСТА

Деконтаминација одеће

– сумњиви део одеће опрати лаганим притискањем сунђера наврнутог на боцу тако да се не покваси тело.

Деконтаминација пушке

– ослонити пушку кундаком на земљу, придржавајући је једном руком за врх цеви, преко марамице употребљене за деконтаминацију откривених делова тела,

– другом руком узети припремљену бочицу, окренути је сунђером укосо према доле и лаганим протирањем обрадити пушку од врха цеви до краја кундака, тако да се сви делови добро наквасе течношћу,

– када се из било којих разлога не могу деконтаминирати све површине на оружју, тада се деконтаминирају они делови са којима појединац долази у непосредан додир при руковању: задњи део кундака, део усадника, ручица затварача, кочница, обарач са браником, нишан и ременик.

Деконтаминација очију, носа, уста и ждрела

– обавља се након изласка из контаминиране атмосфере, односно у условима када се може скинути заштитна маска без опасности од тровања удисањем пара бојних отрова,

– за деконтаминацију употребити раствор соде бикарбоне који се припрема сипањем садржаја кесице из прибора у чутурицу до пола напуњену водом и снажно мућка око 15 секунди док се прашак не раствори,

– очи деконтаминирати тако што се прстима размакну капци, глава окрене мало у страну и сипа раствор из чутурице у око, поступак поновити десетак пута, затим очи обрисати папирном марамицом,

– уста, нос и ждрело деконтаминирати тако што се мало раствора из чутурице узима у уста и ноздрве, задржи краће време и избаци, овај поступак се понавља десетак пута,

– уколико дође до контаминације пликавцима, који се уносе у желудац водом или храном, попити више гутљаја раствора соде бикарбоне, увлачењем прста у ждрело изазвати повраћање, попити више гутљаја раствора и поново изазвати повраћање, попити и задржати у себи неколико гутљаја раствора, повређеног што брже евакуисати у санитетску установу.

Употреба аутоинјектора

Антидот из аутоинјектора убризгати у мишић бутине чим се примете први знаци тровања бојним отровом нервнопаралитичког типа (стезање у грудима и нагон за кашљањем, нагло слабљење вида и сужење зеница): извадити аутоинјектор из торбице заштитне маске, скинути сигурносни прстен из његовог лежишта на механизму за активирање аутоинјектора повлачењем за део којим је привезан за аутоинјектор, прислонити аутоинјектор предњим делом на бутину и притиснути горњи део (рукохват), ослањајући предњи део на бутину тако да се механизам активира, сачекати једну до две секунде да се антидот аутоматски убризга у мишић и извадити га из бутине.

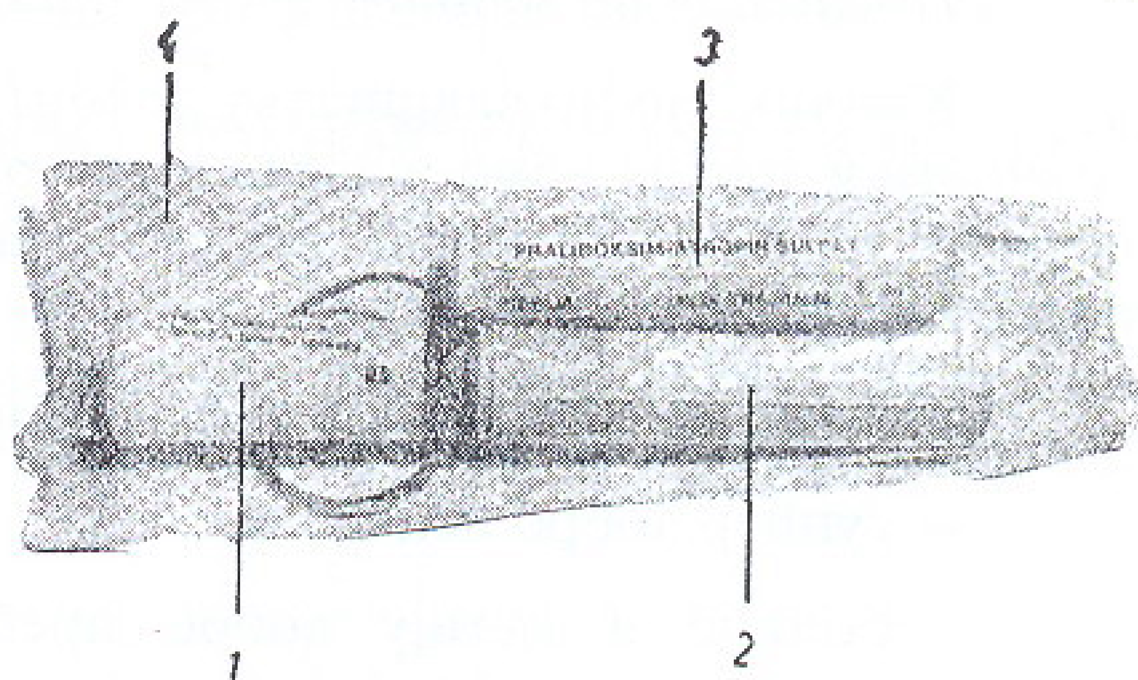

Слика 2 - Аутоињектор са резервним патроном

1- механизам за активирање, 2 - патрон са ампулом антидота, 3 - резервни патрон, 4 - кесица од полиетилена

Припремити аутоинјектор за следећу употребу и убризгати у бутину садржај антидота из резервног патрона на следећи начин:

– поставити сигурносни прстен у првобитни положај,

– одврнути употребљени патрон и бацити га,

– држећи механизам за активирање за рукохват и ослањајући клип вертикално на тврду подлогу, притуснути рукохват тако да се опруга сабије (напне), све док се не чује звук (шкљоцања) услед уласка клипа у његово лежиште на блокатору опруге,

– узети резервни патрон, скинути са њега поклопац и наврнути га на механизам за активирање,

– убризгати у бутину садржај антидота из резервног патрона.

Ако је затровани немоћан или је већ у бесвесном стању, ињекцију аутоињекотром даје му најближи друг (узајамна помоћ) или болничар.

Антидпт се не сме дати особи која је престала да дише. У том случају неопходно је претходно применити вештачко дисање а потом, када се дисање нормализује, убризгати антидот.

Поступак по завршеној деконтаминацији

Уколико је по завршетку деконтаминације остало неутрошене течности и других компонената прибора, све неутрошене компоненте осим употребљених марамица спаковати на своје место уз следеће поступке:

– бочице са течношћу добро затворити,

– сунђер добро исцедити,

– бочице и кутију добро пребрисати и уклонити остатке течности,

– затворити кутију ЛПД - М2 и вратити је на њено место у торбицу заштитне маске.

3. ПРИБОР ЗА ДЕКОНТАМИНАЦИЈУ ЛИЧНОГ ОРУЖЈА И ОДЕЋЕ

Слика 3 - Лични прибор за деконтаминацију М3

Лични прибор за деконтаминацију М3 (ЛПД - М3) намењен је за примарну хемијску деконтаминацију откривених делова тела (руке, врат, лице), личног наоружања, делова одеће и опреме контаминираних капима бојних отрова типа сумпорни иперит, сомон и ВХ.

Прибор је намењен за једнократну употребу и припада сваком појединцу. Има облик рукавице од тканине, напуњене спрашеном глином, спакованом у водоот-

порну амабалажу на којој се налази упутство за употребу. Прибор се носи у торбици заштитне маске или у џепу војничке одеће.

3.1. Начин употребе

Прибор треба употребити у што краћем времену, јер од брзине деконтаминације зависи и њен успех.

Прибор припремити цепањем амбалажне кесице, извадити рукавицу и навући је на руку тако да је чичак трака са горње стране а палац излази ван рукавице, причврстити рукавицу на руку спајањем чичак траке.

Деконтаминација откривених делова тела

Ако је корисник прибора у моменту контаминације имао заштитне рукавице у заштитном положају, деконтаминацију откривених делова тела изводи не скидајући рукавице са руку, а ако је био без заштитне маске у заштитном положају, прво врши деконтаминацију лица, затим ставља заштитну маску у заштитни положај, а после тога деконтаминира откривене делове тела:

Упити капи отрова ситастом страном рукавице (дланом) у трајању око 10 секунди, без размазивања благим тапкањем истрести прах и прекрити контаминирана места (15-30 секунди), након једног минута уклонити глину заједно са адсорбованим БОт, брисањем надлактицом рукавице, поновити поступак наношења глине, после 5 минута уклонити глину са адсорбованим отровом брисањем надлактицом рукавице.

При деконтаминацији лица очи морају бити затворене да прах глине не би иритирао слузокожу очију. Уколико глина доспе у очи, потребно их је испрати чистом водом.

Деконтаминација личног наоружања и делова одеће и опреме

Деконтаминацију личног наоружања и делова одеће и опреме изводити после деконтаминације откривених делова тела упијањем капи БОт ситастом страном рукавице (дланом), тапкањем истресати прах глине тако да прекрије контаминирану површину, после једног минута уклонити глину горњим делом рукавице (надлактицом), по-

новити поступак запрашивања, после пет минута уклонити глину горњим делом рукавице (надлактицом).

После деконтаминације личног наоружања и делова одеће и опреме рукавицу и амбалажну кесицу ЛПД - М3 треба закопати у земљу.

4. ПРИБОР ЗА ДЕКОНТАМИНАЦИЈУ ЗАЈЕДНИЧКОГ ПЕШАДИЈСКОГ ОРУЖЈА

Намењен је за брзу и потпуну деконтаминацију заједничког пешадијског наоружања, потпуну и делимичну деконтаминацију артиљеријских оруђа и делимичну деконтаминацију борбених и неборбених возила при контаминацији бојним отровима (БОт).

Састоји се из апарата за групну деконтаминацију и носача. Након утрошка течности за деконтаминацију врши се попуна истом (течност за хемијску деконтаминацију МДХ - ТД - 1).

Апарат АГД - 1 додељује се заједничком пешадијском наоружању, артиљеријском оруђу, борбеном и неборбеном м/в за које је намењен. У принципу, чува се празан а пуни се по посебном наређењу.

Апарат се уграђује на основно средство помоћу носача апарата вијцима.

Припрема за рад

Ако апарат АГД - 1 има бочицу са гасом, припрема апарата за рад обухвата:

– кључем 19 mm одврне се вентил (са бочицом са гасом и успонском цеви) са боце,

– извршити деконзервацију апарата уколико је унутрашњост боце конзервирана,

– у боцу се сипа течност до нивоа граничника за пуњење,

– у боцу се уврне вентил и кључем 19 mm стегне.

У случају да се не поседује пуна бочица стављање апарата АГД - 1 са течношћу под притисак гаса врши се из компресора возила, помоћу адаптер вентила на следећи начин:

– на боцу се уврне вентил и притисне кључем 19 мм,

– са тела вентила руком се одврне млазница са вртложником,

– уместо млазнице уврне се адаптер вентил и притегне кључем 17 мм,

– на адаптер вентил прикључи се црево са компресора возила притисне ручица вентила и пусти компримовани ваздух у боцу, пуњење компримованим ваздухом врши се у трајању минимално две минуте,

– по истеку времена пуњења пусти се ручица вентила, а затим искључи довод компримованог ваздуха,

– одспоји се црево компресора са вентила адаптера, одврне вентил адаптер и руком уврне млазница на вентил апарата АГД - 1.

Употреба апарата

Рад на деконтаминацији са апаратом АГД - 1 који је напуњен течношћу и има бочицу са гасом изводи се на следећи начин:

– извуче се осигурач,

– притисне се ручица вентила надоле и брзо отпусти,

– усмери се апарат на објекат деконтаминације и поново притисне ручица вентила према доле држећи апарат у усправном или косом положају (до 45°), излазећим распршеним млазом врши се деконтаминација тако да се обезбеди потпуно квашење контаминиране површине,

– по потреби млаз се може прекидати пуштањем ручице вентила.

Замена активиране боце са резервном бочицом са гасом изводи се на следећи начин:

– на вентил се постави осигурач и осигура од испадања,

– одврне се вентил од боце,

– одврне се успонска цев са ситом,

– одврне се активирана бочица са носача бочице и цеви и замени пуном,

– уврне се успонска цев на вентил.

Ако је апарат АГД - 1 стављен под притисак гаса помоћу адаптер вентила, рад се изводи на следећи начин:

– извуче се осигурач,

– усмери се апрат на предмет деконтаминације и деконтаминација се одвија на напред описан начин.

Деконтаминација наоружања и возила врши се лаганим покретом апарата померањен одозго надоле, таквом брзином да млаз обезбеђује потпуно квашење контаминиране површине. Најпре се деконтаминирају места на којима за време рада стоји послужилац или их он додирује рукама при деконтаминацији горњих површина.

Деконтаминација ноћу врши се уз стално или повремено коришћење средстава за осветљење.

Мере предострожности:

– радове изводити само уз коришћење заштитних средстава (ЗМ и ЗР),

– за време деконтаминације водити рачуна да не дође до прскања течности са наоружања и возила на послужиоце,

– за време деконтаминације избегавати додиривање или наслањање на контаминиране површине,

– течност МДХ - ТД - 1 не сме се наносити на загрејане и унутрашње површине возила,

– за време извођења деконтаминације ноћу забрањује се употреба фарова возила,

– по стављању под притисак, рад са апаратом мора се извести у року од 5 минута.

Поступак после завршене деконтаминације

Рад на деконтаминацији може се прекинути због насталог квара, ради сипања нове течности, замене бочице или напада. Прекид рада се врши тако што послужилац пушта ручицу вентила.

Пре расклапања апарата притисак у боци се мора свести на нормалан и то потпуним пражњењем апарата.

После завршеног рада апарат се враћа на место.

Делимично или потпуно деконтаминирана ТМС настављају борбена дејства или иду на завршену деконтаминацију.

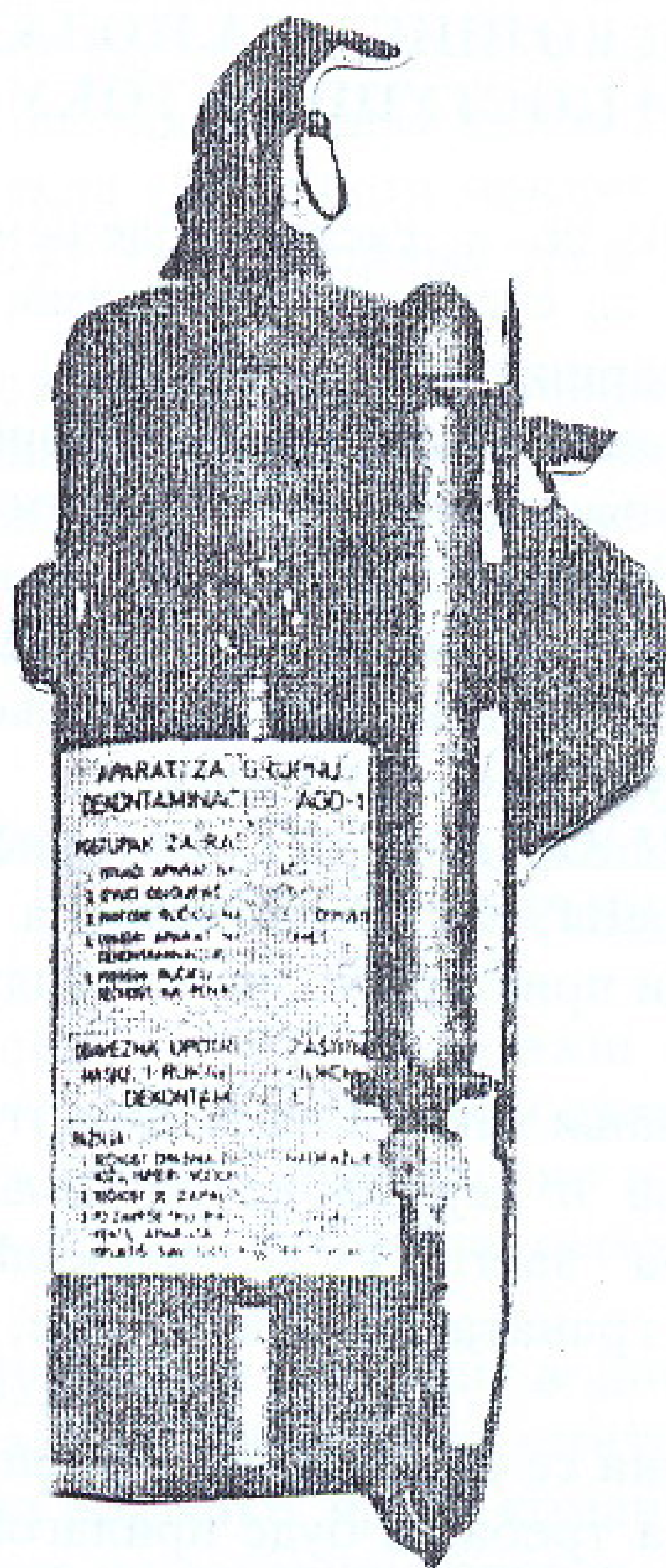

Слика 4 - Апарат за групну деконтаминацију са носачем

БОРБЕНИ ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА У НАПАДУ

1. ПОСЕДАЊЕ И РАД ВОЈНИКА НА ПОЛАЗНОМ ПОЛОЖАЈУ (линији развоја) И ПОСТУПЦИ У ТОКУ НАСТУПАЊА

У нападу, војник се, у саставу одељења (групе), налази у непосредном садејству са суседним војницима, уз ватрену подршку средстава – оруђа за подршку.

На полазни положај (линију развоја) војник излази са осталим војницима свог одељења, где бира и заузима погодан заклон за осматрање и дејство. Након укопавања, односно заузимања заклона, пошто добије задатак за напад, осматра правац даљег кретања, о свему примећеном извештава командира одељења и припрема се за покрет ка ватреном и јуришном положају.

Са полазног положаја војник се пребацује на ватрени и јуришни положај, водећи рачуна о вези са суседним војницима. Пребацивање се изводи прикривено, на команду командира одељења или групе.

Сваки, па и најмањи заклон на земљишту, треба користити за заштиту од осматрања и дејства непријатеља, а и за дејство из властитог оружја. За заштиту се најчешће користе јаркови, удубљења, левкови од граната, насипи, дрвеће, пањеви, веће камење, зидане ограде и друго.

Природни заклони се користе без подешавања, сем при дужем задржавању. Став тела треба да буде прилагођен висини заклона, с тим да се осматра и гађа са десне (леве) стране заклона, а да тело буде заштићено.

Кад војник примети да га непријатељ гађа, склања се у заклон или га мења. Честа промена места приморава непријатеља да поново уочава циљ и да се припрема за гађање. У блиској борби најбоља је заштита – прецизно дејство из властитог оружја.

У току пребацивања ка јуришном положају и када се приближи непријатељу на ефикасан домет свог оружја, војник отвара ватру самоиницијативно или на команду командира одељења. Кад ватру

отвара самостално, војник сам бира циљ и одређује нишан, нишанску тачку, врсту паљбе и количину муниције.

За време пребацивања војници се наизменично међусобно потпомажу и штите ватром – док се један пребацује други војници дејствују по непријатељевим ватреним тачкама које спречавају наступање – покрет. У току пребацивања се користи дејство властите артиљерије, минобацача, бестрзајних топова, борбених возила и митраљеза.

Простор тучен непријатељевом монобацачком и артиљеријском ватром треба обилазити. Ако се војник нађе на тученом простору, савлађује га претрчавањем или се склања у погодан заклон (левак експлозије и сл.), одакле у погодном моменту наставља пребацивање до следећег заклона. Паузе у непријатељевој ватри треба користити за покрет.

Кад непријатељ дејствује запаљивим борбеним средствима, треба избегавати пламен склањањем у најближи заклон. Ако је војник захваћен запаљивим материјама, одећу и опрему гаси ваљајући се по земљи, помоћу шаторског крила и ћебета, или их скида са себе. У тим случајевима војници се међусобно помажу.

2. РАД НА ЈУРИШНОМ ПОЛОЖАЈУ И ПОСТУПЦИ ПРИ ИЗВРШЕЊУ ЈУРИША

На јуришни положај војник излази на команду командира одељења, и то сам, у групи или са целим одељењем. Треба тежити да се на јуришни положај изађе привремено и заузме погодан заклон, користећи услове земљишта, ватру властитих средстава за подршку и димну завесу.

У заклону на јуришном положају војник се припрема за јуриш: осматра непријатеља, прати дејство властите артиљерије, минобацача и других средстава подршке, прати команде и сигнале командира, подешава опрему, бира најпогоднији правац кретања и место пролаза у препрекама.

Ватра се са јуришног положаја отвара само ако је непријатељ уочио војнике на њему и ако то нареди командир одељења. Тада се ватра отвара на циљеве који ће највише ометати извршење јуриша. На команду командира одељења: "ЈУРИШ – НАПРЕД", војник иде на јуриш: хитно устаје, истрчава 15–20 корака напред, а затим убрзаним кораком, користећи димну завесу и властиту ватру и повремено гађајући уочене циљеве (из руку или ловачки), што ближе

се приближава непријатељевом положају. На 20–30 корака од непријатељевог положаја војник прелази у трчећи корак и са узвиком "УРА" ускаче у његов распоред дејствујући ватром и хладним оружјем. Према потреби баца бомбу. Истовремено, мора водити рачуна о могућим изненађењима: изненадној појави и противнападу непријатеља, наглој ватри непријатељских тенкова и артиљерије, наиласку на мине и друге препреке.

Жичане препреке и минска поља, војник свлађује са осталим војницима, онако како је одредио командир одељења. Ако пролаз у жичаној препреци није отворен, препреку савлађује помоћу ракљи, даске, шаторског крила и сл.

3. ПОСТУПЦИ У ТОКУ БОРБЕ ПО ДУБИНИ ОДБРАНЕ НЕПРИЈАТЕЉА, ОДБИЈАЊЕ ПРОТИВНАПАДА НЕПРИЈАТЕЉА И РАД НА ДОСТИГНУТОЈ ЛИНИЈИ

Уколико са пешадијом у нападу учествују и тенкови и оклопни транспортери, онда их треба користити као заклон од дејства стрељачке ватре непријатеља, односно војници треба да се крећу трагом њихових гусеница кроз пролаз који су направили у непријатељевим препрекама. При томе се војницима светлећим мецима показују циљеви, а ватром уништавају ловци тенкова и послуга на противоклопним средствима непријатеља.

После заузимања непријатељевог положаја и уништења непријатеља, војници продужавају напад према наређењу командира одељења, у оквиру одељења и у садејству са тенковима и оклопним транспортерима и уз подршку артиљерије, минобацача и других средстава.

При сваком заустављању војник се укопава, маскира и припрема за одбијање противнапада непријатеља или за продужење напада. При одбијању противнапада, ватру отвара самоиницијативно или на команду командира одељења. Средством за блиску противоклопну борбу сачекује и уништава борбена возила непријатеља, дејствујући првенствено по њиховим бочним странама.

На достигнутој линији (по извршеном задатку) војник се укопава, маскира, припрема за одбијање противнапада, захтева – тражи муницију ради попуне и пружа помоћ повређеним суседним војницима.

Контаминирану просторију (земљиште) војник у нападу мора савладати уколико нема услова да је обиђе, а борбена ситуација

захтева да се одређени простор мора што пре прећи. Такво земљиште мора савладати брзо и најкраћим правцем. Стога, војник пре савлађивања контаминираног земљишта пешице, средства за заштиту од НХБ оружја ставља у заштитни положај, а чизме премазује заштитном пастом. При кретању преко контаминираног земљишта са високим растињем, мора користити и заштитни огртач, а при залегању простирач.

На сигнал нуклеарне опасности или кад уочи блесак нуклеарне експлозије, без обзира на положај у којем се нашао (на отвореном простору, у заклону, у транспортном возилу, у згради и сл.), војник треба да затвори очи и истовремено се баци на земљу у најближи заклон, супротно од центра експлозије, лицем окренутим према земљи. У том положају, штитећи откривене делове тела и одлажући оружје поред себе, војник остаје један до два минута. Након тога ставља заштитну маску у заштитни положај и наставља даље напад.

4. РАД И ПОСТУПЦИ У НАПАДУ НОЋУ И У ДРУГИМ УСЛОВИМА ОГРАНИЧЕНЕ ВИДЉИВОСТИ

Приликом напада ноћу, војник подешава оружје и опрему и маскира делове опреме који дају одблесак. Посебну пажњу обраћа на кретање – води рачуна да буде што тиши, нарочито на каменитом земљишту, кроз шибље, шуму и воду. У току дана бира најпогоднији правац за кретање и погодан оријентир помоћу кога може одржати дати правац напада у току ноћи (ноћни оријентир). Истовремено, осматра и одржава везу са суседним војницима. Увек тежи да непријатељу приђе што ближе и бочно. Ватру отвара са блиског одстојања.

Развој савремених средстава за осматрање ноћу и њихово масовно увођење у оперативну употребу довели су до тога да се кретање и напад у ноћним условима морају изводити као и дању.

Ако војник има инфраскоп или акустични детектор и ако се они активирају, значи да се нашао у пољу осматрања. Треба одмах да се склони у страну, да користи заклон или маску и да промени правац кретања.

Приликом осветљавања земљишта војник одмах залеже; чим осветљавање престане, продужава покрет (напад). Не треба гледати према извору светлости, јер може доћи до привременог заслепљивања што отежава даље осматрање. Кад се приближи непријатељу са осталим војницима, без узвика "УРА", ускаче у непријатељев положај, уништавајући непријатеља блиском ватром, бомбама и противоклопним оружјем.

БОРБЕНИ ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА У ОДБРАНИ

1. ИЗБОР МЕСТА ЗА ЗАКЛОН И ДЕЈСТВО

Војник приликом извршења задатка у одбрани дејствује заједно са суседним војницима у групи, односно одељењу.

На положају одбране одељења, војник бира место за заклон уколико га није одредио командир одељења. Место треба да омогући:

– добро осматрање и ватрено дејство;

– да испред заклона нема мртвих (нетучених) простора на земљишту;

– да је теже приступачно за тенкове и брз напад непријатељеве пешадије;

– брзо укопавање и маскирање;

– заштиту од непријатељевог осматрања са земље и из ваздушног простора;

– садејство са суседним војницима;

– прикривен прилаз из позадине и ка суседу.

На месту одређеном (изабраном) за заклон војник се припрема за дејство ватром. Припрема за дејство обухвата:

– оцену одстојања до оријентира и појединих уочљивих објеката;

– рашчишћавање испред заклона ради успешног отварања ватре и укопавања;

– маскирање.

Кад не дејствује, војник продубљава заклон и обнавља маскирање.

У току утврђивања војник одлаже оружје поред себе, осматра непријатеља и увек је спреман за дејство. Зависно од удаљености непријатеља води рачуна о примени мера маскирне дисцуплине.

Војник се не сме удаљавати из заклона без одобрења. После завршеног утврђивања одмара се у подгрудобранском склоништу или склоништу за одељење.

У очекивању непријатељског напада војник се не сме кретати по положају, нити радити било шта што може открити присуство његове јединице.

2. ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА У ТОКУ ИЗВОЂЕЊА ОДБРАНЕ: ЗА ВРЕМЕ ДЕЈСТВА НЕПРИЈАТЕЉА РАЗНИМ СРЕДСТВИМА, РЕАЛИЗОВАЊЕ ВАТРЕНИХ ЗАДАТАКА У ТОКУ НАСТУПАЊА И ЈУРИША НЕПРИЈАТЕЉА

Кад непријатељ артиљеријом и минобацачима дејствује по положају, војник се склања у подгрудобранско склониште или склониште за одељење. Након преноса непријатељеве артиљеријске ватре у дубину одбране, а по команди командира одељења, војник поседа заклон и спрема се за дејство.

Војник отвара ватру, начелно, по команди командира одељења (групе). Ватру отвара самоиницијативно тек кад непријатељ дође на одстојање 400*m* и ближе, а његова борбена возила на домет противоклопног оружја. При самоиницијативном отварању ватре неопходно је да изабере циљ, одреди одстојање и заузме одговарајући нишан и одреди нишанску тачку.

Ватра се раније припрема на оним местима где је могућа појава непријатеља и где се његовој живој сили и борбеним возилима могу нанети највећи губици.

Приликом избијања непријатеља на јуришни положај и у току јуриша, војник му, заједно са осталим војницима из одељења (групе), наноси губитке ватром, а кад дође на домет ручних бомби – бомбама.

Војник се припрема и за гађање циљева у ваздушном простору, али ватру отвара само ако је директно нападнут (он и његова јединица). Припрема се такође и за дејство ноћу. Војник треба да гађа циљ који је најопаснији за њега и његово одељење.

Кад непријатељева пешадија напада уз подршку борбених возила, возила уништавају војници наоружани противоклопним оружјем, а остали војници – пешадију.

Уколико дође до борбе у рововима, војник користи средства за блиску борбу са непријатељем, али не напушта своје место без одобрења командира одељења.

Када борбена возила прелазе преко рова, војници се склањају на дно рова. Када возила пређу ров, треба их уништити противоклопним средствима са леђа, а стрељачком ватром и бомбама – непријатељеве пешаке који прате борбена возила.

3. ПРОМЕНА ПОЛОЖАЈА – ПОСЕДАЊЕ РЕЗЕРВНИХ ПОЛОЖАЈА, ИЗВРШЕЊЕ ПРОТИВНАПАДА И РАД НА ДОСТИГНУТОЈ ЛИНИЈИ

Кад непријатељ упадне у положај одбране одељења (групе), војник се на команду командира одељења, са осталим војницима групе, извлачи на резервни положај одељења. Извлачење треба вршити прикривено и по групама, под заштитом ватре суседних војника (група) и димне завесе, користећи ровове, саобраћајнице (ако је израђена) и природне заклоне.

Кад војник пређе на резервни положај, у саставу групе заузима одређено место (заклон) и продужава борбу, да би спречио непријатеља да продире, односно да би уништио непријатеља, пре свега његова борбена возила, и зауставио његов напад.

По команди командира одељења (групе), са осталим војницима одељења учествује у извођењу противнапада да би повратио изгубљени земљишни простор, вратио се на свој основни положај (заклон) и поново успоставио нарушени систем одбране. На достигнутој линији по изведеном противнападу уређује стари или нови заклон, почиње са осматрањем, попуњава се муницијом и припрема се за одбијање напада непријатеља.

Уколико је одређен за доносиоца муниције, његов је задатак да правовремено снабдева своје одељење (вод) муницијом и другим борбеним потребама. Стога мора да зна где се налази четна станица борбених потреба и да до ње користи најкраћи и најприкривенији правац.

У четну станицу одлази по наређењу командира одељења (вода). Доносиоцу муниције се издаје задатак који садржи: место четне станице, правац одласка и повратка, коју количину и врсту муниције треба да донесе, место где ће се налазити јединица и начин поделе муниције (добацивањем или предавањем).

4. ПОСТУПЦИ ВОЈНИКА ПРИ ОДБРАНИ НОЋУ И У ДРУГИМ УСЛОВИМА ОГРАНИЧЕНЕ ВИДЉИВОСТИ

За одбрану ноћу и у другим условима ограничене видљивости војник се припрема дању. Припрема обухвата:

– уочавање (одређивање) оријентира за ноћ;

– оцену одстојања до појединих линија (оријентира) са којих ће непријатељ, највероватније, у току ноћи кренути у напад, и

– припрему оружја за осматрање и гађање ноћу и у условима ограничене видљивости.

Ако припрема за гађање ноћу и у условима ограничене видљивости, није обављена правовремено, војник отвара ватру када непријатељ приђе на блиско одстојање.

За време осветљавања војник гађа као и дању. Кад се циљ осветли он треба одмах да нанишани и отвори ватру.

МИНЕ У НАОРУЖАЊУ ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О МИНАМА

Мина је убојно разарајуће средство које својим дејством онеспособљава или уништава живу силу, борбена и друга возила, техничка средства и објекте. Мина се састоји од тела, експлозивног пуњења и упаљача.

Тело мине штити експлозивно пуњење од механичких оштећења (код неких мина и од влаге) и повезује све делове мине у једну целину. Израђује се, зависно од намене мине и техничког решења (конструкције), од различитих врста материјала. Најчешће се користи пластична маса (полистирол и јувидур) или метал (челични лим, ливено гвожђе – челик).

Експлозивно пуњење чини одређена количина оксплозива који ствара одговарајући ефекат при детонацији (експлозији) мине. Лије се или пресује у прилагодљиве облике, од бризантног еклсплозива, најчешће тротила.

Упаљач на одређени, спољни, импулс изазива детонацију експлозивног пуњења. Зависно од намене, врсте упаљача и конструктивних особина, мине (упаљачи) могу да се активирају притиском (нагазом), потезом и затварањем струјног кола (електрично).

Противпешадијске мине (ППМ) намењене су за уништавање и онеспособљавање живе силе која се креће пешке. Неке се могу користити за оштећење возила и сл. Тежина експлозивног пуњења креће се до 0,5*kg*. По начину активирања, противпешадијске мине могу бити: нагазне, потезне и усмереног дејства.

Противтенковске мине су намењене за онеспособљавање оклопних и других борбених и транспортних возила. Тежина експлозивног пуњења креће се од 5 до 6,5*kg*. Активирају се нагазом (притиском) од 100 и више кологрaма. Дејствују разорно, а неке и пробојно.

Мине специјалне намене чине: речне мине, мине изненађења, фугасе, вежбовне и школске мине.

Табела 1

ОСНОВНИ ПОДАЦИ ПРОТИВПЕШАДИЈСКИХ НАГАЗНИХ МИНА

Назив	Димензије	Маса	Основни саставни делови	Чување	Паковање
ПМА–1	14x7x3*cm*	0,4*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење, – упаљач УПМАХ–1, активира на нагаз (3–15*kg*), – осигурач са канапом.	Мине и упаљачи чувају се одвојено. Мине у сандуцима, а упаљачи у кутијама и сандуцима.	100 мина са експлозивним пуњењем у сандуку. Маса – 43*kg*. 100 упаљача у ваљчастој кутији, а 10 кутија у сандуку.
ПМА–2	6x3,3*cm*	0,137*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење, – упаљач УПМАХ–2 активира на нагаз (3–12*kg*), – заштитни чеп.	Мине и упаљачи заједно у сандуку у посебним кутијама.	150 мина и упаљача у сандуку. Маса сандука – 30*kg*.
ПМА–3	10,4x5*cm*	0,18*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење, – навлака од гуме, – упаљач УПМАХ–3, активира на нагаз (9–15*kg*), – осигурач.	Мине и упаљачи заједно у сандуку у посебним кутијама.	10 мина и 10 упаљача у картонску кутију, а 7 кутија у картонско буре. Маса бурета са 70 мина и упаљача око 16*kg*.

2. ПРОТИВПЕШАДИЈСКЕ МИНЕ

Противпешадијска антимагнетна мина–1 (ПМА–1)

а) Постављање

Ископа се лежиште за мину. Бусен се засева са три стране (страна према непријатељу се не засеца), тако да му величина буде два пута већа од величине мине, а дебљина 3–4*cm*; затим се преврне према незасеченој страни. Мина се постави у лежиште (ископ), подигне поклопац и постави осигурач у отвор поклопца.

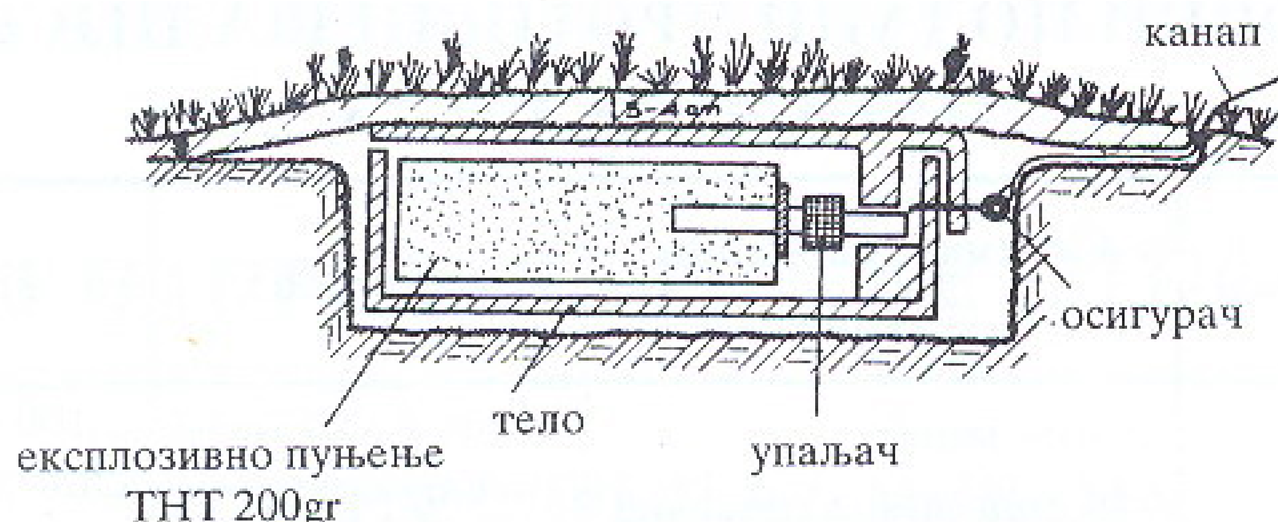

Слика 1 – Постављање противпешадијске антимагнетне мине – ПМА–1

Упаљач се припрема скидањем заштитне капице и постављањем детонаторске králисле бр. 8, а затим се упаљач постави у експлозивно пуњење. Експлозивно пуњење са упаљачем се ставља у тело мине, а онда се спусти поклопац са осигурачем и преко мине положи бусен. Ако нема бусена наспе се земља, песак и сл. Затим се уклоне сви демаскирајући знаци и са удаљености од 10 до 15 метара помоћу канапа извуче осигурач.

б) Уклањање

Пажљиво се скида маскирни слој (бусен, земља и др.), подиже поклопац мине и извади експлозивно пуњење са упаљачем. Да би се упаљач одвио, треба га држати за ојачани део. Након тога се одвија детонаторска каписла од упаљача, мина извади из лежишта и све пакује у оригинална паковања.

Противпешадијска антимагнетна мина–3 (ПМА–3)

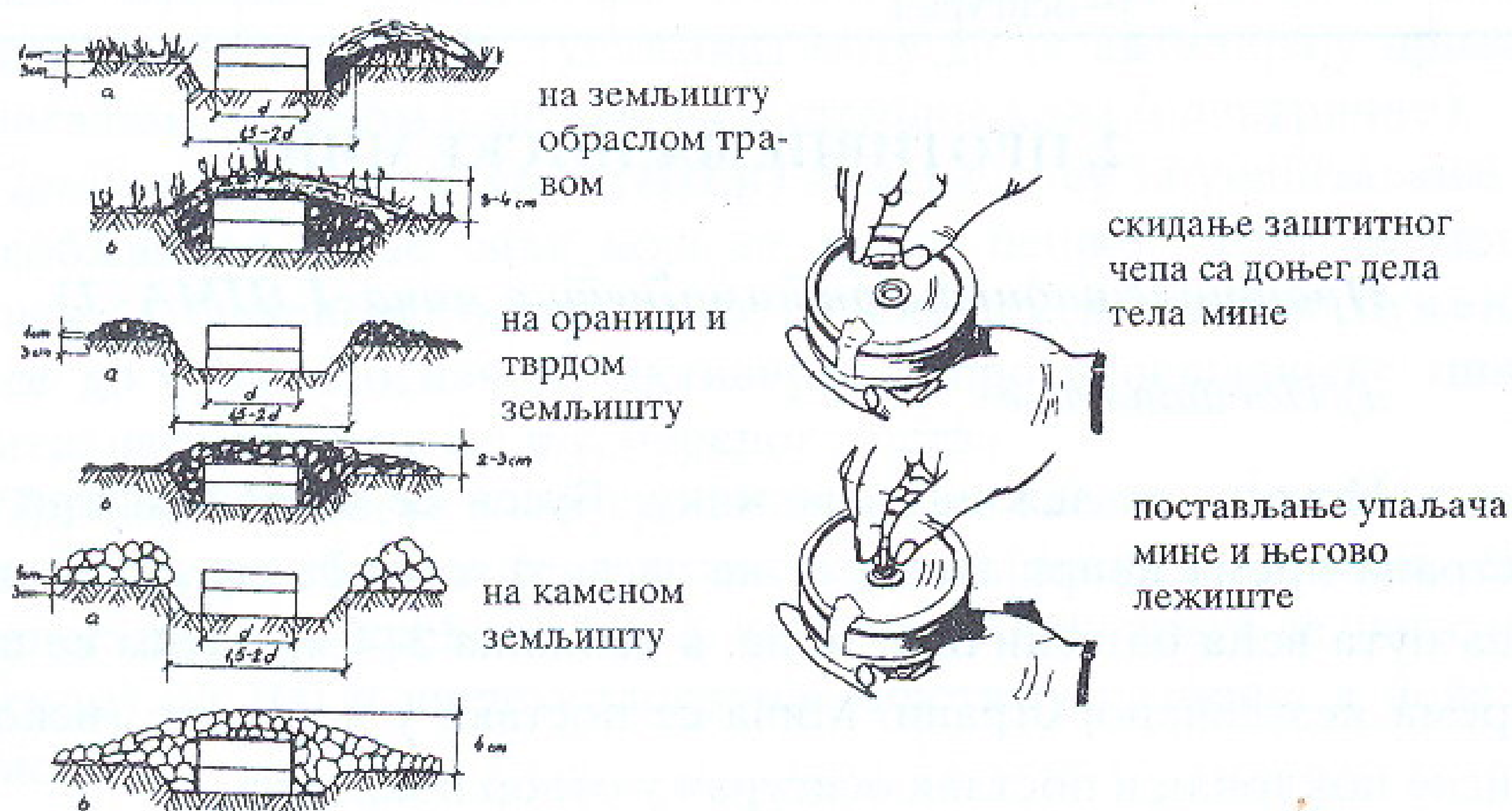

Слика 2 – Постављање противпешадијске антимагнетне мине – 3 (ПМА–3)

а) Постављање

Ископа се лежиште пречника око 15*cm* и дубине2,5–3*cm*; мина се припрема за постављање тако што се једном руком држи са чепом окренутим нагоре, а другом се одвија заштитни чеп. Упаљач се стави у лежиште и скине заштитна капа (одвијањем улево, без померања упаљача лево–десно), а затим се лежиште упаљача затвори заштитним чепом. Мина се држи за доњи део тела, скида се лепљива трака и одмота канап осигурача; мина се поставља у лежиште са канапом изван. Након тога се маскира бусеном (дебљина око 4*cm*) и уклоне сви демаскирајући знаци; на крају се лаганим затезањем канапа и трзајем извлачи осигурач.

б) Уклањање

У лежећем ставу испружених руку, пажљиво се уклони маскирни слој, водећи рачуна да се притисне мина. Прстима се уклони земља са тела мине, пажљиво помери прстен осигурача наниже – ако се задржао у горњем положају. Руком се обухвати мина, и то тако да прсти захвате жљеб испод гумене облоге (место где стоји кружни прстен осигурача). Мина се извади из лежишта и одвајањем улево пажљиво се скине заштитни чеп, на упаљач навије заштитна капа, и полако извуче упаљач.

Табела 2

ОСНОВНИ ПОДАЦИ ПРОТИВПЕШАДИЈСКИХ ПОТЕЗНИХ МИНА

Назив	Димензије	Маса	Основни саставни делови	Чување	Паковање	Полупречник дејства	
						Убитачно 100%	Рањавајуће 100%
ПМР–2А	13,2x6,6*cm*	1,7*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење – упаљач УПМР–2А (или 2АС) активира на потез (3–12*kg*) кочић – жица за потезање	Мине и упаљачи чувају се у истом сандуку одвојено паковани	8 комплетних мина у дрвеном сандуку. Маса 25*kg*. У комп. је 6 УПМ–2А и 2 УПМ– 2АС.	15*m*	25*m*
ПРОМ–1	17,5x7,5*cm*	3*kg*	– тело са експлозивним пуњењем – упаљач УПРОМ–1 активира на нагаз или потез (3–15*kg*) – заштитни чеп – 2 жице за потезање	Мине упаљачи чувају се у истом сандуку одвојено паковани	10 комплетних мина у дрвеном сандуку. Маса 43*kg*.	20*m*	25*m*
ПМР–3	15x8*cm*	3*kg*	– тело са експлозивним пуњењем – упаљач УПМР–3 активира на нагаз и потез (3–15*kg*) – метални кочић – заштитни чеп – 2 жице за потезање		10 комплетних мина у дрвеном сандуку. Маса 46*kg*.	25*m*	30*m*

Противпешадијска расрскавајућа мина–3 (ПМР–3)

а) Постављање за дејство на потез

У земљу се побије метални кочић у висини жуте линије и постави мина на њега, одвије заштитни чеп и на његово место уврне упаљач; на алку упаљача се закачи један крај жице за потезање, а затим се на удаљености 10–15*m* побије помоћни кочић и за њега веже други крај жице за потезање. По потреби, жица се може издићи изнад тла за 10–15*cm* (подметањем ракљи или побијењем помоћних кочића). На крају се одбрави осигурач и лагано изуче из упаљача. Мину треба маскирати.

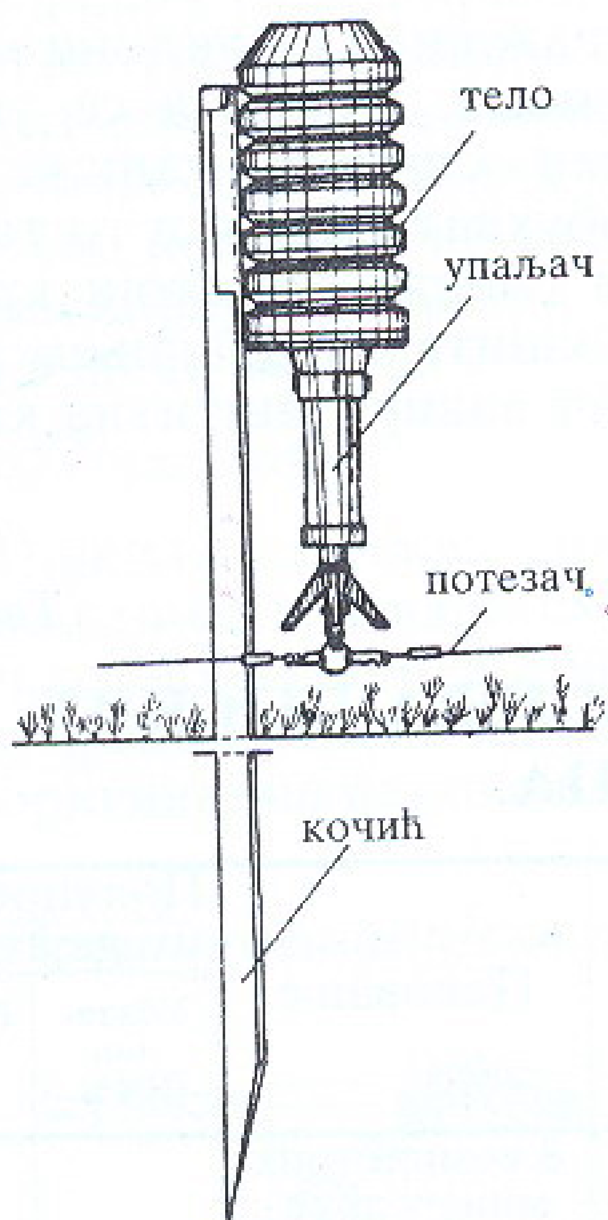

Слика 3 – Постављање противпешадијске расрскавајуће мине – 3(ПРМ–3)

б) Уклањање

Пажљиво се уклони маскирни материјал са упаљача како би се ослобидило место за постављање осигурача. Када се увуче осигурач у упаљач, треба га забравити, затим откачити жицу (жице) за потезање са упаљача, након чега се обављају остале радње, укључујући и намотавање жица за потезање на калем.

Ако не постоје адекватни услови за добро маскирање мине (висока трава – растиње), мина се може поставити и за дејство на нагаз. У том случају поступак постављања и уклањања је једноставнији, јер нема жице за потезање.

Противпешадијска расрскавајућа мина усмереног дејства (МРУД)

Комплет противпешадијске распрскавајуће мине усмереног дејства чине: тело мине, ручни индуктор, уређај за проверу, електрични кабал, електрична детонаторска团 каписла и торбица за ношење. Маса комплета мине је 3,1*kg*.

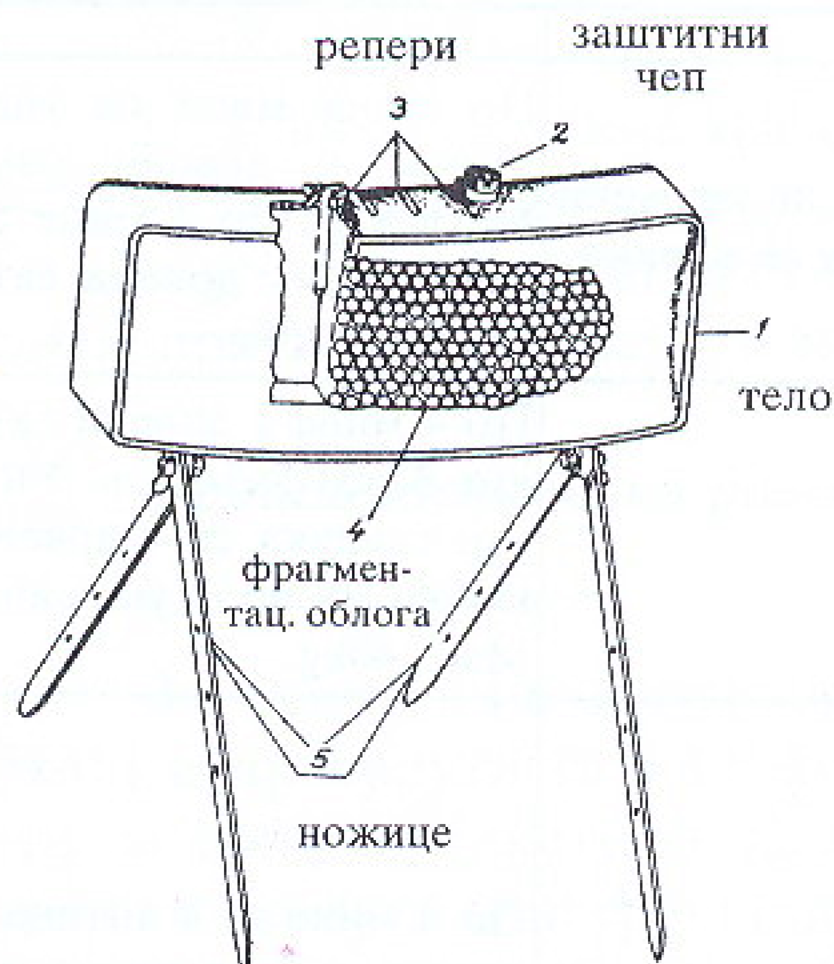

Слика 4 –Противпешадијска распрскавајућа мина усмереног дејства

а) Постављање

Када се одреди место за постављање мине и место (заклон) за извршиоца активирања мине, треба извадити ножице из торбице, поставити их на мину, размакнути и учврстити тако да чине угао од 45^0 чиме се добија стабилност мине. Затим треба размотати кабал од мине до заклона, крајеве кабла спојити са каблом детонаторске каписле. Нишањењем из заклона усмерити мину према циљу, испитати мрежу и крајеве кабла спојити са ручним индуктором. Мина се активира из заклона, према потреби и по жељи.

б) Уклањање

Мина се уклања ради премештања са једног на друго место или разминирања. При томе је поступак следећи: осигурач ручног индуктора треба поставити у осигурани положај, крајеве кабла одвојити од контакта на ручном индуктору, скинути упаљач (ел. детонаторску капислу) са мине и упаковати све делове.

3. ПРОТИВТЕНКОВСКЕ МИНЕ

Табела 3

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НЕКИМ ВРСТАМА ПРОТИВТЕНКОВСКИХ МИНА

Наизв	Димензије	Маса	Основни саставни делови	Чување	Паковање
1	2	3	4	5	6
ТММ – 1	22,5x8,5*cm*	8,6*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење, – упаљач УТММ–1, нагазни на притисак 200*kg*.	Мине се чувају одвојено од упаљача	По једна мина у дрвеном раму. Маса 10*kg*. По 4 мине у дрвеном сандуку. Маса 46*kg*. По 10 упаљача у картонску кутију, а 20 кутија у дрвени сандук. Маса 30*kg*.

1	2	3	4	5	6
ТМА – 1А	31x10*cm*	6*kg*	– тело мине, – експлозивно пуњење, – упаљач УАНУ–1, нагазни на притисак 200*kg*.	Мине и упаљачи чувају се заједно.	По једна мина са упаљачем у дрвени рам. Маса 8*kg*. По 4 мине са упаљачем у дрвени сандук маса 35*kg*.
ТМА – 3	26x8*cm*	7*kg*	– експлозивно пуњење истовремено и тело мине, – 3 упаљача УТМАХ–3 нагазни на притисак 180*kg*		По 4 мине у дрвени сандук 61x31,5x34,5*cm*. Унутар сандука са 4 дрвене кутије са по 3 упаљача. Маса 40kg.
ТМРП – 6	29x13,7*cm*	7,2*kg*	– тело мине са уграђеним упаљачем и механизмом за одбацивање диска, – експлозивно пуњење, – антена – полуга, – кључ за навијање сатног механизма, – упаљач нагазни, на притисак 150*kg* или на притисак преко антене 1,3*kg*.		По 4 мине са 4 антене – полуге и 2 кључа за навијање сатног механизма у сандук. Маса 40*kg*.

Противтенковска антимагнетна мина–1А

а) Постављање

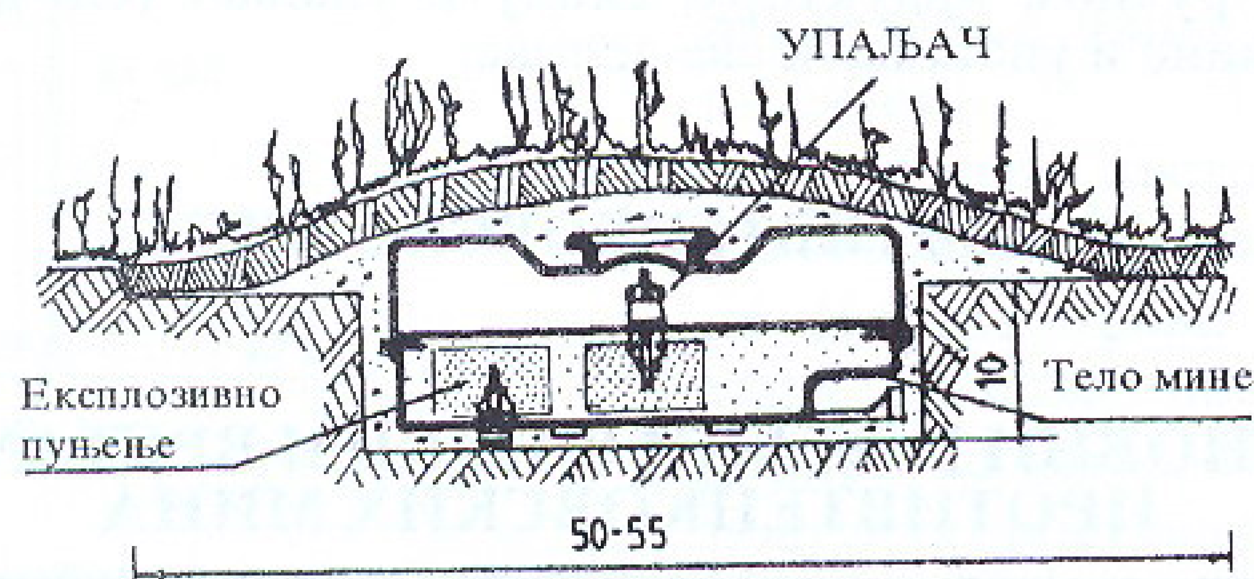

Слика 5 – Постављање противтенковске антимагнетне мине–1А (ТМА–1А)

Засече се бусен са три страна (величине 60x60 и дебљине 5*cm*) и преврне према непријатељу; ископа се лежиште за мину дубине 5–6*cm* и постави мина у лежиште; одврне се притискач упаљача и упаљач уврне у мину (са упаљача се претходно скине заштитна облога), а затим провери правилност постављања упаљача; након тога извади се осигурач, навије се притискач упаљача, попуни простор око мине, спусти бусен и мина маскира.

б) Уклањање

Пажљиво се скине маскирни слој са мине, лагано одврне притискач упаљача и одврне упаљач, а затим извади мина из лежишта; на упаљач се поставе осигурач и заштитна облога, на отвор мине се навије притискач упаљача, а затим се мина и упаљач упакују.

Противтенковска разорно пробојна мина–6 (ТМРП–6)

а) Постављање

За дејство на нагаз: засећи бусен са три стране (величине 45x45) и преврнути га у страну према непријатељу; ископати лежиште за мину дубине око 11*cm*, извући утврђивач прстенастог осигурача и скинути осигурач; ширим крилцем кључа за навијање сатног механизма одвити завртањ (заштитни чеп) осовине сатног механизма, поставити кључ у лежиште и навити сатни механизам на један или четири минута; поново навити заштитни чеп на осовину сатног механизма; продржавајући заштитну капу носача антене, палцем десне руке окренути осигурач стартера толико да се он ослободи; поставити мину у лежиште са ручицом окренутом према себи и приљубљеном уз мину; по ободу мине насути ситну земљу, притиснути стартер и активирати сатни механизам, а затим мину прекрити бусеном и маскирати.

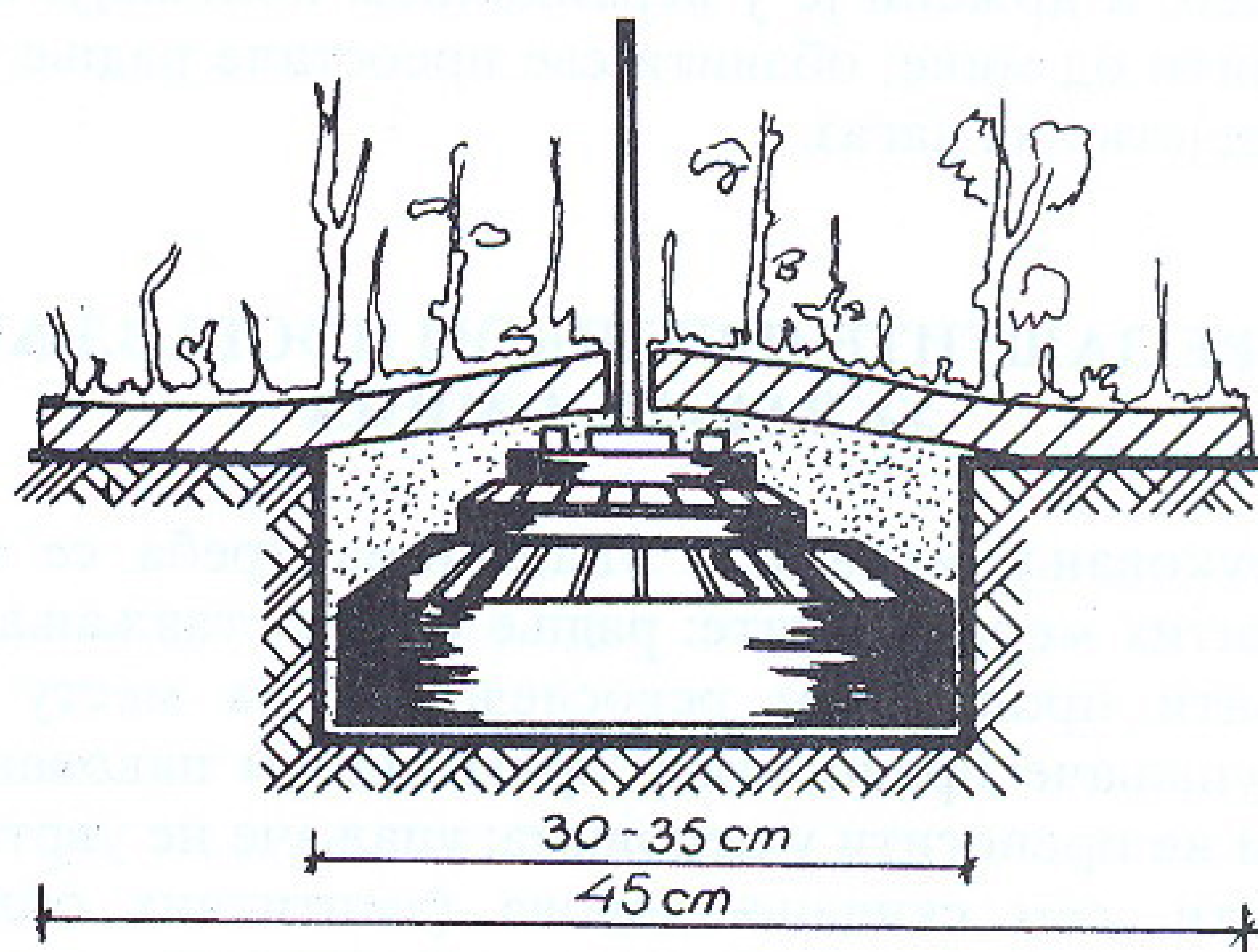

Слика 6 – Постављање противтенковске разорно-пробојне мине–6 за дејство са антеном

За дејство са антеном: ископати лежиште за мину на исти начин као и за дејство на нагаз, с тим што се бусен након превртања

расеца на два једнака дела да би се кроз њега лакше поставила антена; обавити све радње као и за дејство на нагаз до постављања мине у лежиште; скинути заштитну капу стартера, узети антену држећи је за доњи део (што ближе носачу антене), потупно вертикално, и поставити антену на носач на средини мине; по ободу мине насути земљу, прекрити бусеном и маскирати. Сатни механизам увек треба навити на 4 минута како би остало довољно времена за рад са антеном и маскирање мине. Прстенасти осигурач се не скида када се мина поставља за дејство са антеном.

б) Уклањање

Кад је мина постављена за дејство на нагаз: пажљиво скинути маскирни слој и очистити простор око заштитног чепа (завртња) и отвора за навијање сатног механизма; кључем за навијање (крилцем) одвити заштитни чеп и поставити кључ за навијање сатног механизма, навити сатни механизам на једну или четири минуте; окренути осигурач стартера да налегне испод стартера; навити заштитни чеп на осовину сатног механизма; поставити прстенасти осигурач и извадити мину из лежишта.

Кад је мина постављена за дејство са антеном: пажљиво уклонити маскирни слој, тако да не дође до померања антене; једном руком лагано притиснути мину, а другом руком ухватити антену за доњи ојачани део, и држећи је у вертикалном положају, подићи је навише и одвојити од мине; обавити све преостале радње као да је постављена за дејство на нагаз.

4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИЛИКОМ ПОСТАВЉАЊА И УКЛАЊАЊА МИНА

При руковању минама и упаљачима треба се придржавати следећих општих мера заштите: радње око постављања и уклањања мине обављати прописаним редоследом и на месту које одреди старешина; упаљаче преносити у оригиналним паковањима, чувати их од удара и не преносити у џеповима; упаљаче не увртати на силу и не растављати, сем скидања делова (заштитних облога и капа, помоћних осигурача и сл.) како је то прописано; при постављању мина за дејство на потез, жицу за потезање претходно везати за кочић, па за упаљач, ако то није другачије прописано; жицу за потезање никада превише не затезати; у условима јаког ветра, нарочито када се жица за потезање мора поставити кроз грање (жбуње), не

постављати мине за дејство на потез; из смрзнуте земље мине не треба вадити, сем када се то изричито нареди, већ их уништавати; ако се на упаљачу мине, нарочито на ПП мини, нахватао лед у дебљем слоју, мине не разоружавати већ их уништити или тражити мишљење старешине о даљем поступку.

Такође, не треба мине са упаљачима никада преносити, сем оних код којих је упаљач уграђен у фабрици (ТМРП–6); на постављену мину не вршити никакав притисак, нити затезати жицу за потезање ако је извађен осигурач; лежишта у мини за упаљач увек треба преконтролисати и из њих одстранити прљавштину.

Противтенковске мине не треба вадити из земље пре него што се утврди да ли имају допунски упаљач; мине треба постављати и уклањати у ставу (лежећем, клечећем, стојећем) који је одредио претпостављени старешина. Увек преконтролисати да ли је мина вежбовна или бојна (вежбовне мине означене су жутом траком).

МИНСКА ПОЉА

Минско поље је одређени простор (на земљишту или у води) на којем су постављене мине у одговарајућем распореду. Минска поља на копну веома су ефикасне препреке за ограничавање и спречавање кретања, маневра и дејства непријатеља. Постављањем мина могу се непријатељу нанети знатни губици живој сили и техничким средствима, а може се и задржати непријатељ за краће или дуже време; у одређеним условима могу се и потпуно онемогућити дејства непријатеља на датом правцу; чак може бити и присиљен да одустане од планираног маневра и да промени правац дејства под неповољним условима.

Место за израду минског поља, имајући у виду процену начина дејства непријатеља, одређује претпостављени старешина на основу распореда јединица и система ватре.

Пошто се одреде рејон, дубина и ширина минског поља, приступа се његовом обележавању (сл. 1) и изради. За оријентире помоћу којих се минско поље везује на земљи бирају се уочљиви и стални објекти (раскрсница, мост, зграда и сл.).

Обележавање минског йоља обухвата: обележавање граница; одмеравање и обележавање редова у минском пољу и преломних углова; обележавање линија постројавања људства; означавање пролаза ако се оставља; избор оријентира за везивање минског поља.

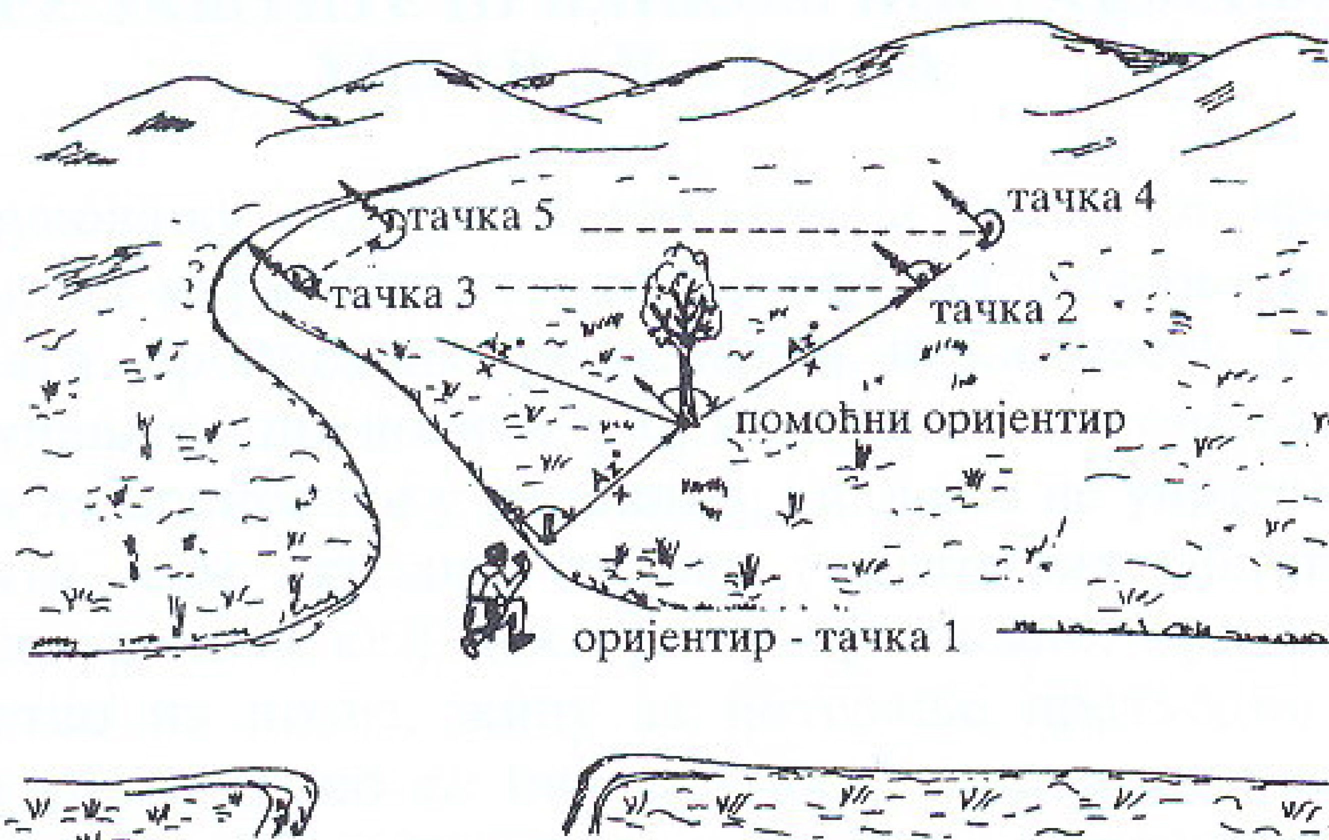

Слика 1 – Начин везивања минско-ексйлозивне йрейреке

1. ИЗРАДА ПРОТИВПЕШАДИЈСКОГ МИНСКОГ ПОЉА ОД ПОТЕЗНИХ МИНА

Кад год ситуација допушта, противпешадијско минско поље од потезних мина треба радити дању, ради веће безбедности људства. Минска поља израђују се у два до три реда. Одстојање између мина је 30–40 корака (20–30 метара), а растојање између редова од 30 до 40 корака. Постављање једне мине обављају два војника. Један развлачи жицу за потезање, побија кочић и везује за њега жицу за потезање, а други поставља мину, обавља радње прописаним редоследом и везује други крај жице за потезање.

Мине се распоређују на један од три начина: када су жице за потезање окренуте у једну страну (сл. 2); када су две жице за потезање окренуте једна према другој и везане на једном месту; када су за једну мину везане по две жице за потезање. Најслабије је решење када су две жице за потезање окренуте једна према другој и везане на једном месту, јер остаје велики међупростор између мина.

<u>Први начин</u>: по коме су све жице за потезање окренуте у једну страну.

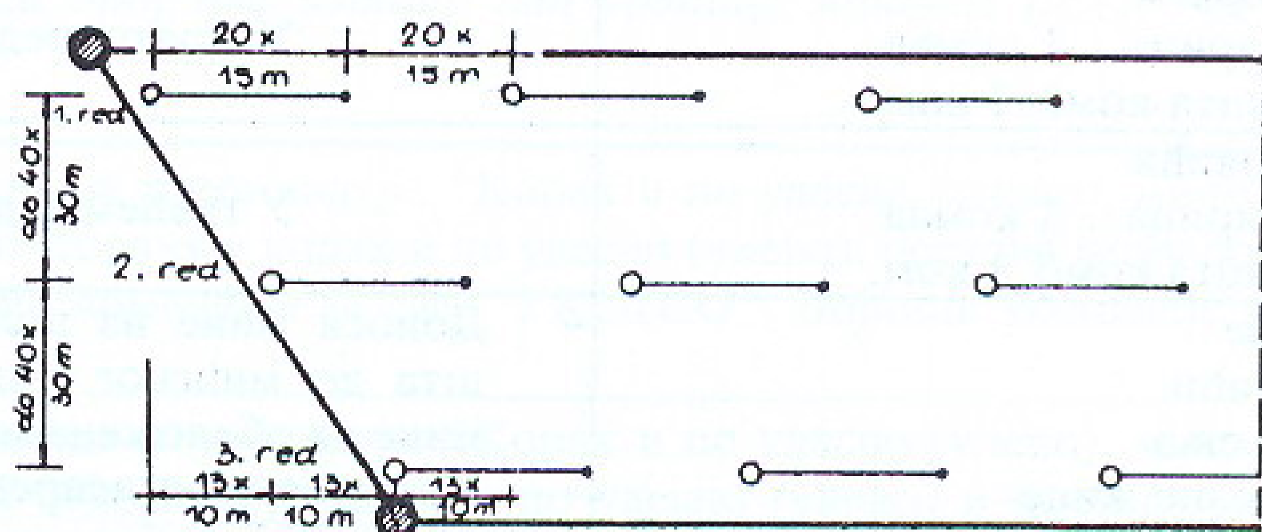

Начин распоређивања противпешадијских потезних мина када су жице за потезање окренуте у једну страну.

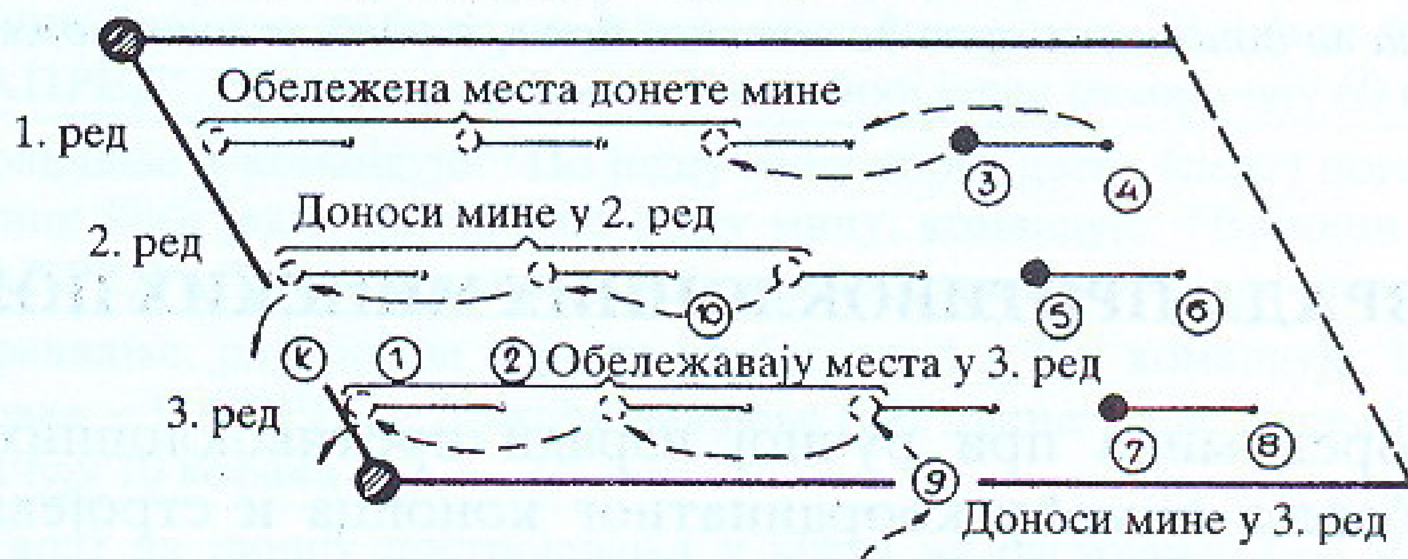

Начелна шема организације рада на изради противпешадиј ског минског поља (од потезних мина) – први и други начин.

Слика 2 – Организација рада на изради противпешадијског минског поља од потезних мина

ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА

Војник број	Средства која носи	Задатак
К	– Ратни блок – Бусола – Прибор за цртање и писање – Упаљачи за мине – Инжињеријски метар	– Руководи радом – Организује обележавање граница и редова у минском пољу – Разбројава одељење на групе и даје задатке – Одређује правце кретања броју 1 и 2 – Дели упаљаче осталим групама – Контролише рад – Ради скицу МП
1 и 2	– Трасирни конопац или пантљична мера – Кочићи – Секирица	– Одмеравање и обележавање места мина – По завршетку рада могу се ангажовати за друге задатке
3 и 4	– Ашовићи – Секирица ... 1 комад – Клешта комб. 1 ком.	– Постављају, наоружавају и маскирају мине у првом реду – Крећу се паралелно са војницима у другом и трећем реду
5 и 6	– Ашовићи – Секирица ... 1 комад – Клешта комб. 1 ком.	У другом реду
7 и 8	– Ашовићи – Секирица ... 1 комад – Клешта комб. 1 ком.	У трећем реду
9 и 10 или само 9	– Мине – Кочићи – Пуњења – Потезне жице	– Доноси мине из пољског складишта до минског поља и разноси мине на обележена места – Крећу се увек испред војника који постављају мине дуж редова или управно на редове

НАПОМЕНА: Док војници 1 и 2 обележавају места мина, војници 3 – 8 могу се ангажовати за доношење мина до минског поља, а одатле мине може разносити и 1 војник.

2. ИЗРАДА ПРОТИВОКЛОПНИХ МИНСКИХ ПОЉА

Распоред мина при ручној изради противоклопних минских поља се обавља помоћу координатног конопца и стројевим распоредом.

Стројевим распоредом, противоклопна минска поља се израђују на три начина: (1) кад војници носе и постављају по 4 мине; (2) кад војници носе и постављају по 2 мине (сл. 3); и (3) када војници носе и постављају по једну мину.

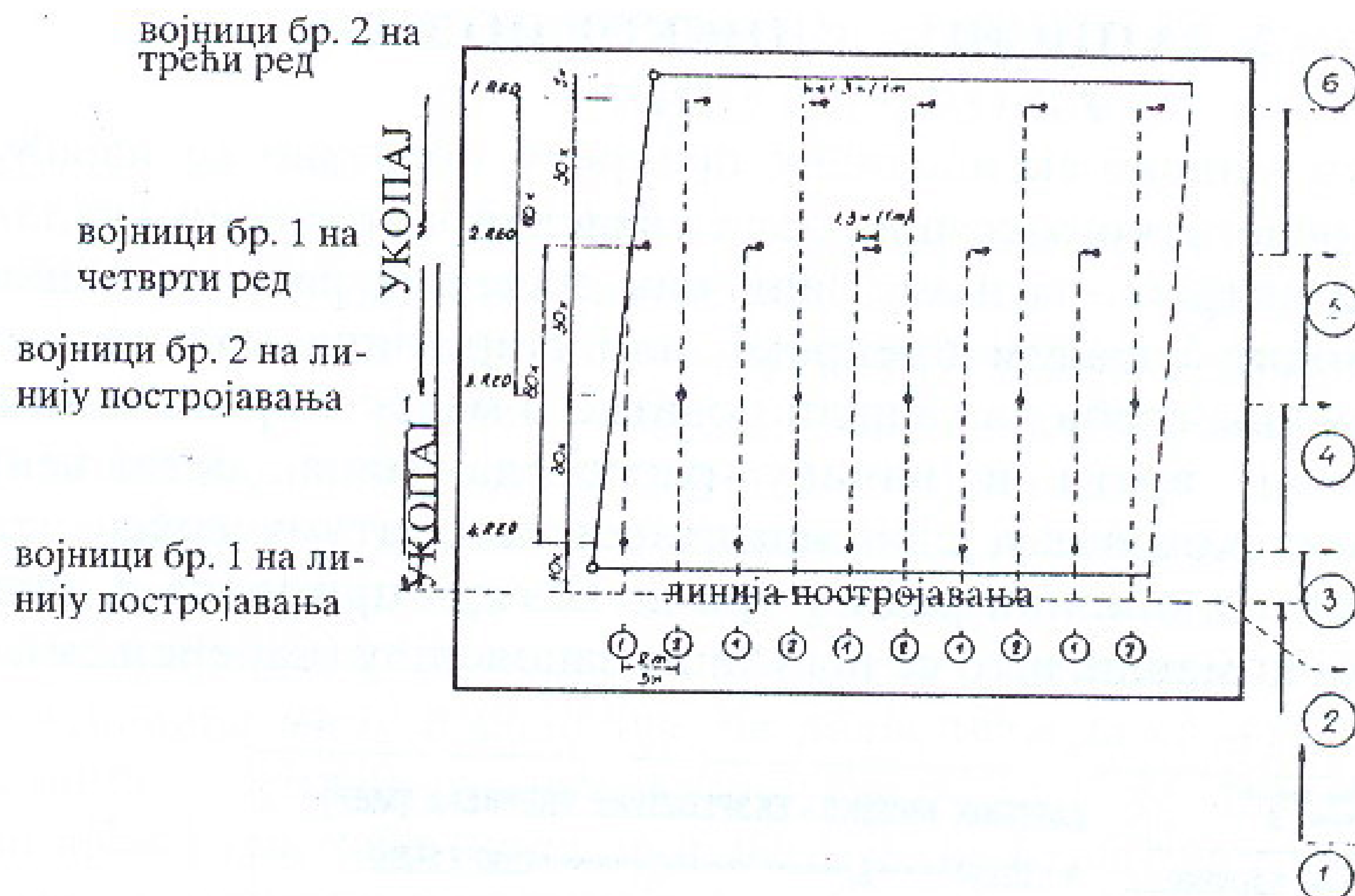

НАПОМЕНА: За повлачење војника број један са другог реда, командир издаје команду тек када су војници број два заузели место на трећем реду.

За повлачење војника број један са четвртог реда, командир издаје команду тек када су војници број два изашли ван границе минског поља (на линији постројавања).

Проверава равнање и командује: "Корак и по удесно (улево), мину – положи". Војници број два откорачују корак и по удесно (улево), поставе мину поред дес не (леве) ноге, а командир командује за све: "УКОПАЈ". Војници укопавају мине на првом и другом реду.
Проверава равнање и командује: "Корак и по удесно (улево), мину – положи". Војниц број један откорачују корак и по удесно (улево) и поставе мину поред десне (леве) ноге, а командир командује: "Војници број два, 60 корака – НАПРЕД". Држећи равнање, војници број два откорачују 60 корака.
Проверава равнање и командује: "По једну мину пред десне (леве) ноге – положи" Пошто војници број два положе по једну мину, командује: "Војници број један, 60 корака – НАПРЕД". Држећи равнање, војници број један откорачују 60 корака.
Проверава равнање и командује: "По једну мину поред десне (леве) ноге – положи". Пошто војници број један положе по једну мину, командује: "Војници број два, 40 корака – НАПРЕД". Држећи равнање, војници број два откорачују 40 корака.
Проверава равнање, разбројава војнике на бројеве 1 и 2 и командује: Војници број један, 10 корака – НАПРЕД". Држећи равнање (одстојање и рас тојање) војници број један откорачују 10 корака.
"Одељење (вод) на линију постројавања у врсту на растојању 2 –3 корака (2*m*) – ЗБОР". На ову команду војници се постројавају на линију постројавања, носећи по једну ПТ мину у свакој руци, а врећицу за земљу за опасачем.

Слика 3 – Организација рада на изради противоклопног минског поља стројевим распоредом – други начин (војници постављају по 2 мине)

3. ЗАПИСНИК МИНСКОГ ПОЉА

За сваку минско-експлозивну препреку обавезно се израђује записник, на основу кога се препрека евидентира, односно укалања када престане потреба за њом. Записник, начелно, ради старешина који је руководио израдом препреке, или старешина који је за то одређен. Записник треба да садржи податке о месту и врсти минског поља, количини, врсти и начину распореда мина, остављеним пролазима у минском пољу, јединици, старешини, датуму израде итд.

Записник се, обично, ради у три до четири примерка и доставља надлежној команди, што се регулише заповешћу (наређењем).

Reg. broj 47
Serija B

ZAPISNIK MINSKO - EKSPLOZIVNE PREPREKE (MEP)

Karta Karlovac
Izdanje 1954 g.

R 1:50 000 list broj 2 koordinate tačke broj 1 min.polja x 31150 y 52350

A — PODACI O IZRADI

most na r.Trebnja
x=31 200 y=52 500
mereno od ulaza na most sa zapadne strane

crkva u s.Vukmanić
x=31600 y=51650
mereno od severnog ulaza u crkvu

Raspored MBS po redovima - grupama

1. Vrsta MEP - količina ugrađenih MBS: Protivoklopno minsko polje ugradjeno 292 TMA-5

2. Način izrade MEP: Ručno-strojevim rasporedom-prvi način (vojnici nose po 4 mine)

3. Broj redova (grupa) u MEP-količina ugrađenih MBS po redovima-grupama: Četri reda u minskom polju- u svakom redu po 73 mine

4. Podaci o prolazima u MEP: Ostavljen prolaz širine 10m, udaljen od tačke1 150m 8 mina za zatvaranje prolaza u rovu desno od prolaza

Rađeno u 3 primeraka i dostavljeno:
1. orig. 3 pd
2. prim. 2 pp
3. prim. ŠNO-Karlovac
4. prim.
Datum izrade: 20. 02.1974.god.

JEDINICA: 1.pion.č 3.inž.b
Izradom rukovodio poručnik Marić Milan
Izmene i dopune izvršio: zatvorio prolaz u mp
i izvestio: komandu 2.pp dana 23. 02.74. g.

B — PODACI O RAZMINIRANJU

1. Način razminiranja: Ručno- pipalicama

2. Ko je naredio razminiranje: Komandant 7.pd

3. Količina i vrsta MBS (izvađeno-uništeno) izvadjeno 278 TMA-5 uništeno 22 TMA-5

4. Kome su predata izvađena MBS: Komandi 7.inž.b

5. Jedinica koja je izvršila razminiranje: 1.pion.č 7.inž.b

Razminiranjem rukovodio:

Datum: 23.05.1974.g

kapetan Pantić Marko
(čin, ime i prezime)

Слика 4 – Зайисник минскоī йоља

4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЉУДСТВА ПРИ ИЗРАДИ МИНСКИХ ПОЉА

При изради минских поља првенствено се треба придржавати мера заштите прописаних за рад са сваком врстом мина. Пре него што се приступи раду, командир вода (одељења) дужан је да упозори потчињене на основне мере заштите и да одреди поступке у раду вода, одељења, појединих група или појединаца.

Поред мера заштите приписаних за појединачно руковање минама и упаљачима, треба се придржавати и следећег: мине комплетирати у време и на месту које одреди командир; не употребљавати неисправне мине и упаљаче; не дозволити да се на месту минирања војници окупљају у већем броју него што је предвиђено организацијом рада; забранити пушење и ложење ватре у време и на месту рада са минама; преморено људство удаљити од места рада са минама; редовно давати одмор људству, нарочито у неповољним временским условима; када се оцени да појединци нису савладали страх у руковању минама, не дозволити им рад; при изради минских поља и група мина од распрскавајућих мина, сваком војнику одредити прецизне задатке и поступак рада; одредити и обележити правце за кретање људства у току израде минског поља, нарочито ради безбедног изласка из минског поља; предузимати и друге мере у складу са конкретном ситуацијом.

САВЛАЂИВАЊЕ МИНСКИХ ПОЉА

Минска поља (групе мина) савлађују се ручно, експлозивом, механичким средствима или комбинацијом тих начина. При савлађивању се израђују нови избрисани пролази или проширују стари, уклањају појединачне мине и групе мина и разминира минирано земљиште.

1. ИЗВИЂАЊЕ МИНСКИХ ПОЉА

Извиђање минских поља или група мина је потребно ради откривања места, врсте препрека и могућности обиласка, односно ради утврђивања најцелисходнијег начина њиховог савлађивања.

За извиђање се одређује извиђачка патрола, јачине три до пет војника са командиром на челу. Група је опремљена комплетом за минирање и разминирање, односно деловима из њега, неопходним за извиђање препреке. Извиђачка патрола се, обично, распоређује као на сл. 1. По завршетку извиђања командир патроле подноси извештај са прикладном скицом. Кад истовремено треба да се утврде дубина и ширина минског поља, извиђачка патрола мора бити јачег састава (до 10 војника) и дели се у три погрупе, или да једна патрола најпре извиђа дубину препреке, а затим њену ширину улево и удесно од пролаза.

2. ИЗРАДА ПРОЛАЗА У МИНСКОМ ПОЉУ – РУЧНО

Савлађивање минских поља ручно се примењује на испресецаном и покривеном земљишту, тј. тако где за рад није могућа употреба пружних експлозивних пуњења или тенкова са уређајем за разминирање, односно када се жели очувати тајност или се не располаже другим средствима.

Војник број	Средства која носи	Задатак
1	– Миноистраживач – Пипалица – Значке за обележавање мина – Маказе за жицу – Бела трака	– Размотава траку у правцу кретања – Изналзи и обележава мине
К	– Пипалица – Осигурач – Ратни блок – Бусола – Прибор за цртање	– Руководи радом извиђача – Даје им задатке – Ради скицу – По потреби, разору жава пронађене мине
2	– Кратка пипалица – Маказе за жицу – Осигураи за упаљаче мина	– Разоружава про нађене мине и склања их изван пролаза – Кочићима учвршћује белу траку за земљу
3	– Мале значке – Велике значке за обележава - ње пролаза	– Обележава израђен пролаз са значкама – Уклања из пролаза демон - тиране мине

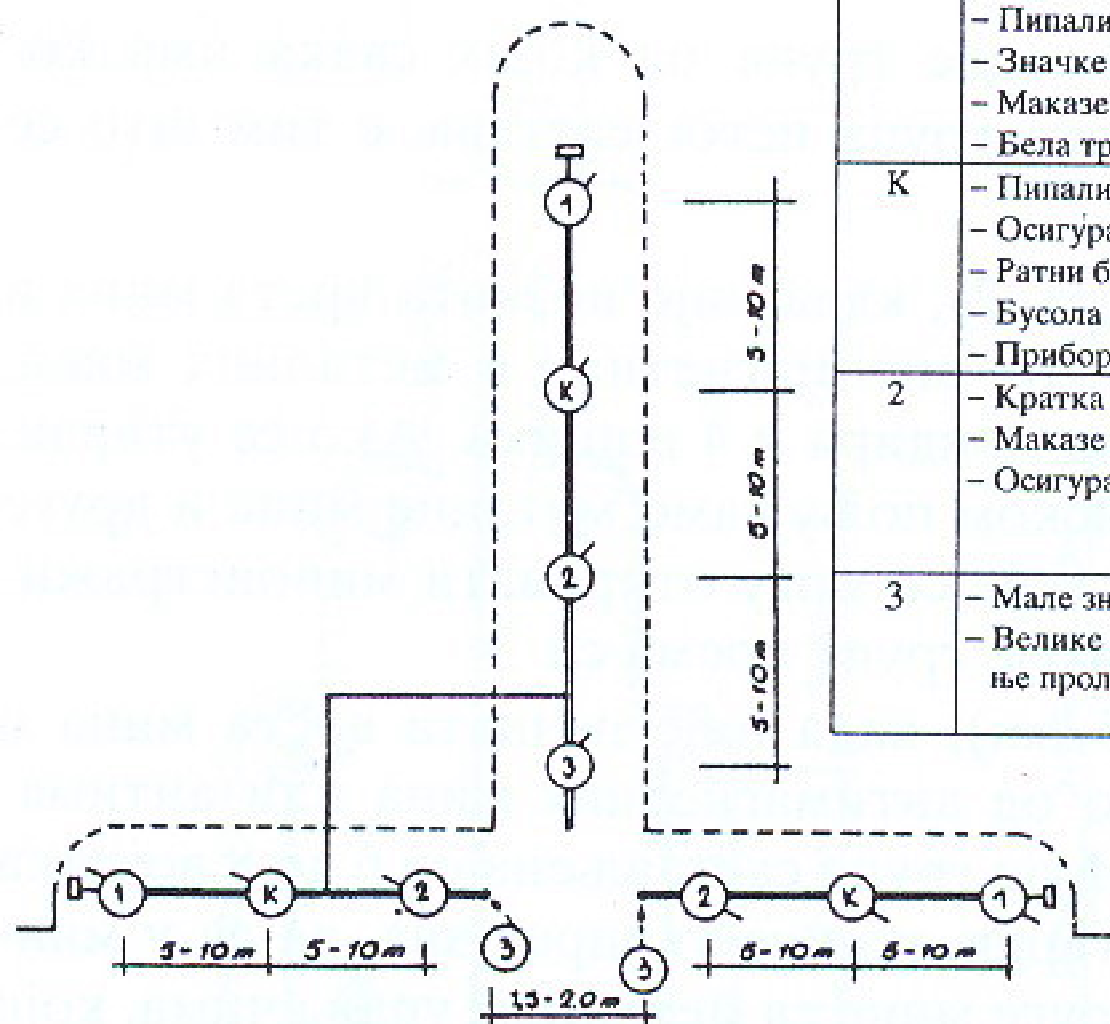

Слика 1 – Распоред извиђачке патроле при извиђању дубине и ширине минског поља

Основна средства која се користе за претраживање терена су пипалица и миноистраживач.

Пипалицом се мине проналазе тако што се шиљак пипалице убада под углом од 30^0; при чему треба да уђе у земљу најмање 10*cm*, у снег и дубље. Међусобно растојање убода зависи од врсте, односно величине мине. Ради се из стојећег или лежећег става, уз лагано и опрезно кретање напред.

Миноистраживачима се откривају металне мине (и друге које имају неки метални део) у земљи, трави, жбуњу и снегу на дубини до 50*cm*.

За пешадијске јединице се израђују пролази ширине 4–5*m*, а изузетно 1,5–2*m*. За оклопно-механизоване јединице се израђује пролаз ширине 10–12*m*, изузетно 5–6*m*. Ширина пролаза зависи од потреба и могућности, односно од расположивог времена и јединица које се могу ангажовати на изради пролаза.

Зависно од потребне ширине, пролазе у минском пољу израђују групе војника различите јачине:

– пролаз ширине 4–5*m* (5–6*m*), група састављена од командира и 6–8 војника, зависно од усвојене организације рада и врсте мина у минском пољу;

– пролаз ширине 10–12*m*, две групе од којих свака има командира и 6–8 војника, или једна група истог састава, с тим што се раде два пролаза.

Пролаз ширине 1,5–2*m* (сл. 2), када није позната врста мина и када је минско поље израђено од антимагнетних и металних мина, израђује група састављена од командира и 4 војника. Ако се утврди, или се унапред зна, да су у минском пољу само металне мине и друге мине са металним упаљачима, које се могу откривати миноистраживачима, командир групе организује групу према сл. 3.

Пролаз ширине 4–5*m* (5–6*m*), када није позната врста мина и када је минско поље израђено од антимагнетних мина или антимагнетних и металних мина, израђује група састављена од 6 до 8 војника и командира (сл. 4). Ако се утврди, или се унапред зна, да су у минском пољу само металне или друге мине са металним упаљачима, које се могу открити миноистраживачима, командир групе организује групу према сл. 5.

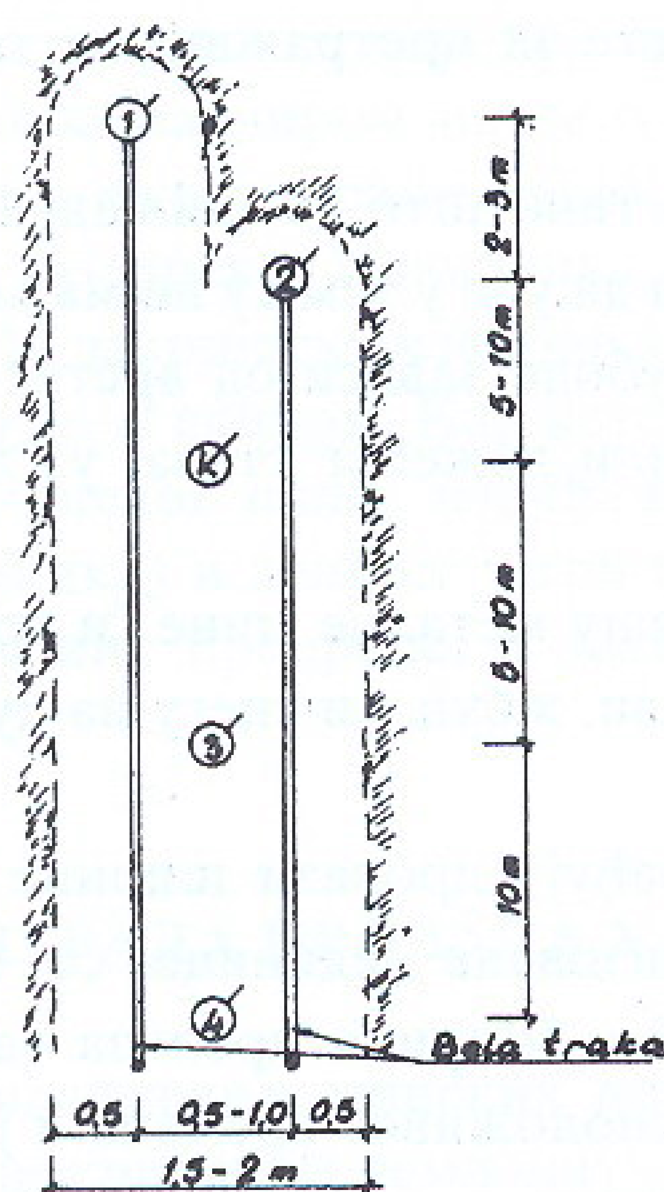

Слика 2 – Распоред групе за израду пролаза ширине 1,5–2m

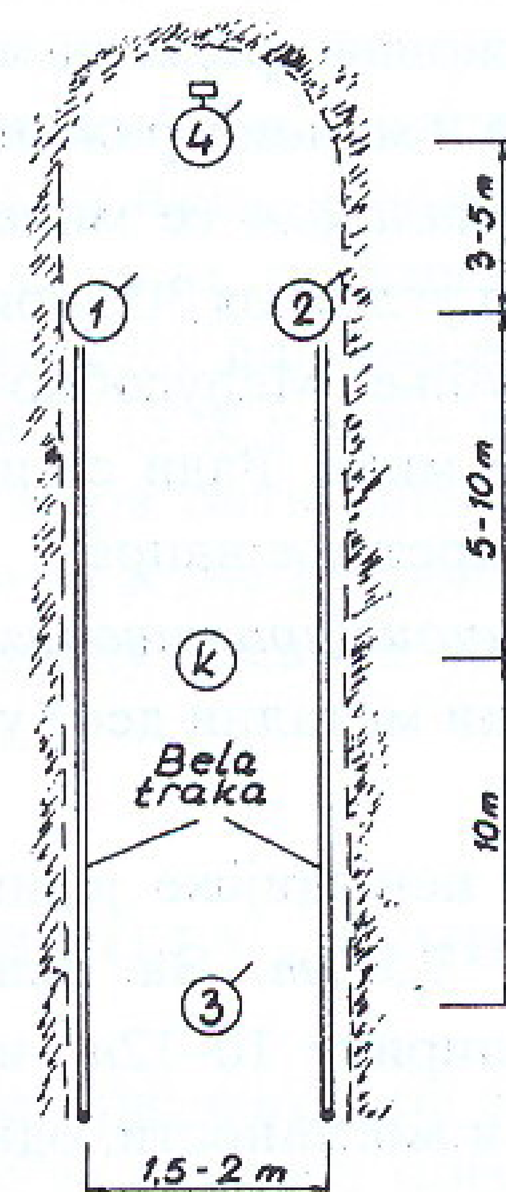

Слика 3 – Распоред групе за израду пролаза ширине 1,5–2m

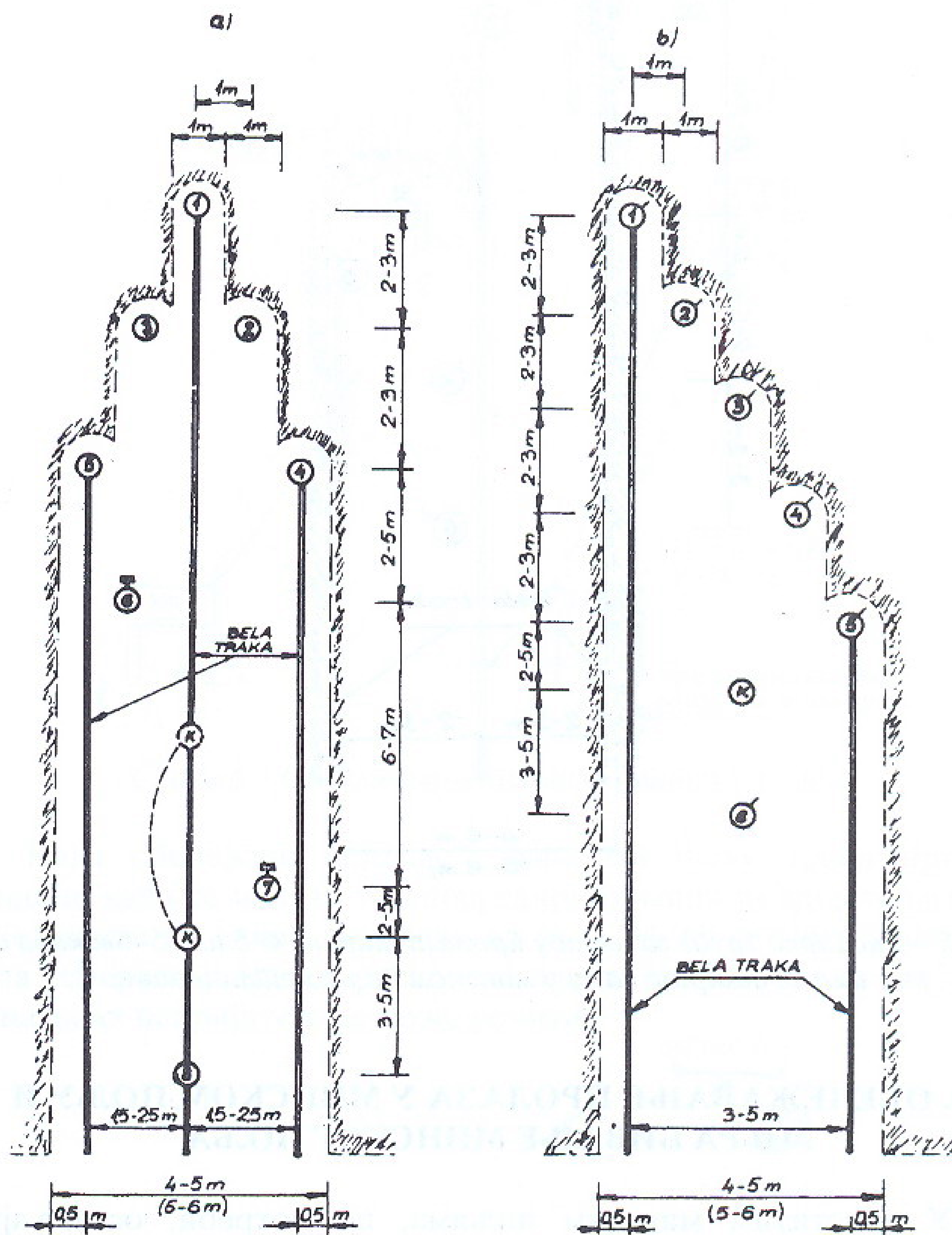

Слика 4 – Распоред групе за израду пролаза ширине 4–5m или 5–6m када није позната врста мина и када је минско поље израђено од антимагнетних или антимагнетних и металних мина

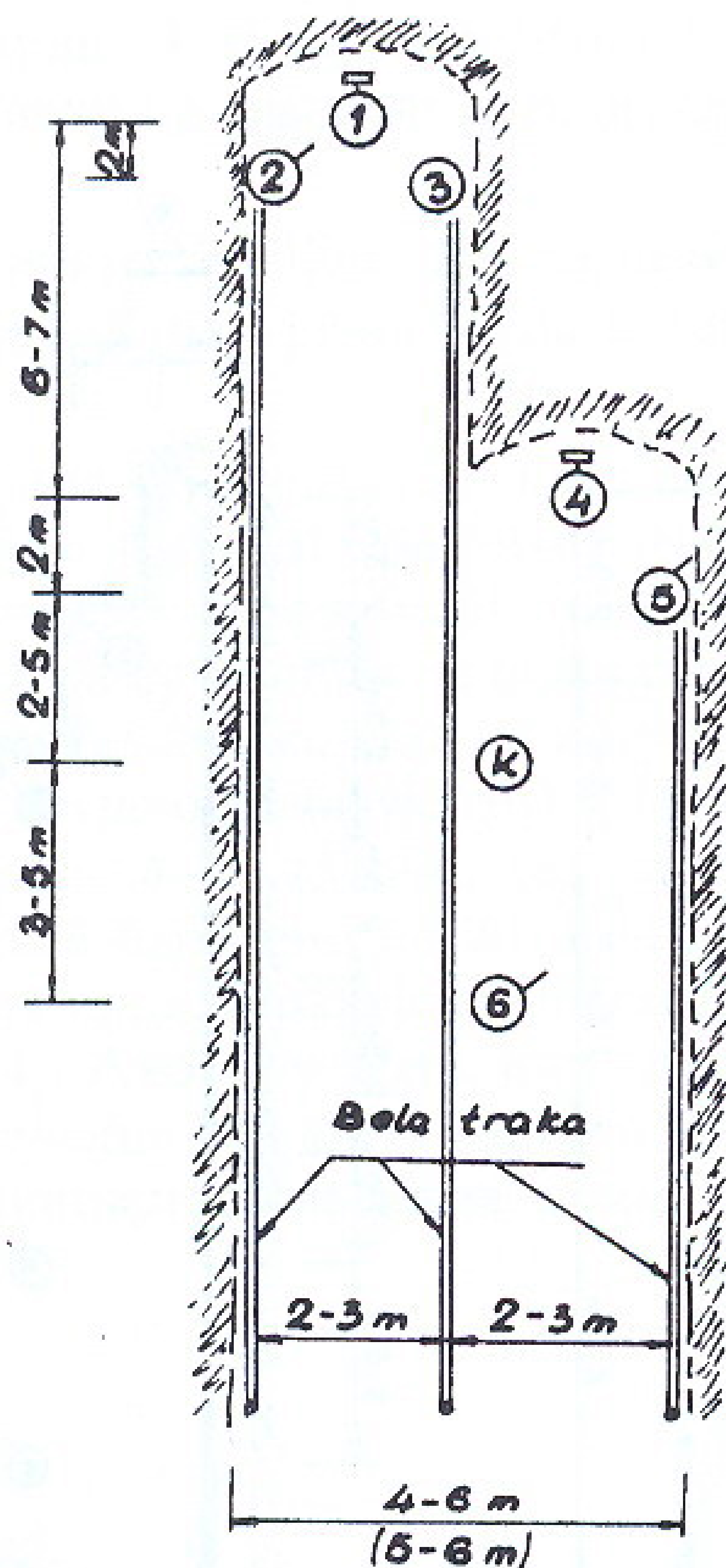

Слика 5 – Распоред групе за израду пролаза ширине 4–5 или 5–6m када се зна или се открије да су у минском пољу металне мине

3. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ПРОЛАЗА У МИНСКОМ ПОЉУ И ОГРАЂИВАЊЕ МИНСКОГ ПОЉА

У властитим минским пољима, по потреби, остављају се пролази још у току њихове израде. Они се обележавају значкама или се ограђују. За затварање пролаза се оставља потребан број мина непосредно поред пролаза, а места на којима треба поставити мине унапред се обележавају на погодан начин.

Пролази се могу обележити на два начина. Ако ограђени пролаз не треба прикривати, обележава се на начин приказан на сл. 6. Када за обележавање нема формацијских значки, оне се израђују од приручног материјала.

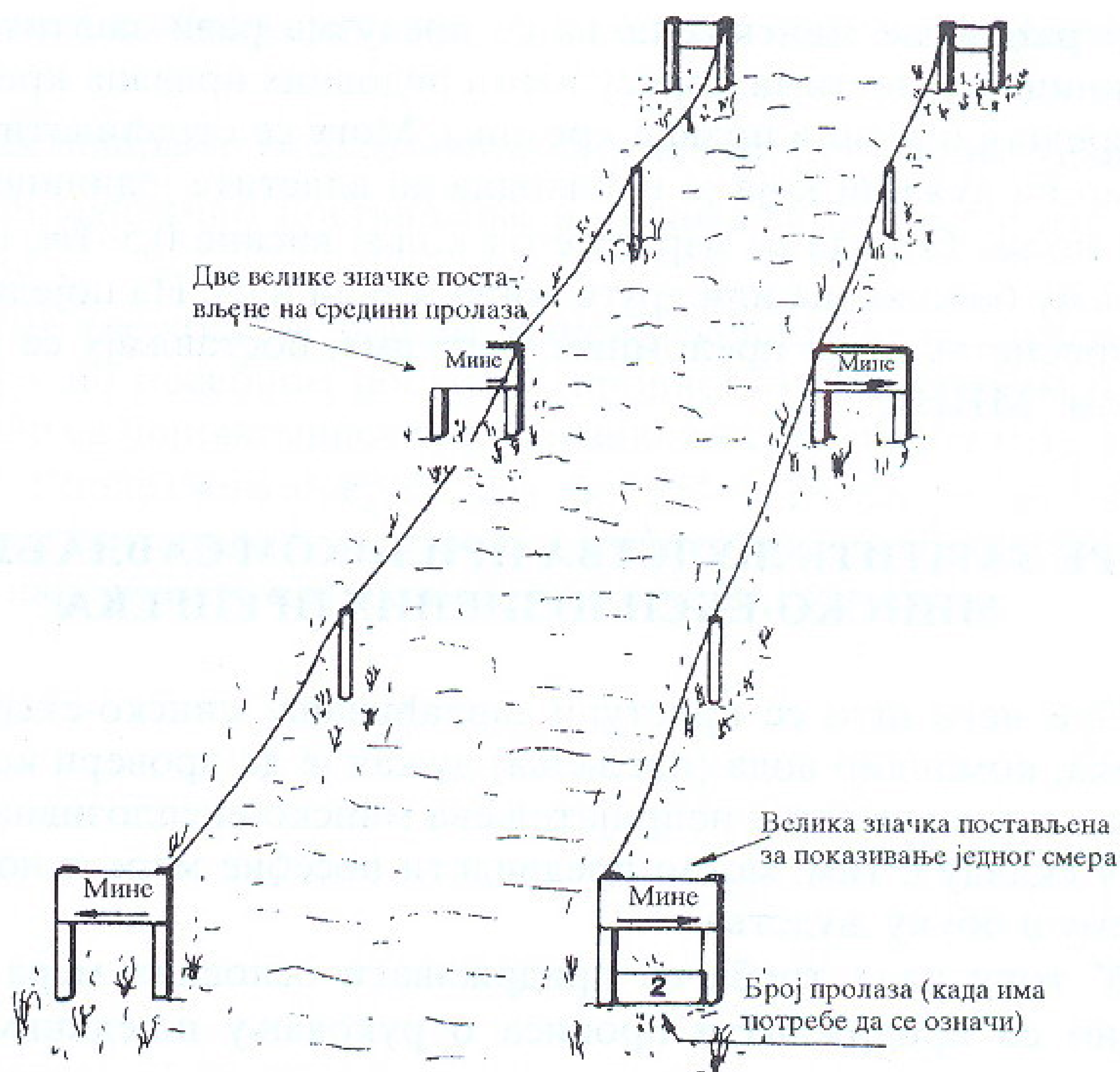

Слика 6 – Обележавање пролаза у минском пољу

Када обележени пролаз у минском пољу треба прикрити (најчешће када се налази у непосредној близини непријатеља) може се обележити на начин приказан на сл. 7. Ноћу се могу употребити светла усмерена у правцу распореда властитих снага, али тако прикривена да их непријатељ не може уочити.

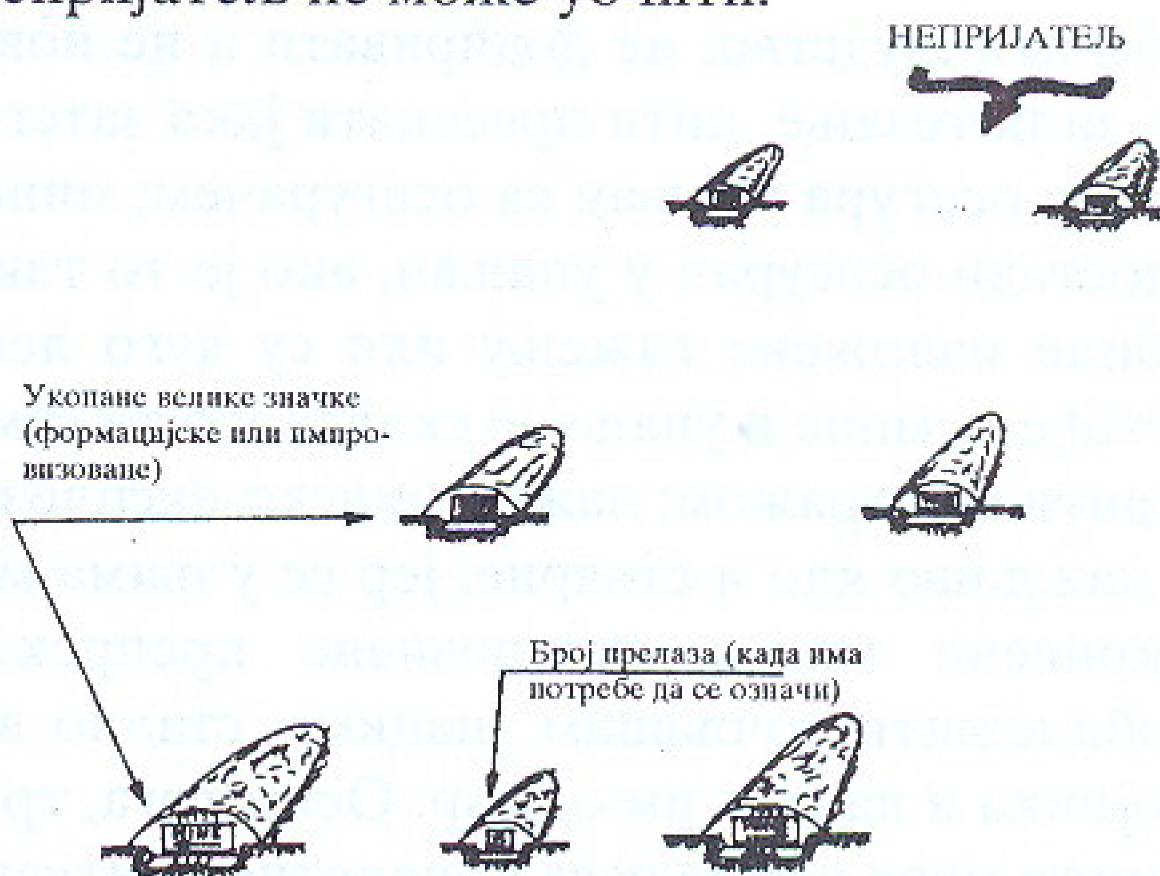

Слика 7 – Обележавање пролаза у минском пољу укопавањем ознака

Ограђивање минских поља се предузма ради заштите властитих јединица на местима која су изван редовних праваца кретања или у непосредној близини правца кретања. Могу се ограђивати у целини или само на дужини која је неопходна да властите јединице не уђу у минско поље. Ограда се израђује од коља, висине 0,5–1*m*, на које се постављају бодљикава или друга жица, канап и сл. На појединим местима, првенствено на преломним угловима, постављају се значке са натписом "МИНЕ".

4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЉУДСТВА ПРИЛИКОМ САВЛАЂИВАЊА МИНСКО-ЕКСПЛОЗИВНИХ ПРЕПРЕКА

Пре него што се приступи савлађивању минско-експлозивних препрека, командир вода (одељења) дужан је да провери колико војници познају властита и непријатељева минско-експлозивна средства да би, у складу с тим, могао предвидети посебне мере и поступке за припрему и обуку људства.

У току рада треба се придржавати основних мера заштите: доследно се придржавати прописа о руковању појединим врстама минско-експлозивних средстава; имати у виду да је разноврсност у минирању основно начело, и да су друга могућа разноврсна изненађења, па људству на ту околност скренути пажњу; савесно и детаљно претражити одређени простор; за разминирање одређивати само једног војника; непознате мине само обележити или их на погодан начин уништити; не употребљавати силу за вађење упаљача из мине, нити мине из лежишта; са сваком откривеном мином (упаљачем) новог типа одмах упознати људство; не додиривати и не повлачити овлаш затегнуте жице за потезање, нити пресецати јако затегнуте жице док се не пронађе и не осигура упаљач са осигурачем; мине разминирати тек пошто се постави осигурач у упаљач, ако је то тако предвиђено; мине које су биле изложене гажењу или су дуго лежале у земљи уништавати; извађене мине и упаљаче складиштити само на одређено место и обезбедити их стражом; лажне минско-експлозивне препреке претраживати пажљиво као и стварне, јер се у њима могу наћи и бојне мине; откривене минско-експлозивне препреке и израђене пролазе увек обележити уочљивим знацима; стално водити бригу о замoрености војника и давати им одмор. Осим тога, треба проценити и предузети и друге мере у складу са конкретном ситуацијом.

Теме (вежбе) које се изводе са минско-експлозивним средствима:

– активирање експлозивног пуњења спорогорећим упаљачем;

– појединачно постављање и уклањање бојних противтенковских мина.

Теме (вежбе) са бојним минско-експлозивним средствима се организују по посебном поступку, прописаном Упутством и програмом вежби са бојним минско-експлозивним средствима (изд. Генералштаб ВЈ, Управа инжињерије, инт. бр. 554–1, 16. децембра 1994. године); за организацију је одговоран старешина (руководилац вежбе) одређен наредбом за извођење вежбе бојним средствима.

СТРЕЉАЧКО ОДЕЉЕЊЕ У НАПАДУ И ОДБРАНИ

ОДЕЉЕЊЕ У НАПАДУ

1. ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД КОМАНДИРА ОДЕЉЕЊА ПО ПРИЈЕМУ ЗАДАТКА

На почетку одељенске обуке, ради бољег сагледавања процеса рада командира одељења у вези са припремама за напад, неопходно је студентима приказати, постепено, целокупан поступак рада командира одељења: од момента позивања командира вода до издавања заповести за напад. Овај рад се може приказати ангажовањем командира водова из класе или претходно добро припремљених студената, у улози командира одељења.

Пошто вод из очекујућег рејона (ОР) доведе у непосредну близину линије развоја (л/р), командир вода преко курира наређује командирима одељења да изврше размештај и обезбеђење одељења, а затим да му се јаве у тачно одређено време на осматрачницу ради пријема задатка за напад.

Командири одељења одмах поступају по наређењу командира вода: растресито распоређују војнике, одређују непосредно осигурање, наређују војницима да изврше припреме за напад. Кад све регулишу одлазе код командира вода да приме задатак за напад. Са собом воде курира који се креће иза њега на одређеном одстојању; он уједно и штити командира одељења. Када се приближи осматрачници командира вода, командир одељења се зауставља и одређује место и задатак куриру, а после, прикривено, прилази осматрачници командира вода (претрчава, креће се погнуто, пузи итд.) и јавља се на следећи начин: "ГОСПОДИНЕ ПОРУЧНИЧЕ, ОДЕЉЕЊЕ СЕ НАЛАЗИ У РЕЈОНУ ШУМАРКА, ОБЕЗБЕЂЕНО СА ПРАВЦА КОСЕ, ЈАВЉАМ СЕ РАДИ ПРИЈЕМА ЗАДАТКА".

Док командир вода издаје борбени задатак, командири одељења морају посебну пажњу да обрате на податке о непријатељу

и на задатак који треба да изврши одељење. После издатог задатка командир вода проверава да ли су командири одељења схватили задатак, па пошто се у то увери, наређује им: "НА ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА".

Након пријема борбеног задатка командир одељења процењује ситуацију, доводи одељење на полазни положај (линију развоја), организује напад, проверава спремност одељења за извршење борбеног задатка и извештава командира вода о готовости за напад.

У процени ситуације командир одељења процењује:

– јачину, састав и распоред непријатеља на основу откривених циљева, могућа места циљева у распореду непријатеља која нису до почетка напада откривена, а нарочито места борбених возила и препрека и њихов утицај на извршење задатка одељења;

– посебно тежиште дејства непријатеља, његов начин дејства и могућности подршке, да би на основу тога могао да закључи какав је циљ непријатеља на правцу напада одељења и суседа, где му је тежишни положај, где ће испољити нјјачу ватру, где су му слабија места у одбрани, те какве поступке може изводити у току извођења одбране да би одбио напад или повратио изгубљени положај;

– земљиште и друге услове који могу да утичу на извршење добијеног задатка (посебно обраћа пажњу на (1) избор погодних праваца који воде од полазног положаја, односно линије развоја ка јуришном положају и закључује о најпогоднијем борбеном строју одељења при наступању ка јуришном положају и (2) избор ватрених положаја за пушкомитраљез и снајперисту и друга средства ојачања на свим линијама; закључује на које циљеве, у којој фази и коју врсту ватре треба са својим одељењем да отвара, сагледава начин организације садејства са суседима, ватром и покретом, у фази наступања јуриша; утврђује поступак одељења после разбијања непријатеља и заузимања његовог положаја).

Организовање напада састоји се од издавања заповести командира одељења и давања неопходних упутстава војницима. Чим процени ситуацију, командир одељења изводи одељење на погодно место иза полазног положаја (линије развоја), прикупља људство и маскира га, а затим га оријентише (ако је земљиште непознато), прецизно показујући оријентире на правцу напада одељења; након тога издаје ЗАПОВЕСТ за напад која садржи:

– *податке о непријатељу*: саставу, јачини, распореду, уоченим ватреним тачкама, местима и врстама препрека и пролаза у њима, најјаче брањеним местима у његовом распореду, могућем начину дејства у току извођења одбране, могућностима подршке, да ли у свом

распореду има и оклопна борбена средства, као и друге податке о његовој одбрани;

– *задатак вода*: полазни положај (линија развоја) за напад, правац, објекат и циљ напада, ватрени положаји, јуришни положај, начин напада, готовост за напад, ватрена припрема и подршка напада четне ватрене групе (ЧВГ), артиљерије и др;

– *задатак одељења*: ојачања, полазни положај (линија развоја), правац, објекат и циљ напада, ватрени положаји, јуришни положај, нажин савлађивања препрека, начин одбијања противнапада непријатељеве пешадије и тенкова и поступак након овладавања објектом напада;

– *начин садејства са борбеним возилима* (ако нападају на правцу напада одељења): место и време проласка кроз борбени строј, начин обележавања правца кретања за свако возило и поступак одељења након њиховог пролаза кроз борбени строј;

– *задатак суседних одељења*: правци и објекти напада, начин садејства и одржавање везе;

– *састав и задатак појединих група*: место сваке групе и снајперисте на полазном положају (линији развоја), правац кретања, међусобна подршка ватром за време наступања, начин извршења задатка и задатак снајперисте;

– *поступак у случају напада из ваздушног простора*;

– *мере обезбеђења борбених дејстава у нападу*: непосредно осигурање, задатак за осматрање и откривање нових циљева на земљи и летелица у ваздушном простору, ПНХБОб, маскирање, утврђивање и запречавање место четне станице за снабдевање (ЧсСн) и четне рањеничке прихватнице, правци за доношење муниције за извлачење и изношење повређених и оболелих и утрошак муниције;

– *место командира одељења*, одређивање заменика (ако није раније одређен) и сигнале (прилог бр. 1).

Заповест се издаје на полазном положају (линији развоја), а допуњује на јуришном положају (ј/п), и то са места одакле се најбоље виде правац и објекат напада, с тим да је при том одељење заштићено од непријатељевог осматрања и ватре.

2. РАД И ПОСТУПЦИ ОДЕЉЕЊА ОД ЛИНИЈЕ РАЗВОЈА (полазног положаја) ДО ИЗВРШЕЊА ЈУРИША

Наступање одељења од полазног до јуришног положаја може бити у колони, у стрељачком строју (целим одељењем или појединачно), по групама или комбиновано. У стрељачком строју, одељење наступа кад се не могу применити други начини. Одељење креће ка јуришном положају уз сопствену ватрену подршку, уз подршку средстава ојачања, артиљерије и минобацача. Начин кретања, зависно од конкретне ситуације, може да се мења у току наступања.

Ако се са једног на други ватрени положај изводи једновремено покрет целог одељења, командир одељења командује одељењу: "*одељење правац кућа, трчећим кораком (трком) – напред!*", или "*одељење правац ивица шуме, на линију пута, трчећим кораком (трком, пузањем) – напред!*" или "*одељење трчећим кораком (трком, пузањем) – за мном!*"

Одељење се зауставља на команду: "*Одељење – стој!*"

На команду "СТОЈ" одељење одмах хитро залеже, користећи за заклон постојеће објекте и ватрено дејство. На правцу кретања, војници осматрају и према потреби, по команди командира одељења, отварају ватру на откривене непријатељеве циљеве.

Да би одељење продужило кретање, командир одељења командује одељењу: "*одељење, у висину врзине, претрчавањем здесна (слева, здесна и слева) по један – напред!*" или "*одељење, у висину воћњака претрчавањем по групама, прва група – напред!*".

На команду за покрет одељења, прво се диже војник на кога се односи команда. Војник прави скок одређене дужине, зависно од карактеристика земљишта и јачине непријатељеве ватре. Са заустављањем првог војника, истовремено почиње пребацивање следећег, који се зауставља кад дође у висину првога, или га прође за неколико корака. Кад се други војник заустави, први војник прави следећи скок, а са њим једновремено креће и трећи војник. Остали војници у одељењу врше премештање на исти начин и по редоследу који је одређен, и то све док се не стигне на ватрени положај (линија која је одређена) или јуришни положај. Исти је поступак одељења када се премешта по групама. Премештање одељења са полазног положаја (линије развоја) изводи се под заштитом артиљеријске и минобацачке ватре и ватре митраљеза и ПО средстава, сем у случају када се покрет изводи

прикривено. Командир одељења организује заштиту премештања одељења све до избијања на јуришни положај.

Војници се у току покрета крећу прикривеним правцима, што брже, користећи погодности земљишта и моменте када је непријатељева ватра, због дејства средстава подршке, слабија.

Командир одељења са снајперистом, начелно, креће се са првом половином одељења.

У току напада, командир одељења може да усмери ватру одељења на један циљ или да је дели на неколико циљева.

За време наступања одељења, командир одељења осматра покрет војника и њихове поступке, прати покрет суседних једница и дејство средстава за подршку и користи њихову ватру за лакши покрет ка јуришном положају. Уколико суседна јединица буде заустављена, усмерава део ватрених средстава на њен правац ради помоћи.

Одељење излази на јуришни положај прикривено (погнуто, пузањем) под заштитом дима и ватре минобацача, артиљерије, оруђа за непосредно гађање и других средстава чете ватре властитих ватрених средстава. Пошто са јуришног положаја детаљније сагледа распоред непријатеља и препрека испред прве линије ровова, командир одељења војницима издаје допунске задатке (правац кретања група, место и начин проласка кроз препреке, начин садејства са суседима и друге задатке).

На јуришном положају, одељење, до команде за јуриш, учествује у ватреној припреми јуриша, уништава и неутралише ватрене тачке које могу највише утицати на успешно извршење јуриша. Командир одељења командује одељењу, нпр: "*Одељење, по непријатељу, стрелци по три метка (једним кратким), нишанџија са два кратка – пали!*".

На команду (сигнал) командира вода за извршење јуриша, командир одељења командује: "*Јуриш – напред!*". На издату команду одељење највећом брзином истрчава 15–20 корака (како би избегло запречну ватру коју је непријатељ припремио по јуришном положају), а потом прелази у убрзани корак. Сваки војник бира циљеве самостално и дејствује тако у току кретања. За то време се митраљезима, ручним бацачима и бестрзајним топовима неутралишу ватрене тачке непријатеља на предњем крају одбране и стварају услови за успешно извршење јуриша. У току јуриша, командир одељења може оставити војника са пушкомитраљезом код пролаза у препрекама ради подршке јуриша. Кроз пролазе у препрекама одељење пролази трком, затим се развија и, без задржавања, уз узвик "УРА", силовито ускаче у распоред непријатеља и уништава га у блиској борби ватром и хладним оружјем (шема 1).

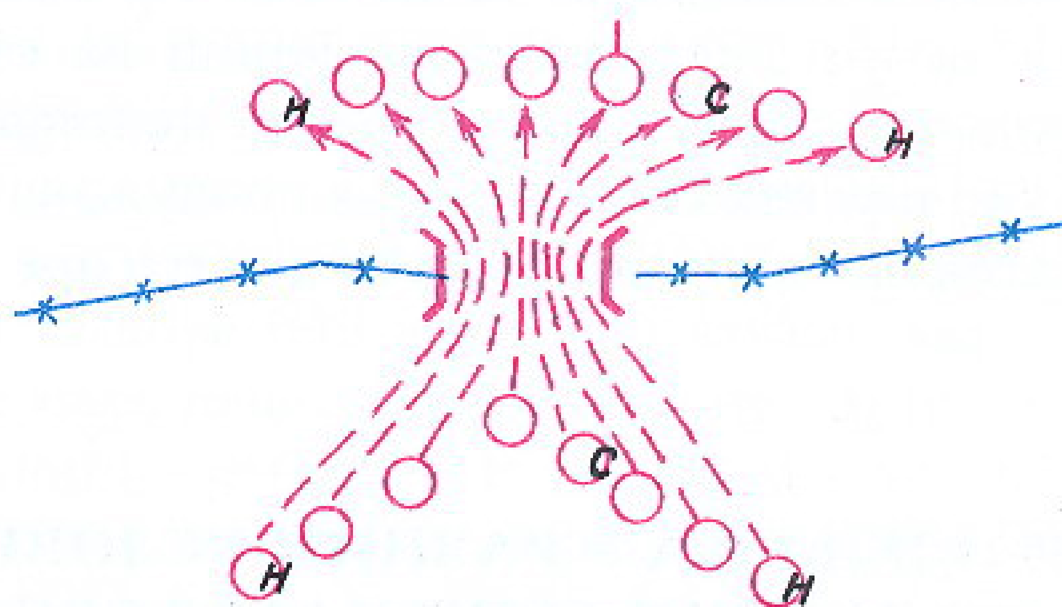

КЛИНОМ

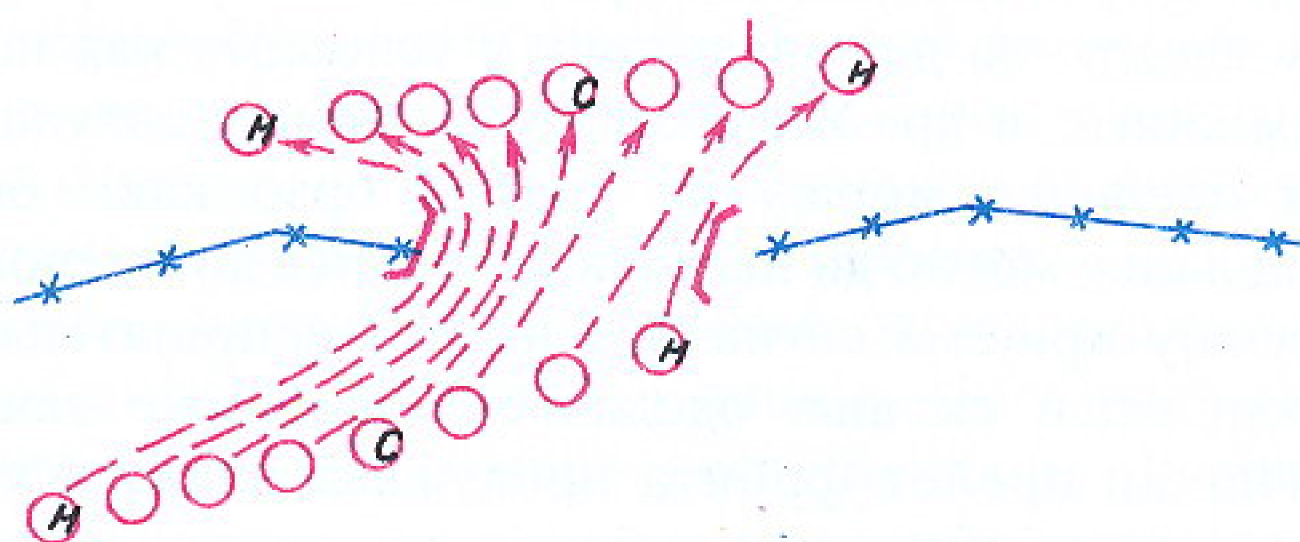

СТЕПЕНОМ ДЕСНО

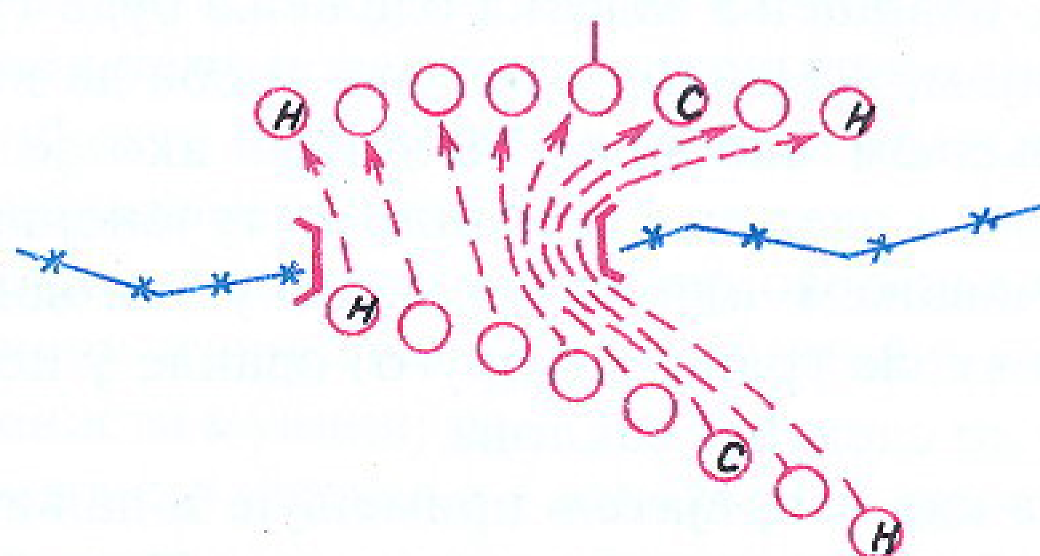

СТЕПЕНОМ ЛЕВО

Шема 1 – Начини проласка одељења кроз жичане препреке

Ако је јуриш заустављен, командир одељења га поново организује и изводи.

Уколико се са одељењем у нападу користи тенк, одељење га сачекује на јуришном положају, обележава му место пролаза кроз борбени строј, а затим заједно изводе јуриш на одређени објекат. Чим одељење упадне у прву линију ровова непријатеља, користећи властити успех, као и успех суседа, одмах продужава напад на објекте у дубини непријатељеве одбране, тежећи да што пре изврши добијени задатак.

3. ПОСТУПЦИ ОДЕЉЕЊА У РАЗНИМ УСЛОВИМА НАПАДА И БОРБЕ ПО ДУБИНИ НЕПРИЈАТЕЉЕВЕ ОДБРАНЕ

У току извођења напада одељење се може наћи у различитим условима борбене ситуације: да буде изложено изненадном дејству артиљерије и авијације; да дејствује у условима употребе НХ оружја, да упадне у заседу; да дејствује ноћу у условима кад непријатељ осветљава земљиште и др. У свакој од наведених ситуација командир одељења и одељење морају да реагују брзо како би се избегли губици, а одељење могло да настави извршење добијеног задатка.

У случају пријема сигнала о налету непријатељеве авијације, командир одељења склања одељење у најближе заклоне, а када авијација изврши прелет фронта продужава напад. Уколико непријатељева авијација изненадно дејстује по одељењу, командир одељења, на сигнал командира вода или самоиницијативно, отвара ватру по непријатељевим летелицама. У условима дејства авијације треба заузимати растресит борбени распоред и користити најповољније ставове за дејство по авионима и хеликоптерима.

Ако у току извршења задатка одељење буде тучено минобацачима и артиљеријом, командир одељења треба да настоји да тучени простор са одељењем заобиђе. Међутим, ако је већа површина захваћена дејством, а одељење се нашло на тученој просторији, оно је савлађује претрчавањем или се заклања у погодне заклоне (удубљења, јаруге, левкове граната и друго) одакле у погодном моменту наставља покрет до следећег заклона.

У условима кад непријатељ примењује запаљива борбена средства, командир одељења склања одељење у најближе заклоне како га не би захватио пламен. Ако су војници захваћени запаљивом материјом, одмах се за гашење примењују приручна средства (шаторско крило, ћебе) или се ваљањем по земљи гаси пламен. У таквим ус-

ловима командир преузима све да се пожар што пре погаси како не би дошло до већих опекотина и панике. Запаљиве материје се најефикасније гасе када се војници међусобно помажу.

Кад одељење, у току напада, наиђе на контаминирано земљиште, а нема услова да га обиђе, или кад то борбена ситуација захтева, савладава га под заштитним средствима брзо и најкраћим правцем.

Када командир одељења прими сигнал за нуклеарну опасност, без обзира на то у каквом се распореду и простору нашло одељење, војници треба да затворе очи и да брзо заузму најближи заклон, супротно од центра експлозије, лицем окренутим према земљи. У таквом положају војници треба да остану један до два минута, а након тога на команду командира одељења да ставе заштитне маске у заштитни положај и наставе са нападом.

Кад одељење упадне у непријатељев распоред и успе да га потисне из прве линије рова, одмах наставља напад кроз дубину непријатељеве одбране, у садејству са суседима и уз подршку средстава ојачања и подршке.

Ако одељење буде заустављено ватром са одређеног правца, командир одељења предузима мере да одељење доведе у што повољнији положај у односу на непријатеља, а од командира вода захтева да се ватрена тачка неутралише ручним бацачима.

Противнапад непријатеља одељење одбија снажном ватром и ослонцем на објекте на достигнутој линији. Противнапад оклопних борбених возила одељење одбија расположивим противоклопним средствима.

Непријатеља који се извлачи одељење уништава ватром и брзим покретом продире у његов распоред, не дозвољавајући му да се одвоји од одељења.

Ако командир одељења у току напада добије задатак од командира вода да се заустави, тада одељење достигнути положај уређује за одбрану, при чему првенствено користи непријатељеве ровове и друге погодне објекте на земљишту за заштиту и ватрено дејство и одбијање противнапада непријатеља.

После извршеног задатка командир одељења извештава командира вода о начину извршења задатка, о стању у одељењу, о наоружању и попуњености муницијом.

Ако уз стрељачко одељење у нападу учествује и тенк или оклопни транспортер, онда се мора организовати садејство ватрене подршке и помоћи. Садејство се организује у току припреме за напад, а допуњава у току борбе. Тенкови дејствују по ватреним тачкама које највише ометају напредовање пешадије, а одељење, за рачун оклопних

пних борбених возила, уништава ловце борбених возила и послуге противоклопних средстава која ометају покрет тенка или транспортера. Садејство одељења и оклопних борбених возила се огледа у показивању циљева посади тенка, у савлађивању противоклопних препрека, у обележавању правца кретања (нарочито ноћу), при савлађивању тежих деоница земљишта, при попуни муницијом и у штићењу посаде приликом принудног напуштања оклопног борбеног возила.

У току напада, тенк садејствује одељењу тако што својим оклопом штити одељење док се креће иза њега, прави пролаз у противпешадијским препрекама и служи за превожење одељења, као тенковски десант (при савлађивању контаминираног простора, мањих водених препрека за време марша, наступања и при гоњењу непријатеља).

Кад одељење организује напад заједно са оклопним борбеним возилима, садејство се мора успоставити још у току наступања одељења ка јуришном положају. Тада оклопна борбена возила уништавају циљеве који ометају наступање одељења. Одељење и оклопна борбена возила крећу на јуриш једновремено и у тој фази напада садејство мора бити посебно добро организовано.

У току напада, одељење се може кретати испред тенка (на испресецаном, крашком и пошумљеном земљишту, при нападу ноћу и у условима ограничене видљивости), на удаљености која омогућава визуелно осматрање и ватрено дејство. Иза тенка одељење се креће при савлађивању минско-експлозивних и других препрека, при дејству фронталне ватре непријатеља и сл., али не сме заостајати иза тенка од 100 до 200*m*, нити се сме приближавати тенку ближе од 15*m* због чаура од топовских граната које аутомат избацује иза тенка 10–15*m*.

Одељење се креће трагом гусеница у две колоне. Ако тенк савлађује противпешадијско минско поље, одељење се креће трагом гусеница ван опасне зоне дејства мина. Кад савлада препреке, одељење се креће у стрељачком строју у висини тенка, водећи рачуна о могућности изненадног маневра оклопног борбеног возила.

У току борбе по дубини, кад је отпор непријатеља слаб и кад се савлађује контаминирани простор при гоњењу и сл., стрељачко одељење може да се превози као тенковски десант. Пењање на тенк изводи се у заклону на одређени сигнал или по команди: "*Лево и десно од тенка – збор!*" На ову команду одељење се постројава, а пењање се изводи на команду: "*На своја места*". Одељење се пење између трећег и четвртог потпорног точка преко гусеница и блатобрана. Купола тенка се користи као заклон. Нишанџија пушкомитраљеза поставља пушкомитраљез на куполу и налази се у стању готовости за

отварање ватре. Кад одељење наиђе на јачи отпор, по уговореном сигналу или по команди командира одељења: "*На обе стране – силази!*", одељење силази са тенка. На ту команду (сигнал) војници скачу у смеру кретања тенка и што даље од њега. Док војници скачу, покрет тенка мора бити успорен и праволинијски.

Одељење се може превозити као тенковски десант у току довођења, наступања и марша.

Одржавање везе између одељења и тенка и показивање циљева се реализују: преко прикључне кутије тенковског десанта (преко шлемофона); обележавајућом муницијом, сигналним мецима, сигналном лампом и барјачићима, приручним средствима и куририма (у изузетним случајевима).

Одељење може изводити напад на непријатеља и ноћу, кад год за то постоје повољни услови. Припрема и организовање напада за дејство ноћу и у условима ограничене видљивости, у односу на дневне услове, имају одређене специфичности. На линију развоја (полазни положај) одељење се доводи прикривеним правцима који непријатељу нису лако доступни за осматрање. Још у току дана, за кретање и напад одељења ноћу одређују се уочљиви оријентири (према хоризонту), знаци за распознавање, сигнали за отварање и прекид ватре, као и начин одржавања везе у оквиру одељења и са суседима. Одељење се креће у колони по један, на одређеном одстојању, у највећој тајности, користећи погодности земљишта. Ако непријатељ осветљава простор на коме се одељење затекло, командир одељења одмах зауставља одељење, командује му да залегне (војници затварају очи), а после престанка осветљавања продужава започету активност.

На јуришном положају одељење се, обично, не зауставља, већ се развија за борбу и без ватрене припреме, изненадно и брзо, без узвика "УРА", ускаче у непријатељев положај.

У току борбе кроз дубину непријатељеве одбране, одељење напада прикупљенијим борбеним стројем. Командир одељења мора посебно да води рачуна о одржавању везе у оквиру одељења, са суседима и посадама средстава за подршку, о осигурању крила и одржавању правца напада.

4. РАД ГРУПЕ ЗА УНИШТАВАЊЕ УТВРЂЕНИХ ВАТРЕНИХ ТАЧАКА И ГРУПЕ ЗА ЧИШЋЕЊЕ РОВОВА И САОБРАЋАЈНИЦА ОД ЗАОСТАЛОГ НЕПРИЈАТЕЉА

Рад групе за уништавање утврђених ватрених тачака

У току извођења напада одељење може бити чешће заустављано због дејства непријатеља из утврђених ватрених тачака (бункера).

У таквим условима командир одељења мора предузимати одређене мере како би одељење продужило напад. Командир одељења може за уништење појединих ватрених тачака да ангажује војнике који су наоружани ручним бацачима ракете – РБР 64 ("ЗОЉА") или групу тромблониста. Ако је реч о јаче утврђеној ватреној тачки, може да захтева од командира вода и употребу РБР 90*mm* ("ОСА"). У условима ограничене видљивости, када је земљиште испресецано и пошумљено, и уз употребу средстава за задимљавање (тромблонска димна мина и димне кутије), командир одељења може формирати групу за уништавање ватрених тачака, јачине три до пет војника. Када се формира група за уништавање ватрених тачака, командир јој издаје задатак који садржи: правац кретања до ватрене тачке (или до места одакле ће дејствовати); начин уништења ватрене тачке (бункера); међусобну подршку групе при извршењу задатка; поступак групе по извршеном задатку. Командир одељења са остатком одељења прати рад и поступке групе за уништавање ватрених тачака и подржава је ватром, дејством по бункеру и суседним ватреним средствима. Чим група успешно изврши задатак, одељење продужава напад кроз дубину непријатељеве одбране. Истовремено група заузима погодан положај одакле може успешно да дејствује по непријатељу, све док остатак одељења не избије у њену висину, а затим улази у састав одељења и продужава напад на следећи објекат.

Рад група војника за чишћење ровова и саобраћајница

У току борбе кроз дубину непријатељеве одбране одељење може често да се нађе у ситуацији да води борбу са заосталим деловима непријатеља. Заостали непријатељеви војници (било да су остављени или рањени) најчешће се могу наћи у рововима и саобраћајницама. Да би спречио било какво изненађење, командир вода формира групу и одређује јој задатак. Група је најчешће јачине три војника. Групи се додељује већа количина ручних бомби и средстава, неопходних да се обележе минирани и контаминирани делови неког рова и саобраћајнице.

Командир групе правовремено одређује задатак и начин дејства сваком војнику. У току извршења јуриша, група јуриша у саставу свог одељења, а када избије у висину непријатељевог рова – ускаче у њега, чисти га од заосталог непријатеља, открива препреке које је непиријатељ поставио, означава их или уклања.

Приликом чишћења рова и саобраћајнице, напред се креће командир групе са пушком "на готовс", на одређеном одстојању иза њега (на дужини између два прелома рова) креће се војник који баца ручне бомбе, а иза њега (у следећем прелому) трећи војник иза групе, који штити њихово дејство.

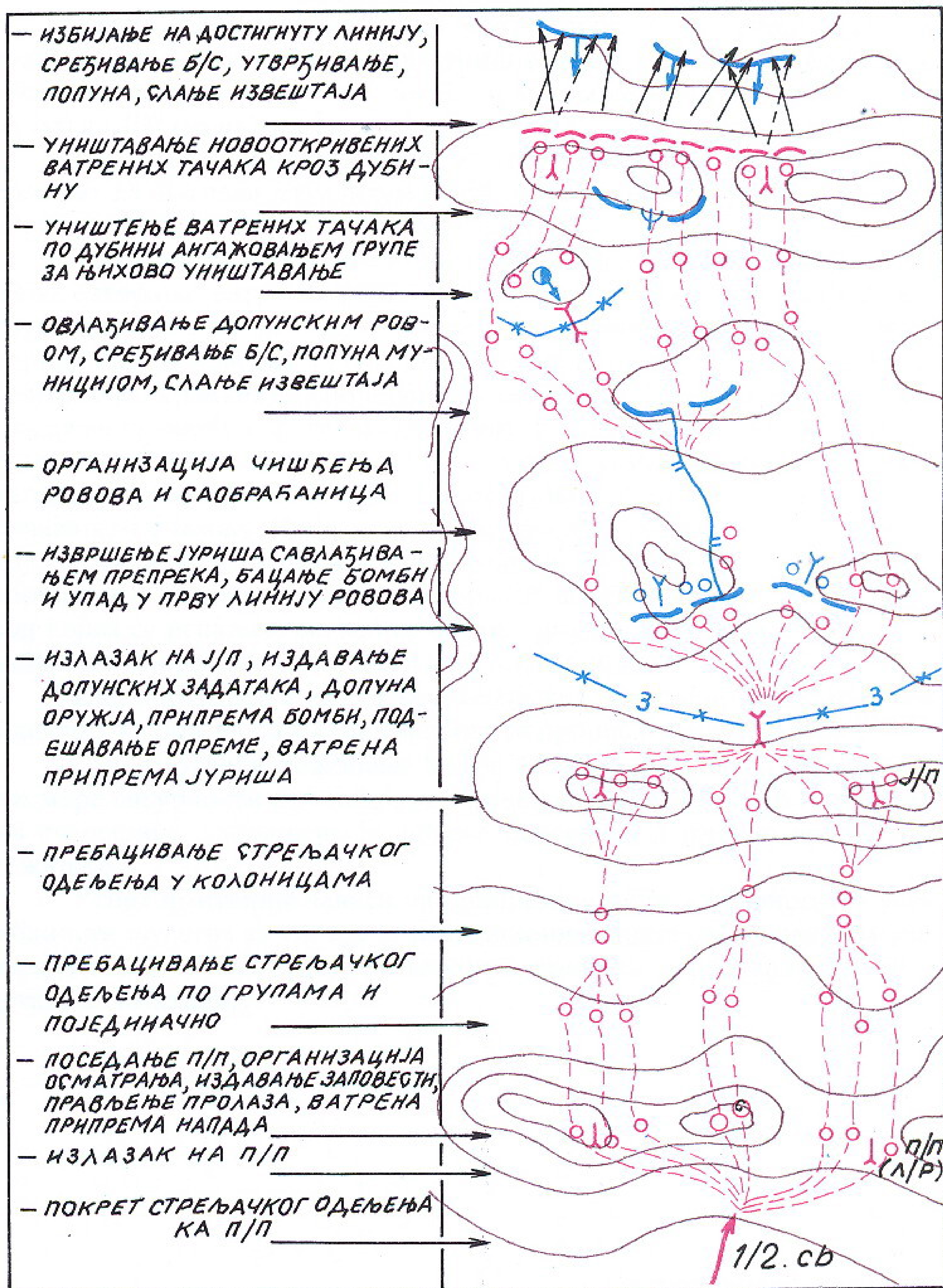

Шема 2 – Приказ извођења напада стрељачког одељења

Употреба бојних експлозивних средстава за имитацију ватре на вежбама није дозвољена. За имитацију ватре се користе вежбовна експлозивна средства (топовски удари и експлозивни топовски удари од 200 до 400 грама).

На крају, командир вода (старешина наставне групе) мора посебно да нагласи студентима шта је забрањено приликом коришћења појединих средстава за имитацију.

Треба истаћи да је при коришћењу маневарске муниције забрањено отварање ватре на растојању мањем од 100*m*, као и стављање чаура на уста цеви при дејству стрељачким наоружањем. Код коришћења топовских удара, у случају да не дође до експлозије, забрањено је скраћивање спорогорећег штапина. Топовски удар се баца 15*m* даље од особе која га употребљава. У случају да топовски удар не експлодира, обавезно се мора пронаћи, а уништава га старешина расецањем картонске кутије, и истресањем барута у воду или закопавањем у земљу. Најстроже је забрањено паљење барута, јер лице које то чини може задобити опекотине по лицу и рукама. Приликом коришћења сигналне муниције мора се поштовати прописани угао под којим се испаљује сигнални метак, јер у противном може доћи до озбиљног повређивања људства и до појаве пожара.

Код коришћења имитатора хемијског и нуклеарног удара, као и димних кутија, морају се примењивати прописане мере за употребу.

При употреби вежбовне бомбе М–75 морају се примењивати све мере сигурности као и при коришћењу бојеве бомбе. Без одобрења старешине, забрањено је вађење осигурача и његово враћање у лежиште.

Успех имитације зависи од припремљености, обучености и увежбаности људства за употребу имитационих средстава, правовремене израде шеме за имитацију на вежби и припреме одговарајућих средстава за имитацију.

ЗАПОВЕСТ КОМАНДИРА ОДЕЉЕЊА ЗА НАПАД

Оријентација:

– географска,

– топографска.

Оријентири:

– косо десно широки жбун на коси, оријентир – жбун;

– испред одељења ивица шуме – оријентир 1;

– косо лево усамљена кућа на вису, оријентир – кућа.

1. На правцу напада нашег вода непријатељ се брани, вероватно, јачином једног моторизованог одељења на попречној коси од жбуна до ограде, а на правцу напада нашег одељења брани се ојачана група на линији широки жбун–жута земља. Уочене су следеће ватрене тачке (ВТ): пушкомитраљез код оријентира жбун (ватрена тачка 1) и група стрелаца изнад мале ограде (ватрена тачка 2). Испред предњег краја уочена је жичана ограда дужине 100*m*. Непријатељ је вероватно поставио групе противпешадијских мина (ППМ) у рејону ниског растиња и на ивици шуме, источно од оријентира 1.

Непријатељ је до сада употребљавао хемијско оружје; треба очекивати његову употребу и у току извођења напада.

У току повлачења непријатељ оставља заседна оруђа ради изненадног дејства по нашим снагама у нападу.

2. У нападу, наш вод са полазног положај (п/п) окука пута–хумка иде правцем: пут–оријентир 1–ивица шуме. Задатак: енергичним нападом разбити непријатеља на правцу напада и у ближем задатку овладати попречном косом, а затим у садејству са 2. водом продужити напад и овладати платоом са кога треба подржавати увођење четне резерве у напад на правцу плато–обли вис. Први ватрени положај треба да буде на линији жбун–мало дрво, а други на линији поток–ниско растиње; јуришни је положај (ј/п) на линији ограда–врзина, борбени строј вода у линији, готовост за напад у 05,00 часова.

Напад вода ће подржати четна ватрена група из рејона увале остваривањем ватре по рејону ОР 1 и по ватреној тачи 2.

3. Наше одељење у нападу, са првим митраљезом из митраљеског одељења и са полазног положаја жута земља–жбун креће правцем жута земља–врзина–оријентир 1, са задатком: у садејству са 1. и 3. стрељачким одељењем, уз подршку митраљеза, уништити ватрену тачку 2 (група стрелаца); затим садејствовати 1. стрељачком одељењу у уништењу ватрене тачке 1 (пушкомитраљез), продужити напад даље ка платоу и одатле подржати увођење у напад четне резерве. Жичане препреке савладати приручним средствима. Први ватрени положај биће на линији гомила камења–жута земља; на њега се треба пребацити по групама.

Јуришни положај је на линији ограда–ниско растиње; треба га посести појединачно у оквиру одељења.

По избијању на плато треба бити спреман, у садејству са осталим одељењима из вода, за одбијање противнапада (п/н) са правца обли вис.

4. Десно, на правцу хумка–угао ограде напада наше 1. одељење и има задатак да, у садејству са нашим одељењем, уништи ватрену тачку 1 (пушкомитраљез) и продужи напад ка источној падини платоа. По избијању на падине платоа, у садејству са нашим одељењем подржава увођење у напад четне резерве.

Лево од нас, на правцу окука пута–оријентир–кућа, напада 3. одељење нашег вода и има задатак да садејствује нашем одељењу при уништењу ватрене тачке 2 и да обезбеди леви бок вода. По избијању на западне падине платоа заједно са 1. и 3. одељењем, снажном ватром подржава увођење у напад четне резерве.

5. Прва борбена група састава: Марић, Поповић, Рајковић и Петровић, командир групе Марић, са дела полазног положаја заклон–дрво напада правцем дрво–окука пута. Задатак: у садејству са 1. одељењем и другом борбеном групом неутралисати ватрену тачку 2, а затим посести положај код ниског растиња и усмерити бочну ватру на правцу бели камен–ватрена тачка 1 и садејствовати 1. одељењу у уништењу ватрене тачке.

По уништењу ватрене тачке 1 подржати пребацивање друге групе ка платоу, а по избијању друге групе на плато продужити дејство и, уз подршку друге групе, избити на ивицу шумарка, где треба бити у готовости за одбијање непријатељевог напада са правца вис–шумица.

6. Друга борбена група, коју чине снајпериста Мировић, Костић, Младеновић и ја, са дела полазног положаја – жбун–заклон, на-

пада правцем заклон–дрво, са задатком: у садејству са првом борбеном групом по избијању у висину колског пута уништити ватрену тачку 2, а затим, уз подршку прве борбене групе, пребацити се до ограде, одакле подржати 1. одељење у уништењу ватрене тачке 1, дејствујући по новопојављеним циљевима. По уништењу ватрене тачке 1, уз подршку прве борбене групе, пребацити се у висину платоа на линију: мала хумка–гомила земље, одакле подржати пребацивање прве борбене групе, а затим у садејству са њоме подржати увођење резерве чете и бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца вис.

Снајпериста Мировић, за све време извршења задатка, кретаће се поред мене. Задатак: уништаваће све важније појединачне циљеве и послужиоце на оруђима на правцу напада одељења, самостално или по мојој команди.

7. Послуга митраљеза поседа ватрени положај на полазном положају код хумке, зона дејства десно, хумка–оријентир–жбун, лево хумка–оријентир–кућа. Задатак: у току изласка одељења на полазни положај, отвара ватру по ватреним тачкама 1 и 2 и по новопојављеним ватреним тачкама. По избијању одељења на ватрени положај, пребацује се на наредни ватрени положај код широког жбуна. Састављеним митраљезом и бочном ватром подржава јуриш одељења, а по извршењу јуриша што пре се пребацује на наредни ватрени положај код заклона, одакле треба да подржи дејство одељења кроз дубину непријатељеве одбране.

По избијању одељења на плато, пребацује се на ивицу платоа, одакле, заједно са одељењем, треба бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца вис.

8. Борбу са циљевима у ваздушном простору (ВаП) води митраљеско одељење нашег вода. У случају директног напада на наше одељење, борбу води цело одељење по мојој команди.

9. Мере обезбеђења

9.1. За непосредно осигурање одређујем Рајковића и Петровића, који су ми одговорни за непосредно осигурање одељења у рејону задржавања и по избијању на плато.

9.2. Осматрач Костић непрекидно ће осматрати непријатеља на попречној коси и ваздушни простор са правца вис и велика шума и о свему примећеном одмах ме извештавати гласом.

9.3. У случају употребе бојних отрова, примарну деконтаминацију вршити на положају, а завршну у четној деконтаминационој станици у рејону потока.

9.4. У току припреме и извођења напада маскирању се мора посветити посебна пажња. За време покрета треба користити све постојеће погодности на земљишту за маскирање.

9.5. При извршењу задатка треба користити све природне и вештачке објекте за заклон и ватрено дејство, а посебно у случају дејства непријатељеве авијације, артиљерије и минобацача. Заклони се не смеју напуштати пре него што издам команду за даљи покрет.

Жичане препреке савлађивати приручним средствима, и то свака група на свом правцу. До почетка напада треба припремити ракље за провлачење испод препрека.

9.6. Четна станица за снабдевање (ЧСтСн) размештена је у шумарку иза нас. Правац одласка до ње и повратка је пешачком стазом, а у току напада – у захвату пута. За извршење задака одобрено је по 150 метака за аутоматске пушке, 200 метака за пушкомитраљез и 100 метака за снајперске пушке, по две бомбе на сваког војника и три ручна бацача ракета 64*mm* "ЗОЉА".

У току извршења задатка људство ће се хранити сувим оброком, који ће из четне станице подићи Младеновић и поделити војницима до 04,00 часа.

Четна рањеничка прихватница се развија на ивици ограде. Рањене и повређене војнике евакуисаће носиоци из вода.

10. Ја ћу се кретати у саставу друге групе. Мој заменик биће Марић. У току напада командоваћу гласом и по таблици устаљених сигнала.

ОДЕЉЕЊЕ У ОДБРАНИ

1. ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД КОМАНДИРА ОДЕЉЕЊА ПО ПРИЈЕМУ ЗАДАТКА

Командир одељења добија задатак за одбрану од командира вода, на његовој осматрачници. У току пријема задатка посебну пажњу мора обратити на податке о непријатељу и на задатак које је добило одељење, начин подршке одељења у току извођења одбране и садејство са суседима. Командир вода за време извођења командирског извиђања детаљно командирима одељења прецизира задатке на земљишту и организује садејство у оквиру вода и са суседима.

Чим прими задатак за одбрану, командир одељења одлази на положај одељења и детаљно се упознаје са земљиштем. Нарочиту пажњу мора посветити карактеристикама земљишта на правцу одакле очекује непријатеља, затим процењује ситуацију, доводи одељење на положај, организује одбрану, регулише уређење положаја и организацију живота и рада у току припреме одбране; у исто време непрекидно прати ситуацију испред предњег краја, на боковима и међупросторима, допуњује сопствену процену и руководи уређењем положаја.

Кад је реч о процени ситуације, командир одељења процењује:

– јачину и састав непријатеља који се очекује на правцу положаја одељења; вероватни полазни и јуришни положај непријатеља; најпогодније линије за дејство по непријатељевим борбеним возилима и пешадији; постојеће природне противоклопне препреке и на који се начин може вршити њихово ојачање; могућу подршку и начин дејства непријатеља; могућност бочног дејства и његово убацивање и постизање изненађења;

– положај за одбрану и могућности одељења да изврши добијени задатак; колико ватрена подршка претпостављене команде и запречавање побољшавају услове одбране одељења; услове за уређење положаја и маскирање, погодност ватрених положаја и организовање система ватре.

На крају, командир одељења доноси закључак о најповољнијем распореду војника и ватрених средстава, посебно пушкомитраљеза,

снајперисте и противоклопних средстава којима располаже, о начину осигурања бокова и о садејству са суседима.

Након извршене процене и утврђеног плана одбране, командир одељења (или његов заменик) доводи одељење на положај, организује осматрање и приступа организовању одбране.

2. ДОВОЂЕЊЕ ОДЕЉЕЊА НА ПОЛОЖАЈ ЗА ОДБРАНУ, ОРГАНИЗОВАЊЕ ОСМАТРАЊА И НЕПОСРЕДНОГ ОСИГУРАЊА, ИЗДАВАЊЕ ЗАПОВЕСТИ ЗА ОДБРАНУ, ПОСЕДАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЗА ОДБРАНУ, ОРГАНИЗОВАЊЕ СИСТЕМА ВАТРЕ И УРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА

Након извршене процене и утврђеног плана одбране, командир одељења доводи одељење на положај, организује осматрање и непосредно осигурање. За непосредно осигурање и осматрање командир, у начелу, одређује нишанџију пушкомитраљеза и једновремено му издаје задатак за обезбеђење и осматрање.

Када је организовао осматрање и непосредно осигурање, командир одељења приступа организовању одбране.

Командир одељења изводи одељење на положај за одбрану најчешће у колони, прикривено, прилагођавајући се карактеристикама земљишта. По доласку на положај распоређује војнике лево и десно од себе, тако да имају прегледност положаја и земљишта за одбрану од непријатеља са правца одакле се очекује. Пошто изврши оријентацију, ако земљиште није познато, кодира објекте на земљишту и прецизно показује војницима оријентире, а затим прелази на ИЗДАВАЊЕ ЗАПОВЕСТИ ЗА ОДБРАНУ која садржи:

– ПОДАТКЕ О НЕПРИЈАТЕЉУ (јачина, састав, вероватни полазни положај – линија развоја, јуришни положај, начин напада, посебно борбених возила, начин подршке и друго);

– ЗАДАТАК ВОДА (ојачања вода, рејон одбране, зона дејства, предња граница појаса главне запречне ватре готовост за одбрану; ватре које треба да остваре артиљерија, минобацачи, бестрзајна ору-

ђа и ручни бацачи испред положаја одељења и препреке које треба израдити);

– ЗАДАТАК ОДЕЉЕЊА (положај за одбрану, зона дејства и допунска зона, линија самосталног отварања ватре, резервни положај и начин дејства са њега, склониште за одељење);

– ЗАДАТАК СУСЕДА (положај за одбрану, ватрена средства која дејствују испред одељења, одржавање везе са суседима и ко је одговоран за обезбеђење споја);

– САСТАВ ГРУПА и командире (ако нису раније одређени) и њихово место и задатак на основном и резервном положају и начин дејства, место и задатак снајперисте;

– ЗАДАТАК ЉУДСТВУ ПРИДОДАТИХ ОРУЂА (ватрени положај, зона дејства и линија самосталног отварања ватре, задатак са основног и резервног ватреног положаја);

– МЕСТА ЗАПРЕЧНИХ И КОНЦЕНТРИЧНИХ ВАТРИ и задатак група и људства појединих оруђа у њиховом остваривању, начин дејства у појасу главне запречне ватре (ПГЗВ);

– САСТАВ И ЗАДАТАК ГРУПЕ ЛОВАЦА ОКЛОПНИХ ВОЗИЛА (ако се образује);

– ЗАДАТАК ОДЕЉЕЊА У СЛУЧАЈУ НАПАДА ИЗ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА;

– МЕСТО И ЗАДАТАК ОСМАТРАЧА, ако раније није одређен;

– ЗАДАТАК ЗА УТВРЂИВАЊЕ И МАСКИРАЊЕ (шта сваки војник, и до ког времена, треба да уради);

– МЕРЕ ПНХБОб;

– МЕСТО ЧЕТНЕ СТАНИЦЕ ЗА СНАБДЕВАЊЕ И ЧЕТНЕ РАЊЕНИЧКЕ ПРИХВАТНИЦЕ и правац и начин снабдевања муницијом и другим борбеним потребама, правац извлачења повређених и оболелих (п/о);

– МЕСТО КОМАНДИРА ОДЕЉЕЊА и заменика (ако раније није одређен) и сигнале (видети прилог бр. 1 садржаја ове теме).

У појединим ситуацијама неке тачке заповести не морају бити у целини обухваћене, а некада треба унети нове.

Чим командир одељења изда заповест одељењу за одбрану, он наређује командирима група да воде групе на свој положај. Војници одлазе на места која су им одређена и, по наређењу командира одељења, одмах почињу рашчишћавање испред основног заклона; затим приступају изради заклона за заштиту и ватрено дејство на основном положају, а после тога на резервном положају (шема 1). Командир одељења, пошто организује и рашчишћавање, сам или са командиром вода, допуњава организацију система ватре: стрелицама одређује основне и допунске правце дејства, а нишанџијама пушкомитраљеза и противоклопних средстава и места, односно линије за припрему појединих врста вате и др.; даје елементе за трасирање рова и саобраћајнице; израђује свој заклон; контролише и проверава војнике како раде заклоне и да ли познају задатак; ради шему распореда одељења са системом ватре (шема 2).

Ради заштите војника од дејства непријатељеве артиљеријске и авијацијске ватре и од нуклеарног оружја, ако се одбрана организује правовремено, војници израђују и подгрудобранска склоништа и скониште за одељење. Уколико у рејону положаја постоје природни заклони (крашко земљиште) склониште не треба радити, већ се користе постојећи природни објекти.

Војници у предвиђеном року морају да заврше уређење заклона на основном и резервном положају. Пошто војници заврше заклоне и маскирају их, командир одељења, по наређењу командира вода, организује израду препрека испред предњег краја и по дубини одбране вода (минско-експлозивних и жичаних). При изради минског поља командир одељења предузима потребне мере безбедности ради заштите војника.

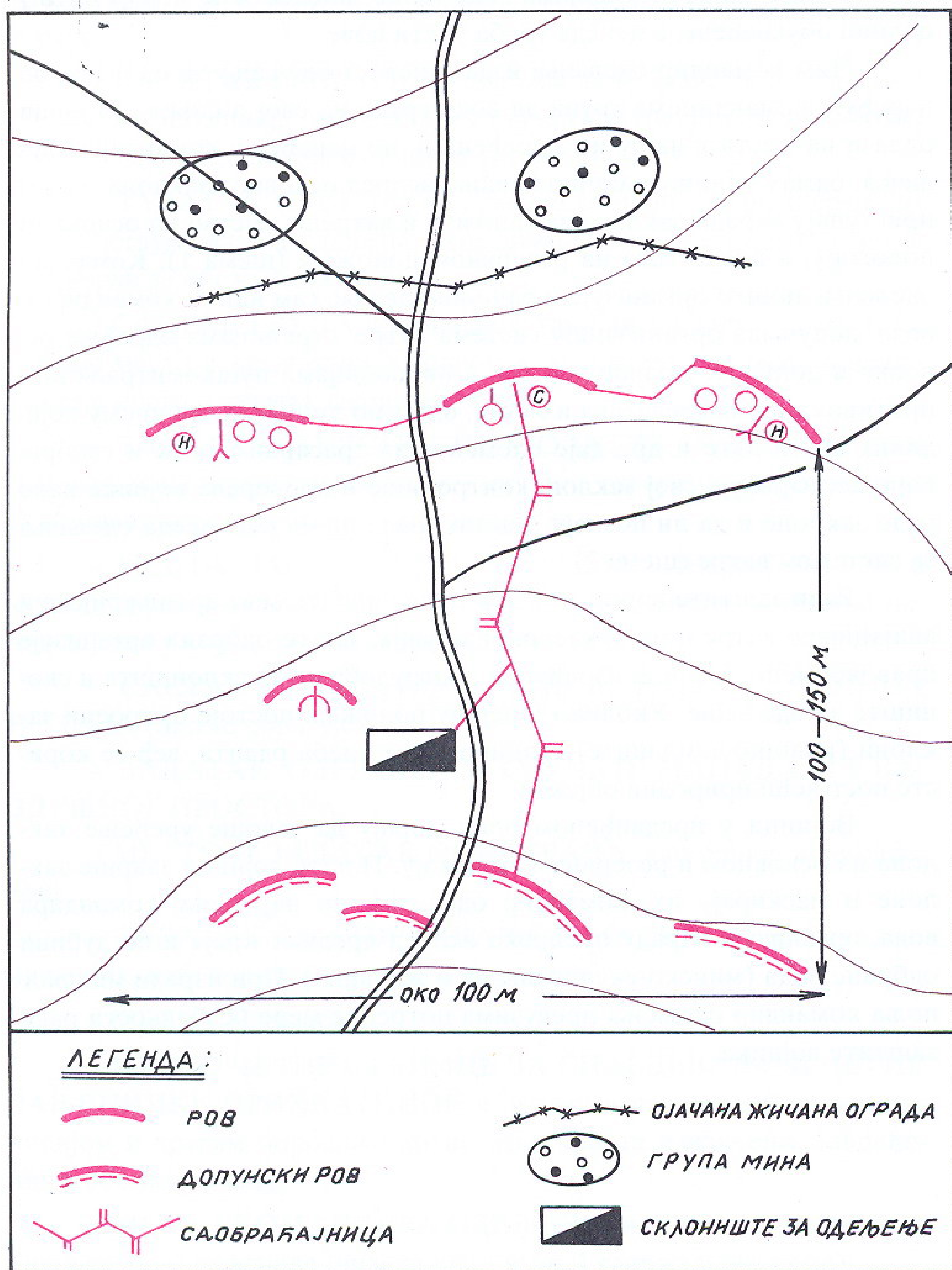

Шема 1 – Положај сӣрељачкоī одељења у одбрани

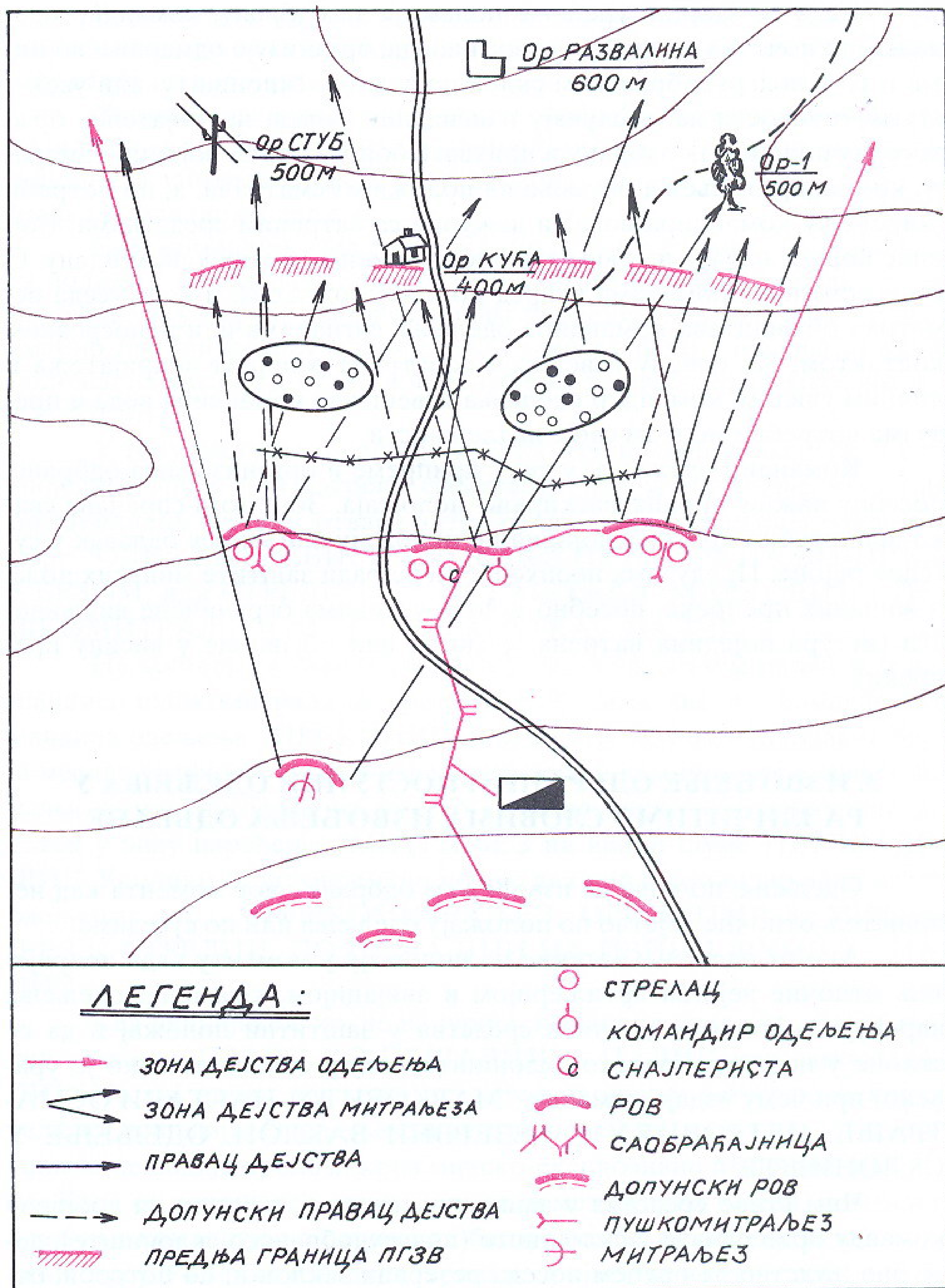

Шема 2 – Распоред стрељачког одељења са системом ватре

Када се заврши уређење положаја за одбрану, командир одељења, до почетка непријатељевог напада, организује одмарање војника, и то у подгрудобранском склоништу или у склоништу, али увек у стању готовости да, у случају изненадног напада непријатеља, брзо поседну положај за одбрану и прихвате борбу. Док се војници одмарају, командир одељења оставља на положају осматрача, а, по потреби (наређењу командира вода) и дежурне са ватреним средстивма. Војнике који се налазе на овим дужностима мења по одређеном плану. О свим уоченим променама испред положаја одељења и код суседа осматрач обавештава командира одељења сигналима или непосредним контактом. На основу извештаја осматрача о појави непријатеља и личним увидом, командир одељења извештава командира вода и предузма потребне мере из своје надлежности.

Командир одељења, у току припреме и организовања одбране, посебну пажњу обраћа маскирању положаја. Због тога спречава свако непотребно кретање војника по положају или њихов одлазак у суседне рејоне. Предузима неопходне мере ради заштите минских поља и жичаних препрека, посебно ноћу у условима ограничене видљивости (истура појединa ватрена средства или објавнице у висину препреке).

3. ИЗВОЂЕЊЕ ОДБРАНЕ И ПОСТУПЦИ ОДЕЉЕЊА У РАЗЛИЧИТИМ УСЛОВИМА ИЗВОЂЕЊА ОДБРАНЕ

Одељење почиње са извођењем одбране оног момента кад непријатељ отпочне дејство по положају одељења или по суседима.

Ако се одељење затекне на положају у моменту када непријатељ отпочне дејства артиљеријом и авијацијом, командир одељења наређује војницима да ставе средства у заштитни положај и да се склоне у подгрудобранско склониште (или у склониште ако је урађено) при чему издаје команду: "МАРКОВИЋУ, НАСТАВИ ОСМАТРАЊЕ, ПЕТРОВИЋУ У РЕЗЕРВНИ ЗАКЛОН, ОДЕЉЕЊЕ У СКЛОНИШТЕ!"

Чим ставе средства у заштитни положај, војници на добијену команду брзо одлазе у склониште (подгрудобранско склониште), дежурно људство са оруђем поседа резервни заклон и, по потреби, отвара ватру на најопасније циљеве, а осматрач осматра додељену зону и о свему што примети извештава командира одељења.

Војници морају бити спремни да на сигнал (команду) командира одељења или осматрача брзо поседну положај и отворе прецизну и јаку ватру по непријатељу.

Уколико одељење није урадило саобраћајницу до склоништа, а артиљеријска и авио-припрема непријатеља га затекну на положају, војници за заштиту користе своје заклоне и не напуштају их без одобрења командира одељења.

Чим командир одељења уочи покрет (наступање) непријатеља са полазног положаја (линије развоја), одмах почиње да уводи ватрена средства у борбу, према њиховим борбеним могућностима и сразмерно приближавању непријатеља, тако да цело одељење поседне положај најкасније до уласка непријатеља у појас главне запречне ватре (ПГЗВ).

У току наступања непријатеља ка јуришном положају одељење (поједине групе или ватрена средства), ради уништавања важнијих појединачних циљева, отвара ватру по команди командира одељења; нпр.: "ОДЕЉЕЊЕ У ВИСИНИ ОКУКЕ ПУТА, ГРУПА ВОЈНИКА 5 БРЗОМ, или СТРЕЛЦИ ПО ПЕТ МЕТАКА, МАРКОВИЋУ ПУШКОМИТРАЉЕЗОМ ЧЕТИРИ КРАТКА – ПАЛИ!"

На добијену команду стрелци гађају јединачном паљбом, а нишанџија пушкомитраљеза кратким рафалима све до команде командира одељења "ПРЕКИНИ!", или до утрошка командованог броја метака (рафала). Ако се изненадно појави важнији циљ у зони одељења, командир одељења, уместо команде, може издати ватрени задатак у виду наређења "МИТРАЉЕЗ на ивици шуме НЕУТРАЛИШИ!" Уколико се истовремено појаве два циља командир дели ватру одељења; нпр.: "ПУШКОМИТРАЉЕЗ, ОРИЈЕНТИР 3, МИТРАЉЕЗ 6; СТРЕЛЦИ, ПО ПЕШАДИЈИ НА ИВИЦИ ШУМЕ 3 – ПАЛИ!"

Кад непријатељ крене на јуриш, командир одељења издаје кратку команду: ПРАВО ПО ПЕШАДИЈИ – ПАЛИ!" или само: "ПАЛИ!" На тај начин одељење остварује запречну ватру по непријатељевој пешадији. Одељење концентрише најјачу ватру када непријатељева пешадија пролази кроз минско-експлозивне и жичане препреке. Када се непријатељ приближи на домет ручних бомби, командир одељења командује војницима да бацају бомбе на непријатељев борбени строј. Уколико изведени јуриш непријатеља не успе, одељење га у току извлачења уништава најјачом ватром, спречавајући га да се среди и поново организује јуриш.

Уколико непријатељ у нападу користи оклопна борбена возила, у том случају одељење води борбу расположивим противоклопним средствима, тежећи да му највеће губитке нанесе на препрекама и да пешадију одвоји од борбених возила.

Треба увек тежити да одељење, у односу на правац напада борбених возила, буде бочно постављено.

Против тенкова и транспортера који су успели да се пробију у положај одељења, војници храбро и одлучно користе ручне кумулативне бомбе и друга средства за блиску борбу, а истовремено ватром из стрељачког наоружања са блиског одстојања туку пешадију, настојећи да је одвоје од борбених возила.

Уколико непријатељ, услед премоћи, успе да овлада основним положајем одељења, командир одељења му бочном ватром, у садејству са суседима и подршку средстава из дубине, спречава даљи продор. Истовремено се, прикривеним правцима и под заштитом дима, извлачи на резервни положај по одобрењу командира вода, а на команду командира одељења која може да гласи: "ОДЕЉЕЊЕ, НА РЕЗЕРВНИ ПОЛОЖАЈ, ПО ГРУПАМА, ПРВА (ДРУГА, ТРЕЋА) ГРУПА – НАЗАД!" или "ОДЕЉЕЊЕ НА РЕЗЕРВНИ ПОЛОЖАЈ ЗДЕСНА (слева, здесна и слева) ПО ЈЕДАН – НАЗАД!"

Резервни положај одељење најчешће поседа по борбеним групама, уз узајамну ватрену заштиту и коришћењем димне завесе.

Са резервног положаја одељење продужава извршење задатка, спречава даље ширење непријатеља и његов продор у дубину одбране. Командир одељења посебно обраћа пажњу на осигурање крила и бокова и садејство са суседима и средствима подршке; он мора предузети све да одељење не буде доведено у окружење.

Ако борбена ситуација то омогућује, одељење са резервног положаја може изводити противнапад (п/н) уз поршку ватреним средствима вода и чете, ређе самостално, и то најчешће изводи на непријатељеву пешадију, одвојену од борбених возила, ради њеног разбијања и одбацивања са положаја одељења.

Уколико стрељачко одељење организује одбрану у садејству са тенком, онда се то садејство организује по начелима сличним онима која су објашњења у теми "Одељење у нападу". У току организовања и извођења одбране командир одељења мора да води рачуна да положаји група не буду сувише близу тенка како одељење не би трпело губитке од ватре коју непријатељ усмерава ка тенку.

4. ИЗВОЂЕЊЕ ОДБРАНЕ НОЋУ И У ДРУГИМ УСЛОВИМА ОГРАНИЧЕНЕ ВИДЉИВОСТИ

Стрељачко одељење, зависно од борбене ситуације, може често припремати и организовати одбрану ноћу и у условима ограничене видљивости. При таквим условима извођења одбране, командир одељења мора да:

– врши припрему одељења и средстава ојачања за дејство у ноћним условима (прецизира: положај одељења за дејство ноћу; ноћне оријентире и одстојања до њих; линије, односно места на којима треба припремити ватре и одстојања до њих; место пушкомитраљеза, снајперисте и средства ојачања за дејство ноћу; начин припреме и употребе средстава за осветљавање као и оружја и технике за осматрање и дејство ноћу и у условима ограничене видљивости; допунски задатак осматрачу и мере које треба предузети од заштите светлосног бљеска нуклеарне експлозије);

– предузима неопходне мере за осигурање крила и бокова, а, по наређењу командира вода, и да организује допунско запречавање;

– организује и проверава припрему оружја и уређаја за дејство и осматрање ноћу и у другим условима ограничене видљивости;

– благовремено, из четне станице за снабдевање, обавља попуну одељења муницијом (обичним и обележавајућим зрном) и средствима за осветљавање бојишта и да, кад прими знаке распознавања од командира вода, упозна војнике са тим знацима.

Командир одељења у току припреме одбране за дејство ноћу и у лошим метеоролошким условима мора да предузме све неопходне мере маскирања. Не сме дозволити да положај буде откривен пре отпочињања напада непријатеља.

У таквим условима одељење сачекује да непријатељ приђе што ближе, а затим га изненадном, снажном и блиском ватром и бацањем ручних бомби у његов распоред разбија, наноси губитке и присиљава га да одустане од напада.

Уколико непријтељ ноћу и у условима ограничене видљивости користи оклопна борбена возила, командир одељења их пушта на што краће одстојање, а затим војницима који имају противоклопна средства командује (даје сигнал) да отворе ватру по њима. Војници

морају бити у заклонима добро маскирани, како не би били откривени савременим уређајима за ноћно осматрање и гађање којима располаже тенк (тако је непријатељ у могућности да открије циљ и да по њему ефикасно дејствује на даљинама до 1000*m* и више).

5. ОРГАНИЗОВАЊЕ ВЕЗЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Основни начин одржавања везе командира одељења са војницима у одељењу и са командиром вода је преко курира.

Курир може бити сваки војник у одељењу. Дужност курира је да одржава везу (преноси усмена и писмена наређења и извештаје). Курир се у одељењу, воду и чети креће пешке и служи за одржавање везе у оквиру тих јединица. Наоружање и опрема треба да буду подешени тако да му не отежавају кретање.

Задатак војнику-куриру издаје старешина који га упућује да пренесе одређени извештај или наређење другом старешини или команди. Задатак, начелно, садржи: место где се налази старешина – јединица у коју се упућује; кратке податке о непријатељу; правац кретања; начин преношења поруке и њен садржај; поступак војника-курира у различитим ситуацијама; место где ће се налазити јединица по повратку курира; време извршења задатка и сл.

Када командир одељења изда задатак куриру да пренесе одређени извештај командиру вода, обавезно проверава да ли је у потпуности схватио задатак, а посебно извештај који треба да пренесе.

Приликом извршења задатка курир се креће прикривено, избегавајући било какав сусрет са непријатељем. Борбу прихвата само ако је приморан, тежећи при том да се што пре прикривено, коришћењем лукавства, удаљи од непријатеља. У отежаним околностима, нарочито за одржавање везе на заузетој територији (ЗТ), са убаченим и остављеним деловима, упућују се удвојени курири. При кретању по непознатом земљишту, по лошим метеоролошким условима и ноћу, куририма се могу додељивати и водичи (мештани).

Када курир пренесе извештај командиру вода и од њега прими наређење, враћа се у своје одељење, саопштава командиру одељења о извршеном задатку и преноси наређење које је добио од командира вода.

ЗАПОВЕСТ КОМАНДИРА ОДЕЉЕЊА ЗА ОДБРАНУ

Оријентација:

– географска,

– топографска.

Оријентири:

– косо десно на падини високо дрво–оријентир дрво;

– испред, на попречној коси, спој ограде–оријентир 2;

– косо лево на малом вису широки жбун–оријентир жбун.

1. На положај одељења треба очекивати непријатеља, вероватне јачине ојачаног моторизованог вода, подржаног са 1–2 тенка, правцем: плато–раскрсница путева–мала коса. Вероватни полазни положај биће му на линији: поток–мала шума. Циљ непријатеља је да овлада попречном косом и створи услове за даље дејство ка дугој коси.

У току напада непријатеља ће највероватније подржавати четна ватрена група дејством по рејонима попречне косе и платоа. Његово избијање испред предњег краја очекује се сутра у преподневним часовима.

У досадашњим дејствима употребљавао је хемијско оружје. Може се очекивати да ће га употребити и у току извођења напада.

Авијација му је активна у извиђању праваца напада и подршци главних снага.

2. Наш вод организује одбрану у рејону: мала шума (искључно), окука пута, насип. Задатак: ослонцем на попречну косу и плато, уз примену запречавања испред предњег краја и по дубини рејона одбране, у садејству са суседима и подршку чете и батаљонске ватрене групе (ЧВГ и БВГ), нанети непријатељу што веће губитке у живој сили и материјално-техничким средствима у рејону увале и шумице и не дозволити му продор преко рејона одбране вода. Предња граница појаса главне запречне ватре (ПГ ПГЗВ) на линији поток–група кућа–ограда.

Зона дејства: десно, ограда–оријентир–дрво, лево, хумка, оријентир–жбун.

3. Наше одељење, с паром РБР 90*mm* "ОСА", поседа и брани положај за одбрану: ограда–високо дрво. Зона дејства: десно, ограда–

ивица шуме; лево, дрво–кућа. Допунска зона дејства удесно: жбун–далеководни стуб–врзина–колиба. Задатак: у садејству са 1. и 3. одељењем, нанети непријатељу што више губитака у живој сили и материјално-техничким средствима у рејону увале и спречити га да овлада положајем одељења и да даље дејствује ка дугој коси.

Линија самосталног отварања ватре: ниско растиње–извор–окука пута.

Резервни положај одељења: иза нас на ивици попречне косе од папратишта до ограде. На резервни положај се повући после моје команде, одакле снажном и прецизном ватром зауставити даљи продор непријатеља ка дугој коси.

Наша дејства подржавају митраљеско одељење и четна ватрена група.

4. Десно, на коси, одбрану организује 1. стрељачко одељење, и то од хумке до ивице шуме и има задатак да јаком и прецизном фронталном ватром испред предњег краја и бочном ватром ка путу спречи непријатеља да поседне јуришни положај и да изведе јуриш и брз продор преко положаја одељења ка попречној коси.

Лево од нас нема суседа.

Иза нас одбрану организује наше 3. одељење које има задатак да подржи борбу нашег и 1. одељења и да прихвати одељење у случају принудног напуштања основног положаја.

5. Прва група, у саставу: Илић, Медаковић и Јовић, командир групе Илић, поседа и брани део положаја жбун–заклон. Зона дејства: десно, гомила камења–дрво; лево, ивица ограде–кућа. Задатака: у садејству са другом групом и 1. одељењем прецизном и брзом ватром спречити непријатеља да изврши јуриш и овлада положајем групе. Косом ватром ка јарузи спречити уклањање непријатеља дуж потока. Резервни положај групе је у висини ограде. Посести га после моје команде. Са резервног положаја, у садејству са 3. одељењем, извршити прихват друге групе и спречити даљи продор непријатеља ка другој коси.

6. Друга група, у саставу: Филиповић, Кандић и Милић, командир групе Филиповић, поседа и брани део положаја одељења од жуте земље до ниског растиња. Зона дејства: десно, жута земља–ивица ограде; лево, жбун–дрво. Задатак: у садејству са првом борбеном групом и уз подршку митраљеског одељења спречити продор непријатеља у захвату пута и овладавање положајем одељења. У случају да се непријатељ уклини у захвату увале, бочном ватром садејствовати

првој борбеној групи на спречавању даљег уклињавања непријатеља ка шумици.

7. Снајпериста Лучић, твоје место је у заклону иза малог насипа, а зона дејства – зона дејства одељења. Задатак: у додељеној зони дејства сам ћеш бирати циљеве и прецизним дејством наносити непријатељу што веће губитке у току наступања и при извршењу јуриша. Ватру ћеш отварати и на важне циљеве, после моје команде.

8. Запречну ватру припремићемо по јуришном положају непријатеља, а њена реализација – на мој сигнал "БУРА".

Концентричну ватру одељење ће остварити по рејону увале, у моменту уклињавања непријатеља ка шумици; сигнал за отварање ватре је "МУЊА".

9. Група ловаца оклопних возила, пар РБР 90*mm* "ОСА" поседају основне заклоне на основном ватреном положају, бочно од пута иза мале косе. Зона дејства: десно, дрво–ограда; лево, жбун–кућа; допунски правац дејства удесно, ка групи кућа. Задатак: бочном и прецизном ватром испољити дејство по непријатељевим оклопним борбеним возилима и нанети им што веће губитке и оштећења. Резервни заклон на основном положају биће код три жбуна, премештање у резервни заклон после једног до два опаљења. Основни заклон на резервном положају биће иза вас на ивици ограде. Повлачење на резевни положај је после моје команде, одакле треба наставити дејство по оклопним циљевима који се буду кретали у захвату пута.

У току извлачења на резервни положај подржаће вас прва борбена група.

Линија самосталног отварања ватре је хумка–окука пута–дрво.

10. У случају директног напада, из ваздушног простора, борбу са авионима и хеликоптерима који ниско лете, водиће цело одељење, према мојој команди.

11. На основном ватреном положају урадити заклоне за стојећи став са подгрудобранским склоништем, а на резервном – за клечећи став. Одељење поставља и противпешадијско минско поље у рејону увале.

У току уређења положаја и извођења одбране маскирању положаја посветити пуну пажњу. Забрањујем свако непотребно кретање по положају.

12. Мере обезбеђења

12.1. За непосредно осигурање одређујем објавницу у саставу: Милетић, Павловић и Радић. Задатак: када падне мрак посести поло-

жај иза врзине на ивици увале, осматрати правац увала–ограда и о свему примећеном одмах ме обавестити.

12.2. У случају да непријатељ употреби хемијско оружје, примарна деконтаминација ће се вршити на положају, а завршна – у четној деконтаминационој станици у рејону извора.

12.3. У току уређења положаја посветити посебну пажњу маскирању заклона и уклапању у постојећи амбијент, а у току дејства по дубини – прилагођавати се постојећим објектима. Лична маскирна средства правилно припремити и подесити.

12.4. Четна станица за снабдевање се развија у рејону шумице. Правац одласка до ње и повратка: ограда–врзина–шумица.

За извршење задатка је одобрено: за аутоматске пушке – 100 метака, за пушкомитраљез – 150 метака и за снајперску пушку – 50 метака; за РБР 90*m* – 4 ракете; по две бомбе за сваког војника.

До почетка напада хранићемо се куваном храном, а у току извођења одбране сувим оброком који ће Павловић подићи из четне станице за снабдевање до 17.00 часова и поделити војницима.

Милетић је одговоран за снабдевање водом из четне станице. Мешина за воду мора бити увек напуњена водом. Забрањујем коришћење воде и хране из месних извора.

После уређења положаја, до почетка напада непријатеља, одмарање на положају биће по сменама.

13. Моје место се налази на споју између прве и друге групе. Мој заменик биће Илић. У току припреме и извођења одбране командоваћу гласом и по таблици устаљених сигнала.

ОДЕЉЕЊЕ У УЛОЗИ ИЗВИЂАЧКЕ ПАТРОЛЕ

Пиликом обраде ове теме командир чете и вода посебну пажњу треба да посвети колективној припреми командира одељења и избору земљишта (да се на правцу извиђања, дужине до 5*km*, нађу разноврсни објекти погодни за извиђање: пут, мост, вис, група кућа, насељено место, река, шума, превој, теснац и сл.), како би се оптимално реализовао постављени циљ обуке одељења.

1. ОРГАНИЗОВАЊЕ ИЗВИЂАЧКЕ ПАТРОЛЕ, ЊЕНИ ЗАДАЦИ И ПРИПРЕМА

Извиђачку патролу јачине одељења може у извиђање упутити чета и батаљон. У појединим ситуацијама, одељење у улози извиђачке патроле могу упутити и извиђачки одреди и осигуравајући органи јачег састава. Извиђачку патролу јачине групе војника најчешће упућује командир чете. На извиђање се може упутити у свим ситуацијама (напад, одбрана, марш, одмор, гоњење, борба у окружењу, одступање итд.). Извиђање се може обављати у захвату фронта, у позадини непријатеља и властитој позадини.

Податке о непријатељу земљишту командир одељења најчешће прикупља властитим извиђањем, или их добија од претпостављеног старешине и од суседних јединица.

Извиђање у одељењу се спроводи непрекидно, у свим ситуацијама и без посебног наређења.

У одељењу, извиђање борбеним стројем и осматрачима прикупљају се подаци о непријатељу, земљишту и властитим снагама.

Одељење у улози извиђачке патроле може добити задатак да извиди непријатеља, земљиште и поједине објекте на одређеном правцу или рејону. Извиђање се врши осматрањем, прислушкивањем, запажањем трагова и других знакова присуства непријатеља, испитивањем мештана, обавештавањем од јединица војно-територијалних команди, других јединица и ухваћених непријатељевих војника.

При извиђању извиђачка патрола може бити ојачана појединим оруђима, прибором за осматрање, извиђање и везу. Поред тога, у састав извиђачке патроле могу да буду укључени и извиђачи родова (артиљерије, инжињерије, АБХО и др.) ради извршења специјалних задатака од значаја за те родове. Ако задатке извршава ноћу, извиђачка патрола може добити и средства за осматрање ноћу. На извршење задатка може бити упућена пешке или на возилу.

Борбу са непријатељем извиђачка патрола прихвата само у крајњој нужди, када до података не може доћи на други начин или када има задатак да ухвати непријатељеве војнике или старешине (у тим случајевима задатке извршава првенствено хладним оружјем).

Удаљеност на коју се упућује извиђачка патрола у извиђање зависи од борбене ситуације, величине зоне интересовања јединице која је упућује, места јединице у односу на непријатеља (захват фронта, запоседнута територија, позадина непријатеља или властита позадина), задатка, могућности прикупљања података на други начин (преко јединица војнотериторијалних команди), земљишта, доба дана и године и од тога да ли се на задатак упућује пешке или возилом. С обзиром на то, удаљеност може да буде:

– за патролу на моторним возилима 10–15*km*;

– за патролу која се креће пешке до један час хода, односно 3–5*km* дању и 1–2*km* ноћу, испред осигуравајућег органа.

Када добије задатак за извиђање командир, извиђачке патроле проучава податке о непријатељу и земљишту и припрема одељење за извиђање (узима од војника лична документа и сувишну опрему, наређује да обуку маскирна одела и да се маскирају, подешава опрему за нечујно кретање, припрема средства везе, снабдева људство муницијом и храном преко норме).

На полазну тачку одељење у улози извиђачке патроле излази под заштитом властитих извиђача и на њој командир одељења организује осматрање и непосредно обезбеђење, оријентише одељење и издаје заповест за извиђање која садржи:

– податке о непријатељу (припадност, састав, место где се налази, његове активности и вероватне линије сусрета са њим и сл.);

– задатак патроле (полазна тачка, правац извиђања, шта треба извести, до каквих података доћи и др.);

– задатке суседних патрола, односно задатке властитих делова на правцу кретања патроле;

– задатке челних и бочних извиђача, задатке осталих војника у патроли (осматрача, снајперисте, одржавача везе);

– поступке у случају сусрета са слабијим или јачим непријатељем;

– мере обезбеђења извиђања (маскирање, безбедност, начин снабдевања храном и муницијом);

– знаке распознавања (одзив и лозинку) и уговорене сигнале (за одржавање везе у патроли);

– место командира одељења и његовог заменика.

2. ТЕХНИКА КРЕТАЊА И НАЧИН ИЗВИЂАЊА ПОЈЕДИНИХ ОБЈЕКАТА

Извиђачка патрола се креће од једног до другог објекта погодног за осматрање. Равничарско и откривено земљиште прелази брзо и у скоковима, а пошумљено и испресецано – детаљније извиђа.

У току извиђања напред се крећу челни извиђачи, обично два до три војника, а иза њих остали војници одељења (сл. 1). Повремено, зависно од ситуације, могу се упућивати и бочни извиђачи.

Удаљеност челних и бочних извиђача треба да буде толика да се патрола осигура од изненађења, а у исто време да буде омогућено давање уговорених сигнала од стране извиђача. Зависно од особина земљишта и других услова, ова удаљеност може да буде: дању за извиђаче који се крећу пешке од 500*m*, а на моторном возилу (мотоциклу) до 1000*m*; ноћу и у условима ограничене видљивости ова се одстојања смањују.

За праћење кретања и дејства челних и бочних извиђача, у језгру одељења се одређују осматрачи. Они се крећу у саставу одељења или издвојено, зависно од могућности осматрања и преношења сигнала.

За извиђање појединих објеката (кућа, шума, јаруга, мостова, висова и сл.) који су ван правца кретања челних и бочних извиђача, командир извиђачке патроле упућује допунске извиђаче. Допунским извиђачима командир одређује: правац и начин кретања, задатке за осматрање и начин извештавања, поступке приликом наиласка на непријатеља и место и време повратка у састав патроле. Након извиђања допунски извиђачи се враћају у састав језгра патроле и извештавају командира одељења о резултатима извиђања. Удаљеност на коју се упућују допунски извиђачи зависи од објекта који се извиђа и могу-

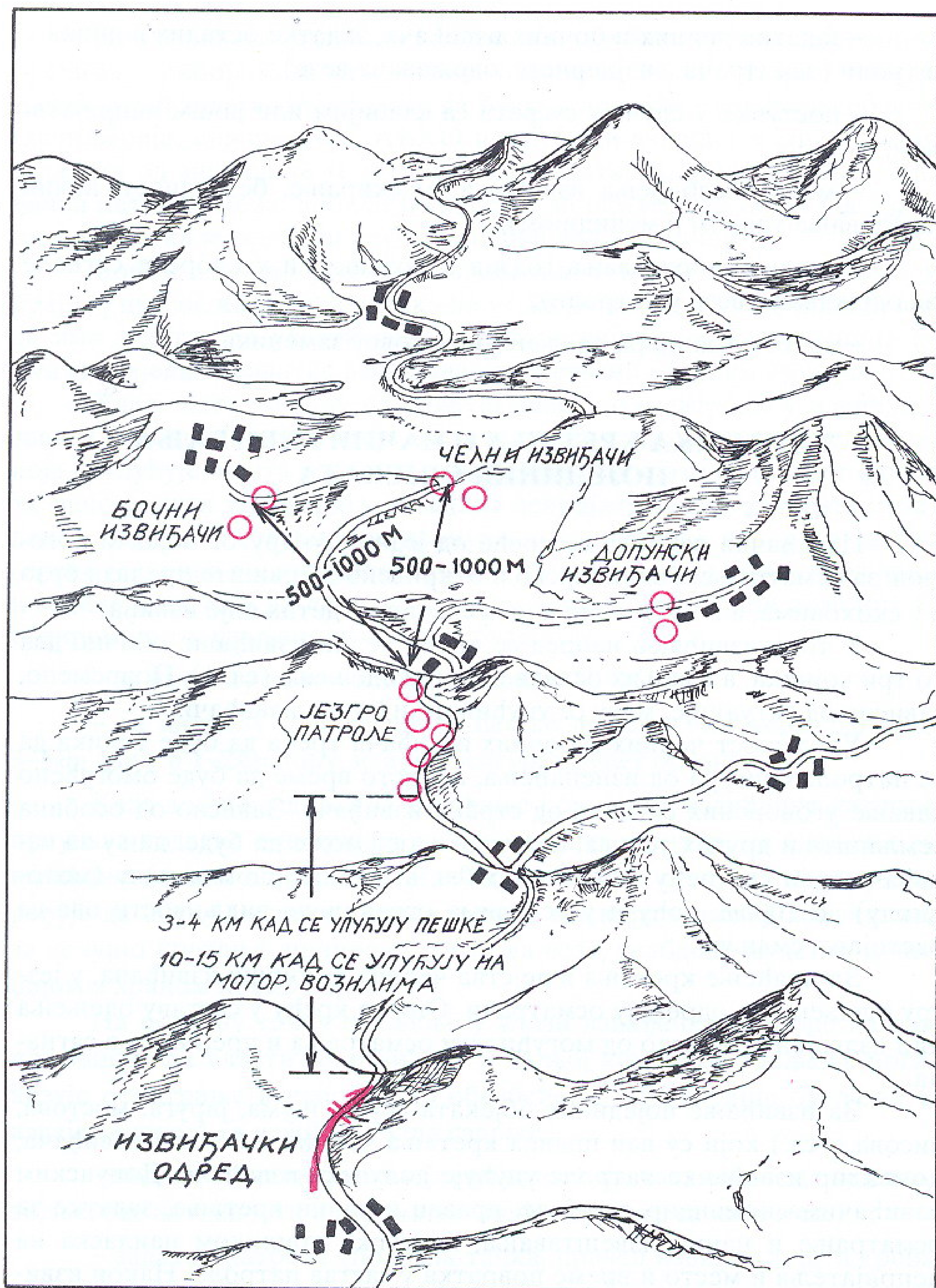

Шема 1 – Стрељачко одељење у улози извиђачке патроле

ћности да се веза са извиђачима одржава уговореним или устаљеним сигналима.

– Са полазне тачке најпре крећу челни извиђачи. Кад се они удаље до одређеног одстојања, полази језгро одељења (патроле), начелно, у колони, користећи за прикривено кретање растиње, ограде и друге објекте на земљишту. Командир извиђачке патроле се креће на челу извиђачке патроле, а, по потреби, повремено и са челним извиђачима. У току кретања може повремено да смењује челне (бочне) извиђаче, поготову ако се извиђање изводи у отежаним временским условима.

– Командир одељења може да заустави одељење или да га развије за борбу уколико челни (бочни) допунски извиђачи извиђају објекте где се претпоставља да има непријатеља.

– Задатак челних и бочних извиђача је да правовремено открију непријатеља, извиде одређени објекат и о томе известе командира патроле. Поред извиђања, челни и бочни извиђачи имају и улогу непосредног осигурања патроле; извиђање изводе у покрету а кретање им може бити у скоковима, од једног до другог објекта за извиђање; при томе са појединих места и осматрају.

– Везу са командиром извиђачке патроле одржавају погледом, уговореним или устаљеним сигналима и средствима везе.

– Приликом упућивања на извиђање, челним и бочним извиђачима командир одељења одређује командира и даје задатак који, начелно, садржи: начин кретања, осматрања и извештавања, као и поступке при наиласку на непријатеља, или контаминирано земљиште и сл.

Пример задатка

У челни извиђаче одређујем Савића и Трифића, командир Савић. Задатак: кретаћете се правцем с. Рупе–вис Орловац–с. Станковићи, испред одељења до 300*m*. У току кретања извиђајте ближу околину и објекте на правцу кретања. Обезбедите одељење од изненадног напада непријатеља. У току извиђања посебну пажњу обратите на вис Орловац. У случају наиласка на непријатеља, зауставите се и одмах ме известите. О свему примећеном у току покрета извештавајте ме сигналима по таблици сигнала. По изласку на прву осматрачку тачку (вис), одмах почети са осматрањем. Следећи задатак добићете у рејону виса.

У челне и бочне извиђаче, начелно, не одређују се снајпериста и нишанџија пушкомитраљеза.

Извиђачи извршавају задатак: осматрањем, прислушкивањем, откривањем трагова и добијањем података од месног становништва.

Извиђачи се крећу прикривено, од једног до другог поседног објекта за осматрање, користећи све објекте који их заклањају од непријатељевог осматрања. Објекте извиђају пажљиво, вешто и брзо, при чему посебну пажњу посвећују знацима и траговима којима се може открити присуство непријатеља.

Растојање између извиђача је толико да се могу видети, полугласно договорити и успешно потпомагати.

Када челни, бочни или допунски извиђачи избију на погодно место за осматрање, најпре осмотре ближу околину, а затим остало земљиште. Ако се увере да нема непријатеља, дају сигнал "Пут је слободан!". Командир одељења са језгром долази код челних извиђача и поставља им задатак за извиђање наредног објекта.

Свако место – објекат на правцу кретања где би могао да буде непријатељ, извиђачи прво испитују, па тек онда продужавају покрет. Кад наиђу на непријатеља, заузимају заклон, појачавају осматрање, откривају распоред непријатеља и одмах извештавају командира одељења.

Извиђање насељеног места

Приликом извиђања усамљене зграде, извиђачи се претходно заустављају у њеној близини. Пошто осмотре околно земљиште и увере се да око зграде нема непријатеља, један од извиђача заузима погодно место за заштиту ватром, а остали (други) прилазе згради са стране где нема прозора и врата, па пошто ослушну и увере се да нема непријатеља продужавају даље. Ако извиђачи добију задатак да извиде унутрашњост зграде, посебну пажњу приликом претреса обраћају на таван и подрум, водећи рачуна о минама изненађења.

Извиђање насељеног места отпочиње осматрањем његових ивица и одвојених зграда, после чега се прелази на преглед унутрашњости насељеног места. Још у току извиђања усамљених и околних зграда и ивице, патрола настоји да ступи у контакт са становницима од којих треба да сазна: где се налази непријатељ и које је јачине и састава. Приликом комуницирања са мештанима патрола мора бити обазрива. У насељеном месту патрола се креће кроз дворишта, ивицама паркова, избегавајући кретање улицама. Приликом кретања улицом извиђачи се крећу један једном, а други другом страном улице; сваки осматра суптротну страну улице.

Извиђање мањег насељеног места почиње осматрањем одвојених или крајњих зграда у насељу, прикупљањем података од становништва, а затим њиховим прегледом.

Уколико постоји вероватноћа да се у насељеном место налазе непријатељски делови, за преглед зграда може се ангажовати већи део извиђачке патроле.

Групу зграда извиђачи претходно осматрају са погодних места и настоје да утврде да ли их је непријатељ посео, обраћајући пажњу на места са којих непријатељ може да врши осматрање (дрвеће, прозори, кровови и сл.). За преглед зграда могу се тражити и допунски извиђачи.

Извиђање теснаца, удоља и јаруга

Челни извиђачи се крећу падинама или бочним путевима, осматрајући супротне падине, а остали се заустављају испред улаза у теснац до избијања извиђача на супротну ивицу (код мањих теснаца), или се крећу дуж теснаца (јаруге) на извесном одстојању, нарочито ако је теснац – јаруга веће дубине.

Мањи теснац се извиђа на тај начин што извиђачи прво осмотре улаз у теснац, затим један од њих брзо пролази кроз теснац, а остали остају у улазу, после чега заједно испитују путеве и стазе око теснаца и извештавају да је пут слободан.

Извиђање превоја

Уколико правац кретања одељења пресеца коса или гребен на којима се налази превој, челни извиђачи се упућују на врх, а језгро се задржава у подножју и прикривено распоређује. Кад челни извиђачи избију на превој и осмотре околно земљиште, дају сигнал да је пут слободан.

Извиђање пошумљених рејона

Шума се, начелно, извиђа стрељачким стројем. Растојање између војника треба да омогући одржавање везе погледом.

Извиђање шуме почиње осматрањем њене ивице. Челни и бочни извиђачи прво осмотре предњу ивицу шуме, а затим јој прикривено прилазе, обраћајући пажњу на дрвеће са гушћим грањем и на оборена стабла. Кад извиде ближу ивицу шуме, дају сигнал: "Пут је слободан!". По пријему сигнала, командир одељења са језгром одељења прилази ивици шуме, и извиђање се, обично, наставља у стрељачком строју. При кретању кроз шуму одељење контролише просеке, шумске путеве и пропланке, али их не користи за покрет.

Плитке шуме, мање шикаре, жбуње, поља са ниским усевима, извиђају само челни и бочни извиђачи (по избијању на супротну ивицу извиђачи дају сигнал: "Пут је слободан!"), а језгро одељења их обилази и, уколико је могуће, креће се ивицама и странама.

Извиђање узвишења

Прво се осматрају падине узвишења, а затим се оно обилази и на врх излази са бочне или супротне стране. Када се извиђачи увере да на врху узвишења нема непријатеља, они продужавају даље. Према потреби, узвишење могу користити као привремену осматрачницу.

Извиђање реке

Код река се детаљно испитују обале и услови прелаза, дубина, ширина, брзина тока, постојање мостова и скела, газови, уставе и сл. Челни извиђачи се, под заштитом језгра патроле, пребацују на супротну обалу газом, чамцем или преко моста, где заузимају погодну осматрачницу. Када осматрањем установе да нема непријатеља у близини, дају сигнал да је прелаз слободан.

Пошто прикупи и региструје податке о реци, командир наређује даљи покрет и извиђање.

Извиђање моста

Челни извиђачи прво утврђују да ли је мост поседнут, а затим, кад установе да је слободан, осигуравајући се међусобно, прилазе мосту и детаљно га прегледају да установе да ли је миниран. Ако је мост поседнут и миниран, командир одељења лично прикупља податке о томе и затим, зависно од ситуације, наређује обилазак моста, а реку прелази на другом месту, које такође прво извиђа.

Извиђање рејона у којима се налазио непријатељ

Извиђачка патрола посебно детаљно прегледа рејоне у којима су била командна места непријатеља, његови центри везе, ватрени положаји артиљерије и сл. Сва прикупљена писана документа, карте, новине, летке треба доставити старешини.

Извиђање распореда непријатеља и његових ватрених средстава

Извиђачка патрола некад, поред извиђања одређеног правца, може добити задатак и извиђања непријатеља и његових ватрених средстава.

Прикупљање података се у том случају може изводити са погодног места осматрања испред рејона распореда непријатеља у захвату фронта или убацивањем извиђачке патроле кроз међупросторе и спојеве непријатеља у његову позадину. Наиме, испред распореда и у позадини непријатеља извиђачка патрола осматра са погодног објекта са кога може јасно видети делатност непријатеља (кретање његових делова, возила, систем утврђивања и запречавања, распоред ватрених средстава, поседање и промена ватрених положаја артиљерие, припрема јединица за десантирање итд.). У току осматрања може се организовати и хватање, односно заробљавање непријатељских војника који се приближе месту извиђачке патроле.

3. ПОСТУПАК ИЗВИЂАЧКЕ ПАТРОЛЕ ПРИ СУСРЕТУ СА НЕПРИЈАТЕЉЕМ

Кад извиђачи наиђу на непријатеља, одмах извештавају командира одељења, заузимају заклон, појачавају осматрање и утврђују јачину, састав и распоред непријатеља. Уколико је реч о непријатељским војницима-појединцима, извиђачи их, уколико то не омета извршење задатка, изненадно нападају, заробљавају или уништавају употребом хладног оружја.

Кад извиђачи и одељење наиђу на јачег непријатеља, одељење прикупља и региструје податке о њему и настоји да га обиђе, избегавајући борбу. Уколико буде откривено и нападнуто, одлучно дејствује да одбије напад, тежећи да се што пре извуче из борбе, не прекидајући извршење основног задатка.

У току кретања извиђачка патрола треба да настоји да дође у додир са органима и јединицама војнотериторијалних команди и да, уз њихово садејство и помоћ, продужи са извршењем задатка.

Ако патрола наиђе на препреке, командир треба да установи врсту препреке и да ли су и на који начин брањене, па да о томе извести претпостављеног старешину. Патрола треба да настоји да обиђе препреку коју непријатељ брани и да не упуштајући се у борбу, настави са извршењем задатка. Небрањену препреку треба да обилази или, ако то не може, израђује пролаз кроз њу и продужава покрет. Ако је потребно, обележава пролаз, односно обилазни пут, о чему извештава претпостављеног старешину.

4. ОДРЖАВАЊЕ ВЕЗЕ И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Чим прикупи податке о непријатељу, командир патроле извештава претпостављеног старешину. Извештај може да преда радио-уређајем (ако га има), ређе преко курира, а најчешће га предаје лично по извршеном задатку.

У току извршења задатка командир извиђачке патроле води дневник или скицу извиђања где уноси све оно што открије о непријатељу. Важне податке (припреме непријатеља за извршење нуклеарно-хемијског удара, покрете његових оклопно-механизованих јединица, припреме јединица за извођење десанта и сл.) шаље хитно радио-уређајем, а остале предаје када се врати са извиђања или у заказано време.

Извештај командира извиђачке патроле, начелно, садржи: податке о непријатељу (где се налази, јачина, састав и припадност, распоред и шта ради), начин на који је извршен задатак, остала запажања командира патроле.

Пример из праксе:

Господине капетане, извиђачка патрола је извршила задатак.

У току извиђања приметили смо:

1) У рејону Орлова ливада–вис–катуниште, непријатељ је организовао одбрану снагама јачине једне чете. Ужурбано изводи радове на утврђивању и запречавању. Вероватно се припрема за упорну одбрану на правцу Орлова ливада–с. Петровићи.

2) Прва линија ровова протеже му се правцем: каменолом–врзина–кривина пута. Испред прве линије ровова поставио је жичану препреку у дужини око 150*m*, а у рејону Орлове ливаде приметили смо да поставља мине. У рејону увале, иза објекта катуниште, за 300*m* уочили смо 6 минобацача већег калибра на ватреном положају.

3) Један вод непријатеља организује одбрану на Орловој ливади, један на вису и један у рејону катуниште.

4) Земљиште на правцу извиђања је проходно, делимично пошумљено, са доста сеоских путева, којима се могу кретати моторна возила.

5) Задатак смо извршили са више осматрачких тачака и прикупљањем података од месног становништва.

6) У рејону с. Борик успоставили смо везу са водом војнотериторијалне команде Коцељева. Вод се припрема да изврши испад на групу минобацача у рејону катуниште.

ЗАПОВЕСТ КОМАНДИРА ИЗВИЂАЧКЕ ПАТРОЛЕ (ИП) ЗА ИЗВИЂАЊЕ

Оријентација:
- географска
- топографска

кодирани називи

1. Изводећи одбрану на правцу: *с. Сибница - Аранђеловац,* непријатељ (П/Н) је у току ноћи, успео да се одвоји од наших снага и поседне делимично урађене положаје на линији: тт. 204 – тт. 222 – Катинец.
   У току извлачења оставља мање групе ради изненадног дејства из заседе и рушења појединих објеката. Контаминира простор у захвату путева наношења губитака, успоравања покрета и маневра нашим снагама.
   Авијација му губи превласт у ваздуху, а извиђачка авијација је у више наврата извиђала правац: *Аранђеловац –Београд.*
2. Наше одељење, у улози извиђачке патроле (ИП) са полазне тачке (ПТ) далековидни стуб на безименом вису, извиђа правац: *Растока – Белеге Манастирине – Араповац.* Задатак: извидети све објекте на правцу извиђања, прикупити податке о остављеним деловима непријатеља, открити и обележити контаминиране рејоне, степен зарушавања и минирања појединих објеката, успоставити контакт са главним снагама непријетеља и извидети тачан распоред и степен утврђивања и запречавања.
   Извештаје ми слати сваки непарни сат по таблици сигнала.
   Почетак извиђања у 15,00 часова, а завршетак до 21,00 часова на "Д".
3. Извиђање правца: *с. Слатина – Орловац –Сибница,* обавља извиђачка патрола из састава 1/2 мтб ради успостављања контакта са непријатељем на том правцу.
4. За челне извиђаче (ЧИ) одређујем Митровића и Јанковића; командир Митровић; задатак: кретати се правцем: *шумарак – усамљено дрво – бандера,* до осматрачке тачке викендица, осматрањем и откривањем трагова правовремено открити присуство непријатеља и осигурати патролу од изненадног напада.
   За бочне извиђаче одређујем Петровића и Станића; командир Петровић; задатак: кретати се у висини језгра на растојању ви-

зуелне везе, правцем: шума – крошњасто дрво – просек. Извидети објекте на датом правцу и о примећеном известити ме сигналима.

Језгро ИП састава: Андрић, Митић, Савић и ја, по мом наређењу пребацити се на прву осматрачку тачку у рејон резервоара и бити у спремности за подршку челних и бочних извиђача и извиђање шуме и виса испред нас.

Осматрач челних извиђача Андрић, а бочних Митић, пратиће рад челних (бочних) извиђача, примати њихове сигнале, упознати ме одмах и преносити моја наређења. Осматрач ваздушног простора (ВаП) Савић осматраће ВаП са тежиштем на правцу: *с. Ситница – Барајево* и о свему примећеном исвестити ме одмах.

5. У случају наиласка на слабије делове непријатеља зауставити се, установити тачан распоред и јачину, одмах ме известити устаљеним сигналима, сачекати патролу и даље дејствогати по мојој команди. При наиласку на јачег непријатеља одмах се зауставити, добро маскирати, пажљиво осматрати и прикупљати податке до пристизања патроле. У случају да патрола буде откривена и нападнута, одлучно дејствовати, одбити напад, што пре се извући из борбе и продужити извршење задатка.
6. У току извиђања кретати се прикривено од једног до другог објекта, погодног за осматрање. Откривено земљиште савлађивати у скоковима, а пошумљено и испресецано земљиште и насеља опрезно и детаљно извиђати.

   У случају заробљавања све податке држати у тајности.

   За извршење задатка одобрен је Сд/о хране који ће Савић изузети од четног старешине до 14,00 часова и по 100 метака 7,62 мм за АП и 400 метака 7,62 мм за ПМ и 50 метака 7,9 мм за ПАСП. Муницију из четне станице доносилац муниције треба да изузме до 14,30 часова.
7. Знаци за распознавање: бомба – Београд.
8. Сигнали: за челне извиђаче: стој, осматрај и обезбеђуј – рука увис; продужи кретање – пушка увис; пропусти непријатеља – пушка у страну; наилазак на мине – пушка изнад главе; наилазак на КОНЗ – укрштене руке изнад главе.
9. Ја ћу се кретати на челу језгра.

   Мој заменик Андрић.

КОМАНДИР ОДЕЉЕЊА
Н.Н.

ОДЕЉЕЊЕ У УЛОЗИ ДИВЕРЗАНТСКЕ ГРУПЕ

Диверзантска дејства изводе првенствено посебно обучене и опремљене јединице (диверзантске јединице) на оригиналан начин и диверзантским борбеним средствима. За извођење диверзантских дејстава, поред диверзантских јединица, могу се, према потреби, ангажовати и друге јединице, од којих су најпогодније извиђачке и инжињеријске. Зависно од борбене ситуације и услова, могу се ангажовати и остале јединице Војске или њихови делови.

У појединим, нарочито мање сложеним и масовним диверзантским дејствима, може се ангажовати и становништво у градовима и другим урбаним срединама на заузетој теротирији (ЗТ).

Одељење могу упутити у диверзију, као диверзантску групу (ДГ), командир чете и командант батаљона, и то у свим ситуацијама (напад, одбрана, одмор, маршевање, борба у окружењу, гоњење, одступање итд.). Диверзију одељење може изводити у захвату фронта и у позадини непријатеља на ЗТ.

1. ОБЈЕКТИ ДЕЈСТВА ДИВЕРЗАНТСКЕ ГРУПЕ

Објекти дејства диверзантске групе могу бити:

– наоружање и опрема ракетних, артиљеријских, оклопних, авијацијских и поморских јединица,

– органи, објекти и средства командовања,

– објекти и средства за управљање ватром,

– објекти и средства за осматрање, јављање, обавештавање и навођење,

– објекти и инсталације на аеродромима, хелидромима и у лукама,

– складишта оружја, миниције и друге ратне опреме,

– складишта погонског горива и мазива,

– транспортна средства,

– објекти путног саобраћаја (мостови, тунели, вијадукти, надвожњаци, подвожњаци, усеци, засеке, насипи, серпентине, потпорни зидови и сл.),

– објекти железничког саобраћаја (мостови, тунели, вијадукти, потпорни зидови, горњи строј – шине, скретнице, окретнице, укрснице, прагови, сигнални уређаји и уређаји за везу, станичне зграде и уређаји на њима, ремонтне радионице, трансформатори и електричне инсталације, рампе, композиције вагона и сл.),

– објекти система дистрибуције струје,

– објекти за експлоатацију рудног богатства,

– производни објекти које непријатељ користи за ратне потребе,

– непријатељеве јединице на одмору и у покрету,

– позадинске јединице и установе,

– објекти и средства комуналног значаја,

– објекти и средства информација и везе,

– органи власти и представници непријатељских и других организација и др.

Приликом избора објекта за диверзију и одређивања циљева и времена напада мора се строго водити рачуна да се не руше и разарају објекти који су од виталног значаја за живот становништва, посебно у градовима (прилази на рекама – мостови, водоводи и сл.).

Тежиште дејства диверзантске групе може се преносити са једне врсте објекта на другу, односно на објекте који су од посебног интереса у конкретној борбеној ситуацији.

Објекти дејства диверзантске групе су веома бројни, разноврсни по природи, величини, структури, месту, степену заштите, положају у односу на остале објекте и др. Многи од њих јављају се као нови у току борбе.

Приликом избора објекта дејства, поред осталих елемената, треба водити рачуна да се:

– постигне потпуно изненађење;

– диверзија правовремено изведе и усклади са осталим борбеним дејствима и општом ситуацијом у одређеном рејону;

– нанесу што већи губици непријатељу, првенствено у селективној живој сили;

– неопажено дође до објекта или у његову непосредну близину, одакле се ефикасно могу искористити борбена средства којима располаже диверзантска група;

– извођењем диверзије изазову што веће последице по непријатеља;

– не може спречити извођење диверзије на планирани објекат и у планираном времену (да непријатељ не може спречити диверзију);

– диверзија изведе са што мање сопствених губитака;

– диверзијом на објекат постигне, поред физичког, и максимални психолошки учинак на непријатеља;

– може обезбедити потпуна трајност припреме напада;

– диверзантска група што безбедније може извући после извршене диверзије.

Када су борбена средства објекат диверзије и тада треба, ако је могуће, вршити селекцију, тј. усмеравати диверзије на борбена средства велике ватрене моћи (авионе, ракетне системе и др.).

Ако су објекти дејства грађевине, односно објекти инфраструктуре, увек треба водити рачуна да се не нанесе штета становништву на одређеној територији, односно да се не разарају национална добра без изричите потребе.

Исто тако, треба имати у виду да и непријатељ предузима веома опсежне и разноврсне мере, поступке, активности и борбена дејства за одбрану и заштиту свог борбеног распореда, команди, установа, објеката и борбених средстава. Наиме, поред непосредног борбеног осигурања које има свака јединица, он за заштиту може ангажовати и специјалне јединице, полицијске снаге, обавештајне и контраобавештајне органе, као и снаге унутрашњег непријатеља.

2. УСЛОВИ ОД КОЈИХ ЗАВИСИ УСПЕШНО ИЗВОЂЕЊЕ ДИВЕРЗИЈЕ И ОСНОВНА ОБЕЛЕЖЈА ИЗВОЂЕЊА

Основни услови од којих зависи успех у диверзијама су:

– изненађење, које се постиже тајношћу припреме за извођење диверзије, оригиналним тактичко-техничким поступцима, умешношћу у планирању објеката дејства, разноврсном применом лукавства, вештим маскирањем људства и средстава, избором погодних временских услова за дејство и сл.;

– брзина дејства, која омогућује да диверзанти изврше задатак пре него што је непријатељ у могућности да спречи диверзију, односно да се снађе ради извођења противдејства или потере; брзина дејства не сме ићи на штету квалитета одређених техничких поступака; она се може постићи солидном увежбаношћу људства, веома високим психофизичким способностима диверзаната, енергичношћу и брижљиво припремљеним планом диверзије;

– правилан избор објеката дејства, што се постиже детаљним познавањем непријатеља и земљишта, сталним праћењем и изучавањем његовог система одбране и заштите, идејом која је усклађена са осталим борбеним дејствима и циљем који се жели постићи целисходношћу дејства у односу на планиране ефекте диверзије, значајем и важношћу објекта дејства, последицама које могу да настану по непријатеља и сл.; што је планирани објекат дејства боље изабран, то постоје реалне могућности за постизање већег успеха; избор објеката је од посебног значаја кад је реч о ангажовању јединице у конкретној ситуацији;

– лична храброст диверзаната која представља један од изузетно битних услова за успех у диверзији; некада и мале групе, чак и појединци, могу квалитетно извршити задатак, ако су одважни, поготову што при извођењу диверзија није битан однос снага; за сваког диверзанта су посебно важне самоиницијатива и хладнокрвност, нарочито у критичним ситуацијама, које су у диверзијама честе;

– оспособљеност диверзаната и опремљеност одговарајућим борбеним средствима и опремом, јер су то значајни елементи од којих зависи успех диверзије; диверзанти морају да буду стручно оспособљени до мајсторства, тако да могу и самостално да решавају поједине задатке; ако је људство оспособљено у психофизичком погледу за извођење диверзије, те стручно оспособљено у изналажењу тактичких решења и опремљено одговарајућим борбеним средствима, изгледи на успех при извршавању задатка су већи.

Основна обележја извођења диверзија произилазе из услова извођења борбених дејстава. На основу тога могу се истаћи следећа основна обележја: тајност и прецизност припрема, изненађење, брзина, дрскост (одлучност), офанзивност, масовност, примена искуства, покретљивост, усклађеност и рационалност.

Изненађење у извођењу диверзија мора бити потпуно, како по месту и времену, тако и по начину дејства и примени борбених средстава. Да би се постигло изненађење, неопходно је да се строго води рачуна о тајности покрета и присуства на одређеној територији (да се

прикривено изведу све припреме, да се прате сви покрети и поступци непријатеља и да се детаљно познаје земљиште на коме се изводи диверзија). Тајност мора бити непрекидна и организована до тог степена да непријатељ ни у најширим организованим и усмереним активностима и противдејствима не може открити диверзантску групу и њене намере. Ако се у диверзији ангажују појединци ван састава диверзатске групе или становништва, треба обезбедити тајност њихових поступака и радњи у свим ситуацијама и на свим нивоима. Да би се изненађење постигло у потпуности, неопходно је познавати и психологију непријатеља, његове навике, начин понашања, структуру и распоред јединица, распоред објеката, начин њиховог обезбеђења и могућности које му стоје на располагању за брзу интервенцију.

Брзина у извођењу диверзија се мора испољити у свим ситуацијама. Диверзије по дужини трајања морају бити веома кратке, од неколико минута. Због тога треба правовремено извршити припреме људства и борбених средстава, те изабрати начин дејства који се може брзо реализовати. Брзим извођењем диверзије непријатељ се паралише и доводи у беспомоћно стање. Свако прихватање борбе и дозвољавање непријатељу да се среди, доводи диверзантску групу у тежу ситуацију и, како време одмиче, непријатељу иде у прилог.

Дрскост, односно одлучност у диверзији треба применити увек када се могу обезбедити изненађење и постизање већег успеха. Дрскост се примењује у времену и на местима где се непријатељ најмање нада и када се осећа потпуно безбедним за своје снаге и средства. Начелно, диверзије се изводе ноћу и у условима слабе дневне видљивости. Међутим, оне могу бити изведене и усред дана уз највеће предузете мере предострожности и будности непријатеља. Исто тако, дрскост треба испољити и у односу на објекат дејства – да се диверзија изведе на онај објекат за који непријатељ сматра да је осигуран од било какве угрожености. Дрскост треба применити и у односу на борбено средство којим се изводе диверзантска дејства.

Офанзивност се постиже непрекидним извођењем диверзија, макар и на мање објекте. Потребно је, дакле, изненадно се појавити, извршити брзо дејство и ишчезнути у непознатом правцу, да би се на следећем месту (рејону) извела нова диверзија.

Масовност диверзија се постиже бројним учешћем у диверзијама. Исто тако, она се постиже и једновременим дејствима на више непријатељевих објеката. Под масовним диверзантским дејствима треба подразумевати и њихов јак интензитет на целој територији где има непријатељевих снага и објеката.

Примена лукавства треба да буде стална пракса у диверзијама. Лукавства треба примењивати у складу са одређеном ситуацијом, тако да буду разноврсна, духовита, нова за непријатеља, односно да, коришћењем разних варки и обмана буду уверљива и да непријатеља доведу у заблуду, да га наведу на погрешне процене како би био доведен у што тежи положај. Треба имати у виду да и непријатељ познаје многа лукавства и да ће их и он примењивати. Зато треба бити проницљив и стално изналазити нова и квалитетнија решења.

Покретљивост диверзантских снага треба да буде стална, јер се тиме може избећи противдејство непријатеља. Покретљивост се постиже избором одговарајућих транспортних средстава и добром психофизичком спремношћу диверзаната, као и одговарајућом опремљеношћу диверзантске групе. Покрети треба да буду претежно по групама уз примењивање разних обмана, те уништавање трагова и маскирање.

Усклађеност диверзија са осталим борбеним дејствима на одређеној просторији мора бити непрекидна. Диверзије треба подредити основном задатку оружане борбе. Ангажовање диверзантске групе треба синхронизовати по времену, месту и начину извиђања, да би се остварило прецизно садејство и тако постигао највећи успех.

Рационалност снага и садејства треба да буде стално присутна при извођењу диверзија, што се огледа у ангажовању само одређених снага и средстава, зависно од резултата који се желе постићи диверзантским дејством.

3. ПРИПРЕМАЊЕ И ИЗВОЂЕЊЕ ДИВЕРЗИЈЕ

До пријема задатка за диверзију, целокупни рад командира одељења је усмерен на одржавање сталне борбене готовости и припремање одељења за извршење предстојећег задатка. Пошто добије задатак за диверзију, командир одељења проучава податке о непријатељу и земљишту и обавља припреме одељења за извршење задатка: узима лична документа и сувишну опрему од војника; припрема опрему за кретање и употребу; припрема радио-уређај; снабдева одељење храном, муницијом и минско-експлозивним средствима.

Проучавањем података о непријатељу и земљишту, командир одељења теба да утврди: карактер и структуру објекта диверзије; јачину, састав и распоред снага и средстава на које се врши диверзија, као и снага које могу интервенисати и за које време; најосетљивија места у његовом распореду; место, стање објекта и погодно време за

постизање највећег ефекта; снаге, распоред, промењљивост и могућност физичког обезбеђења објекта и најслабија места у односу на снаге, техничка средства, време и место заштите објекта; врсту и распоред могућих препрека (минско-експлозивних, жичаних и др.); слаба места у систему објекта која се могу искористити; могућности за постизање изненађења; могућности потере непријатеља; услове за убацивање диверзаната у објекат; да ли је на планирани објекат до сада извођења диверзија (обим и резултат); навике војника и старешина, ако се објекат напада и др.

Проценом властитих снага, командир одељења треба да утврди: могућности дејства (варијанте) и поступке у извршењу диверзије; средства и опрему за диверзију и ангажовање одељења; посебне мере обмане непријатеља; састав старешина борбеног распореда; средства, снаге и начин обезбеђења диверзије од интервенције и потере непријатеља; време и начин кретања до објекта; могућности извлачења и повлачења у одређеном рејону (неопходно је предвидети више праваца и више рејона); могућности и начин одржавања везе; утицај других снага (диверзије) на извршење задатка; стање одељења – попуњеност оптичким материјално-техничким средствима.

Проценом земљишта, командир одељења треба да утврди: утицај особина земљишта на диверзију (покривеност, испресецаност, насељеност, проходност, природне и вештачке препреке и др.); правац приближавања и начин подилажења објекту диверзије; могућност маневра одељења у току извођења диверзије и касније; правце извлачења и повлачења са места извршења диверзије; одређивање рејона извлачења и др.

Проценом времена, командир одељења треба да сагледа: како време и простор утичу на извршење диверзије; утицај времена као доба дана и као годишњег доба; како време као метеоролошка појава (киша, снег, вејавица, магла, иње и сл.) утиче на изршење диверзије.

Свакој диверзији треба да претходи кретање диверзантске групе (место, објекат) извиђања диверзије.

Прилог бр. 1

ЗАПОВЕСТ ЗА КРЕТАЊЕ ДИВЕРЗАНТСКЕ ГРУПЕ

1. Дејствујући у захвату аутопута: Велика Плана–Београд, непријатељ је избио на линију с. Калуђерица–пл. Авала–с. Рипањ, где врши припреме за продужење напада на Београд.

2. Наша диверзантска група се креће правцем: тт 289–Бабљаница–Влашко брдо (тт. 346) ради избијања у рејон тт. 346 (Влашко брдо) и извршења диверзије на вијадукт "Раља" на железничкој прузи: Младеновац–с. Раља–Београд.

3. Полазна тачка диверзантске групе биће раскрсница шумских путева северно од с. Стојник (северно од тт 340).

4. Маршевска колона диверзантске групе се састоји од језгра и челних извиђача. Челни извиђачи ће бити до Бабљанице – војници Савић и Милић, а од те линије до Влашког брда (тт. 346) – војници Марић и Јањић.

5. У случају сусрета са непријатељем у току кретања диверзантска група неће водити борбу са њим, већ ће заобилазним правцем настављати кретање.

6. По избијању у рејон Влашко брдо (тт. 346) група мора бити у стању готовости за непосредно извиђање вијадукта "Раља" ради прикупљања података за диверзију.

7. Знаци распознавања у току кретања (одзив – лозинка) биће "БАРУТ–БОР", а веза у диверзантској групи биће одржавана устаљеним сигналима.

Ја ћу се кретати на челу језгра диверзантске групе.

Мој заменик биће војник Николић.

По избијању диверзантске групе у рејон Влашко брдо (тт. 346) командир проучава податке о непријатељу и земљишту (добијене раније од претпостављеног и врши припрему групе за допунско извиђање објекта (вијадукт "Раља").

При извиђању вијадукта извиђачи прво морају утврдити да ли је поседнут; ако није, осигуравају се међусобно, прилазе вијадукту и детаљно га прегледају, настојећи да установе да ли је миниран. Уколико је вијадукт поседнут и миниран, командир диверзантске групе лично прикупља податке о томе и затим, зависно од ситуације, обилази вијадукт, а извештај доставља старешини.

ЗАПОВЕСТ ЗА ДИВЕРЗИЈУ

1. Изводећи нападна дејства на правцу: Младеновац–с. Рaља–Београд, непријатељ је избио на линију: с. Бели Поток–пл: Авала–с. Рипањ, где врши припреме за продужење напада на Београд.

Важне објекте путног и железничког саобраћаја плански обезбеђује од дејства наших снага. Објекте обезбеђује посадним снагама, патролирањем и комбиновано, уз примену техничких средстава за откривање и праћење наших снага.

Вијадукт "Раља" непријатељ обезбеђује патролирањем композиције од три теретна вагона натоварена песком и камењем, у непарне сате правцем: Младеновац–с. Раља–Београд и у парне сате правцем: Београд–с. Раља–Младеновац, са посебним задржавањем испред вијадукта.

2. Наша диверзантска група је добила задатак да изврши диверзију (рушење) вијадукта "Раља" на железничкој прузи: Младеновац–Београд. Пруга је ојачана пионирима (три пионира), средствима за извиђање, осматрање и везу (2 двогледа, 3 РУП–33 и 1 РУП–12) и експлозивом (22*kg* ливеног тротила).

3. Десно и лево од рејона дејства диверзантске групе нема наших (других) диверзантских јединица.

4. Диверзију извршити рушењем јужне потпоре и ременог ослонца вијадукта, уз обезбеђење од интервенције непријатеља из с. Раља.

5. Подгрупу за рушење чине пионири и друга група. Задатак: извршити рушење јужне потпоре и ременог ослонца вијадукта "Раља" у рејону тт. 270 (западно од с. Раља). По извршеном задатку подгрупа се извлачи у рејон Парцански вис (тт. 409), где ће добити наредни задатак.

Подгрупу за обезбеђење чини прва група. Задатак: обезбедити извршење диверзије од интервенције непријатеља са правца с. Раља. Положај за заседу је на улазу у тунел "Раља". У случају наиласка патролирајуће композиције извршити рушење железничке шине на улазу у тунел "Раља". По извршеном задатку подгрупа се извлачи у рејон Парцански вис (тт. 409) преко Летевље, где ће добити наредни задатак.

Резерву чини трећа група. Задатак: са положаја за одбрану (врх пошумљене увале) пратити дејство подгрупе за рушење, бити у стању

готовости за њен прихват и ојачање (прихват) подгрупе за обезбеђење од интервенције непријатеља. По извршеном задатку, резерва се извлачи последња у рејон Парцански вис (тт. 409) преко Летевље, где ће добити наредни задатак.

6. У току кретања и задржавања у одређеним рејонима и за време дејства придржавати се маскирне дисциплине. Сигнале и знаке распознавања користити правовремено и наменски.

7. Ја ћу се налазити у саставу резерве за време извршења диверзије, а у току извлачења – у рејону прикупљања кретаћу се са другом групом. Везу одржавати по плану везе и устаљеним сигналима. Извештаје ћете ми доставити по стизању у рејон прикупљања, а ванредне по потреби.

Одељење приликом извршења диверзије може бити ојачано појединачним оруђима, прибором за извиђање, осматрање и везу, и то првенствено оним што неће отежавати брзину и способност кретања људи. Поред тога, у састав одељења могу ући и пионири ако се планира рушење објеката у позадини непријатеља. Ако се задатак извршава ноћу, одељење може добити и средства за осматрање ноћу.

Заповест за диверзију командир диверзантске групе издаје усмено, на ивици шуме северне падине Влашко брдо.

После извршеног задатка командир диверзантске групе (одељења) подноси извештај. Извештај, начелно, садржи:

– податке о објекту диверзије;

– податке о другим нашим снагама;

– на који је начин извршен задатак и ефекат диверзије;

– остала запажања.

БЛИСКА ПРОТИВОКЛОПНА БОРБА

1. ПОЈАМ, ЦИЉ И ЗНАЧАЈ ПРОТИВОКЛОПНЕ БОРБЕ

Пораст броја оклопно-механизованих јединица у саставу копнене војске и њихово масовно увођење у састав пешадије и других родова неминовно су повећали значај противоклопне борбе (ПОБ).

Процењује се да ће на бојишту у савременим условима од вођења рата од укупног броја циљева најмање једна половина до две трећине бити оклопних. Из тога произилази и закључак да ће борбена дејства оклопно-механизованих јединица и противоклопна борба давати суштинска обележја свим борбеним дејствима. Исход борбе у целини најчешће ће зависити од исхода међусобног сукоба оклопних и противоклопних јединица и средстава.

Под противоклопном борбом се подразумева скуп мера и поступака снага које учествују у уништавању оклопно-механизованих јединица непријатеља, успоравању његовог дејства, слабљењу удара и темпа напада. Треба увек тежити да се изолују оклопне снаге, посебно оне које дубље продиру ради лакшег уништења.

Противоклопна борба има за циљ уништавање, разбијање и умањивање ефеката дејства агресорових оклопно-механизованих јединица на сваком месту и у свако време. Стога ПОБ мора бити организована у свим јединицама (од најмањих до највећих), односно мора попримати масовни карактер.

Борба са оклопно-механизованим снагама ма ког агресора нема привремени карактер; она се води кроз цео рат и у свим видовима борбеног дејства и борбеним радњама.

Противоклопна борба је нужни, органски и нераздвојни део оружане борбе. Она није чекање, нити пасивност, јер би значила препуштање иницијативе противнику, без изгледа да се она поврати.

Подела противоклопних средстава се може извршити по више основа, али све такве поделе имају условни карактер. Основу за поделу средстава за вођење противоклопне борбе на малој, средњој и великој даљини представља даљина ефикасне ватре (шема 1).

На малим одстојањима 1 000*m*	На средњим одстојањима 1 000*m* – 2 000*m*	На великим одстојањима преко 2 000*m*
– Бомба ручна кумулативна (БРК) – Тромблонска кумулативна мина – Противтенковске мине – Пламенобацачи – Ручни бацачи – Бестрзајни топови – Приручна средства	– Самоходни топови – Противоклопни топови – Тенкови – Ловци тенкова – ОТ и БВП наоружани ПО топовима и ПОР-а домета до 2 000*m*	– Противоклопне ракете домета преко 2 000*m* – Тенкови наоружани ПОР – Хеликоптери наоружани ПОР – Артиљерија за подршку – Тактичке ракете – Авиони са ПО наоружањем

Шема 1 – Подела противоклопних средстава према даљини ефикасне ватре

2. ОСНОВНЕ ОСОБИНЕ ТЕНКОВА, ОКЛОПНИХ ТРАНСПОРТЕРА И ОКЛОПНИХ АУТОМОБИЛА

Познавање особина оклопних борбених возила, један је од предуслова успешног организовања и ефикасног вођења противоклопне борбе.

Тенкови су основни и главни представници оклопних борбених возила. Намењени су за борбу против оклопних возила, живе силе, ватрених средстава и утврђених објеката.

Код њих су на најбољи начин усклађена три основна својства (особине):

– ватрена моћ,
– оклопна заштита, и
– покретљивост, односно маневар.

Основне карактеристике савремених тенкова су:

– поседовање тенковског топа калибра од 105 до 135 *mm*;

– максимална брзина кретања по путевима од 60 до 70 *km/h*, а ван путева 15–30 *km/h*;

– оклопна заштита (са чела куполе од 200 до 500 *mm*);

– снабдевеност уређајима за осматрање и гађање ноћу;

– поседовање интегрисаних система за управљање ватром и добра опремљеност савременим оптоелектронским уређајима;

– способност вођења борбених дејстава у свим климатским, земљишним и борбеним условима;

– посада коју чине три до четири члана;

– маса која им се креће од 41 до 62 тоне.

Поред добрих карактеристика, тенк има карактеристике које га чине осетљивим и лако рањивим на бојишту. Стога је познавање тих карактеристика веома значајно за успешно вођење блиске противоклопне борбе.

Оклоп тенка је са бока тањи, а одоздо и позади најтањи.

Сваки тенк због своје висине (од 1,6 до 2,5*m*) око себе има мртве углове (нетучени простор) које својим наоружањем од 7 до 20*m* не може уопште тући (шема 2).

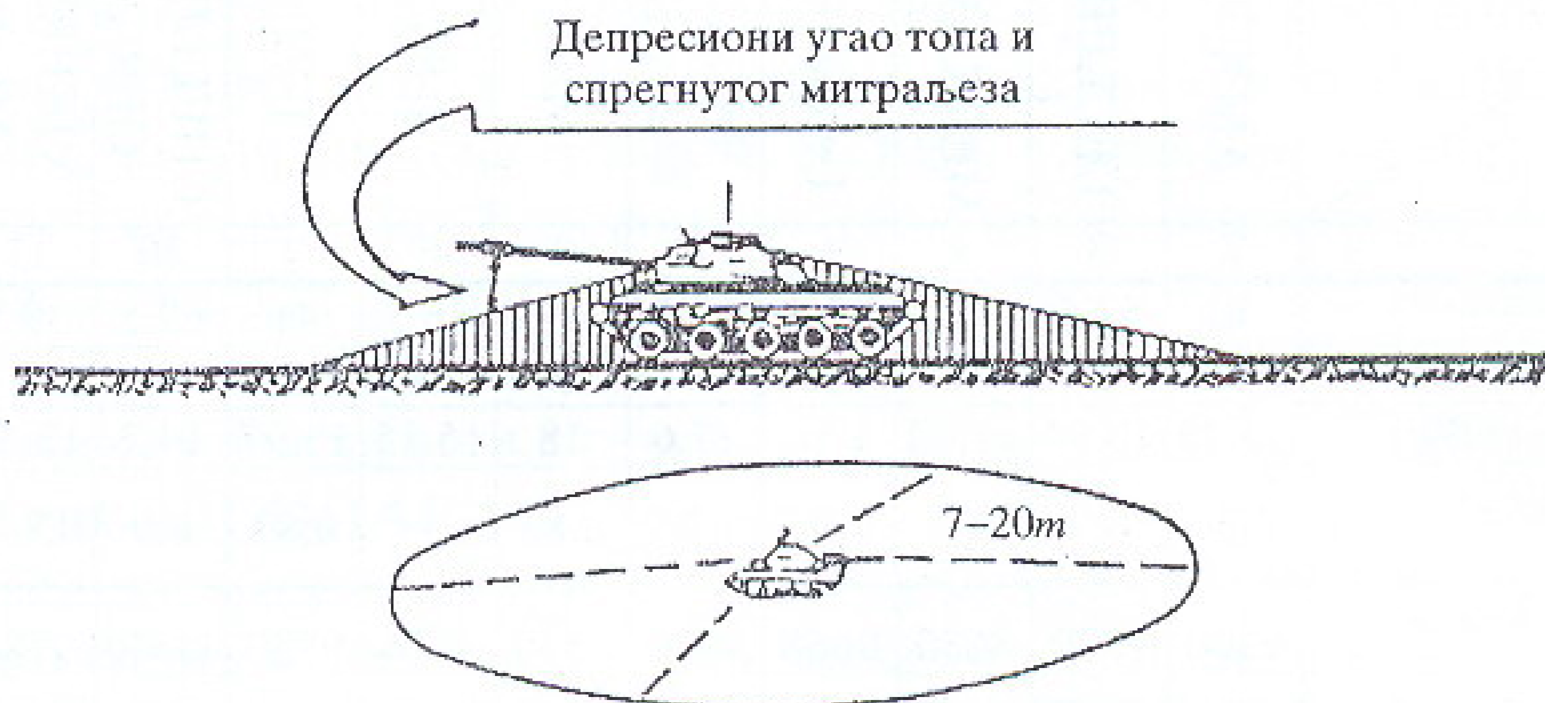

Шема 2 – Заклоњени простор око тенка на равном земљишту који посада тенка не може тући из топа и спрегнутог митраљеза

Најосетљивија места (шема 3) на тенку су: гусенице, точкови, мотор, резервоари за гориво, трансмисија (чијим се оштећењем тенк зауставља, а онда се лакше може уништити), перископ и фарови ако се они разбију, видљивост из тенка је парализована; стакло на фару и призма на поклопцу могу се разбити, или оштетити поготком зрна из пушке, пушкомитраљеза и других оружја, што могу обавити само добри стрелци, посебно снајперисти).

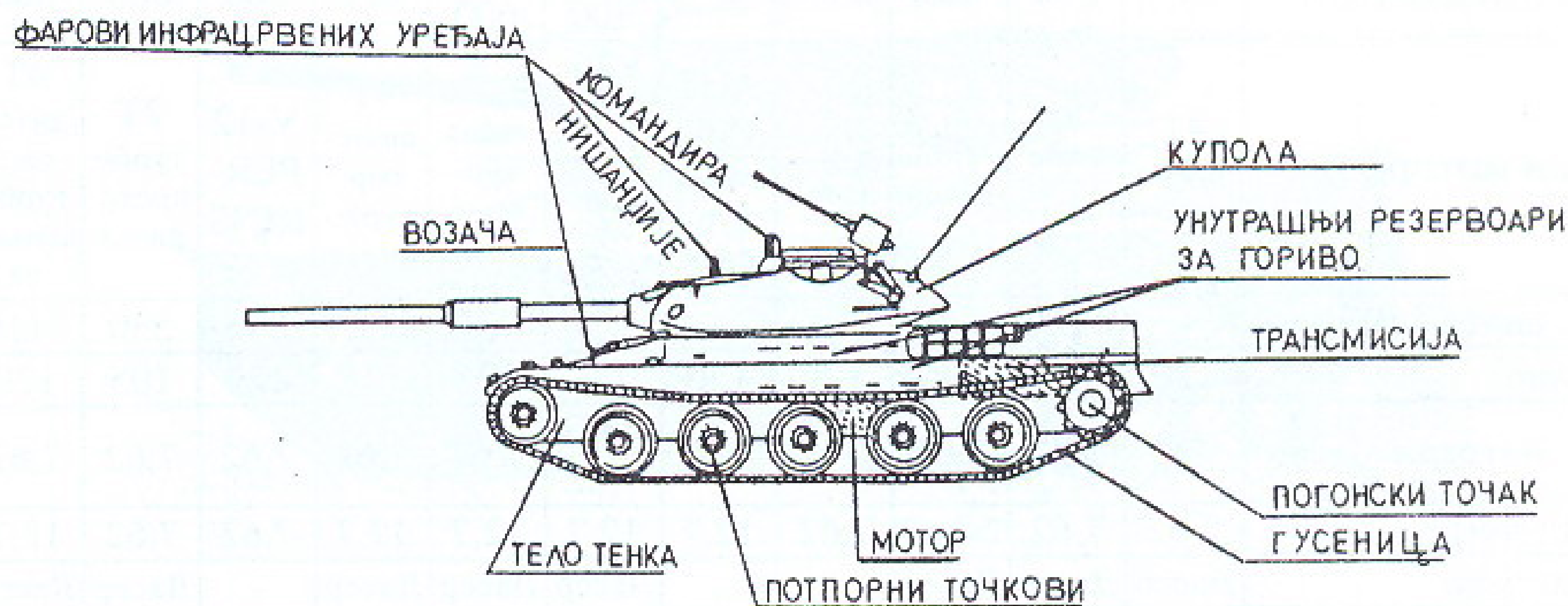

Шема 3 – Најосетљивија места на тенку

Основни типови у наоружању (оперативној употреби) оклопно-механизованих јединица савремених армија дати су у табели 1 (тактичко-техничке карактеристике савремених тенкова).

Табела 1

ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ САВРЕМЕНИХ ТЕНКОВА

Назив тенка / Карактеристике	AMX-32	LECLERC	MERKAVA	Leopard-2	M1A2 "Abrams"	M-84	T-80	T-72	CHELLENGER-2	VIKERS Mk-3	TYPE-90
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Маса (*t*)	40	54,5	60	62,5	62,5	41,5	48,5	41	62,5	39,1	50
Посада	4	3	4	4	4	3	3	3	4	4	3
Спец. снаге (*kW/t*)	13,25	13,94	11,82	17,6	17,6	18	15,15	13,97	14,2	13,54	30
Спец. притисак (kg/cm^3)	0,9	0,9	-	0,93	1,05	0,83	-	0,83	0,9	0,843	-
Дужина са топом (*mm*)	9500	9870	8630	9668	9800	9530	9656	9530	11550	9788	9700
Дужина тела (*mm*)	6590	6880	7120	7880	7900	6960	7000	6860	8327	7561	-
Ширина (*mm*)	3260	3710	3700	3620	3650	3590	3500	3460	3520	3168	3400
Вис. са куполом (*mm*)	2290	2460	2460	2650	2430	2190	2300	2190	2490	2877	2300
Клиренс (*mm*)	450	500	530	540	432	427470	подешљиви	470	500	406	450
Макс. брзина (*km/h*)	65	71	58	72	67	70	70	70	56	56	-
Успон %	60	-	60	-	-	66	-	30	-	30	-
Нагиб %	30	-	38	-	-	55	-	25	-	16	-
Ров (*mm*)	2900	3000	3000	3000	2740	2800	-	2800	2340	2348	-
Зид (*mm*)	900	1250	1000	1000	1060	850	-	850	900	914	-
Газ (*mm*)	2200	-	1380	1000	1200	1200	1400	1200	1070	1143	2000
Подводни газ (*mm*)	4000	-	2000	4000	-	5000	5500	5000	-	-	-
Макс. радијус (*km*)	530	550	400	550	-	460-700	450-600	650	500	600	300
Подаци мотора	4T турбо дизел	-	4T дизел	V-12 дизел	AGT 1500 гасна турбина	V46-TK турбо вишегор. дизел	гасна турбина	4T вишегор. турбо дизел	V-12 PERKINS	2T турбо прехр. дизел	4T дизел са 2 турбо пуњача
Макс. снага (*kW*)	-	1100	662	1100	-	735	735	537,7	895	530	1119
Топ (*mm*)	120	120	105	120	120	125	125	125	120	105	120
Спрег. митраљез (*mm*)	20	12,7	7,62	7,62	7,62	ПКТ 7,62	7,62	7,62	7,62	7,62	7,62
ПАМ (*mm*)	7,62	7,62	2x7,62	7,62	12,7	12,7	12,7	12,7	7,62	7,62	12,7
Даљиномер	Ласер	Ласер	Ласер	-	-	Ласер	Ласер	Ласер	-	Ласер	Ласер
Балистички рачунар	ДА	ДА	ДА	ДА	-	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
IC пасивна	Паси вни	-	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	Паси вни	Паси вни	ДА	Паси вни
Стабилизатор	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
ППУ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА
Димна завеса	2x3 баца-ча	-	2x3 баца-ча	2x4 баца-ча	2x6 баца-ча	-	2x4 баца-ча	14 баца-ча	2x5 баца-ча	2x6 баца-ча	2x3 баца-ча
ПАЗ АБХ систем	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА

Тенк "AMX–32" је француски тенк треће технолошке генерације. Има уграђен топ са глатком цеви, са одличном стабилизацијом и системом за управљање ватром (СУВ). Оклоп је од вишеслојног "сендвич"-материјала. Уз основни тенковски топ спрегнут је и топ калибра 20*mm*. Од специјалних уређаја, тенк AMX–32 поседује аутоматски противпожарни уређај, уређај НХБ заштите и бацач димних кутија. Димну завесу може стварати и термодимном апаратуром.

Тенк "ЛЕОПАРД–2" (сл. 1) је немачки тенк треће генерације. Услед велике масе и габарита представља маркантан циљ на бојишту. Оклопно тело и купола су направљени од вишеслојног "седвич"-оклопа. Ходни део је заштићен металним, шарнирно везаним завесама, које представљају кумулативну заштиту. Тенковски топ је са глатком цеви и поседује одличне справе за осматрање и нишањење. Поседује потпуно стабилизовано наоружање са системом за управљање ватром (СУВ). Покреће га вишегоривни турбопрехрањивани мотор. Од специјалних уређаја, има аутоматски противпожарни апарат, систем НХБ заштите, уређај за стварање димне завесе, опрему за подводну вожњу и др.

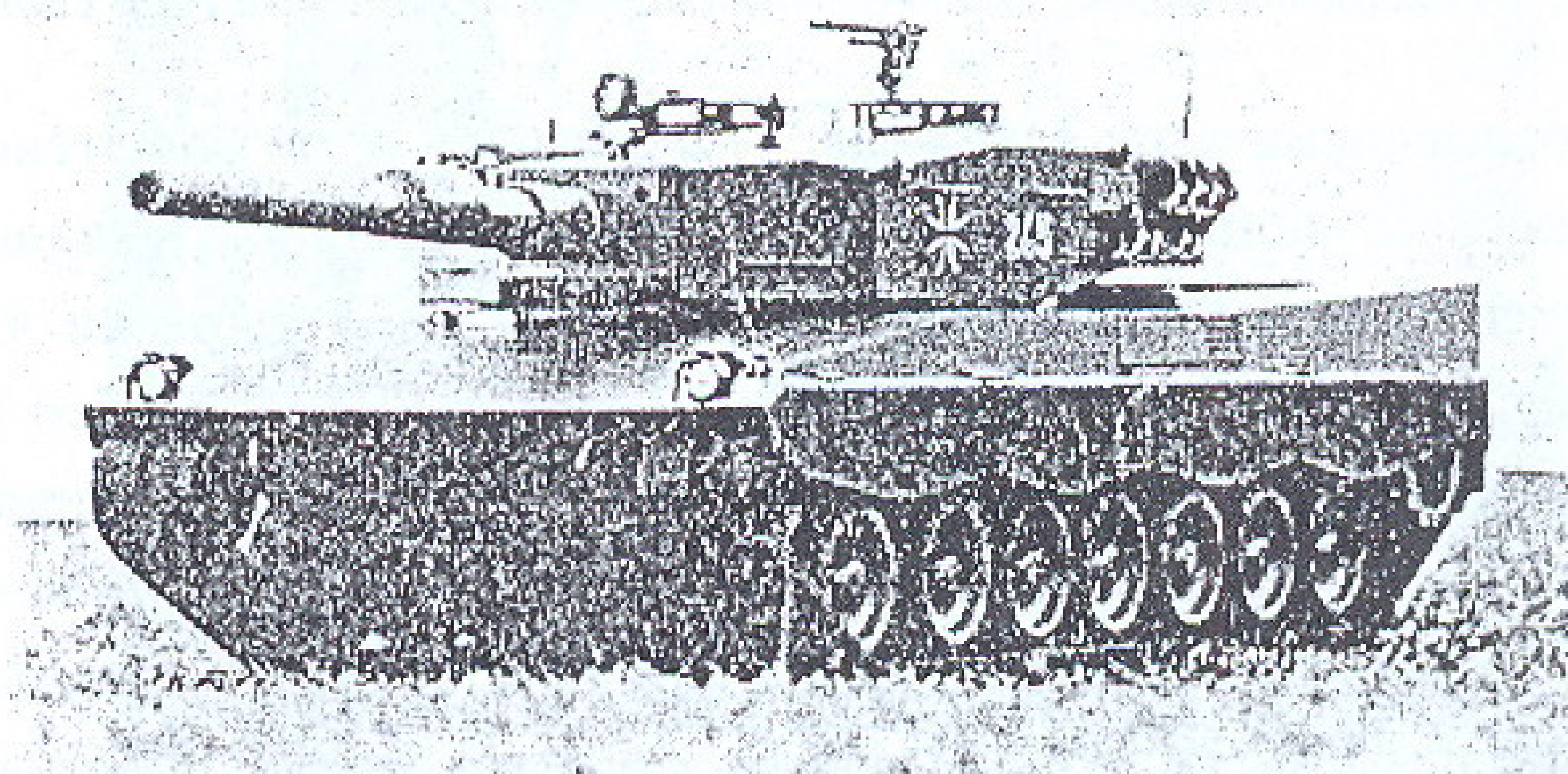

Слика 1 – Немачки тенк "Леопард–2" са топом калибра 120mm

Тенк "М–1 АБРАМС" је амерички тенк с тенковским топом 105*mm* (модификована верзија "М1–А2 АБРАМС" (сл. 2). Поседује топ 120*mm*. Уз тенковски топ уграђен је и нови систем за управљање ватром са термовизијом. Предњи део тенка израђен је од вишеслојног "сендвич"-оклопа, специјалне структуре и материјала ("čobhem"). Ходни део је заштићен противкумулативним завесама. Тенк покреће снажан гаснотурбински мотор, а поседује и све специјалне уређаје, аутоматски противпожарни уређај, систем НХБ заштите, бацаче димних кутија (високог квалитета и поузданости). Тенк је доста осетљив при кретању под водом услед осетљивости гасне турбине на противпритисак.

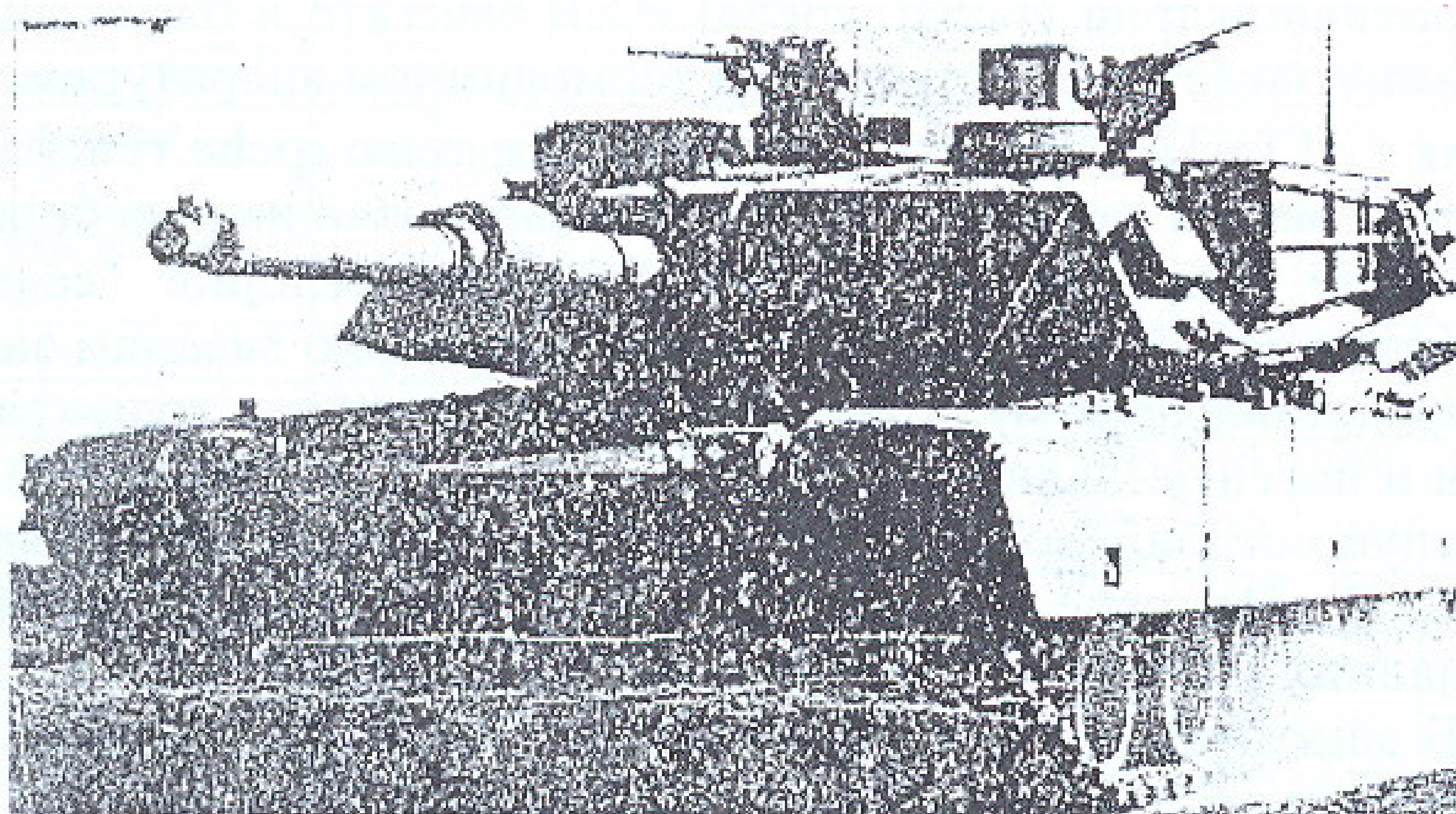

Слика 2 – Амерички тенк "М1–А2 Абрамс " са топом калибра 120mm

Југословенски тенк М–84 (сл. 3) произвден је по совјетској лиценци. Поседује велику ватрену моћ која је повећана захваљујући потпуном систему за управљање ватром (СУВ). Тенковски топ је 125*mm*, а пуни се аутоматским уређајем за пуњење. Предњи део тенка израђен је од вишеслојног "сендвич"-оклопа; бочни део је опремљен противкумулативним завесама. По покретљивости, тенк М–84 спада у сам светски врх. Од специјалних уређаја, поседује аутоматски противпожарни систем, уређај НХБ заштите, уређај за стварање димне завесе, бацач димних кутија, опрему за подводну вожњу и др.

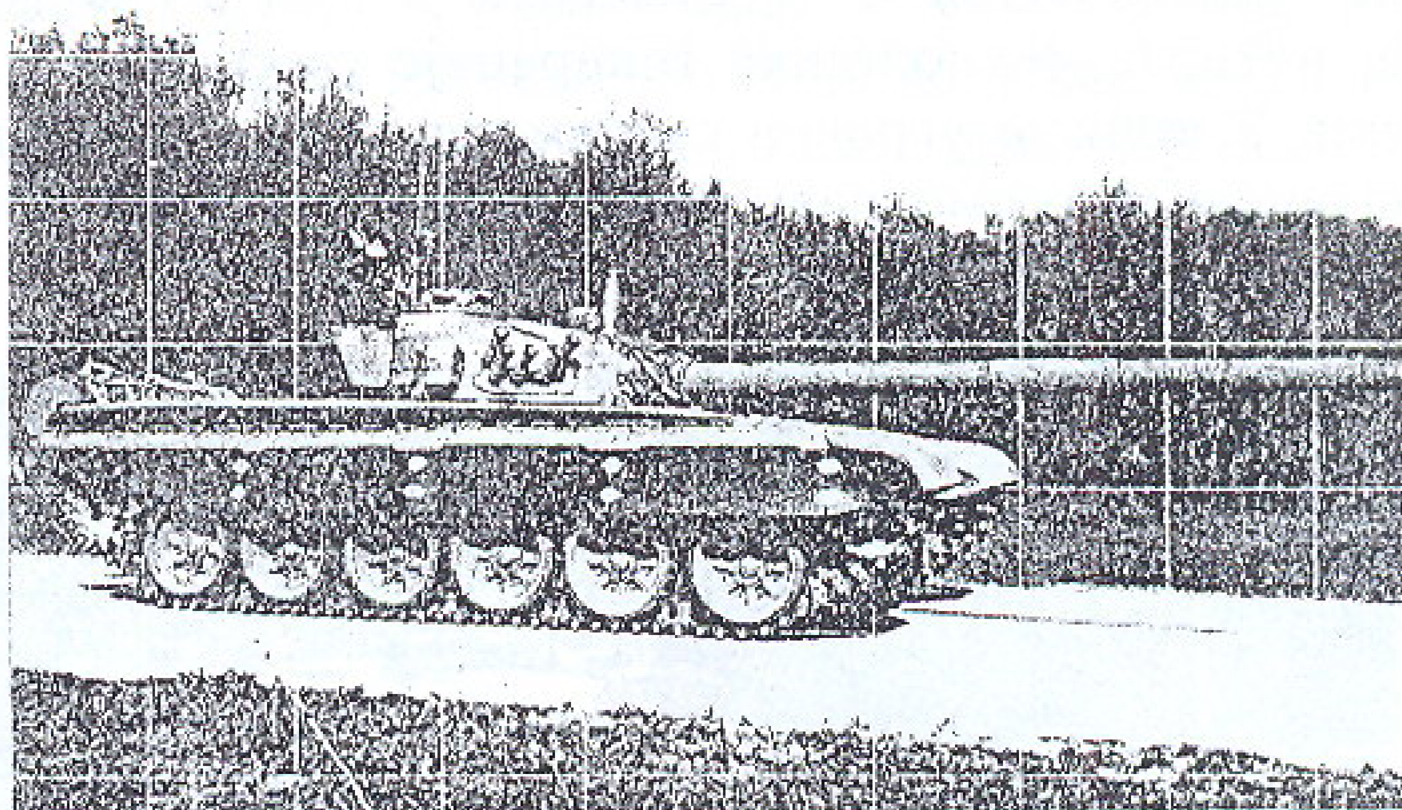

Слика 3 – Југословенски тенк М–84 са топом калибра 125mm

Тенк Т–80 (сл. 4) совјетски је тенк који има врхунско наоружање, сигурну оклопну заштиту, велике маневарске способности. Средње је тежине и високих борбених особина. По конструкцијским решењима, овај тенк спада у четврту технолошку генерацију. По спољном изгледу и габаритима врло је сличан тенку Т–72. Предњи део тенка и купола су израђени од вишеслојног челика ("сендвич") и реактивног оклопа. Од специјалних уређаја поседује: уређај за загревање, уређај за маскирање (термодимна апаратура), опрему за вожњу под водом и уређај за самоукопавање. Посебна новост је могућност гађања хеликоптера ласерски вођеним ракетама које се испаљују из топовских цеви (домет 5 000 *m* брзина ракете 500 *m/sec*).

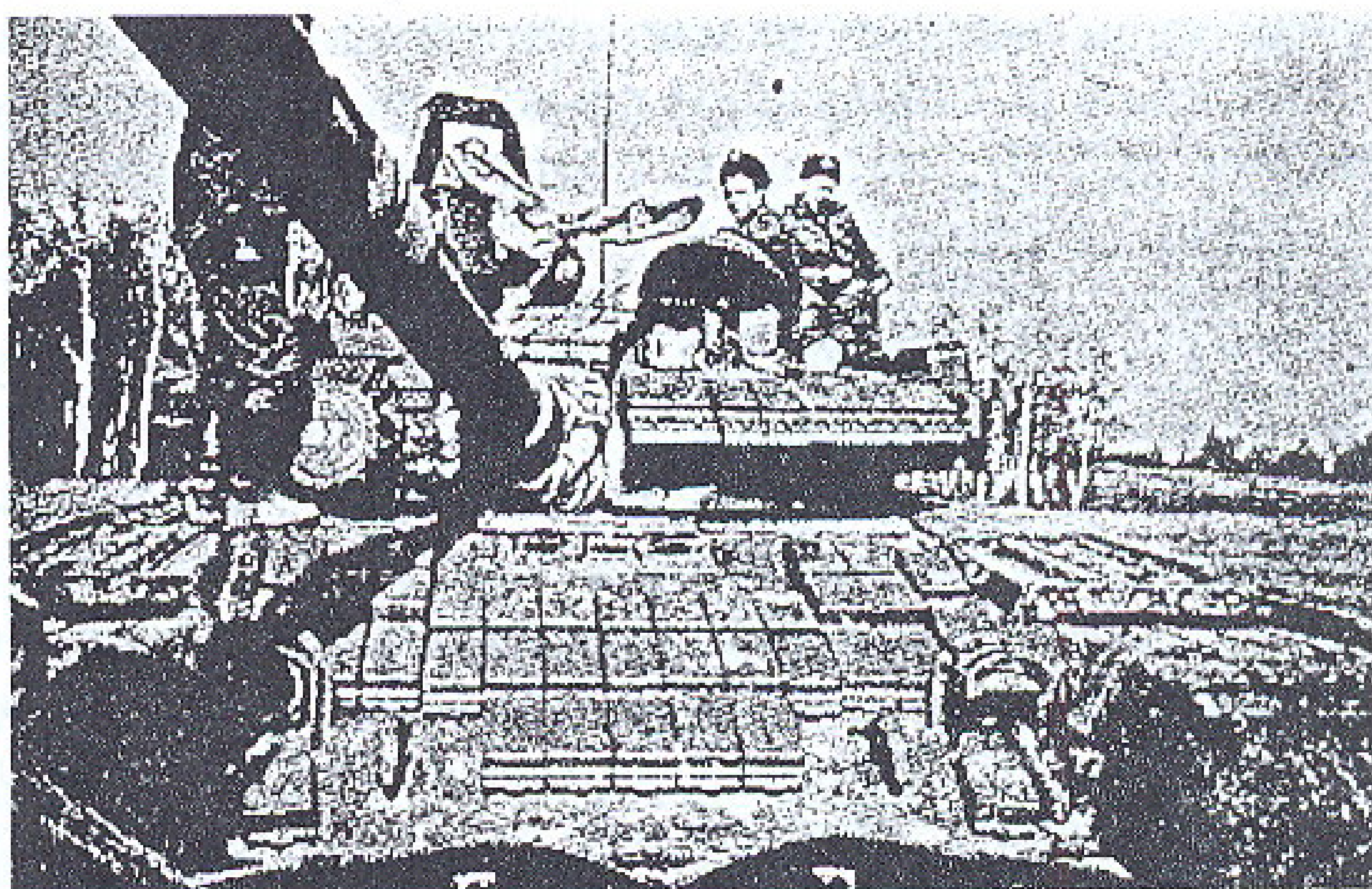

Слика 4 – Руски тенк Т–80 са топом калибра 125mm

Тенк "ЧЕЛИНЏЕР–2" ("Chellenger–2", сл. 5) је тенк Велике Британије, четврте технолошке генерације са снажним топом изолучене цеви. У тенк је уграђен савремени систем за управљање ватром интегрисан са термовизијом, а предњи део тела и купола тенка израђени су од вишеслојног оклопа топа "Čobhem".

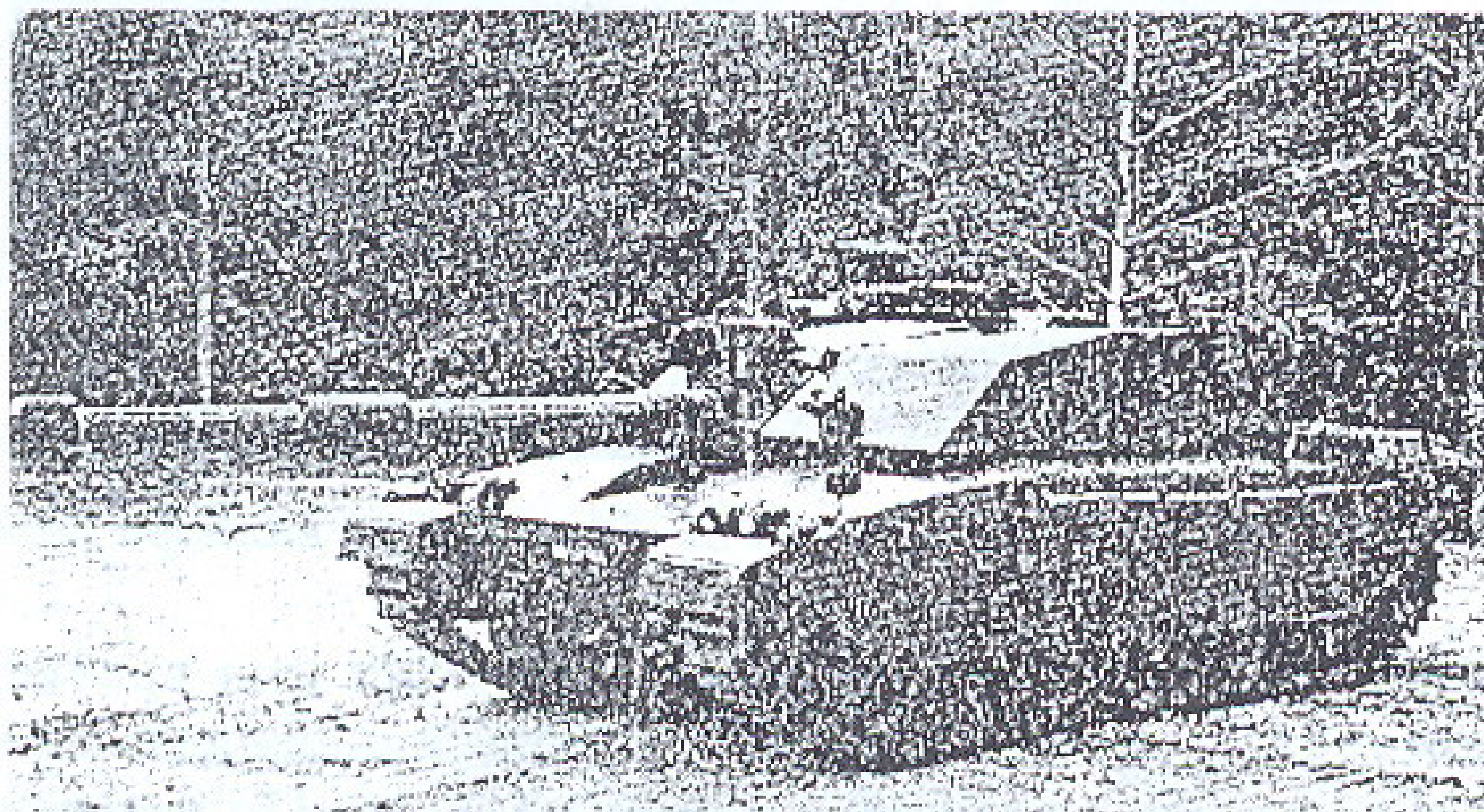

Слика 5 – Енглески тенк "Chellenger–2" са топом калибра 120mm

Тенк "ФСТ–1" (НАТО ознака) најновији је руски тенк. Израђен је по новој концепцији и технологији. То је тенк са новим реактивним оклопом и топом 135*mm*, уграђеним на обртној платформи изнад оклопног дела тенка. Припада петој технолошкој генерацији. Оклоп тенка је од керамичких уложака уграђених у панцир челика тела тенка, што обезбеђује заштиту од свих кинетичких пројектила. Додатни реактивни оклоп ефикасно заштићује од кумулативних пројектила. Опремљен је савременим компјутерским системом за управљање ватром (СУВ), позивним системом осматрања, ласерским мерачем даљине, стабилизаторима и системом за детекцију и неутрализацију оптоелектронских система противника.

Тенк "ТАЈП–90" (TYPE–90) нови је јапански тенк, пете технолошке генерације са трочланом посадом и аутоматским пуњачем топа. Опремљен је савременим системом за управљање ватром (СУВ), са дигиталним рачунаром. Нишанске справе нишанџије и командира имају дневни канал, термовизијски сензор и ласерски даљиномер. Систем за управљање ватром располаже савременим системима за аутоматску регистрацију погодака, праћење земаљских циљева и идентификацију. Предњи део тела и куполе је израђен од композитног оклопа (од компонената метала и неметала). Ниво заштите бокова, чела возила и куполе је повећан уградњом реактивног

оклопа (касета са слојем експлозива). У систему заштите, тенк је опремљен и ласерским детектором, који се може употребити за аутоматско лансирање димних кутија и за заштиту од напада 16 вођених ракета.

3. ФОРМАЦИЈСКА И ПРИРУЧНА ПРОТИВОКЛОПНА СРЕДСТВА МОТОРИЗОВАНЕ ЧЕТЕ ЗА ПРОТИВОКЛОПНУ БОРБУ

Чета – вод морају бити спремни и увежбани за вођење противоклопне борбе, без обзира на услове у којима се налазе. Стога се у чети – воду користе сва формацијска наменска средства која се налазе у њиховим организацијко-формацијском саставу или су им придодата.

Расположивим противоклопним средствима чета може да води противоклопну борбу на малим даљинама до 1 000*m*, а ако јој се придодају (односно ојача) одговарајућа борбена средства и на средњим даљинама до 2 000*m*.

У противоклопној борби на малим даљинама (блиска противоклопна борба) користе се: бестрзајни топови, ручни бацачи ракета, ручни бацачи, тромблонске кумулативне мине, бомбе ручне кумулативне (БРК), противтенковске мине и приручна противоклопна средства (флаше са запаљивом смешом, димна средства и др.). Сва та средства, заједно са запречавањем, уз учешће противоклопних средстава претпостављене команде и суседа, чине противоклопну борбу упорном, масовном и непрекидном.

Противоклопни вод (пов), начелно, дејствује у саставу четне противоклопне групе, скупно или по одељењима. Може гађати оклопне циљеве и до 1 600*m* са ракетним кумулативним зрном (РКЗ).

Одељења ручних ракетних бацача 90*mm* "ОСА" М–79*m* или "ДРУГ" и "БУМБАР" намењена су за вођење противоклопне борбе у свим борбеним дејствима на даљинама од 350 до 700*m*. Начелно, одељења дејствују скупно, по паровима или у саставу противоклопне групе. Одељења и парови, начелно дејствују изненадно, гађајући првенствено најближе, односно најопасније борбено возило. Најефикаснија је бочна ватра, тако да положаје треба бирати за бочно

дејство у односу на правац кретања тенка – оклопног транспортера. Ватра се отвара по команди или самостално.

За блиску противоклопну борбу могу се формирати групе наоружане ручним ракетним бацачем 64*mm* "ЗОЉА", које противоклопну борбу воде на даљинама до 300*m,* и групе тромблониста. У једној групи се, обично налазе два до четири војника. Група може дејствовати самостално, у саставу групе ловаца оклопних возила или у саставу противоклопне групе чете – батаљона. Кад дејствује самостално група може бити снабдевена и другим средствима за блиску противоклопну борбу.

Групом командује командир групе. Пошто прими задатак командир одводи групу на положај, организује осматрање, сваком војнику одређује место, начин извршења задатка, правац и време извлачења. Група дејствује изненадно из заседе са блиских одстојања. После употребе противоклопних средстава, група дејствује по пешадији или се извлачи и одлази у састав одељења.

Бомба ручна кумулативна (БРК) ефикасно је средство за борбу против непријатељевих оклопних возила на одстојању од 10 до 30 *m*. Хладнокрвност, одважност и добра обученост војника су гаранција сигурне и ефикасне употребе бомбе. Бомба најефикасније делује кад се баца на моторни и ходни део тенка, као и на остала осетљива места борбених возила. После бацања ручне кумулативне бомбе, војник се обавезно склања у заклон.

Противтенковске мине се користе за уништавање борбених возила на путевима, у усецима и на другим местима где је пролаз каналисан. Под борбено возило мине се стављају на различите начине (помоћу даске, канапа, жице и даске, помоћу санки и сл.)

За постављање мина под борбено возило помоћу канапа (жице) и даске (шема 4) прво их треба причврстити на даску (дужине ширине пута), на међусобном растојању од 0,8 до 1 *m*. На супротној страни пута побије се кочић за који се причвршћује један крај даске, док се за супротни крај даске везује канап (жица) који досеже до заклона. Мине и канап (жица) добро се маскирају; кад се борбено возило приближи, војник повлачи канап (жицу) и тако даску са минама навлачи под возило, а затим се хитро склања у заклон.

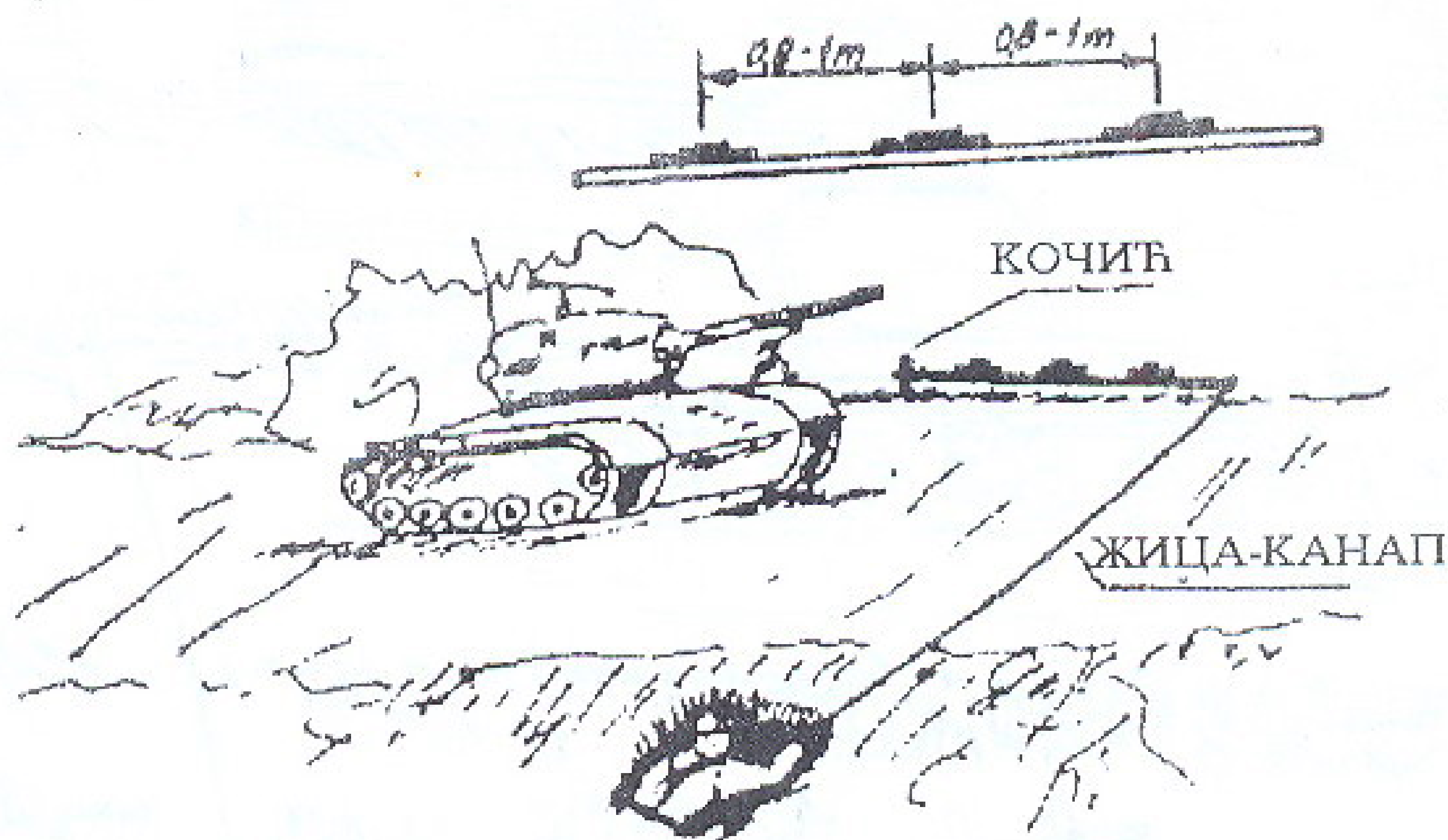

Шема 4 – Постављање мине под тенк помоћу конопца и даске

За постављање мине помоћу даске (шема 5) мина се претходно причврсти за даску (помоћу канапа или жице), па се даска постави поред заклона и добро маскира. Кад борбено возило наиђе, даска се гурне испод њега, тако да мина дође под гусеницу, а војник се склања у заклон.

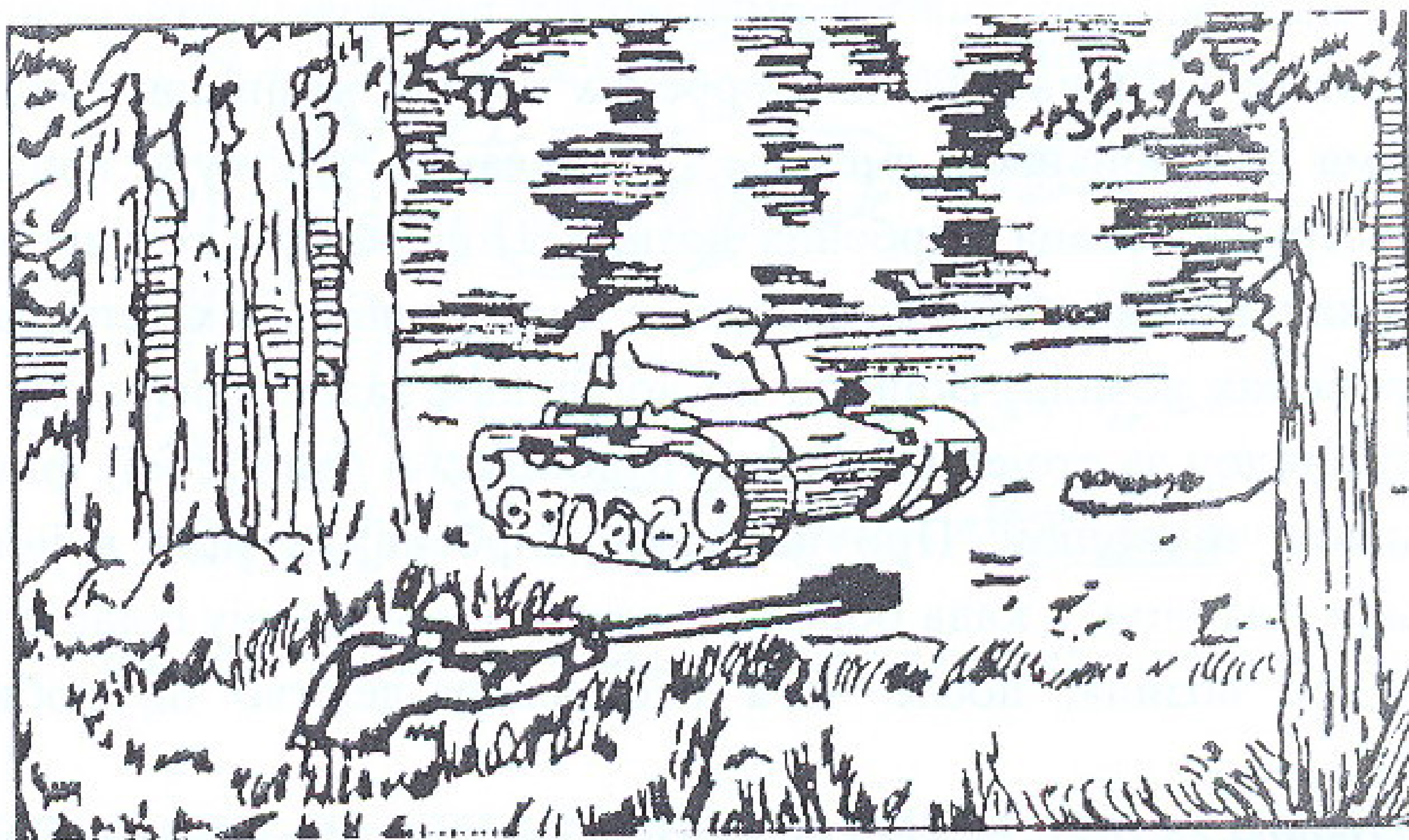

Шема 5 – Постављање мине под тенк помоћу даске

Постављање мине под борбено возило помоћу канапа и санки (шема 6) врши се из заклона.

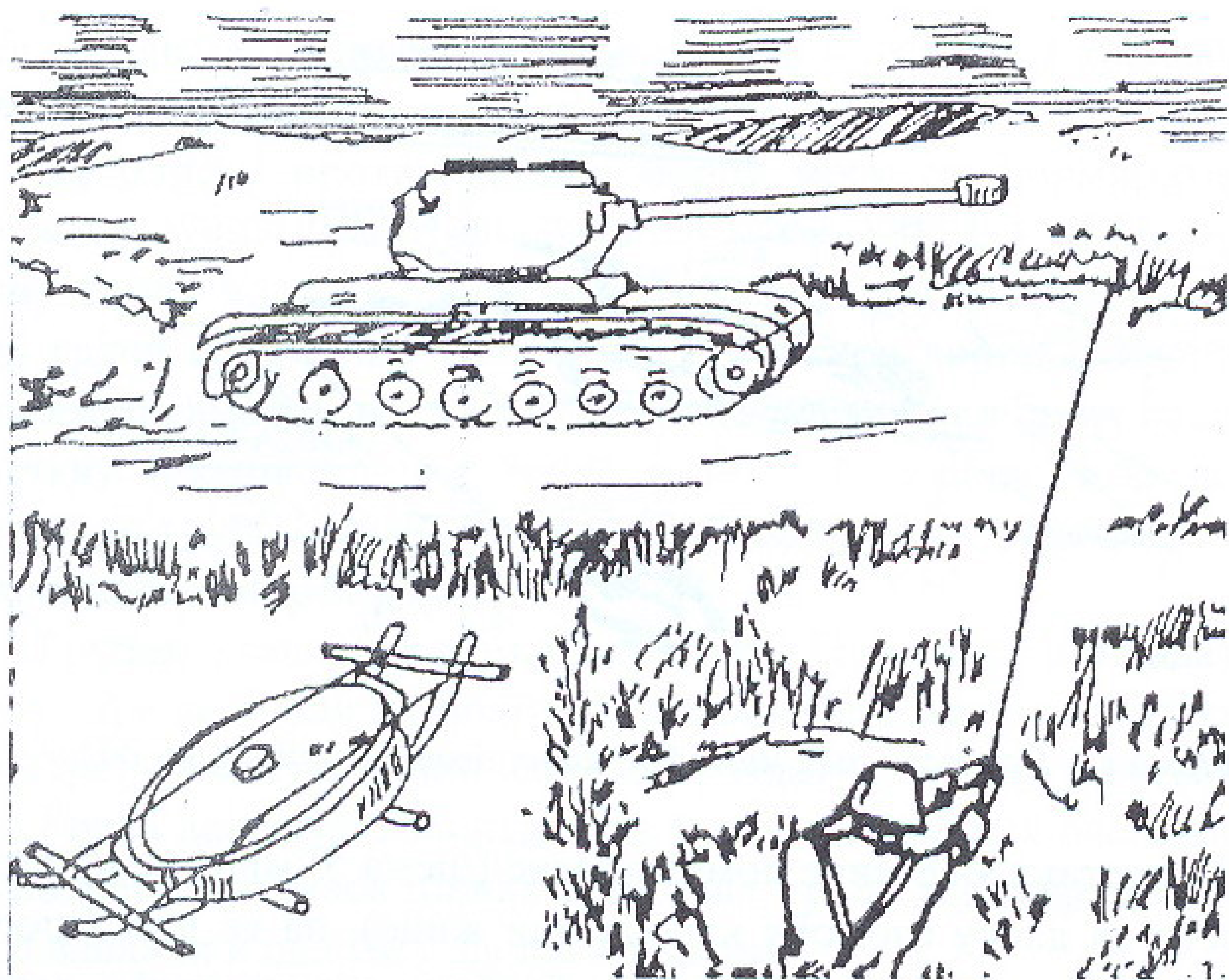

Шема 6 – Постављање мине под тенк помоћу канапа (жице) и санки

Запаљива средства (формацијска и приручна) намењена су за уништавање непријатељевих борбених возила. Војници снабдевени флашама са запаљивом смешом (2–3 флаше) дејствују, начелно, у саставу групе ловаца борбених возила. Положај им се одређује на строго каналисаним правцима, где се очекује наилазак непријатељевих борбених возила. Војници по добијеном задатку израђују и маскирају заклон за стојећи став без грудобрана и припремају флаше са запаљивом течношћу. При наиласку борбених возила војници се склањају у заклон, а када борбена возила прођу бацају флаше на моторни део возила, после чега настављају дејство по добијеном задатку.

Флаше се могу бацати на даљине до 20 *m*. У недостатку формацијских средстава, флаше са запаљивом течношћу могу се направити и од приручних средстава (шема 7). При бацању таквих флаша претходно се мора упалити фитиљ (крпа умочена у бензин).

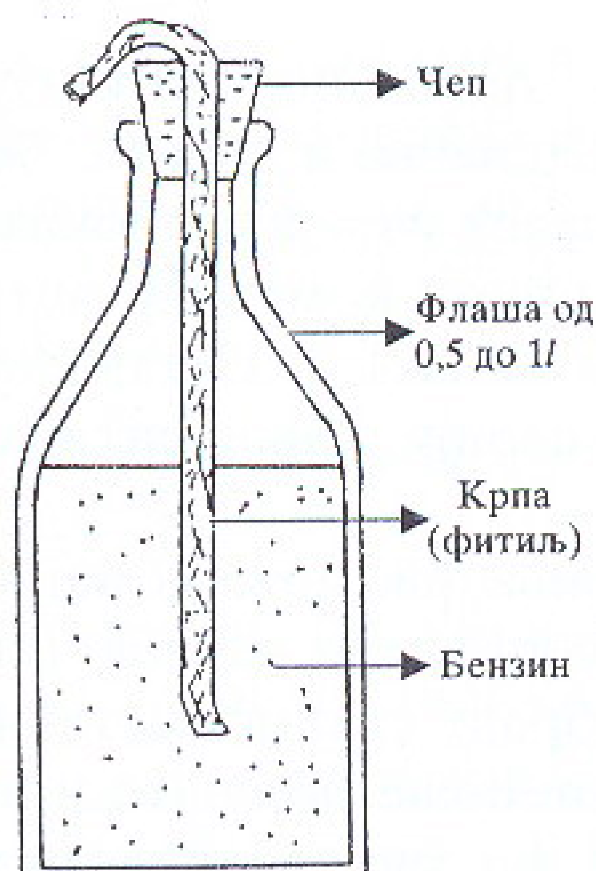

Шема 7 – Флаша са запаљивом течношћу

Да би се отежали кретање и дејства непријатеља и створили услови за лакше уништење борбених возила, могу се на тенк набацивати и димне кутије – бомбе (шема 8) и друга приручна средства (ћебад, шаторска крила и сл.).

Шема 8 – Употреба – бацање димних кутија – бомби

4. ИЗВОЂЕЊЕ ПРОТИВОКЛОПНЕ БОРБЕ НА УРЕЂЕНОМ ВЕЖБАЛИШТУ (НИВОА ЧЕТЕ)

Вежбу припрема, организује и изводи командир чете. Припрема се обавезно изводи на уређеном вежбалишту за блиску противоклопну борбу.

Командир чете, обавезно организује и изводи колективну припрему командира одељења и водова, без обзира на то да ли је на нивоу батаљона (бригаде) изведена показно-методска вежба о овој теми. На почетку припреме командир чете приказује наставне филмове: "Обука војника на ПО вежбалишту" и "Тенкови у борби са ловцима тенкова" и серију дијапозитива: "Тенкови у наоружању иностраних армија".

После приказивања филмова командир чете одводи све учеснике припреме на вежбалиште и заједнички са њима разрађује план извођења вежбе. За обраду сваког наставног питања утврђује: место рада, метод рада, коришћење објеката и наставних помагала, потребно време, лице које ће руководити радом на појединим радним тачкама и кружне замене група и подгрупа на радним тачкама и радним местима.

Дан уочи вежбе или у оквиру првог часа треба приказати наведене наставне филмове.

Прва вежба: *Оклопна борбена средства*

Након доласка чете на вежбалиште, командир чете саопштава тему, циљ и наставна питања и даје потребна објашњења о начину извођења теме у целини и посебно (детаљније за прву вежбу).

Вежба се организује и изводи на радним тачкама првог радног места – према шеми бр. 1. Командир чете дели чету на три групе; свака група одлази на одређену радну тачку првог радног места.

Одређени старешина са првом групом на првој радној тачки обрађује питање: "Тактичко-техничке особине тенкова". Он постројава групу око тенка или макете тенка, која се налази на овој радној тачки, а затим излаже и показује: техничке и борбене особине тенка, наоружање, дебљину оклопа, осетљива места, мртве углове, могућноти приласка тенку ради уништења и сл. После завршеног излагања и показивања командира групе, војници разгледају детаљније тенк и све оно што је командир показао и постављају питања.

Командир друге групе одводи групу на другу радну тачку и на исти начин обрађује питање: "Тактичко-техничке особине оклопног транспортера", а командир треће групе одводи своју групу на трећу радну тачку и обрађује питање: "Тактичко-техничке особине самоходних оклопних оруђа".

Командир чете обилази групе и пружа потребну помоћ (ако је потребно даје тражена објашњења), а после истека одређеног времена за рад на појединим тачкама (око 20 минута) наређује да се групе замене на радним тачкама. Старешине одређене за обраду наведе-

них питања остају на својим радним тачкама и после замене и на исти начин објашњавају и показују одређене радње као и претходној групи.

Пошто се све три групе кружно измене на појединим радним тачкама, командир чете постројава чету и ако је потребно, даје допунска објашњења и закључак.

Друга вежба: *Формацијска и приручна средства за блиску противоклопну борбу* (5 часова)

Сва наставна питања ове вежбе обрађују се истовремено на радним тачкама II, III, IV и V радног места према следећем:

– на II радном месту обрађује се питање "Припрема и употреба формацијских противоклопних средстава", и то: на првој радној тачки – обука у гађању тромблонским кумулативним минама; на другој радној тачки – обука у гађању ручним бацачима; на трећој радној тачки – обука у гађању бестрзајним топовима;

– на III радном месту обрађује се наставно питање "Припрема и употреба експлозивних и запаљивих средстава у противоклопној борби (ПОБ)", и то: на првој радној тачи – припрема и употреба противтенковских мина, на другој – припрема и употреба разних експлозивних средстава; и на трећој радној тачки – припрема и употреба ручних противоклопних бомби и флаше са запаљивом течношћу;

– на IV радном месту обрађује се наставно питање "Припрема и употреба запаљивих и димних формацијских и приручних средстава у блиској противоклопној борби" и то: на првој радној тачки – припрема и употреба флаша са запаљивом течношћу, флаша и канти са бензином; на другој – припрема и употреба димних кутија и бомби; на трећој радној тачки – припрема и употреба разних приручних средстава у противоклопној борби;

– на V радном месту обрађује се наставно питање "Запречавање и објекти за заштиту", и то: на првој радној тачки – израда минског поља и група мина; на другој – упознавање са фортификацијским препрекама; на трећој радној тачки – упознавање и коришћење објеката за самозаштиту.

Командир чете најпре даје краћи увод и потребна објашњења о организацији и извођењу вежбе, а затим дели чету на четири групе (начелно, свки вод чини једну наставну групу) и упућује прву групу на друго радно место, другу групу на треће радно место, трећу групу на

четврто радно место и четврту групу на пето радно место (према шеми 2).

Командири група, односно старешине одређене да руководе на појединим радним местима одводе групе на радна места и сваку групу деле на три подгрупе, односно на онолико подгрупа колико има радних тачака. Командири одељења, односно старешине подгрупа одводе своје подгрупе на одређене радне тачке и почињу са увежбавањем војника према садржају рада за дотичну радну тачку.

Командири одељења – командири подгрупа, најпре, практично показују како се припрема одговарајуће средство и како се гађа тенк, односно како се одговарајућа средства бацају на тенк. После тога се војници увежбавају у показним радњама, користећи макете тенкова на дотичним радним тачкама и припремљена средства за рад.

Командири група контролишу правилност рада на појединим радним тачкама, пружају помоћ, дају потребна допунска објашњења и замењују подгрупе на појединим радним тачкама, тако да свака подгрупа пређе све три радне тачке радног места у оквиру времена планираног за обуку на том радном месту (око 90 минута за рад на сваком радном месту, односно око 30 минута за обуку на свакој радној тачки).

Командир чете руководи радом свих радних група, у току рада обилази поједина радна места и радне тачке, пружа потребну помоћ и наређује замену група на појединим радним местима, како би обезбедио да у оквиру планираног времена све групе и подгрупе у оквиру група пређу и обуче се у свим планираним радњама.

После завршеног рада на сваком радном месту командири група укратко анализирају рад са сваком групом, а командир чете на крају вежбе анализира рад са целом четом.

Трећа вежба: *Увежбавање војника у практичној употреби формацијских и приручних средстава у противоклопној борби* (4 часа)

Вежба се организује и изводи по радним тачкама, и то:

– на првој радној тачки војници се обучавају у гађању тенка у покрету тромблонским кумулативним минама из различитих ставова и под различитим курсним угловима;

– на другој радној тачки војници се увежбавају у гађању тенка у покрету ручним бацачима из различитих ставова и у условима кретања тенка под различитим курсним угловима;

– на трећој радној тачки војници се обучавају у гађању покретног тенка бестрзајним топовима (на овој радној тачки обучавају се само војници вода бестрзајних топова);

– на четвртој радној тачки војници се обучавају у употреби противтенковских мина и експлозивних средстава на тенк у покрету;

– на петој радној тачки војници се обучавају у употреби димних и запаљивих средстава на тенк у покрету;

– на шестој радној тачки војници се обучавају у бацању ручних противоклопних бомби и свежњева ручних бомби на тенк у покрету;

– на седмој радној тачки војници се обучавају у употреби свих врста формацијских и приручних противоклопних средстава при вођењу борбе са тенковима у насељеном месту.

Радом на свакој радној тачки руководе одређене старешине (командири водова и одељења) које је командир чете одредио и припремио за време заједничке припреме за ову вежбу.

Након доласка на вежбалиште, командир чете дели чету на шест радних група, односно на онолико група колико има радних тачака на радном месту (према шеми 3).

Старешине задужене за руковођење на радним тачкама одводе своје групе на одређене радне тачке, организују увежбавање војника и обавештавају командира чете о спремности својих група. Командир чете наређује посади тенка да крене дуж утврђене стазе, односно на вежбалиште где је предвиђено да се, уместо тенка, креће макета тенка, а затим наређује руковаоцу да пусти у погон макету. У току кретања тенк наилази покрај прве, друге и осталих група – према шеми вежбалишта. Када се тенк приближи првој групи, командир групе издаје одговарајуће команде, а тромблонисти нишане и гађају тенк у покрету тромблонским минама. На другој и осталим тачкама поступак је исти, с тим што војници тенк гађају другим оруђима, односно набацују на тенк одговарајућа противоклопна средства – према садржају рада за радне тачке.

Пошто тенк заврши први круг, командири група мењају војнике у оквиру радне тачке – према садржају рада за ту радну тачку, а затим тенк поново креће и наилази на сваку радну тачку као у претходној ситуацији. На исти начин поступак се понавља још једном, односно све док се замењују групе у оквиру радног места.

Командир чете прати рад појединих група, регулише кретање тенка око радних тачака и након истека одређеног времена за увежбавање група на појединим РТ наређује замену група на радним тачкама (према шеми 4). Командири група остају на својим местима и сачекују следећу групу. Поступак се понавља све док све групе не прођу сваку радну тачку.

Пошто се групе увежбавају на свим радним тачкама, командир чете прикупља чету, врши анализу и даје задатке командирима водова и одељења за даљи рад.

Напомена: на вежбалиштима где су обезбеђене потребне зоне сигурности и где распоред радних места то дозвољава, а према одобрењу команданта бригаде, може се тенк, односно макета тенка гађати вежбовним тромблонским минама и вежбовним мецима из ручног бацача и бестрзајног топа.

Флаше са запаљивом течношћу и флаше са бензином не смеју се бацати на тенк, односно макету тенка, већ на посебно место где се поставља расходовано оклопно возило или одговарајућа макета.

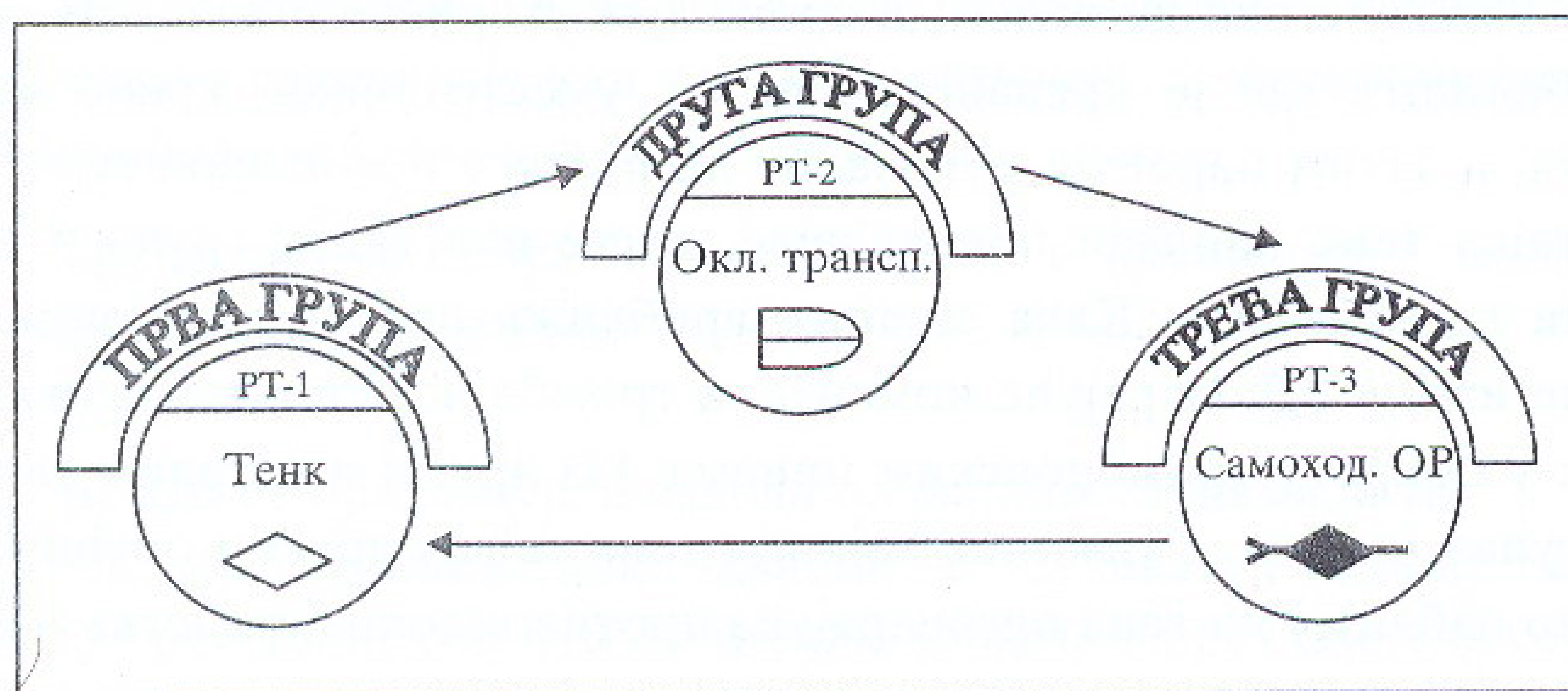

Шема 1 – Организација рада за извођење прве вежбе (прво радно место)

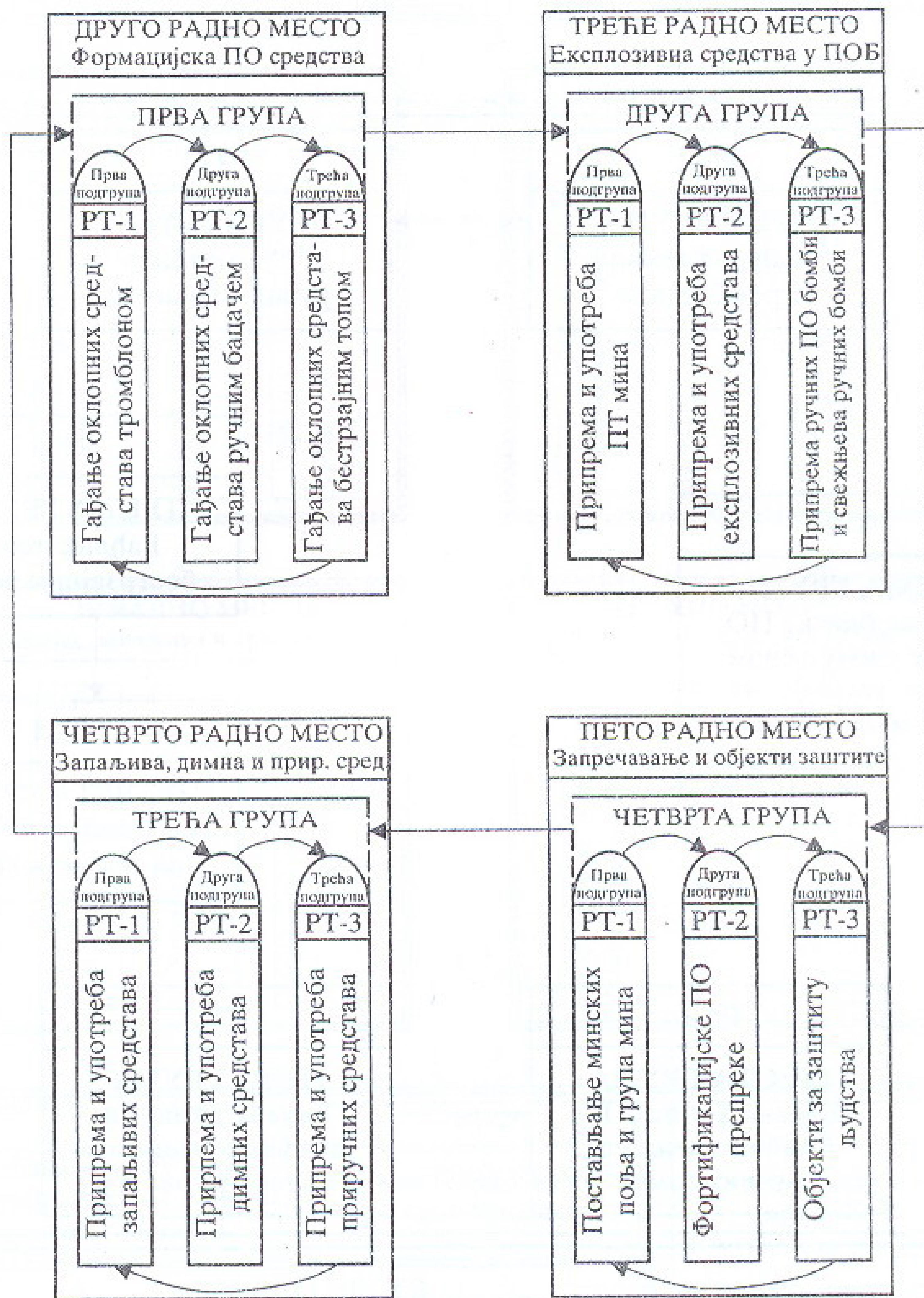

Шема 2 – Организовање рада за извођење друге вежбе

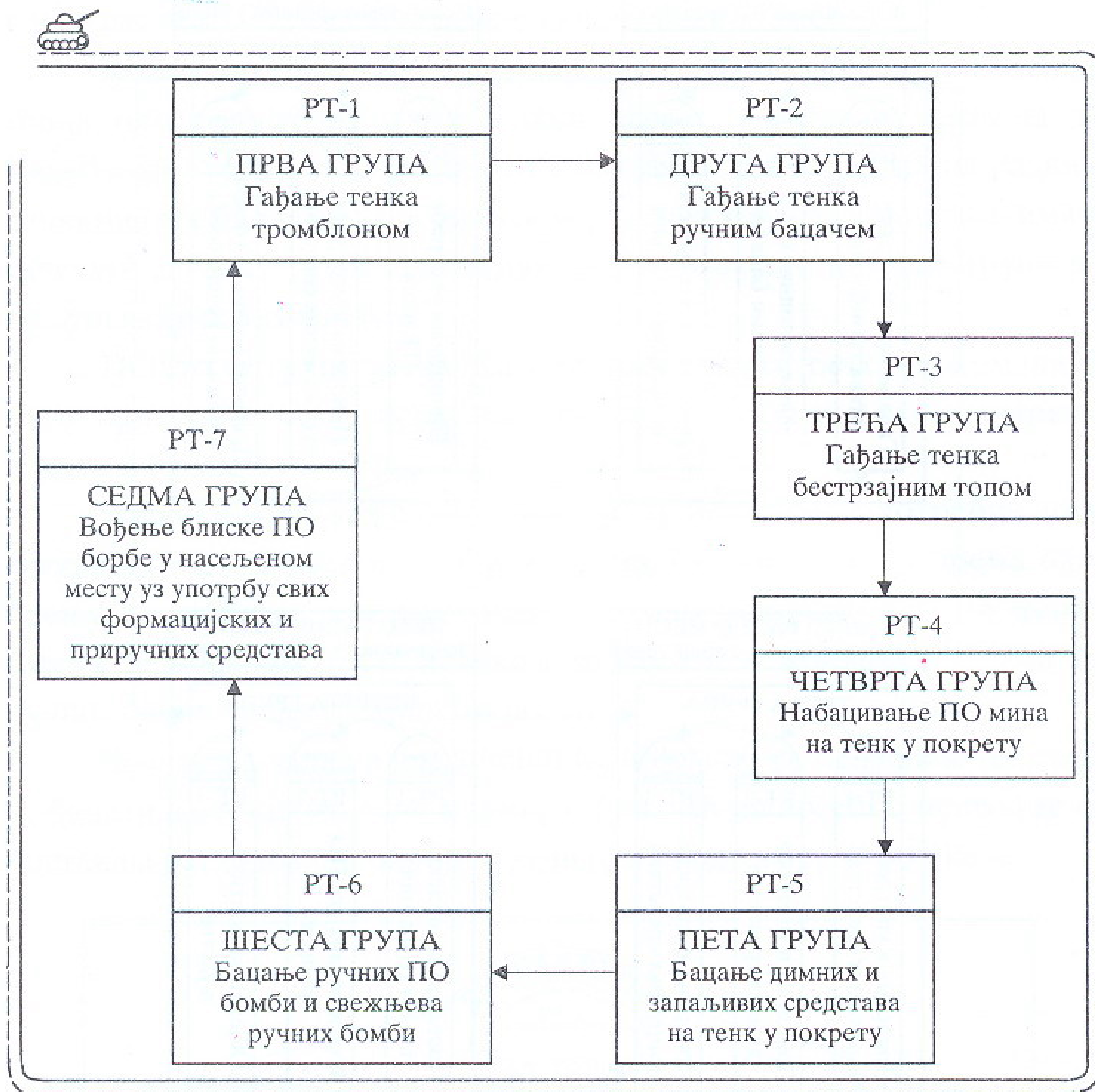

Шема 3 – Организовање рада за извођење 3. вежбе

I РАДНО МЕСТО
Оклопна борбена средства

РТ-1
Упознавање са ТТ карактеристикама тенка

РТ-2
Упознавање са ТТ особинама ОТ

РТ-3
Упознвање са ТТ особинама СА, ИА, ОА

II РАДНО МЕСТО
Формац. ПО средства у батаљону

РТ-1
Гађање оклопних средстава тромблоном

РТ-2
Гађање оклопних средстава ручним бацачем

РТ-3
Гађање оклопних средст. бестрз. топом

III РАДНО МЕСТО
Експлозивна средства у ПОБ

РТ-1
Употреба ПТ мина

РТ-2
Употреба експлозивних пуњења

РТ-3
Употреба ручних и ручних ПО бомби

IV РАДНО МЕСТО
Димна, запаљива и приручна сред.

РТ-1
Употреба запаљивих средстава

РТ-2
Употреба димних средстава

РТ-3
Употреба приручних средстава

V РАДНО МЕСТО
Запречавање и самозаштита

РТ-1
Постављање минских поља и група мина

РТ-2
Фортификацијске ПО препреке

РТ-3
Објекти за заштитну људства при вођењу ПО борбе

VI РАДНО МЕСТО
Вођење блиске ПО борбе формацијским и приручним ПО средствима

РТ-1
Гађање тенка у покрету тромблонским кумулативним минама

РТ-2
Гађање тенка у покрету ручним бацачима

РТ-3
Гађање тенка у покрету БсТ

РТ-4
Употреба ПТ мина и експлозивних средстава

РТ-5
Употреба димних и запаљивих средстава

РТ-6
Бацање ручних ПО бомби и свежњева ручних бомби

РТ-7
Вођење ПО борбе у насељеном месту

Шема 4 – Вежбалишта за блиску ПО борбу

ВОД У НАПАДУ

1. ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД КОМАНДИРА ВОДА ПО ПРИЈЕМУ ЗАДАТКА

Командир вода прима задатак од командира чете у виду заповести или наређења, начелно, усмено на земљишту; изузетно, задатак може примити и писмено или преко средстава везе.

Примање задатка на земљишту на коме ће вод изводити напад има предност над осталим начинима, јер се сви задаци прецизирају непосредно на земљишту, што је посебно значајно кад је реч о организацији садејства и провери како је задатак схваћен.

По правилу, треба примењивати онај начин који најбоље одговара конкретној ситуацији.

Задатак који је добио командир вода за напад проистиче из циља, односно задатка који је добио командир чете.

У случају да командир вода не добије конкретан задатак, било да дејствује у властитој или непријатељевој позадини, дужан је да извршава задатке према идеји командира чете. Наиме, пре добијања конкретног задатка за напад, командир вода може, од командира чете, добити претходно наређење или обавештење којим се командир вода обавештава о предстојећем задатку ради предузимања неопходних мера које омогућавају брже доношење одлуке и припрему вода за извршење предстојећег задатка.

Када командир вода добије задатак да се јави командиру чете на осматрачницу ради пријема задатка, он одмах позива заменика (командир првог одељења или кога он одреди) и издаје му наређење у вези са радом јединице у рејону задржавања. Посебно му скреће пажњу на обезбеђење вода и маскирање. После тога командир вода позива курира и непосредно обезбеђење и прикривеним правцем одлази на осматрачницу командира чете. Пре јављања командиру чете одређује место и издаје задатак куриру и непосредном обезбеђењу. Командиру чете се јавља на следећи начин: "Господине капетане, вод се налази размештен на пошумљеном вису, обезбеђен са правца увале, јављам се ради пријема задатка".

У току пријема задатка за напад, командир вода посебно обраћа пажњу на податке о непријатељу, на задатак који је добио његов вод, као и на начин подршке вода у току напада и садејство са суседима. За све нејасноће у току пријема задатка тражи додатно објашњење од командира чете. Чим прими задатак за напад, командир вода одлази на своју осматрачницу и ради на доношењу одлуке, водећи рачуна да што више расположивог времена остави за рад командира одељења.

Пошто прими задатак, командир вода приступа његовом проучавању и схватању, проучава време које има његов вод на располагању, процењује ситуацију, доноси одлуку и преноси је командирима одељења. Рад на доношењу одлуке мора бити једноставан, брз и свеобухватан. Брзина у раду не сме ићи на штету правилности, јасноће и потпуности одлуке.

Проучавањем и схватањем задатка командир вода јасно сагледава: циљ дејства и идеју маневра командира чете; задатак вода у оквиру борбеног распореда чете, могућности извршења задатка и утицај суседа и средстава подршке чете и батаљона на успех вода у нападу. На основу тога командир вода доноси закључке о мерама које треба одмах да предузме ради успешног извршења задатка.

Пошто проучи задатак и извуче закључке за даљи рад, командир вода *проучава време које има његов вод на располагању*. Командир вода закључује и одређује: колико има времена (видног и ноћног) до потребне готовости за напад; колико му времена треба за рад, а колико оставља за рад командирима одељења; када ће обавити извиђање полазног положаја и праваца напада; када и где ће издати заповест за напад вода; време за контролу командира одељења и пружање помоћи и, по потреби, време за друге активности.

Претходно наређење командир вода издаје ради правовремене припреме вода и његовог довођења на одређени степен спремности за извршење предстојећег задатка.

Садржај претходног наређења може бити различит, с обзиром на радње које треба припремити, али у свим ситуацијама јединици којој се упућује треба саопштити следеће: за које борбено дејство вод мора бити спреман; оријентирно, правац напада вода; које мере треба предузети до добијања задатка; где и када се командири одељења јављају за пријем задатка и друго.

Приликом издавања претходног наређења и обављања наређених активности треба спречити да непријатељ сазна податке који би могли открити задатак вода.

Процену ситуације командир вода обавља у складу са задатком вода; њоме треба да дође до закључка како најцелисходније да употреби вод у извршавању конкретног задатка, с обзиром на расположиве могућности и предвиђену подршку.

Процена ситуације обухвата процену: непријатеља, властитих снага, земљишта и времена. При процени треба уочити оне чиниоце конкретне ситуације који могу испољити највећи утицај на извршење задатка. Начелно, изводи се истовремено по свим елементима процене и зависно од тога колико су елементи процене међусобно повезани и условљени. Командир вода најчешће сам ради на целокупном процесу доношења одлуке.

Процена непријатеља је најсложенији део рада командира вода приликом доношења одлуке. Наиме, због тога што непријатељ стално тежи да прикрије своје груписање и намере, често се процена и доношење одлуке морају заснивати и на непотпуним подацима, понекад и противуречним, јер се брзо мењају или застаревају и тиме губе вредност. Проценом треба доћи до закључка: о саставу, јачини, распореду и могућностима непријатеља на правцу напада вода, посебно о могућностима употребе оклопно-механизованих снага; о протезању предњег краја одбране; како је непријатељ организовао систем ватре и извршио запречавање; где су му најслабија места у борбеном распореду (слабо поседнути положаји и међупростори); који су му елементи најосетљивији на дејство убачених делова; како је поставио борбени распоред и груписао снаге; који маневар може применити у току извођења одбране; какве су могућности подршке јединици која се брани на правцу напада вода; какви су борбена способност и морал јединице; које активности може (извиђачке, диверзантске, психолошко-пропагандне и друге) да испољи према воду; да ли постоји могућност употребе НХ оружја и, по потреби, друга питања.

Командир вода мора реално да процени све наведене могућности непријатеља, да сагледа све његове предности и слабости и да одреди најповољнији начин дејства вода.

Процена властитих снага се састоји у анализи стања вода и придодатих средстава њихових могућности за извршавање добијеног задатка. Иако командир вода располаже свим подацима о стању у свом воду и пре добијања задатка за напад, процена је неопходна због упоређења захтева и могућности вода у односу на непријатеља, земљиште и време. Проценом властитих снага треба сагледати: стање и борбену способност вода и средстава ојачања; распоред, јачину и задатке суседних јединица и њихов утицај на извршење задатка вода и начин садејства са њима; полазни положај (линију развоја); ватрене

положаје; јуришни положај; ближи и следећи задатак вода; ватре које треба да остварују средства подршке чете и батаљона на правцу напада вода, у које време и по којим објектима; могућности вода у вођењу противоклопне борбе и противваздушне одбране; морал бораца и спремност за извршење предстојећег задатка, као и друга питања значајна за извршење задатка.

Проценом земљишта се сагледава утицај његових особина на распоред и дејство сопствених и непријатељевих снага (покривеност, испресецаност, проходност, могућности осматрања и остваривања ватри, друге особине значајне за извршење задатка).

Земљиште често може опредељујуће да утиче на груписање снага и начин извршења задатка. Стога је, кад год за то има могућности, потребно извиђање појединих праваца.

Процена земљишта се најчешће обавља паралелно са проценом осталих елемената.

На крају процене земљишта командир вода доноси кратак закључак о утицају земљишта на обострана дејства (који су најзначајнији правци за напад и како најповољније груписати снаге за напад).

Процена времена обухвата анализу времена као: трајања, атмосферског чиниоца, доба дана и године. Проценом времена као трајања, треба утврдити како укупно време које има вод на располагању најбоље искористити за обављање свих потребних активности до почетка напада. Командир вода процену времена, у основи, обавља одмах после схватања задатка, у току прорачуна расположивог времена. Касније, проценом осталих елемената ситуације, повезује све елементе и утицај времена, односно допуњава већ започету процену.

Проценом времена као метеоролошке појаве, доба дана и године треба сагледати како ти чиниоци утичу на обострана дејства снага и средстава, нарочито на употребу нуклеарног и хемијског оружја. С обзиром на температуру, ваздушна струјања и падавине, треба одредити неопходне мере ради отклањања негативних утицаја на припремање и извођење напада.

Командир вода, зависно од услова и могућности, редовно извиђа полазни положај и правце изласка вода и средстава ојачања на положај, као и правце и објекте напада. Циљ извиђања је детаљна процена земљишта, провера и усклађивање закључака из процене ситуације, сагледавање могућности и вероватног начина дејства непријатељевих снага, одређивање ватреног и јуришног положаја на земљишту, праваца напада и задатака сваком одељењу и предузимање одређених мера обезбеђења борбених дејстава.

На основу процене ситуације, командир вода изводи опште закључке и доноси одлуку за напад.

Одлука командира вода за напад, начелно, садржи:

– основну замисао за извршење задатка (борбену радњу, циљ дејства и идеју маневра – тежиште дејства, груписање снага и облик маневра; борбени строј вода и готовост за напад);

– задатак потчињеним и придодатим јединицама;

– податке о подршци претпостављене команде;

– организовање противоклопне борбе, противваздушне одбране, противдесантне борбе и, према потреби, других садржаја борбених дејстава;

– одговарајуће садржаје обезбеђења борбених дејстава;

– организовање командовања и везе, сигнале и време достављања извештаја командиру чете.

Одлуку потчињенима командир вода редовно саопштава усмено на земљишту, издавањем заповести са једне радне тачке или током извођења командирског извиђања. Зависно од расположивог времена, земљишних услова, могућности осматрања и активности непријатељевих снага, извиђање се може изводити са једне или више радних тачака.

Ноћу и при ограниченом времену, командирско извиђање се, начелно, не изводи, већ се потчињенима издају задаци на земљишту са једне радне тачке, а када сване, односно када се за то створе услови, задаци се обавезно допуњавају и прецизирају на земљишту.

Изузетно, ако се вод налази у покрету, командир вода може, по куриру, пренети одлуку у виду кратких наређења, чим се за то створе услови, задатке потчињеним јединицама прецизирати на земљишту и допуњавати садејство између одељења и са суседима.

Пошто изврши оријентацију (географску, топографску), кодира објекте на земљишту и одреди оријентире; *командир вода издаје борбену заповест за напад* која, начелно, садржи:

– податке о непријатељу (саставу, јачини, вероватном борбеном распореду, положајима за одбрану и могућим начинима дејства; могућим облицима маневра; подршци која се може испољити на правцу напада вода; могућностима употребе НХ оружја; запречавању испред предњег краја и по дубини одбране; начину уређења положаја; најслабије брањена места у његовом распореду; распоред појединих ватрених тачака које могу битно утицати на успех вода у нападу и друго);

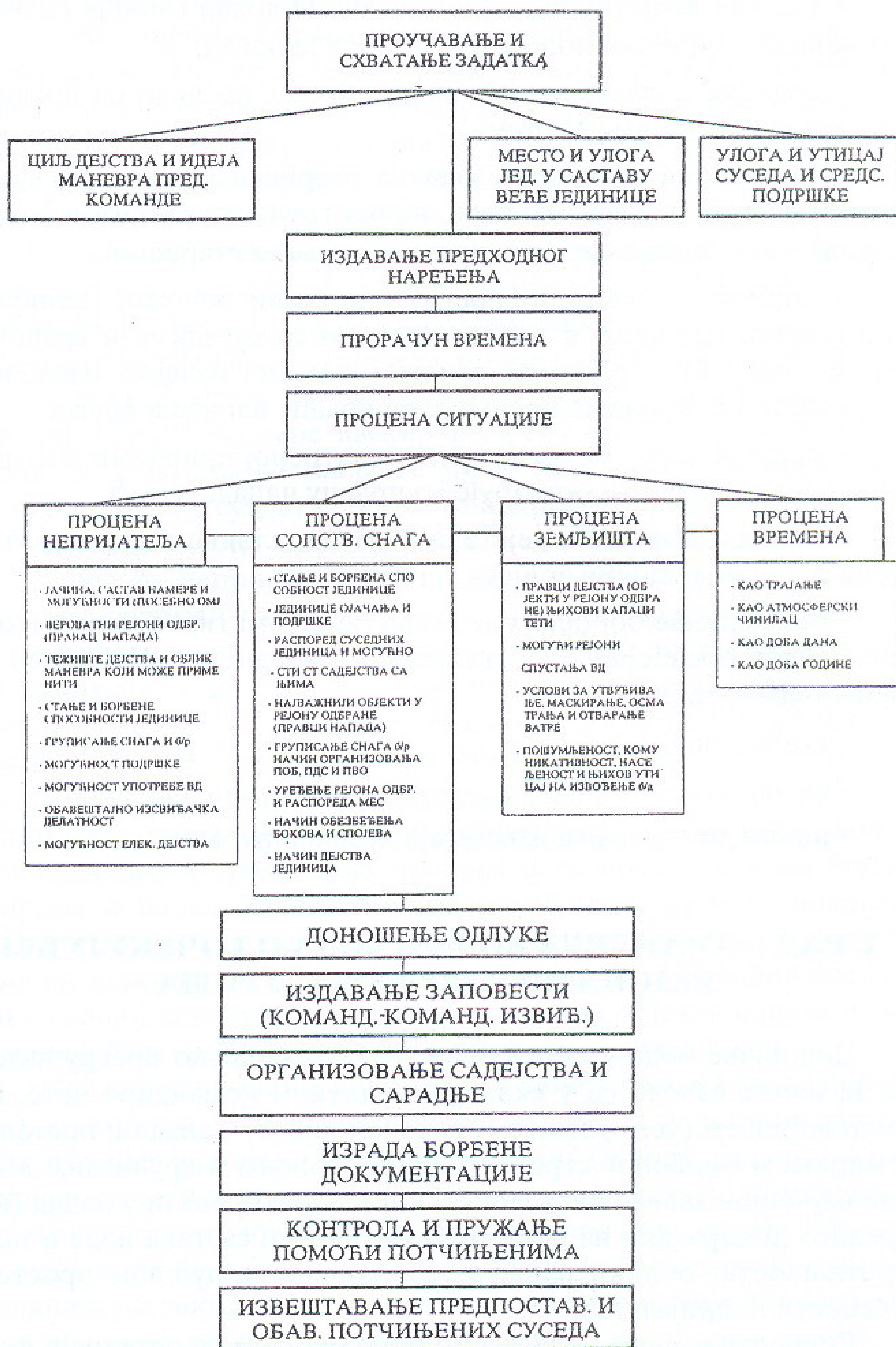

Рад командира – команде на доношењу одлуке

– задатак вода (ојачања) – полазни положај (линија развоја) и задатак вода – јуришни положај, готовост за напад;

– податке о суседима (ко напада десно, ко лево од правца напада вода и о њиховим задацима);

– замисао за извршење задатка (борбена радња, циљ дејства, тежиште дејства и идеја маневра, начин груписања снага и готовост за напад) – ако је није одредио претпостављени старешина;

– задатак одељења (ојачања) – полазни положај (линија развоја), задатак одељења и начин садејства са суседима и средствима подршке, ватрени и јуришни положај и начин изласка одељења на њих, начини савлађивања препрека на правцу напада и друго;

– задатак четне ватрене групе у ватреној припреми и подршци напада вода (ватре које остварује на правцу напада вода);

– садржај борбених дејстава (противоклопна борба, противваздушна одбрана и инжињеријска дејства);

– обезбеђење борбених дејстава (информативна и психолошко-пропагандно обезбеђење, обавештајно-безбедносно, ПНХБОб и позадинско обезбеђење);

– командовање и везе;

– сигнале;

– начин достављања извештаја командиру чете.

2. РАД КОМАНДИРА ВОДА И ВОДА ОД ОЧЕКУЈУЋЕГ РЕЈОНА ДО ИЗВРШЕЊА ЈУРИША

Довођење вода из очекујућег рејона, односно прегруписавање вода за напад изводи се у складу са одлуком командира чете, планским довођењем (усмеравањем) вода ка објекту напада и постепеним формирањем борбеног строја. Начин довођења и груписање вода за напад најчешће зависе од: услова у којима вод прелази у напад (из непосредног додира или из покрета); земљишта; састава вода и његове покретљивости; облика напада; ситуације у ваздушном простору и удаљености непријатеља.

Груписање снага вода и средстава ојачања се остварује формирањем борбеног строја на полазном положају (линији развоја).

Ако вод прелази у напад из непосредног борбеног додира, командир вода предузима неопходно и правовремено прегруписавање

одељења и средстава ојачања. Све припреме и покрете са водом командир вода мора да обавља у највећој тајности, начелно, ноћу и у условима ограничене видљивости, прикривеним правцима, за што краће време, непосредно пред почетак напада или у току извођења одбране.

За напад из покрета командир вода, обично, одоводи вод из дубине (из очекујућег рејона). Из очекујућег рејона вод се креће у саставу четне колоне, уз одређено обезбеђење. У току подилажења чете, чета се са одређене линије рашчлањава у водне колоне, а водови, пре изласка на линију развоја, прелазе у рашчлањени борбени строј да би се, под заштитом осигуравајућих делова или снага у додиру, развили у стрељачки строј и са линије развоја прешли у напад.

У току покрета из очекујућег рејона до линије развоја командир вода предузима мере маскирања и осигурања вода од изненадног дејства непријатеља (остављање групе, заседна оруђа итд.) и поступке вода у случају сусретне борбе са непријатељем.

Командир вода мора да предузме и све мере заштите вода у случају дејства непријатељске авијације и артиљерије по воду, како би вод био спреман за извршење предстојећег задатка.

Кад командир вода доведе вод у висину линије развоја (полазног положаја), растресито распоређује вод по одељењима и предузима мере обезбеђења вода од дејства убачених непријатељевих делова и дејства из ваздушног простора. Чим прими задатак од командира чете (ако га није примио пре довођења вода из очекујућег рејона), командир вода одмах прелази на издавање заповести за напад командирима одељења и средствима ојачања и са водом обавља последње припреме за напад. Задатке командирима одељења мора прецизно да изда на целој дубини извршења задатка и да провери како су схватили добијени задатак. До сигнала за почетак напада командир вода се налази на својој осматрачници, одакле осматра објекте напада и уочава промене у распореду непријатеља на правцу напада вода.

Напад вода почиње покретом са линије развоја (полазног положаја), а уколико се полазни положај налази на јуришном одстојању, напад почиње јуришем. Полазни положај (линију развоја) одређује командир чете, а на земљишту је за вод конкретизује командир вода. Ако командир чете није одредио полазни положај, одређује га командир вода, и то што ближе предњем крају непријатељеве одбране. У повољним условима може да се поклапа са јуришним положајем. Полазни положај треба да омогући: прикривен распоред и заштиту одељења и средстава ојачања; добро осматрање непријатеља и суседа; успешно дејство средстава за непосредну ватрену подршку (митраљеза, ручних бацача и бестрзајних топова); избор погодни ватрених

положаја за пратећа оруђа; по могућности, прикривен покрет одељења и средстава ојачања ка објекту напада. Дубина полазног положаја одговара дубини борбеног строја вода са средствима ојачања.

На полазном положају вод се задржава, начелно, само онолико колико је потребно да командир вода формира борбени строј за напад и изда командирима одељења борбену заповест за напад, да је они пренесу војницима и да се изврше друге неопходне припреме за успешан почетак напада. Задржавање на линији развоја је само толико колико је потребно да се вод среди, изравна стрељачки строј одељења и средстава ојачања и прими сигнал за напад.

Напад вода најчешће обухвата наступање, јуриш и борбу по дубини непријатељеве одбране.

Напад почиње наступањем вода са полазног положаја (линија развоја) на јуришни положај. Уколико се полазни и јуришни положај поклапају, напад почиње јуришем.

Наступање се изводи, начелно, под заштитом ватрене припреме напада. Начин наступања зависи од јачине и врсте непријатељеве ватре, доба дана, карактеристика земљишта и властите ватре (уколико се остварује).

Ако се напад изводи дању, зависно од јачине непријатељеве ватре и земљишта, вод се по одељењима и групама или у стрељачком строју, под заштитом властите ватре и ватре средстава подршке, пребацује на јуришни пложај. У току покрета ка јуришном положају неопходна је синхронизација ватре и покрета да би се са што мање губитака изашло на јуришни положај. Командир вода мора водити рачуна да одељења при изласку на јуришни положај буду на правцима напада. Митраљези и ручни бацачи поседају ватрене положаје са којих могу успешно да подржавају извршење јуриша стрељачких одељења и вода у целини. Ватрене положаје треба бирати на међупросторима и крилима и на надвишавајућим земљишним објектима како би се успешно остваривало дејство по непријатељевим ватреним тачкама.

Ноћу, када нема ватрене припреме, у условима ограничене видљивости, на пошумљеном земљишту и приликом задимљавања на правцу напада, вод наступа у одељењским колонама и мањим групама.

Димне завесе се могу примењивати у свим фазама напада ради: маскирања распореда и покрета вода; заслепљивања непријатељевих осматрачница и ватрених средстава; маскирања рада групе за отварање пролаза у препрекама, као и њиховог савлађивања; обмане непријатеља у вези са властитим намерама и стварањем лажних димних завеса.

Димне завесе се примењују на откривеном земљишту где нема природних заклона и маски. При употреби димних завеса мора се водити рачуна о начину задимљавања и могућностима кретања и дејства одељења и средстава ојачања како се не би ометали покрет и дејство вода. Људство вода мора бити обучено за употребу димних средстава којима вод располаже (димне кутије и тромблонске димне мине).

Непосредно пре избијања јединица на јуришни положај, средства подршке из чете и батаљона сасређују најјачу ватру по предњем крају непријатељеве одбране, а затим на сигнал за јуриш преносе ватру по дубини. Командири водова чији су водови у првој борбеној линији прате дејства средстава подршке и њихов ефекат по циљу и о томе одмах обавештавају претпостављене старешине.

Када је јуришни положај на већој удаљености, ватра средстава подршке се може пренети када јединице стигну до линије сигурности од експлозије артиљеријских зрна и минобацачких мина.

На јуришном положају вод се задржава онолико колико је потребно да се среди борбени строј вода, уоче пролази у препрекама и распоред непријатеља на правцу напада одељења. Командир вода, по могућности, прикупља командире одељења и издаје им допунске задатке. Истовремено издаје и задатак групи за отварање пролаза у препрекама и друге неопходне задатке.

Непосредно пре поласка на јуриш и преноса ватре средстава за подршку по дубини непријатељеве одбране, вод из целокупног наоружања остварује ватрену припрему јуриша.

Сигнал за јуриш даје командир чете, а командир вода га преноси на командире одељења гласом или на одређени уговорени сигнал. На дату команду или сигнал вод једновремено креће на јуриш.

Кад напад вода подржавају тенкови, њихов покрет са линије развоја подешава се тако да једновремено са пешадијом избију на јуришни положај, без задржавања пролазе кроз стрељачки строј одељења на јуришном положају и заједно са водом упадају у непријатељев распоред. Стрељачка одељења прате тенкове, користе њихову ватру и пролазе које направе у препрекама и садејствују им приликом откривања и уништења непријатељевих противоклопних средстава.

Снажним и одлучним јуришем, односно енергичним и брзим покретом вода са јуришног положаја, уз отварање ватре из целокупног наоружања, треба што пре савладати отпор и препреке испред предњег краја и упасти у предњи крај непријатељеве одбране. У току савладавања препреке потребно је обезбедити најјачу подршку средстава за непосредно гађање по новоученим циљевима. Пошто савлада

препреке, вод са узвиком "УРА" упада у непријатељев ров (заклоне) и блиском ватром и хладним оружјем уништава непријатеља.

Упадом у предњи крај непријатељеве одбране вод енергично продужава напад, продирући кроз међупросторе и слабије брањене, неутралисане или непоседнуте рејоне. Јаче утврђене и брањене објекте најчешће треба блокирати у садејству са осталим јединицама, а за њихово уништење ангажовати резерве, војнотериторијалне јединице и милицију.

Ако се вод убацује у непријатељев распоред, он се упућује правовремено, а у напад прелази једновремено са јединицама које нападају са фронта. Воду се одређују време поласка из очекујућег рејона (са полазног положаја) и правац кретања (провлачења) до предвиђеног објекта за напад, као и време и начин дејства.

3. ПОСТУПЦИ ВОДА У РАЗЛИЧИТИМ УСЛОВИМА НАПАДА

У току извођења напада командир вода, без обзира на добијени задатак, због одређених промена у поступцима непријатеља у односу на добијене податке и извршену процену, често може бити у ситуацији да се прилагођава различитим поступцима на бојишту.

У току извођења напада командир вода мора да води рачуна о заштити људства, тј. да има што мање губитака. У том смислу непрекидно мора да прати и процењује ситуацију, а на правцу напада вода да организује извиђање и предузима све потребне мере да му јединица не буде изложена јакој бочној, косој и унакрсној ватри, а посебно дејству непријатеља из заседе. Такође, не сме дозволити да му вод буде одсечен од осталих делова чете или, пак, да падне у окружење због дубљег продора појединих делова вода у распоред непријатеља. Због тога мора стално да прати ситуацију код суседа и да са њима чврсто садејствује. Посебну пажњу мора обратити на минско-експлозивне препреке које ће непријатељ постављати и испред предњег краја и по дубини. Ако минско поље није благовремено откривено, а део војника уђе у њега и активира мине, командир вода мора одмах да заустави одељење, извиди границе минског поља, а потом да га по могућности заобиђе. Уколико непријатељ у току извођења одбране, а посебно при напуштању одређених положаја, употреби бојне отрове, командир вода мора, на основу обавештења командира чете, суседа или непосредним осматрањем, хитно да предузима мере заштите људства. Ако је, пак, вод захваћен бојним отровима, треба да учини све

да га извуче са контаминиране просторије и да евакуише теже контаминирано људство.

Непријатељ у току извођења одбране, по снагама које нападају, непрекидно усмерава артиљеријску и минобацачку ватру, због чега вод мора да се прилагођава на бојишту и да примењује растресит распоред. Прва испаљена граната или мина мора бити знак за командира вода да заклони људство док ватра траје. Захваћен простор мора се трком савладати како би се избегао ватрени удар. У неповољним ситуацијама, у којима вод може да се нађе, командир вода мора личним примером и храброшћу да утиче на војнике како не би дошло до панике и слабљења борбеног морала; мора учинити све да се рањеним борцима што пре укаже помоћ и да се евакуишу у здравствене установе. При лошим временским условима и ноћу мора водити рачуна да се војници не изгубе из јединице и да вод не скрене са правца напада. Зими и при ниским температурама људство мора заштитити и од хладноће и смрзавања.

У току припреме за напад војника треба упознати како да поступају са заробљеницима, стварима и опремом коју непријатељ у току извлачења оставља. Командир вода мора да спречи пљачку цивилног становништва и да учини све да се оно заштити од непријатељевог дејства.

4. РАД КОМАНДИРА ВОДА И ВОДА ТОКОМ НАПАДА КРОЗ ДУБИНУ НЕПРИЈАТЕЉЕВЕ ОДБРАНЕ

Борбу по дубини непријатељеве одбране карактеришу: нејасна ситуација, већа растреситост борбеног распореда и борба у виду узастопних јуриша одељења и вода као целине ради заузимања појединих објеката на правцу напада, нарушено садејство и отежани услови за командовање.

Да би вођење борбе кроз дубину непријатељеве одбране било успешно, командир вода треба да појача извиђање и мере борбеног осигурања и да непрекидно прати ситуацију и непосредно утиче на ток борбе и рад командира одељења.

Командир вода нарочито мора да води рачуна да не дође до нарушавања садејства и застоја у нападу, због чега организује јачу подршку делова који брже продиру, правовремено издаје допунска наређења (команде), на време открива непријатељеве противнападе и припрема вод за њихово одбијање, открива почетак извлачења непријатеља и предузима гоњење ватром и покретом.

Продор кроз дубину непријатељеве одбране се изводи брзим уклињавањем кроз међупростор и пробијањем преко слабије брањених положаја, не дозвољавајући непријатељу да се одваја, среди и поново организује отпор. Одељења (делови вода) која постигну већи успех помажу деловима које је непријатељ задржао ватром, али их, у принципу, не чекају, већ дејствују даље у бок непријатеља, стварајући услове да задржани делови брже продру у дубину непријатељеве одбране. Јаче утврђене и брањене ватрене тачке, за чије је овладавање потребно више времена, треба блокирати мањим деловима из састава вода, а главним снагама продужити дејство у дубини непријатељеве одбране. За дејство по јаким утврђењима непријатеља, командир вода може тражити од командира чете ватрену подршку четне ватрене групе и четне противоклопне групе.

Садејство између тенкова и пешадије, приликом продирања у дубину непријатељеве одбране, успоставља се непосредном везом између командира вода и старешине тенковске јединице, међусобним показивањем циљева, дејством по непријатељевим деловима који спречавају продор и праћењем тенкова стрељачким одељењима која не смеју изостати иза тенкова више од 100 до 200*m* – нити прилазити ближе од 15*m* тенку.

Зависно од особина земљишта, непријатељеве ватре, доба дана и метеоролошких услова, одељења се, када прате тенкове, могу кретати испред тенкова, са стране или непосредно иза тенкова.

Кад је непријатељев систем ватре јаче неутралисан, пешадија се може на тенковима превозити као тенковски десант.

Командир вода треба да настоји да се са одељењима стално уклињава и да буде у непосредном борбеном додиру са непријатељем како би избегао употребу хемијског и нуклеарног удара. Ако је вод захваћен дејством хемијског удара, командир вода одмах приступа отклањању последица – контаминирано земљиште савлађује коришћењем средстава за личну заштиту или обиласком.

Пратећа оруђа (митраљези, бестрзајни топови, минобацачи) после преноса артиљеријске ватре по дубини непријатељеве одбране продужавају уништавање и неутралисање ватрених средстава на предњем крају. Кад пешадија и тенкови упадну у предњи крај, пратећа оруђа настављају са непосредном подршком пешадијских делова и по оруђима се пребацују на нове ватрене положаје. Ако то земљишни услови дозвољавају, оруђа могу дејствовати непосредно из стрељачког строја вода.

Вод у првој линији борбеног распореда чете, на чијем је правцу уведена резерва, може у целини или делом снага продужити напад. Од

њега се може образовати нова резерва чете или се може ангажовати за ликвидирање заосталих жаришта отпора или за друге задатке.

Противнападе непријатељевих слабијих снага вод у првој линији борбеног распореда чете одбија из покрета, после чега одмах продужава напад, а јачих – свим расположивим снагама и средствима, сачекивањем на достигнутој линији и концентрацијом најјаче ватре са блиских одстојања.

Кад постоје услови, на снаге које изводе противнапад треба дејствовати с бока и из позадине.

У одбијању противнапада оклопних и механизованих снага вод садејствује четној противоклопној групи – са расположивим противоклопним средствима.

Продирање вода кроз дубину непријатељеве одбране се, обично, не одвија равномерно, већ различитим темпом на појеидним правцима, где нарочито долази до изражаја напад на бокове, из позадине и напад на поједине положаје.

Вод на правцу напада продире, најчешће, откривеним крилима и боковима, па је и изложен противнападима Зато осматрању и контроли међупростора командир вода мора да поклони посебну пажњу (шема 1).

5. РАД КОМАНДИРА ВОДА ПО ИЗВРШЕЊУ ЗАДАТКА

Командир вода, пошто овлада одређеним објектима у распореду непријатеља и изврши добијени задатак, извештава командира чете, а затим на достигнутој линији утврђује постигнути успех, организује садејство у оквиру вода, са суседима и средствима подршке, привлачи оруђа и припрема објекте за одбрану и одбијање противнапада непријатеља.

Ако је непријатељ у целини или делимично дезорганизован, напад се енергично продужава у тежњи да се окруже непријатељеве снаге, посебно изоловани делови, и створе услови за њихово уништење.

Командир вода предузима мере ради учвршћивања постигнутог успеха, наставља извиђање непријатеља и предузима остале потребне мере обезбеђења борбених дејстава, врши попуну вода, евакуише повређене и оболеле и припрема вод за извршавање наредног задатка. Ако непријатељ успе да заустави напад вода на правцу напада, вод одмах прелази на утврђивање на достигнутој линији, одељења се маскирају и сређују, а командир вода успоставља нарушено садејство, привлачи оруђа за непосредно гађање и даље дејство вода.

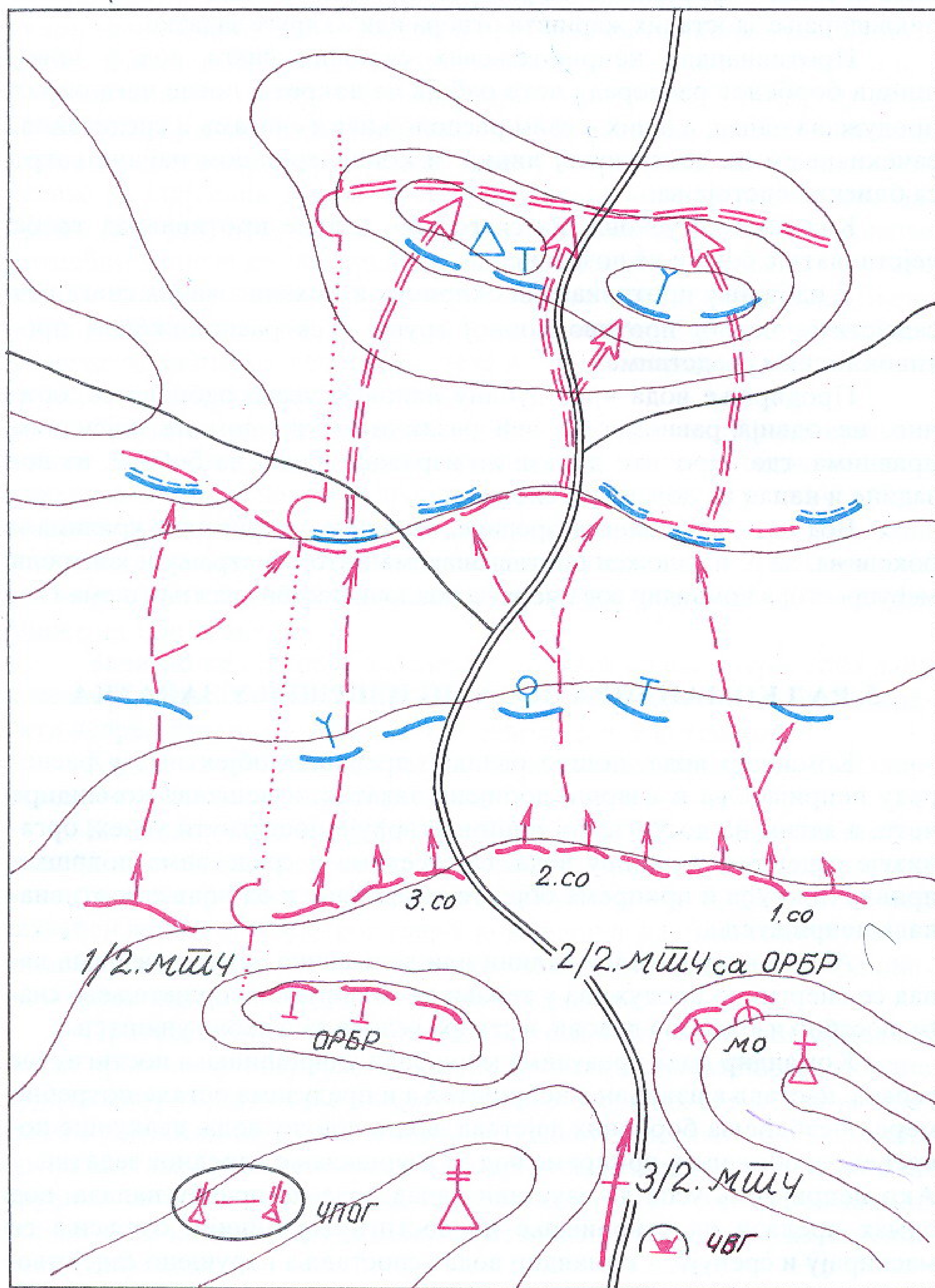

Шема 1 – Напад стрељачког вода

Прилог бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ЗАПОВЕСТ
КОМАНДИРА ВОДА ЗА НАПАД

Оријентација:

– географска,

– топографска,

– кодирани називи објеката.

Оријентири:

– косо десно, на источним падинама виса, спој ограде – ОР–1;

– испред, преко ливаде на падини виса, усамљено дрво – ОР–2;

– косо лево, ивица шуме на с/з падинама виса – ОР–3;

1. Непријатељ по губитку положаја на линији брда–с. Рајевац–гробље, у току ноћи, успео је да се одвоји од наших снага и организује одбрану на брзину у рејону: коса, мали вис, уска коса.

На правцу напада нашег вода брани се непријатељ јачине ојачаног одељења на линији: живица–ограда са вероватним распоредом:

– пушкомитраљез и група стрелаца иза живице на коси,
– група стрелаца код широког жбуна и
– група стрелаца у висини ниског растиња.

Прва линија ровова протеже се на линији: живица–ограда–ниско растиње.

До сада су уочене следеће ватрене тачке:
– пушкомитраљез у рејону живице код дрвета (ВТ–1),
– група стрелаца и снајпериста иза ниског растиња (ВТ–2),
– бестрзајно оруђе у рејону малог виса (ВТ–3).

Уочено је да непријатељ у току ноћи убрзано ради на утврђивању и запречавању. Извођачи су приметили да поставља минско поље у рејону ливаде и на споју између косе и малог виса.

У току повлачења непријатељ оставља мање групе ради дејства из заседе по нашим снагама.

Авијација му је изгубила превласт у ваздушном простору, а извиђачка авијација повремено извиђа правац: Мало поље–брда.

У досадашњим дејствима употребљавао је бојне отрове и средства за задимљавање у току извлачења на положаје по дубини одбране.

2. Наш вод са полазног положаја: шумарак–мала коса напада правцем: високо дрвеће-коса-ОП-2 са задатком: у садејству са 1. св и 2/2 мтч и уз подршку чете ватрене групе и четне противоклопне групе разбити непријатеља у рејону косе, овладати њоме, продужити напад и што пре избити на јужне падине уске косе, одакле подржати увођење у напад 3. вода на правцу падина–уска коса, а потом у улози четне резерве наставити кретање у одељењским колонама на правцу напада 3. св.

Четна ватрена група подржава из рејона увале дејством по рејону ВТ–1 и по падини.

3. Десно од нас, правцем: шумарак–ограда–мали вис напада наш 1. св и има задатак да, у садејству са нашим водом, разбије непријатеља на малом вису и обезбеди десни бок снага чете.

Лево, правцем заселак–мала шума–Коритник напада 2/2. мтч и има задатак да, у садејству са нашим водом, разбије непријатеља у рејону Коритник, продужи напад и у садејству са 3. св овлада уском косом.

Позади, у улози четне резерве, креће се наш 3. св у стању готовости за увођење у напад са линије падина–шума правцем падина–уска коса и борбу са заосталим деловима непријатеља.

4. Одлучио сам: извршити напад из покрета правцем високо дрвеће–коса–ОР–2, груписањем главних снага и средстава на правцу насип–источне падине косе–ОР–2 и помоћних на правцу ливада–северозападне падине косе–раскрсница путева, са задатком: енергичним нападом, уз примену бочних дејстава, у садејству са суседима и уз подршку четне ватрене групе и четне противоклопне групе разбити непријатеља у рејону косе, а онда у садејству са 1. св продужити напад и што пре избити на линију падина–шума одакле подржати увођење 3. св у напад; потом образовати четну резерву и кретати се у одељењским колонама на правцу напада 3. св.

Борбени строј вода у линији.

Готовост за напад у 7.00 часова.

5. Са полазног положаја дрво–бетонски стуб напада 1. со правцем: насип–источне падине виса–OP-2 и има задатак да у садејству са 2. со и деловима 2/2 мтч, уништи групу стрелаца и пушкомитраљез, поседне рејон живице са које ће бочном ватром садејствовати 2. со у овладавању централним делом косе и уништењу ВТ-2, а затим што пре избити у рејон шуме, одакле ће са осталим одељењима вода подржати увођење у напад 3. св.

Подржавају митраљеско одељење и одељење ручних ракетних бацача "ОСА".

Са полазног положаја на ватрени положај у висини пута пребацити се по групама, а јуришни положај поседи пребацивањем појединачно, уз сопствену подршку и подршку 2. со и одељења митраљеза.

6. Са полазног положаја гомила земље–група дрвећа напада 2. со правцем група дрвећа–окука пута–врзина. Задатак: у садејству са 1. и 3. со и уз подршку митраљеског одељења уништити ВТ–2 и што пре овладати рејоном ВТ–2 одакле усмерити дејство ка источним падинама косе и садејствовати 1. со у овладавању косом, а затим избити у рејон падине, средити борбени строј и припремити се за подршку увођења у напад 3. св. Са полазног положаја на ватрени положај пребацити се по групама, а на јуришни положај изаћи појединачно, уз сопствену подршку и подршку митраљеског одељења.

7. Са полазног положаја хумка–канал напада 3. со правцем: хумка–ивица ограде–раскрсница путева. Задатак: у садејству са 2. со и уз подршку митраљеског одељења и одељења РБР "ОСА" бочним дејством разбити непријатеља у рејону северозападне падине косе, продужити дејство, избити на јужне падине уске косе и бити у стању готовости за подршку увођења у напад 3. св.

Пребацивање са полазног положаја на ватрени положај извршити по групама, а на јуришни положај појединачно уз сопствену подршку и подршку митраљеског одељења и одељења РБР "ОСА".

8. Митраљеско одељење поседа ватрени положај на полазном положају од заклона до врзине. Место првог оруђа је код широког жбуна, а другог на ивици шумице. Зона дејства: десно, ивица шуме–OP–1; лево, заклон–OP–3. Задатак: у току изласка и поседања полазног положаја стрељачких одељења остварити ватру по ватреним тачкама 1 и 2 и по новоуоченим циљевима. Подржати наступање и

излазак на јуришни положај стрељачких одељења, дејством по циљевима у рејону косе. У току поседања јуришног положаја извршити премештање по оруђима на наредни ватрени положај (ВПн), у рејону благе косе, одакле снажном и прецизном ватром подржати јуриш стрељачких одељења, дејством кроз међупросторе и поред крила 3. со по ватреним тачкама у рејону косе.

По извршењу јуриша стрељачких одељења што пре се пребацити на следећи ватрени положај у рејону косе, одакле подржати даље дејство стрељачких одељења кроз дубину непријатељеве одбране, дејством по новоуоченим циљевима у рејону шумице и јужне падине уске косе.

Бити спреман за одбијање противнапада непријатеља, са правца уска коса и шумица. Остварити запречну ватру на линији папратиште–широки жбун–дрво. Бити у стању готовости за подршку приликом увођења у напад 3. св, дејством по циљевима у рејону уска коса.

9. Одељење РБР "ОСА" са ватреног положаја на полазном положају просек–високо дрво напада правцем: просек–ливада блага коса. Задатак: под заштитом ватре минобацача и одељења митраљеза што пре посести линију жута земља–ивица насипа, одакле бочном ватром испољити дејство и уништити ватрене тачке 1 и 2, а затим по избијању стрељачких одељења на јуришни положај пребацити се на благу косу, одакле, дејством по новоуоченим ватреним тачкама, подржати јуриш вода и садејствовати десном суседу при уништењу ВТ–3. По извршеном јуришу пребацити се на падине косе и даље дејствовати на споју између 1. и 2. со по циљевима у рејону уска коса и бити у стању спремности за одбијање непријатељевог противнапада са правца уска коса.

10. Четна ватрена група у саставу вод МБ 82*mm* са основног ватреног положаја (ВПо) у рејону увале остварује следеће ватре на правцу напада вода:

а) у артиљеријској припреми напада:
- неутралише ВТ–2;
- обезбеђује наступање и јуриш вода дејством по коси;

б) у подршци напада:
- неутралише непријатеља у рејонима јужне падине уске косе и шумице;
- остварује бочну запречну ватру у рејону падине;

- учествује у одбијању противнапада непријатеља оствари-вањем фронталне запречне ватре од шумице до увале.

11. У одељењима формирати групе ловаца оклопних возила које ће садејствовати одељењу РБР "ОСА" у случају изненадне појаве непријатељевих тенкова и оклопних транспортера.

12. У одељењима организовати осматрање ваздушног простора. Провођењу мера противваздушне заштите поклонити посебну пажњу. Покрете вршити прикривено, уз потпуно коришћење мера маскирне дисциплине, а у случају напада из ваздушног простора борбу са авионима и хеликоптерима који лете на малим висинама водиће одељење митраљеза и одељења, и то само у случају директног напада.

13. До почетка напада одржати кратке састанке, војнике информисати о предстојећем задатку и упознати их са стањем непријатељевих снага и његовим циљевима. Захтевати потпуно ангажовање сваког појединца и указати на слабости које су се испољиле у претходним дејствима.

14. У одељењима организовати осматрање и обавештавање о припремама непријатеља за одбрану и распореду његових снага на коси и ускоj коси. Командир 3. со треба да упути једну групу у току ноћи која ће прикупити податке о активностима непријатеља у рејону косе.

15. Успоставити потпуну контролу на рејону размештаја одељења и праваца кретања. О свим појавама непријатељевог деловања одмах ме известити, а свако сумњиво лице изоловати.

Посебну пажњу обратити осигурању од дејства убачених извиђачко-диверзантских група непријатеља.

16. На полазном положају урадити заклоне за лежећи став, а у току напада користити све заклоне на правцима кретања. Препреке савладати уз примену приручних средстава.

17. Тежиште ПНХБОб мора бити на откривању могуће употребе Н/Х оружја и отклањању последица. За заштиту од Н/Х оружја користити лична средства заштите. Деконтаминацију вршити на положају уз коришћење формацијских и приручних средстава.

18. Четна станица за снабдевање се размешта у рејону увале, а у току напада се пребацује у скоковима у захвату колског пута. Правац одласка и повратка је дуж јаруге и живице. До 20,00 часова из четне станице подићи 150 метака за пушке, 300 метака за пушкомитраљезе, 600 метака за митраљезе, 100 метака за снајперске пушке, 8 ракета за РБР "ОСА", по 2 ручне бомбе за сваког војника, а за стрељачка одељења по 3 РБР 64*mm* "ЗОЉА".

Командир 3. со послаће једног војника за рад у четну станицу.

Оштећено наоружање слати по доносиоцима муниције у четну станицу.

До почетка напада људство ће добијати кувани оброк који ће за вод из четне станице изузимати војници: Милетић, Стајић и Игњатовић. У току напада људство ће се хранити сувим оброком који изузети уз вечеру и поделити војницима. Обезбедити да сваки војник има пуну чутурицу воде.

Четна рањеничка прихватница се развија у рејону мала коса. Лакше повређенима указати помоћ на лицу места и вратити у јединицу, а теже рањене износити у рењеничку прихватницу ради транспорта до медицинске установе.

19. До почетка напада командоваћу гласом и преко курира, а у току напада – преко курира и сигналима. Моја осматрачница биће на ивици шумице; а у току напада кретаћу се на споју између 1. и 2. со. Мој заменик биће командир 1. со.

Сигнали:

– ваздушна опасност гласом "АВИОНИ";

– тенковска опасност гласом "ТЕНКОВИ";

– НХБ опасност гласом "ОТРОВИ".

Остали сигнали су по таблици сигнала.

Извештаје ми доставити: о готовости за напад; редовне извештаје до 19,00 часова са стањем у 18,00 часова; по избијању на јуришни положај и по упаду у непријатељев распоред; остале извештаје према потреби.

КОМАНДИР ВОДА
чин
име и презиме
потпис

ВОД У ОДБРАНИ

1. ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД КОМАНДИРА ВОДА ПО ПРИЈЕМУ ЗАДАТКА

Командир вода најчешће прима задатак за одбрану од командира чете путем заповести или наређења, и то усмено, на земљишту где вод треба да организује одбрану. Изузетно, задатак може примити по карти, писмено или преко средстава везе.

Пријем задатка за одбрану на земљишту где ће командир вода са водом организовати одбрану има предност над осталим начинима, јер се сви задаци прецизирају непосредно у предвиђеном рејону за одбрану, што је посебно значајно ради детаљне организације садејства у току извршења задатка и провере како је добијени задатак схваћен.

Пре добијања конкретног задатка за одбрану, командир вода може од претпостављеног добити наређење или обавештење којим се командир вода обавештава о предстојећем задатку ради предузимања неопходних мера које омогућавају брже доношење одлуке и припрему вода за извршење задатка.

Кад командир вода прими претходно наређење (обавештење) и са њим се упозна, одмах предузима одређене мере како би подигао степен борбене готовости на што већи ниво и припремио вод за успешно извршење предстојећег задатка.

Пре јављања командиру чете ради пријема задатка, командир вода издаје задатак заменику. Посебно му скреће пажњу на обезбеђење вода у рејону задржавања и на припреме које треба извршити пре довођења вода у рејон одбране. После тога командир вода позива курира и непосредно обезбеђење и прикривеним правцем одлази на осматрачницу командира чете. Пре јављања командиру чете одређује место и задатак куриру и непосредном обезбеђењу. Командиру чете се јавља на следећи начин: "Господине капетане, вод се налази размештен у рејону пошумљене косе, обезбеђен са правца пошумљене увале, јављам се ради пријема задатка".

За време пријема задатка за одбрану, командир вода посебну пажњу обраћа на податке о непријатељу, задатак који је добио вод,

начин садејства са суседима и подршку коју пружају командир чете и командант батаљона испред рејона одбране вода.

Чим прими задатак за напад, командир вода одмах одлази у рејон одбране вода и ради на доношењу одлуке за одбрану, с тим што води рачуна да што више расположивог времена остави за рад командира одељења.

Командир вода прво проучава и схвата задатак, проучава време које вод има на располагању, а затим процењује ситуацију, доноси одлуку и преноси је командирима одељења. Рад на доношењу одлуке мора бити брз, свеобухватан и једноставан. Брзина у раду не сме ићи на штету правилности, јасноће и потпуности одлуке.

Проучавањем и схватањем задатка командир вода мора јасно да сагледа: циљ дејства и идеју маневра командира чете; задатак вода у оквиру борбеног распореда чете, могућности извршења задатка и утицај суседа и средстава подршке чете и батаљона на успех вода у одбрани. На основу ових елемената командир вода доноси закључке о мерама које одмах треба да предузме ради успешног извршења задатка.

Проучавање времена које има на располагању, командир вода, начелно закључује и одређује: колико има времена (видног и ноћног) до потребне готовости за одбрану; колико му времена треба за рад, а колико оставља за рад командирима одељења; када ће извршити извиђање рејона одбране и правца одакле се очекује непријатељ; када и са ког места ће издати заповест командирима одељења за одбрану; време за контролу командира одељења и пружање помоћи и, по потреби, време за друге активности у току припреме и организовања одбране.

Процену ситуације командир вода обавља у складу са задатком вода; њоме мора доћи до закључка како најцелисходније да употреби вод у извршењу конкретног задатка, с обзиром на расположиве могућности и планирану подршку.

Процена ситуације обухвата процену: непријатеља, властитих снага, земљишта и времена. У току процене треба уочити оне чиниоце који могу испољити највећи утицај на извршење добијеног задатка. Начелно, изводи се истовремено по свим елементима процене и зависно од тога колико су елементи процене међусобно повезани и условљени. Командир вода најчешће сам ради на целокупном процесу доношења одлуке.

Процена непријатеља је најсложенији процес рада командира вода приликом доношења одлуке. С обзиром на то да непријатељ стално предузима мере да прикрије своје намере и груписање снага или,

пак, покушава да их, путем пропаганде, лажно прикаже, то се често процена непријатеља мора заснивати и на непотпуним подацима, понекад и противуречним, јер се они брзо мењају, застаревају, па тиме губе употребну вредност. Процена непријатеља се заснива углавном на расположивим подацима. Проценом непријатеља треба сагледати: јачину, састав, намере и могућности његових снага (посебно оклопно-механизованих); вероватне правце напада; тежиште дејства и облике маневра које може применити у току извођења напада; стање и борбену способност његових јединица; груписање снага и борбени распоред за напад; активности које може испољити према воду (обавештајну, извиђачку, диверзантску и др.); могућност подршке и употребе нуклеарног и хемијског оружја; могућност употребе ваздушног десанта и вероватни рејон употребе; вероватни полазни и јуришни положај и др.

Командир вода мора реално да процени све наведене могућности непријатеља, да уочи све његове предности и слабости и да одреди најповољнији начин дејства.

Процена властитих снага се састоји у анализи стања вода и придодатих средстава и њихових могућности за извршење добијеног задатка. Иако командир вода располаже свим подацима о стању у свом воду и пре добијања задатка за одбрану, процена је неопходна због упоређења захтева и могућности вода у односу на непријатеља, земљиште и време. Проценом властитих снага се сагледавају: стање и борбена способност вода и средстава ојачања; распоред, јачина и задаци суседних јединица и њихов утицај за извршење задатка вода и начин садејства са њима; најважнији објекти у рејону одбране који пружају најбоље услове за отпор, као и снаге и средства за њихову одбрану; најцелисходнији начин постављања борбеног строја вода и организовање успешног система ватре; најповољнији ватрени положаји за митраљеско одељење и одељење ручних бацача и придодатих средстава; начин инжињеријског уређења рејона одбране; распоред препрека испред предњег краја и по дубини одбране; начин обезбеђења бокова и спојева са суседима; мере и поступци које треба предузети за дејство ноћу, као и начин дејства вода ради пружања што јачег отпора непријатељевим снагама, посебно оклопно-механизованим.

Проценом земљишта командир вода треба да сагледа утицај његових особина на распоред и дејство сопствених и непријатељевих снага (покривеност, испресецаност, проходност, могућност осматрања и остваривања ватри, друге особине значајне за извршење задатка).

Земљиште често може опредељујуће да утиче на груписање снага и начин извршења задатка вода. Стога је, кад год за то има могућности потребно извиђање добијеног рејона за одбрану ради потпунијег сагледавања ситуације и доношења што правилније одлуке. Процена земљишта се најчешће обавља паралелно са проценом осталих елемената.

На крају процене земљишта командир вода доноси кратак закључак о утицају земљишта на обострана дејства (најповољнији објекти за одбрану и, сходно томе, груписање снага вода са средствима ојачања).

Процена времена обухвата анализу времена као: трајања, атмосферског чиниоца, доба дана и године.

Проценом времена као трајања треба утврдити како укупно време које има вод на располагању најбоље искористити за обављање свих потребних активности до почетка извођења одбране. Командир вода процену времена, у основи, обавља одмах после схватања задатка, у току прорачуна расположивог времена. Касније, проценом осталих елемената ситуације, повезује све елементе и утицај времена, односно допуњава већ започету процену.

Проценом времена као метеоролошке појаве, доба дана и године треба сагледати како ти чиниоци утичу на обострано дејство снага и средстава, нарочито на употребу нуклеарног и хемијског оружја и запаљивих средстава. С обзиром на температуру, ваздушна струјања и падавине, треба предузети и мере ради отклањања негативних утицаја на припремање и извођење одбране.

Командир вода, зависно од услова и могућности, редовно извиђа добијени рејон одбране и правце са којих очекује напад непријатељевих снага. Циљ извиђања је да се детаљно извиди и процени земљиште у рејону одбране и на прилазима, провере и ускладе закључци из процене ситуације, сагледају могућности и вероватни начин дејства непријатељевих снага и, у односу на њих, изабере најповољнији начин дејства вода у току извођења одбране.

На основу извршене процене и донетих закључака, командир вода доноси одлуку за одбрану.

Одлука командира вода за одбрану, најчешће, садржи:

– основну замисао за извршење задатка (борбену радњу, циљ дејства и идеју маневра – тежиште дејства, груписање снага и облик маневра, борбени строј вода и готовост за одбрану);

– задатак потчињеним и придодатим јединицама;

– податке о подршци претпостављене команде;

– организовање противваздушне одбране, противоклопне и противдесантне борбе и инжињеријских дејстава;

– одговарајуће садржаје обезбеђења борбених дејстава;

– организовање командовања и везе, сигнале и време достављања извештаја командиру чете.

2. ПОСЕДАЊЕ РЕЈОНА ОДБРАНЕ И РАД НАКОН ПОСЕДАЊА РЕЈОНА ОДБРАНЕ

Одлуку потчињенима командир вода редовно саопштава на земљишту, усмено, кроз издавање борбене заповести за одбрану. Борбену заповест најчешће издаје са једне радне тачке или кроз извођење командирског извиђања. Зависно од расположивог времена, земљишних услова, могућности осматрања и активности непријатеља, командирско извиђање се може вршити са једне или више радних тачака.

Ноћу и при ограниченом времену, командирско извиђање се, обично, не изводи, већ се потчињенима издају задаци на земљишту са једне радне тачке, а када сване, односно када се за то створе услови, задаци се обавезно допуњују и прецизирају на земљишту.

Пошто изврши процену и доносе одлуку, командир вода преко курира позива командире одељења да му се јаве у одређено време ради пријема задатка. Чим му се командири одељења јаве и известе га о стању у одељењу, одмах врши оријентацију (географску, топографску), кодира објекте на земљишту и показује оријентире, а после тога прелази на *издавање борбене заповести за одбрану* која садржи следеће елементе:

– податке о непријатељу (саставу, јачини, намерама и могућностима, посебно оклопно-механизованих снага; вероватним правцима напада; тежишту дејства и маневру који може применити у року напада; вероватном полазном и јуришном положају; могућностима употребе НХ оружја и ваздушног десанта; могућем времену појаве непријатеља испред предњег краја одбране);

– задатак вода (ојачања, рејон одбране, зона дејства и допунска зона дејства; задатак вода; предња граница појаса главне запречне ватре, подршка вода и готовост за одбрану);

– податке о суседима (ко организује одбрану испред, десно, лево или иза вода; задаци суседних јединица; начин садејства са суседима);

– замисао за извршење задатка (борбена радња, циљ дејства, тежиште дејства и идеја маневра, начин груписања снага и готовост за одбрану) – ако је није одредио претпостављени старешина;

– задатак одељења (положај за одбрану; зона дејства и допунска зона; задатак одељења и начин садејства са суседима, подршка одељења, резервни положај одељења, начин уређења положаја; места и врсте препрека које одељење поставља, предња граница појаса главне запречне ватре, линија самосталног отварања ватре);

– задатак четне ватрене групе за време непријатељеве припреме за напад и за време непријатељевог напада;

– садржаји борбених дејстава: противваздушна одбрана, противоклопна борба, противдесантна борба и инжињеријска дејства;

– обезбеђење борбених дејстава (обавештајно-безбедносно; ПНХБОб; осигурање и позадинско обезбеђење);

– командовање и веза;

– сигнале и

– начин достављања извештаја командиру чете (видети прилог бр. 1 уз садржај ове теме).

Пошто изда заповест командирима одељења, командир вода проверава да ли су схватили задатак својих одељења, па пошто се увери да познају задатке, наређује им да одељења поседну положаје.

Стога командири одељења упућују курире (или уговореним сигналом) и наређују својим заменицима да прикривеним правцима изведу одељења на одређени положај.

Најчешћи начин поседања рејона одбране је по одељењима. Који ће начин изласка на положај одељење припремити, зависи од близине и активности непријатеља и особина земљишта (најчешће је излазак у одељенској колони).

Када одељења поседну положаје, командири одељења прикупљају одељења и издају заповест војницима за одбрану, а после тога их распоређују на положају и организују систем ватре.

Ради што бољег организовања система ватре, командир вода поставља конкретне задатке потчињеним јединицама (деловима) и ватреним средствима, одређујући им зоне и правце дејства, предњу границу појаса главне запречне ватре и места (линије) припреме разних врста ватри. Зоне и правци дејства суседних јединица и ватрених средстава треба да се укрштају (шема 1).

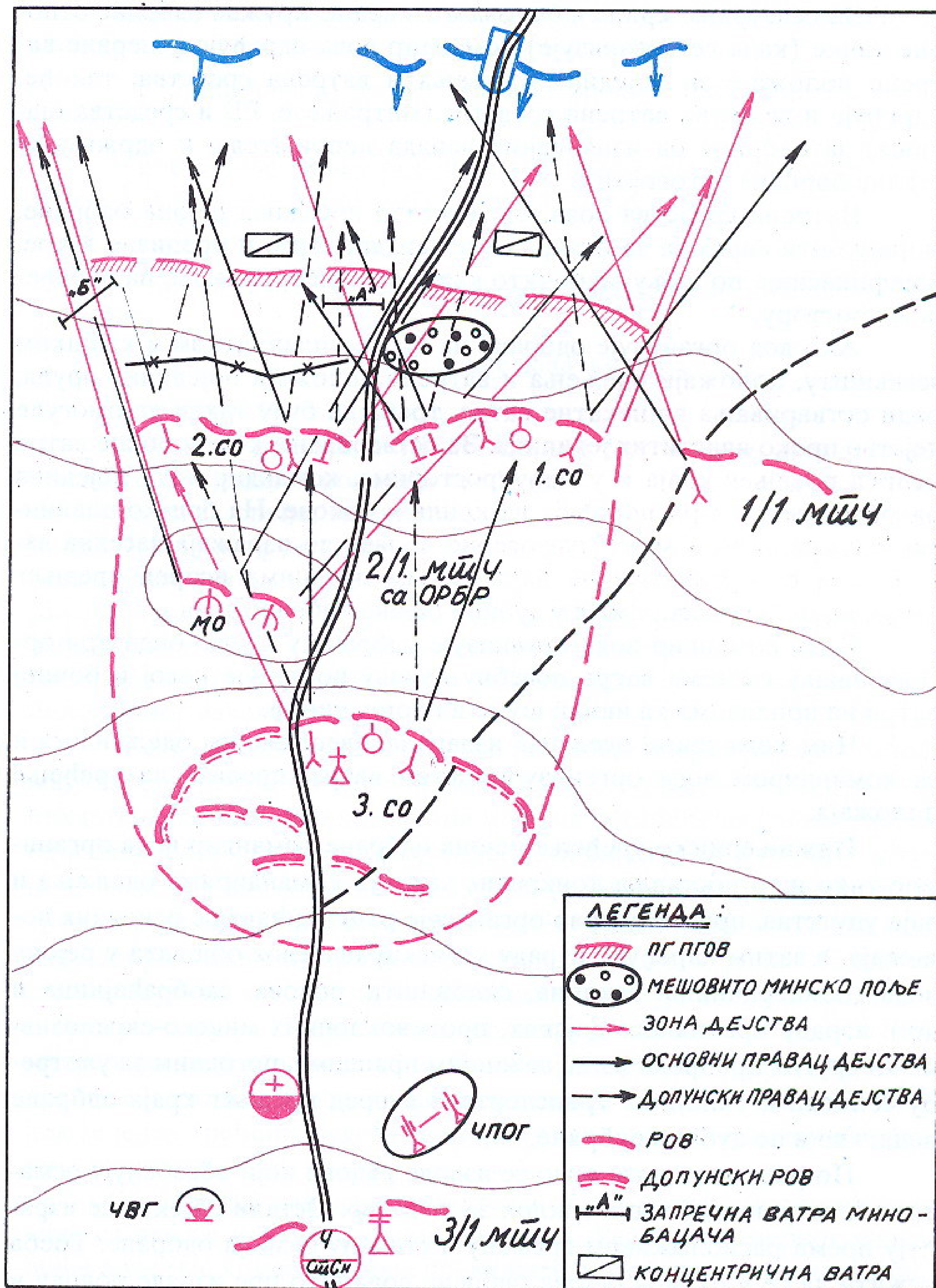

Шема 1 – Рејон одбране стрељачког вода са системом ватре

За осигурање крила и бокова и стварање кружне одбране отпорне тачке (када се организује) командир вода одређује резервне ватрене положаје за поједина одељења и ватрена средства; такође, одређује и дежурна ватрена средства (митраљезе, РБ и средства ојачања) за одбрану од изненадних напада непријатеља и одржавање сталне борбене готовости.

Ватрена средства вода, од момента поседања рејона одбране, морају бити спремна за отварање изненадне, брзе и прецизне ватре, најефикасније по циљу, нарочито када се врши груписање на одређеном простору.

Ако вод организује одбрану на брдско-планинском и крашком земљишту, положаји одељења и ватрени положаји појединих оруђа, ради остваривања вишекатне ватре, треба да буду такви да омогуће дејство преко властитих јединица. За остваривање косе и бочне ватре испред предњег краја и у међупросторима, командир вода поједина ватрена средства распоређује на крила и бокове. На брдско-планинском и крашком земљишту посебно долази до изражаја заседна ватра, која се организује на најважнијим правцима испред предњег краја, на међупросторима и у дубини рејона одбране вода.

Када командир вода организује одбрану у шуми, онда при организовању система ватре посебну пажњу посвећује косој и бочној ватри на прилазима ка ивици шуме и пропланцима.

Чим командири одељења издају заповест својим одељењима и са командиром вода организују систем ватре, прелазе на уређење положаја.

Инжињеријско уређење рејона одбране командир вода организује тако што поставља конкретне задатке командирима одељења и даје упутства, при чему прво организује рашчишћавање основних положаја, а затим наређује: израду и маскирање свих објеката у рејону вода (осматрачница, заклона, склоништа, ровова, саобраћајница и др.); израду противпешадијских, противоклопних минско-експлозивних и других препрека на најважнијим правцима, погодним за употребу тенкова и оклопних транспортера испред предњег краја одбране вода, као и по дубини одбране.

По реду хитности, прво се изводе радови који обезбеђују осматрање, ватрено дејство и заклон за људство. Остали објекти се израђују према расположивом времену и степену развоја одбране. Треба тежити да се у оквиру рејона одбране вода што пре израде ровови и заклони за људство и ватрена средства (који се, кад год постоје услови, повезују саобраћајницама) и организује кружна одбрана.

При организовању инжињеријског уређења рејона одбране командир вода командирима одељења прецизира:

– рашчишћавање испред предњег краја на боковима и у дубини одбране;

– протезање линије ровова и саобраћајница, начин уређења заклона и склоништа за заштиту људства од НХ оружја;

– врсту и место препрека;

– где, када и колико ће средстава одељење добити за уређење положаја;

– ред хитности радова (дневне задатке одељења);

– мере маскирања.

Командир вода се, поред наведених активности, ангажује и на трасирању појединих ровова и саобраћајница. Такође, одређује и места заклона за оруђа, склоништа за људство и израду своје осматрачнице. Он лично руководи свим радовима у току уређења рејона (отпорне тачке) вода, непрекидно контролише рад одељења и командирима пружа неопходну помоћ. У току инжињеријског уређења положаја организује осматрање и истовремено лично непрекидно прати ситуацију испред предњег краја одбране и не дозвољава да дође до било каквог изненађења.

У случају изненадног дејства авијације и артиљерије по положају хитро предузима мере да склони људство и да га заштити од већих губитака. Посебно предузима мере на обезбеђењу рејона одбране од извиђачких и диверзантско-терористичких група, нарочито у току ноћи и лоших метеоролошких услова (осматрањем, упућивањем патрола на одређене правце, постављањем објавница на осетљива места – да добро обезбеди крила и бокове). Осим тога, ради обезбеђења сталне борбене готовости, у одељењима одређује дежурне осматраче и оружје – оруђе. Ноћу се већи део ватрених средстава вода (пушкомитраљези, митраљези, ручни бацачи, бестрзајна оруђа), као и две трећине људства налази у стању готовости за брзо отварање ватре, док се једна трећина људства одмара (у заклону, склоништу или биваку).

До почетка напада непријатеља оруђа морају остати неоткривена са земље и из ваздушног простора. Ради равномерног оптерећења људства, командир вода прави план ангажовања и одмора војника. На тај начин обезбеђује да људство буде равномерно оптерећено до почетка борбених дејстава. У зимским условима и при ниским тем-

пературама организује чешће смене и предузима мере да не дође до смрзавања војника.

Ради провођења мера безбедности и маскирања положаја забрањује војницима непотребно кретање по положајима и одлазак код суседних јединица изван рејона одбране.

Кроз сталне контакте са командирима одељења и војницима, командир вода се ангажује и на подизању борбеног морала и припреме свог вода за одбрану. Командир вода је, такође, дужан да, у оквиру вода, организује пријем и поделу хране војницима, водећи рачуна да сви добију оброк.

3. РАД И ПОСТУПЦИ КОМАНДИРА ВОДА И ВОДА У ТОКУ ИЗВОЂЕЊА ОДБРАНЕ

Начин извођења одбране зависи од услова у којима вод прелази у одбрану, од циља који се жели постићи, задатка који треба да изврши, јачине и састава непријатеља, особина земљишта, борбених могућности вода и других конкретних услова.

Ангажовање вода и начин дејства морају бити у складу са задатком и постављеним циљем одбране.

Извођење одбране вода почиње учешћем у подршци борбе и прихватом борбеног осигурања.

Непријатељ често у напад може прелазити из покрета, било са ватреном припремом или без ње. Стога вод мора бити спреман да одбије такав напад и да присили непријатеља на поновне припреме.

За време непријатељеве артиљеријске припреме командир вода прати ток борбе и правовремено открива прелазак непријатељеве пешадије и оклопно-механизованих снага у напад. У току наступања ватру по непријатељевим јединицама остварују артиљерија и минобацачи да би се успорио напад непријатеља и нанели што већи губици. Истовремено дежурна ватрена средства вода својим дејством ометају непријатеља у наступању, а људство се у склоништима припрема да на сигнал командира вода (одељења) или осматрача брзо поседне положај и отвори ватру по непријатељу.

Ако у току артиљеријске припреме део ватрених средстава буде уништен, командир вода поставља допунске ватрене задатке командирима одељења и врши маневар ватром и ватреним средствима да би се употпунио систем ватре свог вода.

Чим непријатељ отпочне наступање са полазног положаја, ватрена средства вода се постепено уводе у борбу према успешности

дејства и сразмерно приближавању непријатеља. Одељења митраљеза, пушкомитраљези, снајперисти и стрелци уништавају непријатељеву пешадију и одвајају је од тенкова, а одељење ручних бацача и придодата противоклопна средства, бочном ватром, дејствују по тенковима и траспортерима, нарочито ако су се задржали на препрекама, и наносе им што веће губитке.

У моменту када непријатељ уђе у појас главне запречне ватре, одељења у првој борбеној линији, са основних ватрених положаја, најјачом ватром целокупног наоружања одбијају јуриш непријатељеве пешадије и тенкова. Јачина и ефикасност ватре морају посебно доћи до изражаја када је непријатељ задржан на препрекама или када у колонама прелази кроз направљене пролазе у минско-експлозивним препрекама.

При активирању система ватре треба водити рачуна да распоред вода не буде откривен пре времена и да се одељења не излажу јачем дејству непријатељеве артиљерије и минобацача. По непријатељу треба дејствовати из свих ватрених средстава од момента кад почне да савлађује препреке и изводи јуриш.

Кад непријатељ пренесе ватру по дубини и његова пешадија и оклопно-механизоване јединице крену на јуриш, сва расположива ватрена средства вода распоређена на предњем крају отварају најјачу ватру.

Ако непријатељ успе да се уклини у међупросторе и делимично овлада појединим објектима у рејону одбране вода, командир вода сасређује снажну ватру одељења и средстава ојачања на уклињене делове непријатеља и упорним држањем погодних објеката, нарочито бочних, спречава му даљи продор у рејон одбране вода. Ако постоје повољни услови, делом снага вода у садејству са суседима, изводи противнапад и одбацује уклињене снаге непријатеља. У случају продора непријатељевих оклопних делова, борбу са њима воде одељење ручних бацача и војници наоружани "зољом" и тромблонским минама, у садејству са четном противоклопном групом.

Уколико се непријатељ уклини у рејон одбране суседа, командир вода предузима потребне мере за заштиту бокова, дајући задатке појединим ватреним средствима за дејство у бок непријатељских снага. Ако се са суседног рејона изводи противнапад, командир вода га подржава снажном ватром, продужавајући извршење основног задатка.

Кад је планом одбране предвиђено да се вод из прве линије постепено извуче на нове, узастопне положаје (задржавајућа одбрана), вод се, пружајући узастопни отпор, извлачи од положаја до положаја

уз властити прихват и прихват вода из друге линије (резерве). Вод из друге линије прихвата водове са предњег краја одбране и у садејству са њима спречава даљи продор непријатеља. Ако се вод у резерви ангажује за извођење противнапада, он се изводи првенствено у бок уклињеног непријатеља. Уколико изведени противнапад не успе, успоставља се нарушени систем одбране, а одбрана наставља са погодних положаја.

У току извођења одбране командир вода са водом организује: мање заседе, испаде мањим деловима, изненадна дејства ватром по одређеним деловима непријатеља и запречавање. Са положаја у дубини рејона одбране ватра се отвара на већим одстојањима да би се непријатељу нанели што већи губици и успорило његово продирање и да би се принудио на развијање. Упорност одбране на појединим објектима, у зависности од задатка и времена које треба обезбедити да се јединице развију на следећој линији, може да буде различита. Непријатељу се не сме дозволити да из покрета овлада важним објектима и положајима, већ га треба присилити да их савладају борбом уз потпуно развијање снага.

Ако у рејону одбране или код суседних јединица непријатељ употреби ваздушни десант, командир вода одмах извештава командира чете и са осталим снагама за противдесантну борбу изводи напад са целим водом или ангажује део снага.

Уколико у току извођења одбране непријатељ изврши нуклеарни или хемијски удар по рејону одбране чете, а вод буде захваћен тим дејством и претрпи лакше губитке, он продужава са извршењем задатка – ако ситуација дозвољава, предузима и потребне мере на плану извршења деконтаминације.

Када је вод у целини захваћен нуклеарним или хемијским ударом и има веће губитке, преостали део вода прикључује се суседним јединицама и наставља борбу, или се, по наређењу командира чете, извлачи из борбе.

Приликом извођења одбране на брдско-планинском и крашком земљишту, вод непријатељев напад одбија ватром са блиских одстојања и ручним бомбама. Ако непријатељ успе да се уклини у рејон одбране вода, користе се погодни бочни ослонци (висови) за уништење непријатељевих делова или се у погодном моменту изводи противнапад. При извођењу одбране на брдско-планинском и крашком земљишту вод мора да примени заседна дејства.

Кад вод организује одбрану у рејону који је обрастао шумом, борбу против непријатеља води са блиских одстојања, при чему до

пуног изражаја треба да дођу ватра из аутоматског оружја и ватра из заседе, које се организују на целој добини рејона одбране.

У заседу се постављају мањи делови (стрељачка одељења и групе војника), а у њихов састав могу да уђу и противоклопна средства. На изласцима из шуме и већим пропланцима непријатељ се сачекује блиском ватром стрељачког наоружања и запречном ватром четне ватрене групе, како би се спречио да се на излазу из шуме среди и продужи напад.

При извођењу одбране ноћу, непријатељев напад се одбија изненадном ватром са блиских одстојања. Ако непријатељ успе да се уклини у рејон одбране вода, вод га уништава у блиској борби, у садејству са суседима и средствима подршке.

Противнапад представља активно дејство вода у одбрани, ради наношења губитака непријатељу, успоравања и спречавања његовог продирања у рејон одбране вода и чете, заштите угроженог бока, спречавања окружења вода, одбацивања вода до одређене линије – објекта и сламања непријатељевог напада.

Најпогоднији услови да командир вода организује и изведе противнапад су: када непријатељ на правцу напада претрпи веће губитке; када су му снаге развучене и бокови незаштићени, а садејство нарушено; када се оцени да вод после изведеног противнапада може да настави дејство.

При извођењу противнапада водом, командир вода мора водити рачуна о изненађењу, као и о томе да ли вод, с обзиром на јачину непријатељевих снага, има могућности да успешно изведе противнапад, а да не претрпи веће губитке. Командир вода противнапад мора извести правовремено и енергично, ослонцем на погодне земљишне објекте у рејону одбране вода и чете, али првенствено на оне који изводе у бок непријатеља. Противнапад вода мора бити тесно повезан и подржан од суседа и дејством четне ватрене групе и четне противоклопне групе.

Припрему и организовање противнапада командир вода најчешће може изводити у условима ограниченог времена и сложене и променљиве ситуације. Без обзира на услове у којима се припрема, у основи се морају решити сви проблеми припреме и организовања противнапада, и то темељито и потпуно, како би се обезбедило најцелисходније ангажовање вода на одређеном правцу и у одређено време. Пре извођења противнапада командир вода мора добро да процени ситуацију, да сагледа јачину и тактички положај непријатеља у односу на вод и његове тренутне могућности, па тек после тога, уз консултовање и одобрење командира чете, да са водом у целини

или на појединим деловима предузме извођење противнапада. Пре извођења противнапада командир вода упознаје командире одељења и издаје им задатке.

Противнапад се изводи борбеним стројем вода и мора се прилагодити условима у којима ће се изводити.

Основно за успех у противнападу јесте тајност: припрема вода, довођења вода на линију за противнапад, њеног поседања и почетка противнапада.

Противнапад на уклињеног непријатеља најчешће вод може изводити на један од бокова; обично, почиње са линије развоја, подржан снажним ватреним ударима средстава претпостављене команде.

Покрет са линије развоја зависи од јачине и врсте непријатељеве ватре, доба дана, карактеристика земљишта и властите ватрене припреме. Ноћу и у условима ограничене видљивости, када се не реализује ватрена припрема, вод изводи покрет прикривено, по одељењима и мањим групама. Одељења се неопажено приближавају непријатељевим снагама, изненадно прелазе на јуриш и уништавају непријатеља ватром из непосредне близине. Сигнал за извођење противнапада водом даје командир чете.

Уколико тенкови или транспортери подржавају противнапад вода, покрет са линије развоја се подешава тако да једновремено са снагама вода и тенкови изврше удар у бок непријатеља, без икаквог задржавања. Одељења прате тенкови у границама осматрања и садејствују им приликом откривања и уништавања непријатељевих противоклопних средстава.

Ако непријатељ успе да заустави противнапад вода, командир вода одмах организује утврђивање на достигнутој линији, сређује борбени строј вода и успоставља нарушено садејство, привлачи митраљеско одељење и одељење ручних бацача ближе распореду стрељачких одељења, а ако се укажу могућности, после снажне припреме, поново прелази у противнапад.

4. РАД КОМАНДИРА ВОДА ПО ИЗВРШЕЊУ ЗАДАТКА

Када командир вода са водом изврши добијени задатак, он предузима мере за обезбеђење јединице и организује вод за наредна дејства. Уколико је вод посео резервни рејон одбране (резервну отпорну тачку), командир вода: предузима мере у вези са његовим уређењем и запречавање; организује систем ватре и садејство у оквиру вода, са суседима и средствима подршке чете и батаљона; ради на отклањању

последица које су настале у току извођења одбране; организује пружање помоћи повређенима и предузима мере да се евакуишу теже рањени и болесни војници у здравствене установе; идентификује погинуле и нестале војнике и о томе извештава командира чете. После тога, ради на попуни вода храном, водом и муницијом и на отклањању негативних утицаја који су се за време борбе испољили.

Командир вода мора предузети све неопходне мере да заштити људство од убачених непријатељевих извиђачких и диверзантско-терористичких група, као и од изненадног дејства артиљерије, минобацача, авијације и борбених хеликоптера. У том смислу непрекидно прати ситуациј, и ради на подизању борбене готовости вода за извршење наредног задатка.

Командир вода је обавезан да информише војнике о ситуацији на фронту, о успесима постигнутим у претходним дејствима и о предстојећем задатку који вод треба да извршава. Расположиво време мора рационално да користи за одмор људства, попуну материјалним средствима и припрему вода. Мора да води ажурну документацију о успешности извршења постављеног задатка, о погинулим, рањеним, заробљеним и несталим војницима, као и уредну документацију о постављеним минско-експлозивним препрекама и утрошеној количини муниције у току извођења одбране.

Прилог бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ЗАПОВЕСТ
КОМАНДИРА ВОДА ЗА ОДБРАНУ

Оријентација:
– географска,
– топографска,
– кодирани називи објеката.
Оријентири:
– косо десно, на падини усамљено дрво–оријентир 1;
– испред ливаде, спој врзине–оријентир 2;
– на малом вису, велики жбун–оријентир 4;
– косо, лево, ивица шуме–оријентир 3.

1. Непријатељ је у раним јутарњим часовима успео да овлада објектима Зелен–с. Петровац. Нејвероватније да ће са те линије увести резерву и продужити напад главним снагама на правцу с. Петровац–обли вис–дуга коса, а помоћним снагама на правцу Зелен–ливада–с. Ковачи.

На рејон одбране нашег вода очекује се напад непријатеља, јачине једне ојачане чете – сутра, у преподневним часовима. Вероватно ће са једним водом нападати у захвату пута, једним водом на правцу обли вис–дуга коса, док ће један вод бити у резерви, у стању готовости за увођење на правцу дуга коса–попречна коса.

Вероватни циљ непријатеља јесте да овлада дугом косом и да створи услове за продужење напада ка попречној коси. У току напада биће подржан ватреном групом батаљона из рејона Слатине.

Могуће је да ће му полазни положај бити на линији: дрво–широки жбун–ограда, а јуришни положај на линији пута.

У току извођења напада треба очекивати подршку авијације, и то дејством по објектима дуга коса, попречна коса и обли вис.

Располаже НХ оружјем али га до сада није употребљавао.

2. Наш вод организује и брани рејон: окука пута, ивица шуме, плато са задатком: извршити прихват снага 1. мтб које се буду извлачиле преко рејона одбране вода, а затим ослонцем на дугу косу, плато и попречну косу, у садејству са 2. и 3. водом и уз подршку батаљонске ватрене групе, не дозволити непријатељу овладавање попречном косом, односно наносити му што веће губитке у рејону ливаде и падине.

Зона дејства: десно, дрво–оријентир 1; лево, хумка–оријентир 3. Допунска зона дејства удесно ка с. Лужани.

Прва линија ровова: широки жбун–хумка–ниско растиње–окука пута, а допунски ров у висини колског пута.

Предња граница појаса главне запречне ватре (ПГПГЗВ) на линији жута земља–воћњак–високо дрво.

Готовост одбране у 06,00 часова.

3. Испред, на линији Зелен–с. Петровац борбу са непријатељем воде снаге 1. мтб и имају задатак да отпором на узастопним положајима спрече непријатељу напад из покрета и избијање испред предњег краја одбране до 15,00 часова.

Десно, у рејону обли вис одбрану организује 2. вод наше чете са задатком да спречи непријатеља да брзо овлада облим висом и да му, у садејству са нашим водом, не дозволи даљи продор ка попречној коси.

Иза нас, у рејону попречна коса, одбрану организује 3. вод; има задатак да у случају принудног напуштања положаја изврши прихват нашег и 2. вода и у садејству са њима спречи непријатеља да овлада попречном косом.

4. Одлучио сам да организујем одбрану групишући главне снаге на правцу: хумка–плато, а помоћне снаге на правцу падина–ивица шуме; с циљем: да се упорном одбраном, ослонцем на дугу косу и плато у садејству са 2. водом и четном противоклопном групом, уз подршку четне ватрене групе, не дозволи непријатељу да овлада дугом косом и платоом да му се нанесу што већи губици.

Борбени распоред у две линије.

Подржава четна ватрена група из рејона увале.

5. Положај: жута земља–увала (искључно) брани 1. со са задатком: да упорном одбраном, у садејству са 2. со и уз подршку митраљеског одељења, не дозволи непријатељу брзо овладавање источном

падином дуге косе и избијање на ивицу платоа. У борби за одбрану платоа садејствоваће 3. со, дејством по рејону папратиште.

Зона дејства: десно, заклон–оријентир 1; лево, жбун–далеководни стуб.

Допунска зона дејства каували.

Прва линија ровова: заклон–жбун–ивица ограде, резервни положај на јужној падини платоа.

Предња граница појаса главне запречне ватре на линији дрво–воћњак–окука пута.

6. Положај: бели камен–насип, брани 2. со са задатком: да ослонцем на хумку, у садејству са 1. со и одељењем ручних бацача ракета, не дозволи непријатељу обухват на правцу ливада–падина и овладавање са југозапада падинама друге косе и да му нанесе што веће губитке у рејону ливаде. У случају да непријатељ успе да се уклини на споју између 1. и 2. со, део снага треба усмерити бочно каували и спречити даљи продор непријатеља ка шуми.

Зона дејства: десно, ивица шумице–оријентир 4; лево, жбун–оријентир 3, допунска зона дејства каували.

Прва линија ровова протеже се правцем широки жбун–жута земља–дрво. Резервни положај је у висини колског пута.

Предња граница појаса главне запречне ватре (ПГ ПГЗВ) на линији потока.

7. Положај: на јужној падини платоа, од пута до ивице шуме, брани 3. со са задатком: да у случају принудног напуштања основних положаја подржи извлачење и изврши прихват 1. и 2. одељења и оРБР, у садејству са митраљеским одељењем, а по извлачењу њиховом на резервне положаје, у садејству са њима, спречи непријатеља да овлада платоом и да даље дејствује ка попречној коси, наносећи му што веће губитке.

Зона дејства: десно, ивица шуме–оријентир 1; лево, дрво–оријентир 3. Допунска зона дејства улево ка падини. Прва линија ровова протеже се правцем: заклон–ископ–жбун–ограда (искључно).

Резервни положај на северној падини платоа од жбуна до ниског растиња.

8. Митраљеско одељење поседа основни ватрени положај на северној падини косе од брезе до жбуна, а резервни ватрени положај – на источној падини платоа од рова до камена.

Зона дејства: десно, заклон–оријентир 1; лево, жбун–оријентир 3.

Допунска зона дејства ка ували.

Са основног ватреног положаја одељење ће извршити следеће задатке:

– спречити излазак непријатеља на линију развоја правцима: у захвату пута и шумарак–високо дрво;

– спречити наступање непријатеља са линије развоја и поседање јуришног положаја, остварујући запречну ватру по ливади и воћњаку и концентричну ватру у рејону увале;

– у садејству са стрељачким одељењем спречити непријатеља да успешно изврши јуриш, остварујући запречну ватру по линији пута.

Са резервног ватреног положаја одељење ће извршити следеће задатке:

– спречити даљи продор непријатеља кроз рејон одбране вода, остварујући запречну ватру по линији пута и концентричну ватру ка групи кућа;

– штитити леви бок вода, остварујући бочну запречну ватру у рејону падине и концентричну ватру у рејону шумице;

– учествовати у припреми и подршци противнапада на правцу плато–северне падине дуге косе.

Резервни ватрени положај поседсти по мојој команди.

9. Одељење ручних бацача ракета 90*mm* "ОСА" поседа ватрени положај: ивица ограде. Зона дејства: десно, шума–оријентир 2; лево, дрво–окука пута; допунска зона дејства ка падини. Задатак: у садејству са четном противоклопном групом и противоклопним средствима у одељењима, спречити брз продор непријатељевих оклопних борбених средстава у захвату ливаде и пута, нанети им што више губитака и не дозволити им избијање у рејон платоа до 15,00 часова.

Резервни положај одељења на линији: мали вис–дрво. На резервни положај повући се по мојој команди. У току извлачења подржавају 2. и 3. одељење.

По поседању резервног положаја, бочном и прецизном ватром, спречити непријатељу овладавање платоом и продор ка попречној коси.

10. Дејство вода у току извођења одбране подржава четна ватрена група из увале северно од платоа. У зони дејства вода има следеће задатке:

– спречава излазак непријатеља на линију развоја, остварујући ватре по рејону ограде и шумарка;

– спречава наступање непријатеља на правцима–ограда–мали вис и у захвату пута, остварујући запречне ватре по ливади и путу;

– обезбеђује леви бок вода бочном запречном ватром по рејону падине;

– подржава противнапад вода на правцу плато–дуга коса, остварујући запречну ватру по рејону јужне падине дуге косе.

11. Тежиште противоклопне борбе је у захвату пута. Борбу са непријатељевим оклопним борбеним возилима водиће одељење ручних бацача ракета и противоклопна средства из одељења.

12. Борбу са циљевима у ваздушном простору водиће митраљеско одељење, а у случају директног напада – све расположиво наоружање вода, по мојој команди.

Тежиште осматрања ваздушног простора на правцима: Зелен–с. Ковачи и с. Петровац–обли вис.

13. У случају спуштања ваздушног десанта у рејон попречна коса, обли вис, борбу са њим водиће 3. св уз подршку четне ватрене групе.

14. Тежиште информативно-психолошко пропагандног обезбеђења је на информисању људства о ситуацији на фронту и успесима 1. мтб, као и на припреми бораца за извршење предстојећег задатка. Редовно треба пратити ситуацију у одељењима и о променама код појединих војника одмах ме известити.

15. Податке о непријатељу прикупљаћемо од старешина које се налазе у додиру са непријатељем, у току прихвата и извлачења преко рејона одбране.

16. Командир сваког одељења одредиће људство за прихват и превођење снага из додира преко положаја свог одељења. Спречити улазак и кретање непознатим лицима у рејон одбране. Забрањујем удаљавање војницима из рејона вода и свако непотребно кретање по положају.

17. Тежиште инжињеријског обезбеђења је на запречавању и утврђивању. На основном положају урадити заклоне за стојећи а на резервном за клечећи став. У току борбе, по дубини одбране користити све постојеће природне и вештачке објекте за заклон и ватрено дејство. За израду минских поља воду је додељено 30 противоклопних, 70 противпешадијских нагазних и 10 противпешадијских потезних мина.

Мешовито минско поље поставља 1. со у рејону ливаде. Предња граница минског поља је од жбуна до жуте земље, а задња – од заклона до ниског растиња.

Жичану ограду дужине 100*m* израдиће 2. со, правцем протезања од окуке пута до дрвета.

У рејону шумице 3. со поставиће противпешадијске распрскавајуће мине.

18. Тежиште ПНХБОб је на откривању НХ опасности и заштити од НХ удара. У случају употребе хемијског оружја примарну деконтаминацију вршити на положају, а завршну после извршеног задатка у батаљонској деконтаминационој станици (бДКСт) у рејону извора Студенац.

19. Четна станица за снабдевање се налази размештена у рејону шумице северно од попречне косе, а четна рањеничка прихватница повређених и оболелих у заклону северно од платоа. Правци дотура и евакуације: попречна коса–плато–друга коса.

За извршење задатака одобрено је:

– за пушке 150 метака;

– за пушкомитраљезе 300 метака;

– за митраљезе 600 метака;

– за РБР 90*mm* 8 ракета;

– за снајперске пушке 100 метака и

– по једна ручна бомба на сваког војника.

У току припреме одбране биће обезбеђена кувана храна коју ће носиоци изузимати из четне станице по одређеном плану, а поделу

вршити на положајима. У току извођења одбране биће обезбеђен суви оброк који треба подићи са вечером и поделити војницима. Изузимање воде вршити из четне станице. Обезбедити напуњене мешине са водом пре почињања напада непријатеља. Забрањујем коришћење воде и хране из месних извора.

20. Командовање и веза:

Моја осматрачница биће у заклону код жбуна, а резервна на ивици шумарка, североисточно од платоа.

Командоваћу преко курира, сигналима и непосредним контактом.

Сигнали:

– опасност из ваздушног простора – "АВИОНИ";

– НХ опасност –"ОТРОВИ";

– спуштен ХД – "ВИХОР".

Остали сигнали су према таблици устаљених сигнала.

Извештај ми доставити:

– о готовости за одбрану;

– након извршеног уређења положаја;

– после поседања резервног положаја;

– после извршеног задатка;

– у току борбе по потреби.

Мој заменик биће командир 1. одељења.

КОМАНДИР ВОДА
чин
име и презиме
потпис

ЧЕТА У НАПАДУ

1. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ НА ПРИПРЕМАЊУ И ОРГАНИЗОВАЊУ НАПАДА: ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД НА ДОНОШЕЊУ И ПРЕНОШЕЊУ ОДЛУКЕ

До пријема задатка за напад целокупан рад командира чете је усмерен на одржавање сталне борбене готовости и припрему потчињених за извршење предстојећег задатка. Због тога командир чете непрекидно прати развој ситуације; прикупља и проучава податке о непријатељу и земљишту (властитим снагама, ослонцем на претпостављеног, суседе и војнотериторијалне јединице); упознаје потчињене са тактичким поступцима непријатеља; организује борбено обезбеђење, безбедност и самозаштиту, моралне припреме; организује обуку у јединици; предузима мере за попуну (техничко-материјалним средствима, људством и стоком), евакуацију повређеног и оболелог људства, стоке и непотребних техничко-материјалних средстава.

Командир чете прима задатак у виду заповести или наређења, најчешће усмено на земљишту. Изузетно, задатак може примити писмено или преко средстава везе.

Пре добијања конкретног задатка командир чете може примити ПРЕТХОДНО НАРЕЂЕЊЕ или обавештење којим се обавештава о предстојећем задатку ради предузимања неопходних мера које омогућавају брже доношење одлуке и припрему јединица за извршење задатка.

Пошто прими задатак, командир чете приступа његовом проучавању и схватању, прорачунава расположиво време, процењује ситуацију, доноси одлуку и преноси је потчињенима. Рад на доношењу одлуке мора бити једноставан, брз и свеобухватан. Брзина при процени ситуације не сме ићи на штету правилности, јасноће и потпуности одлуке.

Проучавањем и схватањем задатка командир чете јасно сагледава: циљ дејства и идеју маневра претпостављеног старешине, задатак чете у оквиру борбеног распореда батаљона (или јединице у чијем се саставу налази) и могућности његовог извршења; утицај суседа,

средстава ојачања и подршке претпостављене команде на извршење задатка у нападу. На основу ових елемената командир чете извлачи потребне закључке о мерама које одмах треба да предузме ради успешног извршења добијеног задатка.

Проучавањем расположивог времена командир чете закључује и одређује: колико има времена (видног и ноћног) до потребне готовости за напад; време које узима за свој рад, а колико времена оставља за рад командира водова; када ће обавити извиђање полазног положаја (линије развоја) и правце напада; када и где ће издати заповест командирима водова и старешинама средстава ојачања; потребно време за контролу и пружање помоћи командирима водова и старешинама средстава ојачања и, по потреби, време за друге активности.

Командир чете, ради правовремене припреме водова и њиховог довођења на одређени степен спремности за извршење предстојећег задатка, издаје претходно наређење.

Садржај претходног наређења може бити различит, с обзиром на радње које треба припремити. Углавном, командирима водова треба саопштити следеће: да се водови припреме за извршење напада; и оријентирно, правце напада водова; које мере треба предузети до добијања задатка; где и када се командири водова и старешине средстава ојачања јављају за пријем задатка; друге активности битне за извршење задатка.

Приликом издавања претходног наређења и обављања наређених активности треба спречити да непријатељ дође до података који би могли открити задатак чете.

Процену ситуације командир чете обавља у складу са добијеним задатком чете; њоме треба да дође до закључка како најцелисходније да ангажује чету у извршењу конкретног задатка, с обзиром на расположиве могућности и предвиђену подршку чете у току извођења напада.

Процена ситуације обухвата процену: непријатеља, властитих снага, земљишта и времена.

Процена ситуације се изводи по свим елементима истовремено, зависно од тога колико су ти елементи међусобно повезани и условљени.

Командир чете најчешће сам ради на целокупном процесу доношења одлуке. У појединим ситуацијама, кад прилике то дозвољавају, командир чете може укључити (консултовати) командире водова за поједина питања из процене ситуације.

Процена непријатеља је најсложенији део рада командира чете на доношењу одлуке. Наиме, због тога што непријатељ стално тежи да прикрије властито груписање снага и намере, процена често мора бити заснована и на непотпуним подацима, понекад и противуречним, јер се брзо мењају па самим тим и губе на вредности. Процена непријатеља се углавном заснива на расположивим подацима. Проценом треба доћи до закључка: о саставу, јачини, распореду и могућностима непријатеља на правцу напада чете, посебно могућностима употребе оклопно-механизованих снага; о протезању предњег краја одбране; о томе како је непријатељ организовао систем ватре и извршио запречавање на предњем крају и по дубини одбране; која су му места у борбеном распореду најслабије брањена (слабо поседнути положаји и међупростори); који су му елементи борбеног распореда најосетљивији за дејство убачених јединица; како је организовао борбени распоред и груписао снаге; који су му најјаче брањени објекти; који ће маневар вероватно применити у току извођења одбране; каква је могућност подршке, у које време и по којим објектима; какви су му борбена способност и морал јединице; активности које може (извиђачко-диверзантске, психолошко-пропагандне и друге) да испољи према чети; могућност употребе НХ оружја, авијацијске подршке; по потреби, друга питања која могу утицати на извршење задатка чете.

Проценом властитих снага командир чете анализира стање у чети и какве су реалне могућности да чета успешно изврши добијени задатак.

Без обзира на то што командир чете располаже свим подацима о стању у јединицама чете и пре добијања конкретног задатка за напад, процена је неопходна због упоређења захтева и могућности чете у односу на непријатеља, земљиште и време. Проценом властитих снага треба сагледати: стање и борбену способност чете и средстава ојачања; јачину и задатак суседних јединица и њихов утицај на извршење задатка чете и начин садејства са њима; полазни положај (линију развоја); ватрене положаје; јуришни положај; ближи и следећи задатак чете; ватре које треба да остварује претпостављена команда на правцу напада чете, у које време и по којим објектима; могућности чете у вођењу противоклопне и противваздушне борбе; најпогоднији маневар који треба применити при извођењу напада; какав је морал бораца и спремност за извршење предстојећег задатка и друга питања значајна за извршење задатка.

Проценом земљишта командир чете сагледава утицај особина земљишта на распоред и дејство сопствених и непријатељевих снага

(покривеност, испресецаност, проходност, могућност осматрања и остваривања ватри и друге особине значајне за извршење задатка).

Земљиште често може опредељујуће да утиче на груписање снага и начин извршења задатка. Стога је, кад год за то постоје могућности, потребно извиђање праваца за извођење напада.

Процена земљишта се најчешће обавља паралелно са проценом непријатеља, сопствених снага и времена.

После извршене процене земљишта командир чете доноси кратак закључак о утицају земљишта на обострана дејства (које повољности пружа земљиште при организовању припрема и извођењу напада, а које активности отежава), који су правци погодни за напад, њихов капацитет, добре и лоше стране.

Процена времена обухвата анализу времена као: трајања, атмосферског чиниоца, доба дана и године. Проценом времена као трајања треба утврдити како укупно време које има чета на располагању треба најбоље искористити за обављање свих потребних активности до почетка напада. Командир чете процену времена, у основи, обавља одмах после схватања задатка, у току прорачуна расположивог времена. Касније, проценом осталих елемената ситуације, повезује све елементе и утицај времена, односно допуњава већ започету процену.

Проценом времена као метеоролошке појаве, доба дана и године, треба сагледати како ти чиниоци утичу на обострана дејства снага и средстава, нарочито на употребу нуклеарног и хемијског оружја. С обзиром на температуру, ваздушна струјања и падавине, треба предвидети које мере треба предузети ради отклањања негативних утицаја на припремање и извођење напада.

Командир чете, зависно од конкретних услова и могућности, редовно извиђа правце изласка водова и средстава ојачања на линију развоја (полазни положај), распоред водова на линији развоја (полазном положају), као и правце објекте напада. Командир чете врши извиђање ради детаљне процене земљишта, провере и усклађивања закључака из процене ситуације и сагледавања могућности и вероватног начина дејства непријатељевих снага, одређивања ватрених положаја и јуришног положаја на земљишту, праваца напада водовима и средствима ојачања и предузимања одређених мера обезбеђења борбених дејстава.

На основу извршене процене ситуације, командир чете изводи опште закључке и доноси одлуку за напад.

Одлука командира чете за напад, начелно, садржи:

– основну замисао за извршење задатка (борбену радњу, циљ дејства и идеју маневра – тежиште дејства, груписање снага и облик маневра; борбени распоред чете и готовост за напад);

– задатак потчињеним и придодатим јединицама;

– податке о подршци претпостављене команде (дејство батаљонске ватрене групе и батаљонске противоклопне групе на правцу напада чете, у које време и по којим објектима);

– организовање противоклопне и противдесантне борбе, противваздушне одбране и инжињеријских дејстава;

– одговарајуће садржаје обезбеђења борбених дејстава;

– организовање командовања и везе, сигнале и време достављања изештаја команданту батаљона.

Одлуку командирима водова и старешинама средстава ојачања командир чете редовно саопштава усмено на земљишту, издавањем заповести са једне радне тачке или током извођења командирског извиђања. Зависно од расположивог времена, карактеристика земљишта, могућности осматрања и активности непријатељевих снага, извиђање се може изводити са једне или више радних тачака.

Ноћу и при ограниченом времену, командир чете не изводи командирско извиђање, већ командирима водова издаје задатке са једне радне тачке, а када сване, односно када се за то створе услови, задаци се обавезно допуњују и прецизирају на земљишту.

Изузетно, ако се чета налази у покрету, командир чете може, по куриру, пренети одлуку командирима у виду кратких наређења, или непосредним контактом, а чим се створе услови за то, задатке потчињеним јединицама прецизирати на земљишту и допуњавати садејство између одељења и са суседним јединицама.

Пошто изврши процену ситуације и донесе одлуку за напад, командир чете, ако то већ није наредио у претходном наређењу, преко курира позива командире водова, четног старешину и старешине средстава ојачања (ако је командир чете од претпостављеног добио ојачање) да му се јаве у одређено време на осматрачницу ради пријема задатка за напад. До доласка командира, командир чете осматра непријатеља и допуњава податке о његовом распореду.

Чим се командири јаве на осматрачницу и известе командира чете о распореду вода и предузетим мерама ради обезбеђења јединице, командир чете прелази на издавање БОРБЕНЕ ЗАПОВЕСТИ ЗА НАПАД.

Пошто изврши оријентацију (географску, топографску), кодира објекте на земљишту и одреди оријентире, **командир чете издаје ЗАПОВЕСТ ЗА НАПАД** која, обично, садржи:

– податке о непријатељу (саставу, јачини, вероватном борбеном распореду, положајима за одбрану и вероватном начину дејства; могућим облицима маневра; подршци која се може испољити у току извођења одбране; могућностима употребе нуклеарног и хемијског оружја; запречавању испред предњег краја и по дубини одбране; начину уређења положаја; уоченим ватреним тачкама и њиховом утицају на извршење задатка; који су најјаче брањени објекти; где су најслабије брањена места у његовом распореду; каква му је борбена способност и морал јединица; које активности (извиђачко-диверзантске, психолошко-пропагандне и друге) непријатељ може испољити према чети;

– задатак чете (ојачања) – полазни положај (линија развоја); задатак чете – ватрени и јуришни положај; начин изласка на њих и готовост за напад;

– податке о суседима (која се јединица налази у додиру са непријатељем која напада десно, која лево од правца напада чете, а која се креће иза и њихови задаци);

– основна замисао за извршење задатка (борбена радња, циљ дејства и идеја маневра – тежиште дејства, груписање снага и облик маневра; борбени распоред и готовост за напад) – ако је није одредио претпостављени старешина;

– задатак вода (ојачања) – полазни положај (линија развоја), правац и објекат напада; задатак вода и начин садејства са суседима и средствима подршке; ватрени и јуришни положај и начин изласка вода на њих; начин савладавања препрека на правцу напада; подршка на правцу напада вода; граница напада и друга питања неопходна за успешно извршење задатка;

– задатак четне ватрене групе у ватреној припреми и подршци напада (ватре које остварује на главном и помоћном правцу напада, по којим објектима и у које време);

– ватре које остварује батаљонска ватрена група на правцу напада чете (објекти по којима испољава дејство и у које време);

– организовање притивоклопне борбе (где се изражава тежиште противоклопне борбе, састав четне противоклопне групе и њени задаци у току извршења задатка – ближег и следећег);

– противваздушна борба (начин организовања и вођења противваздушне борбе и које мере треба предузети у току припреме и извођења напада ради заштите јединица од дејства из ваздушног простора (ВаП);

– садржаји борбених дејстава: противваздушна одбрана, противоклопна борба, противдесантна одбрана и инжињеријска дејства;

– обезбеђење борбених дејстава (информативно психолошко-пропагандно, обавештајно-безбедносно, ПНХБОб и позадинско обезбеђење);

– командовање и везе: место осматрачнице командира чете, наредно место, готовост веза, начин одржавања везе до почетка напада и у току напада;

– сигнале који ће у току напада бити коришћени;

– достављање извештаја о готовости за напад и у току извођења напада (видети прилог бр. 1 уз садржај ове теме).

Када командир чете изда заповест за напад, проверава командире водова, старешине средстава ојачања и четног старешину како су схватили задатак, па када се увери да сваки од њих зна свој задатак, наређује им да иду у јединице и одмах почну са припремама за напад. После тога командир чете, до почетка напада, са осматрачнице непрекидно прати поступке у распореду непријатеља и о свим променама извештава команданта батаљона и потчињене старешине.

Командир чете и његов заменик, у току припреме за напад, често се морају налазити у потчињеним јединицама ради пружања помоћи командирима водова и стицања личног увида у стање и припремљеност јединица пред почетак напада, као и непосредног утицаја на војнике и подизања борбеног морала на већи ниво.

2. ОРГАНИЗОВАЊЕ САДЕЈСТВА У ТОКУ НАПАДА

Командир чете најчешће организује садејство на земљишту у току припреме и организовања напада, а допуњује га у току извођења напада, у складу са развојем ситуације. Командир чете организује садејство између елемената борбеног распореда у оквиру чете, са суседним јединицама и средствима подршке, као и са војнотериторијалним јединицама које дејствују на правцу и из позадине непријатеља.

Организацијом садејства командир чете, начелно, регулише следећа питања: начин и редослед извршавања појединих задатака, усклађивање садејства и подршке при увођењу у борбу четне резерве; поделу и усклађивање задатака према фазама напада и објектима напада; усклађивање система ватре са покретом јединица и активношћу непријатељеве ватре; мере и поступке чете уколико непријатељ употреби нуклеарно и хемијско оружје и друге активности које могу битно утицати на успешно извршење задатка и смањење губитака.

Основе садејства у оквиру чете и са суседима проистичу из задатка чете и одлуке командира чете, а командир чете их реализује путем заповести и наређења.

Непрекидно садејство командир чете остварује: кроз сигурно и непрекидно функционисање веза са командантом батаљона, командирима водова и старешинама суседних јединица; сталном разменом информација са претпостављеним, потчињеним старешинама и са суседима; свестраном иницијативом за успостаљање нарушеног садејства у току извођења напада. Свако нарушавање садејства може довести делове чете, или чету као целину, у неповољан тактички положај у односу на непријатеља.

Посебно отежавајуће услове за садејство представљају лоши метеоролошки услови (магла, вејавица, киша, снег, ноћ), као и дејства у шуми, равници и насељеним местима због веома отежаног осматрања дејства минобацача и артиљерије и покрета јединица на одређеним правцима.

У таквим условима морају се пронаћи (или урадити) објекти за осматрање и праћење тока напада како би командир чете могао утицати на уочене слабости, а посебно да јединице не дођу под удар властитих средстава за подршку. Осим тога, непрекидно се мора прислушкивати радио-веза непријатеља, јер се може доћи до података где падају наши пројектили и какав је њихов учинак.

До нарушавања садејства најчешће долази при смени јединица и увођењу резерве у напад, посебно када јединица која се уводи у борбу није детаљно упозната са задатком, а старешине нису на време успоставиле контакт са старешинама који се налазе у додиру са непријатељем и нису извршиле потпуно извиђање правца напада. У таквим условима напад се одвија неорганизовано, долази до скретања јединица са правца напада, повећани су губици у људству и техници и обавезно долази до слабљења борбеног морала што се битно одражава на успешно извршење задатка (шема 1).

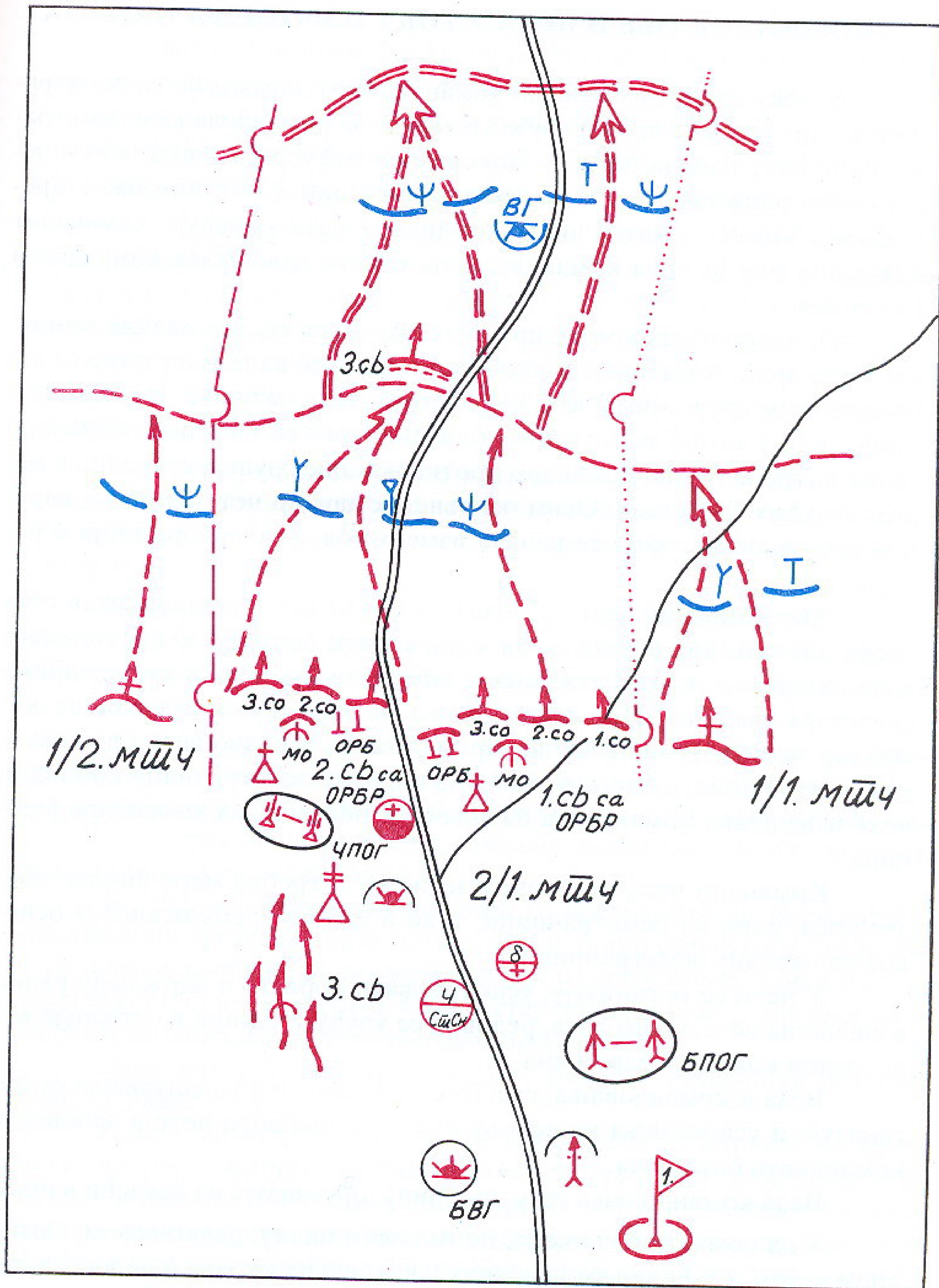

Шема бр. 1 – Найад моторизоване чете

3. КОМАНДОВАЊЕ И ВЕЗА У ТОКУ ИЗВОЂЕЊА НАПАДА

У току извођења напада, командир чете командује са осматрачнице, која мора да пружи најбоље услове за командовање и осматрање на правцу напада чете, на боковима и међупросторима, као и непрекидно одржавање везе са претпостављеним и потчињеним старешинама. Место осматрачнице командира чете одређује командант батаљона или је бира командир чете, о чему извештава команданта батаљона.

Осматрачница командира чете обухвата заклон одакле командир чете врши осматрање и заклоне у којима се налази људство са одговарајућим средствима везе и средстима за осматрање. На осматрачници или у њеној непосредној близини могу се налазити командир четне ватрене групе, командир противоклопне групе и старешине подржавајућих средстава. Осим основне, командир чете одређује наредну осматрачницу која се налази између водова у првој линији и резерве.

Ако командир чете привремено оде са осматрачнице ради обиласка потчињених јединица, он мора водити рачуна о непрекидности везе са командантом батаљона и командирима вода и старешинама средстава ојачања. Пре премештања на наредну осматрачницу командир чете регулише начин премештања, а радио-везу одржава у покрету. О почетку премештања на наредну осматрачницу командир чете извештава команданта батаљона и обавештава командире јединица.

Командир чете мора предузети све потребне мере личног обезбеђења, како на осматрачници, тако и у току премештања са основне на наредну осматрачницу.

У чети се организују, успостављају, користе и одржавају радио и сигнална везе. Осим тога, редовно се упућују курири и остварује непосредни контакт старешина.

Веза и командовања, садејства, јављања и обавештавања се организује и успоставља на основу одлуке командира чете и заповести команданта батаљона.

Веза командовања се, у принципу, организује на следећи начин:

– од команде батаљона, по његовом плану, радио-везом, сигналном везом, упућивањем редовних и ванредних курира и непосредним контактом стрешина, као и жичном везом (ако услови то дозвољавају);

– са потчињеним и придодатима јединицама (личним контактом, сигналном везом и упућивањем курира, као и радио-везом између командира чете и командира водова и средстава ојачања; план рада радио-станице добија се из команде батаљона; све старешине које одржавају радио-везу дужне су да се придржавају плана везе).

Везе садејства се, обично, организују на следећи начин:

– са суседним и подржавајућим јединицама коришћењем веза командовања од претпостављеног, а изузетно у посебно организованим правцима везе, ако је то неопходно, и за то постоје могућности (јединице које одржавају најчешће такве везе организују и успостављају властитим средствима, а јединице за подршку садејство могу остварити и преко својих осматрача који се истурају у борбени распоред водова у првој линији);

– између јединица чете и јединица ојачања коришћењем веза командовања командира чете са потчињеним јединицама, а изузетно – у посебно организованим правцима појединих врста везе (ако то потребе и могућности дозвољавају).

Веза јављања и обавештавања се, у начелу, посебно не организује, већ се користе везе командовања и садејства. Првенствено се користи врста везе која у датом моменту обезбеђује најбржи пренос података.

Ако претпостављени није организовао везу или је наступио прекид веза, командир чете је дужан да је организује и успостави својим средствима. Уколико из било којих разлога веза између два суседа није организована и успостављена, десни сусед је одговоран да успостави везу са левим суседом.

У току извођења напада мора се обезбедити да корисници и послужиоци средстава везе безусловно и тачно примењују: протписе о обављању саобраћаја, поступке за рад на средствима везе и одговарајуће мере криптозаштите. Сваки старешина лично је одговоран за садржај саопштења и начин његовог преношења.

Легитимисање учесника мора се редовно проводити при одржавању радио-везе.

Командир чете мора забранити употребу радио-везе у оквиру чете све док је могућа успешна примопредаја саопштења сигналним везама и личним контактом, као и пренос усмених саопштења и пошиљки преко курира, и то не само у припреми борбених дејстава него и у току њиховог извођења. Радио-везу треба поступно укључивати у радио-саобраћај и више је користити за пријем него за предају. Старешине морају да воде рачуна о извору места за постављање радио-

уређаја како би смањиле могућност зрачења радио-таласа према непријатељу и брзог откривања, ометања и уништења. Места се морају често мењати како би се непријатељу отежало радио-гониометрисање. Због интензивног ометања радио-саобраћаја, мора се предвидети, ако то могућности дозвољавају, више паралелних канала везе, како не би дошло до прекида веза.

4. ИЗВОЂЕЊЕ НАПАДА

Чета, зависно од задатка тактичког односа према непријатељу, може да изводи напад у непријатељев бок, фронтално и из позадине. Када дејствује самостално, може да у нападу користи и комбинацију ових облика.

Напад чете најчешће обухвата: *насшупање, јуриш и борбу у дубини* непријатељеве одбране (шема 2).

Напад почиње наступањем јединица са полазног положаја – линије развоја на јуришни положај. Уколико се полазни и јуришни положај поклапају, напад почиње јуришем. Чета напада одлучно и енергично са тежњом да што дубље продре у непријатељев распоред и његове снаге доведе у неповољан положај (шема 2).

Насшупање се изводи, начелно, у току ватрене припреме напада. Начин наступања зависи од јачине и врсте непријатељеве ватре, доба дана, карактеристика земљишта и властите ватре (ако се остварује).

Дању, зависно од јачине непријатељеве ватре и конфигурације земљишта, наступање на јуришни положај се изводи пребацивањем по деловима (водним или одељењским колонама), или у стрељачком строју, под заштитом властите ватре. При томе је битно остварити синхронизацију ватре и покрета, да би се са што мање губитака избило на јуришни положај. Пратећа и друга оруђа за подршку поседају втрене положаје у међупростору, на крилима и узвишењима са којих могу најуспешније подржавати јуриш. Треба водити рачуна да водови и одељења при изласку на јуришни положај буду према одређеном објекту за напад.

Ноћу, када се ватрена припрема не остварује, у условима ограничене видљивости, на пошумљеном земљишту и приликом задимљавања, чета излази на јуришни положај прикривено и највећој тајности, у водним и одељењским колонама.

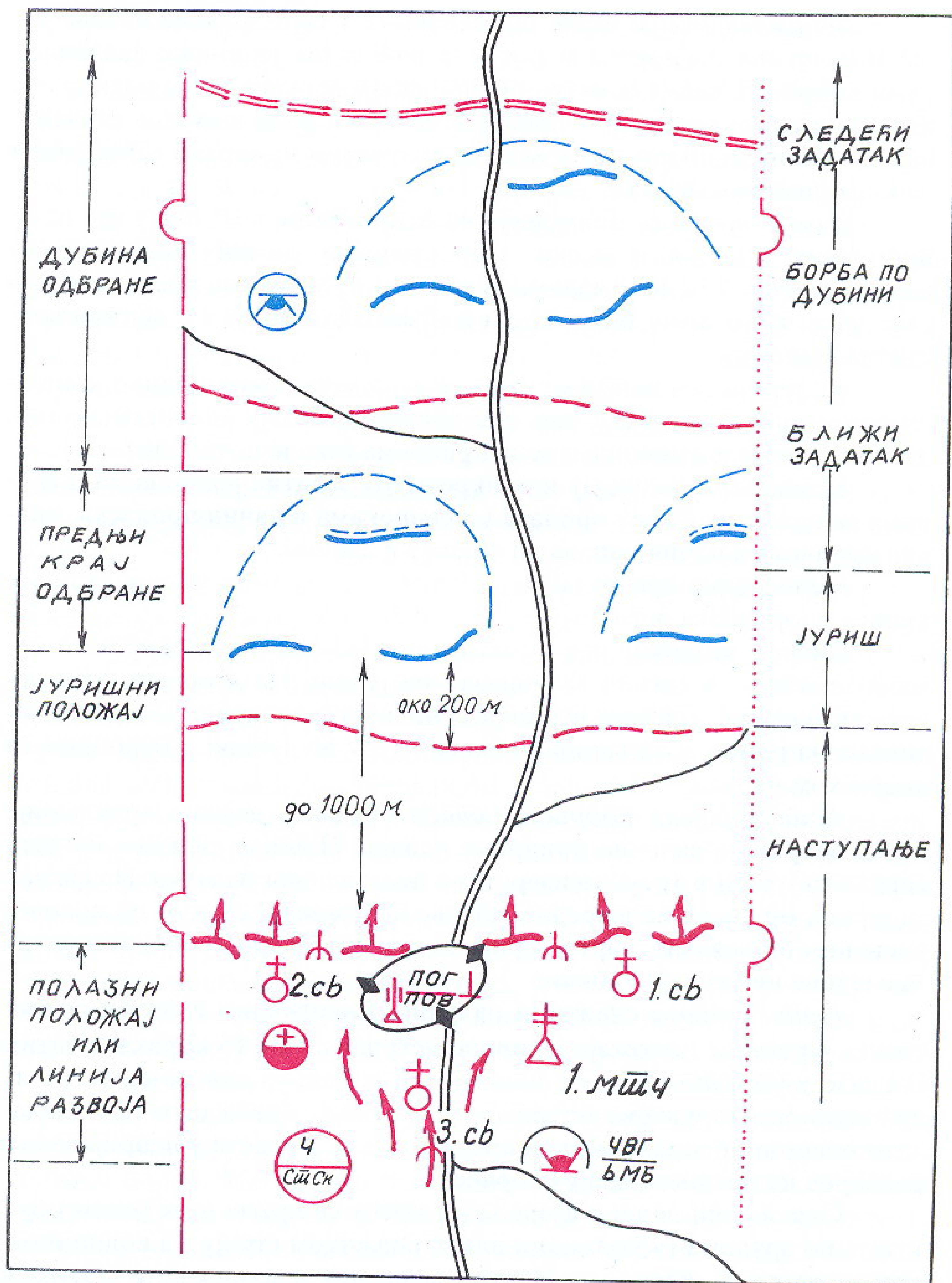

Шема 2 – Начелна шема напада чете

Задимљавање се може примењивати у свим фазама напада ради: маскирања распореда и покрета властитих јединица; заслепљивања непријатељевих осматрачница и ватрених средстава; маскирања израде пролаза у минским препрекама као и ради њиховог савлађивања; обмане непријатеља у вези са властитим намерама (стварањем лажних димних завеса).

Димне завесе се примењују на откривеном земљишту где нема природних заклона и маски. При стварању димних завеса треба водити рачуна о начину задимљавања и могућностима кретања и дејства чете, како се не би ометали и отежавали покрет и дејство властитих јединица.

На јуришном положају чета се задржава само онолико колико је неопходно да се среди борбени распоред, издају допунски задаци, подеси опрема и изврши ватрена припрема (ако је потребно).

Командири допуњују и конкретизују задатке јединицама и групама за јуриш, показују пролазе у препрекама и начин проласка, правац приласка и начин напада на објекат и слично.

Непосредно пре поласка на јуриш, водови прве линије из целокупног наоружања остварују ватрену припрему јуриша.

Сигнал за јуриш даје командант батаљона. Командир чете командује или даје сигнал за полазак на јуриш. На команду, односно дати сигнал, све јединице једновремено полазе на јуриш. Поласком јединица на јуриш артиљерија преноси ватру по дубини и отпочиње са подршком напада.

Артиљеријска подршка напада обухвата дејство артиљерије после завршене ватрене припреме напада. Почиње, обично, на дати сигнал за јуриш и траје до извршења постављеног задатка. На сигнал за јуриш, оруђа за непосредно гађање подржавају дејство по новопојављеним циљевима, а артиљерија за ватрену подршку преноси ватру за следеће циљеве по дубини.

Јуриш почиње снажно и одлучно. Енергичним и брзим покретом са јуришног положаја јединице истрчавају 10–15 корака, а затим прелазе у убрзано кретање или трчећи корак; уз отварање ватре из целокупног наоружања подржавају кретање. Треба што пре савладати отпор и препреке испред предњег краја и упасти у непријатељев распоред на предњем крају одбране.

Стрељачки водови и одељења крећу се према одређеним објектима по групама (у колонама или стрељачком строју), а војници отварају ватру у кретању. Пошто савладају препреке, са узвиком "УРА!", упадају у непријатељев ров (заклоне) и блиском ватром и хладним оружјем уништавају непријатеља, а затим енергично проди-

ру кроз међупросторе и преко слабије брањених, неутралисаних или непоседнутих простора.

Препреке чета савлађује само ако се не могу заобићи, проласком кроз израђене пролазе или коришћењем приручних средстава. У току савлађивања препрека треба обезбедити најјачу ватрену подршку средстава за непосредно гађање новопојављених циљева.

Када за вод постоји само један пролаз, препреке се савлађују по одељењима. Обично, прво пролази одељење које је најближе пролазу. Када прођу кроз пролаз, одељења се не сачекују, већ са узвиком "УРА!" што пре упадају у непријатељев ров. Пролазак одељења кроз препреке подржавају пратећа оруђа, најчешће са јуришног положаја, дејством по непријатељским ватреним средствима која туку пролазе у препрекама. Ако се пролазак кроз препреку изводи неопажено (ноћу и сл.), средствима се не отвара ватра, али су у стању готовости за дејство. Према наређењу командира чете, командири водова за овакве задатке одређују поједине пушкомитраљезе, митраљезе и снајперисте који дејствују са најпогоднијих положаја. Чим водови савладају препреке, остављена ватрена средства улазе у састав својих јединица и настављају са извршењем задатка.

За уклањање препрека у дибини непријатељеве одбране, у чети се формирају групе за рашчишћавање.

Када напад чете подржавају тенкови, они са линије развоја крећу, према прорачуну, у одређено време да би на јуришни положај избили једновремено са пешадијом и заједно са њом прешли на јуриш, дејствујући ватром из покрета. Ради усклађивања једновременог поласка на јуриш, време проласка тенкова кроз распоред водова прве линије је истовремено и знак да и они крену на јуриш. Стрељачка одељења прате тенкове, користе ефикасност њихове ватре и направљене пролазе кроз препреке и садејствују им приликом уништавања противоклопних ватрених средстава, у исто време штите тенкове и учвршћују постигнути успех. Од посебног је значаја за успех пешадије да тенкови уништавају аутоматска оруђа која ометају њен јуриш.

При нападу дању и ноћу пешадија показује тенковима правац кретања, опасне циљеве и важне земљишне објекте, осветљава бојиште и ватром уништава непријатељева противоклопна средства за блиску борбу. Међусобно показивање циљева се обавља сигналним ракетама, димом одређене боје, обележавајућим зрнима, као и коришћењем тенковског телефона (код тенкова који га имају). Уговорени сигнали треба да буду што једноставнији, нарочито при нападу ноћу. Веза између тенкова и пешадије у току напада одржава се погледом, непосредним контактом и радио-везом.

Пратећа оруђа и минобацачи из четне ватрене групе, после преноса артиљеријске ватре у дубину, продужавају уништавање (неутралисање) ватрених тачака које ометају јуриш пешадије и тенкова. Када тенкови и пешадија упадну у предњи крај непријатељеве одбране, пратећа оруђа пружају непосредну подршку и по оруђима се пребацују на наредне ватрене положаје. Ако јуриш на појединим правцима не успе, артиљерија поново неутралише циљеве који ометају јуриш.

Јединице (делови) које изводе обухват, обилазак или убацивање у непријатељев распоред, упућују се правовремено, а у напад на одређени објекат, начелно, прелазе једновремено са јединицама које нападају с фронта. Њима се одређују: време поласка са полазног положаја, правац кретања (повлачења) до предвиђеног рејона, почетак (време) и начин дејства.

Борбу по дубини непријатељеве одбране карактеришу: нејасна ситуација, већа растреситост борбеног распореда и борба у виду узастопних јуриша водова и одељења за заузимање појединих објеката на правцу напада, нарушено садејство и отежани услови за командовање.

За успешно вођење борбе по дубини треба појачати извиђање и мере борбеног осигурања. Командир чете стално прати ситуацију и непосредно утиче на ток борбе и рад потчињених, и то: правовременим ангажовањем средстава подршке; постављањем допунских задатака јединицама и успостављањем нарушеног садејства; правовременим откривањем и одбијањем противнапада непријатеља; откривањем почетка повлачења непријатеља и предузимањем мера за почетак гоњења ватром и покретом.

Продор кроз дубину непријатељеве одбране се изводи брзим уклињавањем кроз међупросторе и пробијањем преко слабије брањених положаја, не дозвољавајући непријатељу да се одвоји, среди и поново организује отпор. Јединице које имају већи успех помажу деловима које је непријатељ задржао ватром, али их, начелно, не сачекују. Оне дејствују у бок непријатеља и стварају услове да задржани делови брже продру у дубину заузете територије. Јаче утврђене и брањене објекте, за чије је овладавање потребно више времена, треба блокирати мањим деловима, а главним снагама продужити дејство у дубину.

Нападу на поједине објекте у дубини често може претходити и кратка ватрена припрема, начелно, властитим средствима чете. Према потреби, командир може од команданта батаљона тражити ватрену подршку.

Водови прве линије настоје да се стално уклињавају и да буду у непосредном борбеном додиру са непријатељем, како би избегли његове нуклеарне и хемијске ударе. Ако непријатељ употреби нуклеарно или хемијско оружје, напад се не обуставља, али командир чете процењује утицај тог оружја на могућност извршења задатка, извештава о томе претпостављеног и предузима мере за отклањање последица. Делови избачени из борбе замењују се резервом, а смењене јединице захваћене ударом приступају отклањању последица.

Делови у непосредном додиру са непријатељем савлађују контаминирано земљиште коришћењем средстава за личну заштиту и заштитних својстава борбених возила. Јединице ван борбеног додира обилазе контаминирано земљиште или се за њих израђују пролази.

Резерва чете (вод друге линије) у току јуриша се креће на одстојању од 200 до 300*m* од водова прве линије; она делом ватрених средстава подржава јуриш чете. Зависно од продирања кроз непријатељев распоред, креће се у скоковима на правцу вероватне употребе. Ноћу, на пошумљеном, испресецаном и крашком земљишту, одстојање може да буде и краће. За увођење резерве у борбу, командир чете издаје *наређење* које, начелно, садржи: линију увођења, правац и објекат напада, циљ и начин дејства, ојачања и начин подршке, садејство са осталим елементима борбеног распореда чете и време увођења. Резерва се може увести и на уговорени сигнал.

Резерва се уводи кроз међупросторе, на крила и бокове с тим да бочним дејством нападне објекат, од чијег заузимања зависи брз продор чете. После увођења резерве командир чете, извлачењем делова који су најмање ангажовани у борби, образује нову резерву.

Четна ватрена група подржава напад водова прве линије при чему: наутралише циљеве који ометају јуриш и продирање водова на правцу напада; штити крила и бокове; обезбеђује држање достигнуте линије; спречава придолажење непријатељеве резерве; учествује у одбијању противнапада; подржава увођење у борбу четне резерве.

Четна противоклопна група поседа противоклопни рејон, начелно, на тежишту напада, у саставу водова прве линије или иза њих, у стању готовости за дејство против непријатељевих оклопних борбених средстава и утврђених објеката. У току напада премешта се по скоковима и по деловима, у стању сталне готовости за одбијање противнапада непријатељевих оклопних и механизованих делова.

Противнапад непријатељевих слабијих делова се одбија ватром из покрета и продужава напад, а јачих снага – сачекивањем на достигнутој линији, и то концентрацијом најјаче ватре свих распо-

ложивих снага и средстава, са блиских одстојања. Када постоје услови, на снаге које изводе противнапад треба дејствовати са бока и из позадине.

Противнапад оклопних и механизованих делова одбијају, првенствено, противоклопна група и друге јединице расположивим противоклопним средствима.

Командир стално прати ситуацију и утиче на ток борбе давањем нових (допунских) наређења или задатака потчињенима и њихових захтева подржавајућим и садејствујућим јединицама. Он мора увек да зна и распоред јединица суседа и да познаје ситуацију на њиховом правцу напада. Одлуке доноси на основу личног увида у ситуацију и извештаја потчињених старешина.

Када чета изврши задатак, командир чете предузима мере ради учвршћења постигнутог успеха, наставља извиђање и предузима друге потребне мере и припреме за извршавање задатака, а о предузетим мерама извештава команданта батаљона.

Заробљене непријатељеве војнике, уз пратњу, упућују у команду батаљона.

Ако непријатељ заустави напад чете, јединице се на достигнутој линији сређују, утврђују, маскирају, успостављају нарушено садејство, привлаче оруђа за непосредно гађање и резерву; након снажне ватрене припреме, продужавају напад у саставу више јединице или поступају према наређењу претпостављеног.

Прилог бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

Командирима 1, 2, 3. св, вМБ и пов

ЗАПОВЕСТ ЗА НАПАД

Оријентација:
географска,
топографска,
кодирани називи објеката.

Оријентири: одредити 3–4 оријентира на правцима напада водова.

1. На правцу напада чете брани се непријатељ јачине ојачаног моторизованог вода у следећем распореду: једно одељење на облом вису, једно одељење са бестрзајним оруђем на попречној коси, једно одељење по дубини на падини и одељење бацача граната на малом узвишењу у захвату пута. Вероватни циљ непријатеља је да упорном одбраном спречи продор наших снага на правцу с. Лазарево–попречна коса–падина и створи услове снагама по дубини за бољу организацију одбране и прелазак у противнапад.

Прва линија ровова непријатеља протеже се на линији: вис–група жбунова–врзина, а допунски ров на падини. У бункеру на облом вису уочено је дејство митраљеза (ВТ–1), а на попречној коси пушкомитраљез са групом стрелаца (ВТ–2).

На ливади испред малог виса уочена је жичана препрека дужине 150*m*, а вероватно је непријатељ поставио мешовито минско поље у рејону ливаде изнад ниског растиња и на ливади изнад пута.

У досадашњим дејствима, у току извлачења, остављао је мање групе ради организовања заседних дејстава.

Непријатељ располаже Н/Х оружјем. До сада је употребљавао бојне отрове типа сарин.

Не очекује се употреба авијације непријатеља у току извођења напада.

У досадашњим дејствима непријатељ је имао око 15% губитака у живој сили и материјално-техничким средствима.

2. Наша чета, са вМБ 120*mm*, са линије развоја: десно мали вис, лево ограда, напада непријатеља правцем Слатина–попречна коса–падина са задатком: обухватом здесна, у садејству са 2. мтч и уз подршку БВГ, разбити непријатеља у рејону попречне косе, овладати линијом североисточне падине попречне косе и северозападним падинама облог виса, где треба бити у стању готовости за одбијање евентуалног противнапада непријатеља са правца падине, а затим продужити напад правцем попречна коса–падина и што пре избити на линију шума–гребен са које подржати увођење у борбу батаљонске резерве. Чета је одговорна за осигурање десног бока батаљона и за спој са левим суседом.

Граница десно – десна граница батаљона, лево – високо дрво–ивица шуме.

Подржавају батаљонска ватрена група и батаљонска противоклопна група.

Осматрачница на малом вису.

3. Десно, правцем с. Чарађе–Подгора, напада 2. мтб и има задатак да разбије непријатеља на правцу напада и садејствује нашој чети при извршењу ближег задатка.

Лево од нас, напада 2. мтч нашег батаљона са задатком да обухватом слева, у садејству са нашом четом, разбије непријатеља на правцу напада и осигура леви бок батаљона.

4. Одлучио сам: извршити напад из покрета, групишући главне снаге (г/с) на правцу: Слатина–попречна коса–падина, а помоћне снаге (п/с) на правцу: ливада–обли вис–ниска шума, с циљем: разбити непријатеља у рејону попречна коса, обли вис и, у садејству са 2. мтб, у ближем задатку, овладати попречном косом и облим висом, а затим увести резерву и, у садејству са 2. мтч што пре овладати објектом падина и избити на линију шума–гребен, где треба бити спреман за одбијање непријатељевог противнапада са правца Катуништа и за пружање подршке увођењу у напад батаљонске резерве на правцу падина–Катуниште.

Јуришни положај у висини блага коса–мали вис–ивица шуме.

Борбени распоред у линији са резервом, четном ватреном групом и четном противоклопном групом.

Готовост за напад у 5,00 часова.

5. Са линије развоја десно – мали вис, лево–развалина, напада непријатеља 1. св са 1. оМБ 82*mm*, правцем: ограда – високо дрво – попречна коса, са задатком: у садејству са деловима 2. мтб и 2. св, уз

подршку четне ватрене групе и четне противоклопне групе, разбити непријатеља у рејону попречна коса, избити на северозападне падине попречне косе, са које усмерити бочну ватру ка облом вису и садејствовати 2. св у овладавању висом. По избијању 2. св у рејон обли вис бити у стању готовости за одбијање непријатељевог противнапада са правца падина и пружање подршке увођењу у напад четне резерве на правцу попречна коса – падина – гребен. По увођењу у напад 3. св образовати четну резерву и кретати се на правцу напада 3. св. Јуришни положај на линији хумка – ископ земље – жбун.

Подржавају четна ватрена група и четна противоклопна група.

Осматрачница код врзине.

6. Са линије развоја десно – вис, лево – порушена кућа, напада непријатеља 2. св са 2. оМБ 82*mm*, правцем: ливада –обли вис–ниска шума, са задатком: у садејству са 1. св и 1/2. мтч разбити непријатеља у рејону обли вис и што пре избити у рејон северне падине виса, одакле бити у стању готовости за одбијање евентуалног противнапада непријатеља са правца падине и за пружање подршке увођењу у 3. св у напад на правцу попречна коса–падина. По увођењу резерве у напад продужити напад југозападним делом падине и, у садејству са 3. св, овладати падином, а затим избити на линију шума–гребен са које подржати увођење батаљонске резерве на правцу падина–Катуниште.

Подржава четна ватрена група.

Осматрачница на ивици шумарка.

7. На правцу напада 1. св креће се 3. св у резерви чете; у готовости за увођење у напад са линије попречна коса–обли вис, правцем попречна коса–падина. Задатак: у садејству са 2. св, разбити непријатеља у рејону североисточног дела падине и што пре избити на линију шума–гребен, утврдити се на достигнутој линији и бити спреман за одбијање непријатељевог противнапада са правца Катуниште. Подржати увођење батаљонске резерве у напад на правцу падина–Катуниште.

Претпотчињава се 1. оМБ 82*mm* из 1. св.

Подржавају четна ватрена група и четна противоклопна група.

8. Четна ватрена група је састава вМБ 120/чМБ и 3. оМБ 82*mm* из вМБ, командир чВГ, командир вМБ 120*mm*.

Основни ватрени положај је у рејону увале иза шуме.

Наредни ватрени положај (1) је у рејону попречна коса.

Задатак:

а) У ватреној припреми напада неутралисати непријатеља на попречној коси и облом вису.

б) У ватреној подршци напада неутралисати непријатеља у рејону падине и шуме; спречити противнапад непријатеља са правца гребен–падина–попречна коса и шума–обли вис; подржати увођење у напад 3. св дејством по падини и бити у стању готовости за противдесантну борбу у рејону чете.

На правцу напада чете, батаљонска ватрена група остварује следеће ватре: у ватреној припреми концентричну ватру по рејону ВТ–2, а у ватреној подршци дејство по рејону гребена.

9. Тежиште противоклопне борбе је на правцу попречна коса–падина.

Четна противоклопна група састава: противоклопни вод, командир противокопне групе, командир противоклопног вода, поседа противоклопни рејон: ограда, врзина, хумка.

Задатак: подржати наступање и јуриш чете, неутралисањем ВТ–1 и ВТ–2 непријатеља у рејону попречна коса и обли вис.

Противоклопни рејон наредни–1 је у рејону попречна коса. Поседање ПОРн–1 извршити после избијања водова прве линије у рејон северних падина попречне косе и облог виса, одакле бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца падина.

Осматрачница је у рејону хумке.

10. Противдесантна борба. – У току напада против евентуално спуштеног десанта борбу воде 3. св и четна ватрена група до пристизања резерве батаљона.

11. Противваздушна одбрана. – До поседања линије развоја, борбу са циљевима у ваздушном простору на малим висинама водиће одељење митраљеза, а у случају директног напада – водиће све јединице, по команди командира водова. У свим јединицама организовати осматрање ваздушног простора и обавештавање о наиласку непријатељевих летилица. Све радове добро маскирати, а покрете дању изводити прикривеним правцима.

12. Инжињеријска дејства. – Пролазе у препрекама савлађавати приручним средствима. У случају уласка јединице у минско поље предузети мере да се не створи паника и да се делови јединице који су ушли у минско поље безбедно извуку и заобиђу га.

13. Тежиште информативно-психолошко-пропагандног обезбеђења мора бити на припреми јединица за извршење задатка и на објашњавању циљева непријатељеве пропаганде. До 20,00 часова одржати састанке војних колектива.

14. Обавештајно обезбеђење. – У свим јединицама организовати осматрање и обавештавање о променама у непријатељевом распореду и појави нових јединица и ватрених средстава.

Извиђачку патролу упутиће 3. св у 19,00 часова правцем шума–увала–ограда–пропланак ради детаљнијег прикупљања података о распореду непријатеља у рејону попречна коса. Задатак завршити до 21,00 часа.

15. Безбедносно обезбеђење. – Остварити потпуну контролу у рејону размештаја и праваца кретања јединица. О свим појавама непријатељевог деловања одмах ме извештавати, а сумњива лица изоловати. Посебну пажњу обратити осигурању јединица од дејстава извиђачко-диверзантских група непријатеља.

16. Тежиште ПНХБОб мора бити на откривању употребе Н/Х оружја и отклањању последица. Предузети све мере личне заштите људства. Лична средства заштите свих војника прегледати и довести у исправно стање до почетка напада. Личну деконтаминацију вршити у току борбе, а завршну по извршеном задатку на деконтаминационој станици батаљона у рејону извора Студенац.

17. Позадинско обезбеђење. – Четна станица за снабдевање налазиће се у рејону увале иза шуме за око 300*m*.

За извршење задатка одобрава се утрошак:

– муниције за пешадијско наоружање 1,5б/к;

– за минобацаче 1б/к;

– за противоклопна средства 1,5б/к.

У току напада користити суви оброк хране.

Приоритет у снабдевању имати на попуни муницијом.

Четна рањеничка прихватница се развија у рејону шумице. Лакше рањене и повређене по указаној помоћи вратити у јединице, а теже повређене и оболеле припремити за евакуацију.

18. Командовање и веза. – Моја осматрачница биће на малом вису. Наредна осматрачница на попречној коси код врзине. До почетка напада командоваћу преко курира и сигналима. Радио-везу користити искључиво у случају изненадног дејства непријатеља и са отпо-

чињањем напада. Радио-везу одржавати по плану везе који ћете добити.

Сигнали:

– НХБ опасност радиом 111, гласом "ОТРОВИ";

– тенковска опасност, радиом 222, гласом "ТЕНКОВИ";

– опасност из ваздушног простора, радиом 555, гласом "АВИОНИ".

Остали сигнали су по таблици сигнала.

Извештај доставити: о стању готовости за напад, о избијању на јуришни положај, по извршењу ближег задатка, а у току дејства према потреби.

КОМАНДИР
чин
име и презиме
потпис

ЧЕТА У ОДБРАНИ

1. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ НА ПРИПРЕМАЊУ И ОРГАНИЗОВАЊУ ОДБРАНЕ: ПРИЈЕМ ЗАДАТКА И РАД НА ДОНОШЕЊУ И ПРЕНОШЕЊУ ОДЛУКЕ

Рад командира чете на припреми и организовању одбране одвија се непрекидно и условљен је конкретном ситуацијом у којој чета извршава борбени задатак. Припрема и извођење одбране најчешће се изводе у условима ограниченог времена и честих промена, односно у доста сложеној ситуацији, са већим или мањим бројем расположивих података, у непосредном борбеном додиру са непријатељем или ван борбеног додира, са добијеним претходним наређењем од команде батаљона (или старешине у чијем саставу чета извршава задатак).

Без обзира на тренутне услове у којима се чета налази, командир чете мора правовремено да реши неопходна питања у вези са припремом и организовањем предстојећих борбених дејстава, како би потчињене и придодате јединице усмерио на предстојеће дејство и тиме обезбедио најцелисходније ангажовање чете у времену и простору. Стога командир чете и остале старешине у чети морају поседовати високу стручну оспособљеност и ефикасност у раду. Све активности командира чете на припреми и организовању одбране могу се поделити на рад командира чете до пријема задатка и после пријема задатка.

Командир чете, до добијања конкретног задатка за одбрану, целокупну активност усмерава на одржавање сталне борбене готовости и припремање командира водова и јединица за извршење предстојећег задатка. Због тога командир чете: непрекидно прати развој ситуације; прикупља податке о земљишту; о непријатељу и његовим активностима; упознаје командире водова са тактичким поступцима непријатеља; организује обезбеђење борбених дејстава; изводи борбену обуку и увежбавање јединица за предстојећа дејства; предузима преко претпостављене команде мере за попуну (техничким материјалним средствима и људством); евакуише повређено и оболело људство и отпрема оштећена и непотребна техничко-материјална средства и друго. При извршавању ових задатака командир чете се

ослања на команду батаљона, а ако се чета нађе на заузетој територији – на војнотериторијалне органе.

Ако пре пријема задатка командир чете добије претходно наређење он одмах, у потребном обиму, упознаје са њим командире водова и издаје им одговарајуће задатке. Приликом извођења одређених активности после пријема претходног наређења, треба да предузме све потребне мере како непријатељ не би сазнао податке који би могли открити задатак чете.

Добијени задатак за одбрану је полазна основа командиру чете за целокупан процес рада на доношењу одлуке.

Командир чете прима задатак за одбрану од команданта батаљона у виду заповести или наређења, најчешће усмено на земљишту, а изузетно – у писменој форми преко средстава везе или курира. Усмено, задатак најчешће прима на командном месту команданта батаљона или приликом командантског извиђања. Ако се задатак уручује у писменој форми, онда се то најчешће чини преко курира, а средствима везе – када се нема довољно времена и у току извођења борбених дејстава.

У случају да командир чете не добије на време задатак за одбрану, дужан је да, у духу идеје претпостављеног, предузме одређене борбене активности и чим се за то створе услови о томе извести команданта батаљона.

Припрема и организовање одбране обухватају:

– проучавање и схватање задатка;
– издавање претходних наређења (по потреби);
– прорачун времена;
– процену ситуације;
– доношење одлуке;
– издавање заповести (преношење одлуке потчињенима);
– организовање садејства;
– контролу и пружање помоћи потчињенима и
– извештавање претпостављеног и обавештавање потчињених и суседа.

Пошто прими задатак за одбрану, командир чете приступа његовом проучавању, процењује ситуацију, доноси одлуку и преноси је потчињенима. Зависно од расположивог времена, добијеног задатка, места и улоге чете у борбеном распореду батаљона, командир чете може при доношењу одлуке да консултује командире водова. Уколико има довољно времена за припрему и организовање одбране и када

за то постоје повољни услови, у рад на доношењу одлуке командир чете треба да укључи и командире водова. Њих првенствено ангажује на процени могућности употребе њихових јединица у оквиру задатка чете, а посебно при извођењу убацивања, организовања активности у одбрани, борби против ваздушних десантана и друго.

Командир чете кроз проучавање и схватање задатка треба да сагледа: циљ дејства и идеју маневра команданта батаљона; место и улогу чете у оквиру борбеног распореда батаљона; улогу и утицај суседа, средстава подршке и војнотериторијалних јединица за успешно извршење задатка чете. На основу сагледавања ових елемената командир чете доноси закључак о мерама које треба да предузме ради што успешнијег извршења задатка.

Проучавањем расположивог времена командир чете закључује и одређује: колико чета има времена на располагању (видног и ноћног) до потребне готовости за одбрану; колико му времена треба за рад, а колико оставља за рад командирима водова; када ће извршити извиђање рејона одбране и праваца одакле се очекује непријатељ; када и са ког места ће издати заповест командирима водова за одбрану; време за контролу и пружање помоћи командирима, као и друге активности у току припремања и организовања одбране.

Процена ситуације је процес који се одвија непрекидно пре пријема задатка, за време доношења и спровођења одлуке и после извршеног задатка. Обухвата процену: непријатеља, властитих снага, земљишта и времена. При процени командир чете треба да уочи чиниоце који имају највећи значај и који могу посебно да утичу на извршење задатка. Начелно, изводи се једновремено, према свим елементима процене и зависно од тога колико су ти елементи међусобно повезани и условљени. Проценом се утврђују реалне могућности снага чете у односу на непријатеља у конкретној ситуацији и начин дејства којим се могу постићи оптимални резултати.

На основу извршене процене ситуације и одређених консултација са командирима водова и органима команде батаљона, командир чете изводи опште закључке и доноси одлуку.

Проценом непријатеља командир чете треба да сагледа: јачину, састав, намере и могућности његових снага (посебно оклопно-механизованих); вероватне правце напада; тежиште дејства и облике маневра које може применити у току извођења напада; стање и борбену способност његових јединица; груписање снага и борбени распоред; могућност подршке (авијацијске, артиљеријске) по којим објектима и у које време; могућност употребе Н/Х оружја; могућност употребе ваздушних десаната у које рејоне (објекте), са којим циљем

и у које време; активности (обавештајну, извиђачку, диверзантску и друге) које може да испољи према чети; примену електронских дејстава, новог и непознатог оружја и средстава, као и друге чиниоце који могу утицати на извршење задатка чете.

Проценом властитих снага командир чете сагледава: стање и борбену способност чете, као и јединица ојачања и подршке; јачину и задатке војнотериторијалних јединица и суседних јединица и какав је њихов утицај на извршење задатка чете и могућност остваривања садејства са њима; најважније објекте у рејону одбране који пружају најбоље услове за отпор, као и снаге и средства за њихову одбрану; како најцелисходније поставити борбени распоред чете и организовати успешан систем ватре; рејоне одбране водова, противоклопни рејон четне противоклопне групе, ватрени положај четне ватрене групе, место четне станице и рањеничке прихватнице повређених и оболелих; начин инжињеријског уређења рејона одбране; распоред препрека испред предњег краја и по дубини одбране; начин обезбеђења бокова и спојева и садејства са суседима; мере и поступке које треба предузети за дејство ноћу, као и начин дејства чете ради пружања што јачег отпора непријатељевим снагама посебно оклопно-механизованим.

Проценом земљишта сагледава утицај његових особина на распоред и дејство сопствених и непријатељевих снага (правци дејства и њихови капацитети; могући рејони спуштања ваздушног десанта; услови за утврђивање и маскирање, осматрање, отварање ватре; друге особине значајне за извршење задатка).

Земљиште често може опредељујуће да утиче на груписање снага и начин извршења задатка чете. Због тога, кад год ситуација дозвољава, командир чете пре доношења одлуке треба да изврши извиђање добијеног рејона ради што потпунијег сагледавања објеката за одбрану и правилнијег доношења одлуке.

Процену земљишта најчешће треба обављати уз процену осталих елемената.

Пошто извиди рејон одбране и процени земљиште, командир чете доноси кратак закључак о утицају земљишта на обострана дејства (закључује који су најпогоднији објекти за одбрану и, сходно томе, који је најбољи начин груписања снага чете и средстава ојачања).

Процена времена обухвата анализу времена као: трајања, атмосферског чиниоца, доба дана и године.

Проценом времена као трајања треба утврдити како укупно расположиво време најбоље искористити за обављање свих потребних активности до почетка извођења одбране. Командир чете, при

прорачуну времена, треба да води рачуна да потчињенима остави довољно времена за извршавање њихових обавеза.

Проценом времена као метеоролошке појаве, доба дана и године треба сагледати како ти чиниоци утичу на обострана дејства снага и средстава, нарочито на употребу нуклеарног и хемијског оружја, с обзиром на температуру, ваздушна струјања, падавине и мере које треба предузети ради отклањања негативних утицаја на припремање и извођење одбране.

На основу извршене процене и закључака, командир чете доноси одлуку за одбрану.

Одлука командира чете за одбрану, у принципу, садржи:

– основну замисао за извршење задатка (борбену радњу, циљ дејства и идеју маневра – тежиште дејства, груписање снага и облик маневра; борбени распоред чете и готовост за одбрану);

– задатак потчињеним и придодатим јединицама;

– податке о подршци претпостављене команде;

– организовање противваздушне одбране, противоклопне, противдесантне борбе и инжињеријска дејства;

– одговарајуће садржаје обезбеђења одбране (информативно психолошко-пропагандно, обавештајно, безбедносно, ПНХБОб, позадинско);

– организовање командовања и везе, сигнале и време достављања извештаја.

Одлуку потчињенима командир чете редовно саопштава усмено, на земљишту, путем борбене заповести за одбрану или извођењем командирског извиђања.

Пошто изврши процену и донесе одлуку, командир чете преко курира позива командире водова и командире придодатих јединица да му се јаве у одређено време на осматрачницу ради пријема задатка за одбрану.

Чим му се јаве сви командири и известе га о стању у јединицама, командир чете одмах врши оријентацију (географску, топографску), кодира објекте на земљишту и показује оријентире, а после тога прелази на издавање борбене ЗАПОВЕСТИ ЗА ОДБРАНУ која, обично, садржи следеће елементе:

– податке о непријатељу (саставу, јачини, намерама и могућностима, посебно оклопно-механизованих снага; вероватним правцима напада; тежишту дејства и маневру који може применити у току напада, подршци на правцу напада; вероватном циљу напада, могућностима употребе ваздушног десанта и Н/Х оружја, у које време и по којим објектима; могућем полазном и јуришном положају; када се

очекује његова појава испред рејона одбране чете; могућности убацивања извиђачко-диверзантских група и испољавању психолошко-пропагандног деловања);

– *задатак чете* (ојачања; рејон одбране; зона дејства – задатак; начин садејства са суседима и средствима подршке; тежиште противоклопне борбе; начин обезбеђења крила и бокова; осматрачница командира чете; начин подршке чете и готовост за одбрану);

– *податке о суседима* (које јединице организују одбрану испред, десно, лево и иза рејона одбране чете; њихови задаци и начин садејства са њима у току извођења одбране);

– *замисао за извршење задатка* (борбена радња; циљ дејства; тежиште одбране и маневар који треба применити у току извођења одбране; начин груписања снага чете; борбени распоред за одбрану и готовост – ако није дата кроз другу тачку);

– *задатак водовима и придодатим јединицама* (средства ојачања; рејон одбране; зона дејства и допунска зона – задатак; начин садејства са суседима и средствима подршке; протезање прве линије ровова и допунског рова; одговорност за обезбеђење крила и бокова чете; ПГПГЗВ; подршка вода у току извођења одбране и место осматрачнице);

– *задатак четне ватрене групе* (састав, командир четне ватрене групе, место основних и наредних ватрених положаја, готовост за дејство; задаци: у току наступања и јуриша непријатеља; у току борбе по дубини и у случају спуштања ваздушног десанта у рејон одбране и код суседа; правци и време премештања са основних на наредне ватрене положаје и осматрачнице командира);

– *ватре које остварује батаљонска ватрена група испред рејона одбране чете* (објекти по којима остварује ватре и време остваривања);

– *противваздушна одбрана* (тежиште; начин организације ваздушног осматрања у чети; организовање и вођење борбе са циљевима у ваздушном простору и мере противваздушне заштите);

– *противоклопна борба* (тежиште; састав четне противоклопне групе, командир групе; противоклопни рејон и основни ВП за одељења; зоне дејства и допунска зона дејства; задатак; начин садејства са противоклопним средствима у водовима и батаљонској противоклопној групи; правци и начин извлачења на резервне ватрене положаје; учешће четне противоклопне групе у извођењу противнапада чете и осматрачница командира);

– *противдесантна борба* (јединица која је одређена за вођење противдесантне борбе у рејону одбране чете; начин вођења противде-

сантне борбе и организација садејства са осталим јединицама које учествују у противдесантној борби и са средствима подршке);

– *инжињеријска дејства* (тежиште инжињеријских дејстава; начин уређења рејона одбране; одобрена минско-експлозивна средства за запречавање и подела по водовима; место и време достављања минско-експлозивних средстава);

Обезбеђење одбране:

– *информативно психолошко-пропагандно обезбеђење* (тежиште обезбеђења; начин припреме људства за извођење одбране и мере које треба предузети у јединици на сузбијању психолошко-пропагандне делатности непријатеља и појаве панике);

– *обавештајно обезбеђење* (начин прикупљања података о непријатељу и његовим активностима, упућивање извиђачких патрола у одређене рејоне и њихов задатак, зона обавештајне одговорности);

– *безбедносно обезбеђење* (начин осигурања јединица од убачених, извиђачко-диверзантских група непријатеља и мере које треба предузети у рејону одбране ради заштите јединица чете);

– *ПНХБОб* (тежиште ПНХБОб; начин припреме објеката за заштиту; начин отклањања последица насталих употребом Н/Х оружја по рејону одбране; мере које се предузимају на сузбијању панике и место деконтаминационе станице);

– *позадинско обезбеђење* (место позадинских станица батаљона; место четне станице за снабдевање и четне рањеничке прихватнице; одобрена количина муниције за јединицу и подела по водовима; начин исхране људства у току припреме и извођења одбране; снабдевање водом; поступци са рањеним, оболелим и погинулим војницима и оштећеним наоружањем и возилима);

– *командовање и веза* (место осматрачнице командира чете; место наредне осматрачнице, начин одржавања везе у оквиру чете у току припреме и извођења одбране);

– *сигнале и начин извештавања* (видети прилог бр. 1 уз садржаје ове теме).

Када изда заповест, командир чете проверава да ли су командири схватили задатак, а потом им наређује да иду у своје рејоне и пређу одмах на припрему одбране. У даљем току командир чете се ангажује на прикупљању података о непријатељу, организацији система ватре, пружању неопходне помоћи командирима водова, кон-кретизовању одређених задатака на земљишту и изради шеме одлуке за одбрану.

2. КОМАНДИРСКО ИЗВИЂАЊЕ И ОРГАНИЗОВАЊЕ САДЕЈСТВА

Командир чете саопштава одлуку потчињенима усмено, на земљишту, у току командирског извиђања или издавањем заповести.

Зависно од расположивог времена, земљишних услова, могућности осматрања и активности непријатеља, командирско извиђање се може вршити са једне или више радних тачака. Ако се располаже са више времена и ако је непријатељ на већем удаљењу од рејона одбране, командирско извиђање треба изводити са више радних тачака, јер се задаци јединицама прецизније одређују, боље су могућности организовања садејства у оквиру чете и са суседима и избора места за постављање препрека.

Ноћу и при ограниченом времену командирско извиђање се, најчешће, не изводи, већ се командирима издају задаци са једне радне тачке, а када сване, односно када се за то створе услови, задаци се обавезно допуњују и прецизирају на земљишту за сваку јединицу.

На командирском извиђању се у виду заповести прецизирају задаци јединицама и организује садејство. Приликом извођења командирског извиђања могу се регулисати и питања садејства са војно-територијалним органима. Ток садејства се регулише планом командирског извиђања (приказан у прилогу бр. 2).

План командирског извиђања прави командир чете после доношења одлуке о ангажовању јединица чете. То је графички, табеларни документ или документ у виду прибелешке у коме су садржана питања која командир чете решава са командирима водова на земљишту. План има произвољну форму, али је битно да садржајем и редоследом помогне командиру у поступном и свеобухватном решавању организовања одбране на земљишту на коме се организује одбрана. Начелно, садржај плана обухвата одговоре на питања шта на појединим радним тачкама и у које време треба решити са командирима јединица (видети прилог бр. 2 уз садржаје разраде ове теме).

Командир чете на командирском извиђању, у ствари, издаје потчињенима на најочигледнији начин борбену заповест, па томе, управо, треба и прилагодити садржај плана.

У току извођења командирског извиђања командир чете мора организовати потребно обезбеђење групе.

Командир чете организује садејство на земљишту у току припреме и организовања одбране, а допуњује га у току извођења одбране, у складу

са развојем борбене ситуације. Садејство се организује између елемената борбеног распореда чете са суседним јединицама, средствима подршке и јединицама (ако их има) у позадини непријатеља.

Командир чете редовно организује садејство на земљишту за време командирског извиђања на целој дубини одбране. Командир чете тада регулише следећа питања: начин и редослед извршења појединих задатака; усклађивање дејства водова у првој линији и четне резерве и средстава подршке; поделу и усклађивање задатака према фазама извођења одбране или објектима; усклађивање система ватре са системом препрека при чему нарочиту пажњу обраћа на усклађивање система противоклопне ватре са системом противоклопног запречавања; мере и поступке јединица уколико непријатељ употреби нуклеарно и хемијско оружје; друге активности неопходне за успешно извршење задатка (шема 1).

Основе садејства проистичу из задатка који је добила чета и одлуке командира чете, а реализују се издавањем заповести (у току командирског извиђања) и одређених наређења. Непрекидност садејства се постиже сигурним и непрекидним функционисањем веза, сталном разменом информација између свих учесника ангажованих на извођењу одбране и сталном иницијативом за успостављање нарушеног садејства за време извођења одбране.

Садејство се мора добро организовати на целој дубини добијеног задатка. За то се мора предвидети више варијанти обостраног дејства. За почетно груписање снага у одбрани садејство се мора организовати на основу извршене процене о ангажовању и начину дејства непријатеља. Командир чете посебно мора добро да организује садејство код водова у првој линији.

Садејство са јединицом у чијој зони или рејону дејствује чета организује се према задацима и заповести за одбрану и упутствима претпостављеног старешине, личним контактом са старешином суседне јединице и везом садејства. Командир чете и старешина јединице међусобно се упознају са добијеним задацима и прецизирају их и усклађују на земљишту, утврђују варијанте извршења и обостране поступке у различитим ситуацијама, правовремено се међусобно обавештавају и предузимају заједничке мере према насталој ситуацији; по потреби, решавају и друга питања.

Правовремено, добро организовано и спроведено садејство нужан је услов за успешно извршење добијеног задатка.

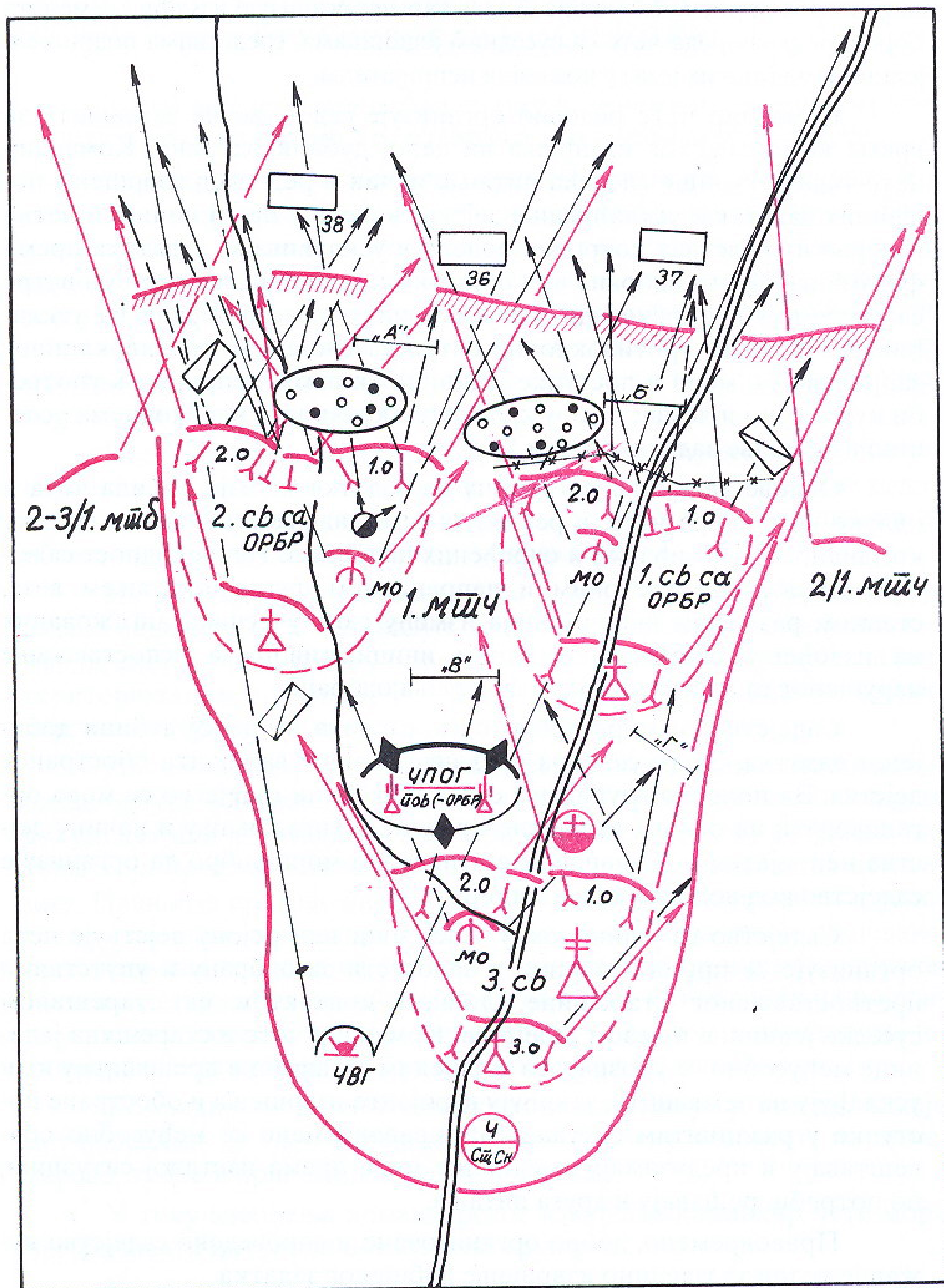

Шема 1.– Организација система ватре у моторизованој чети

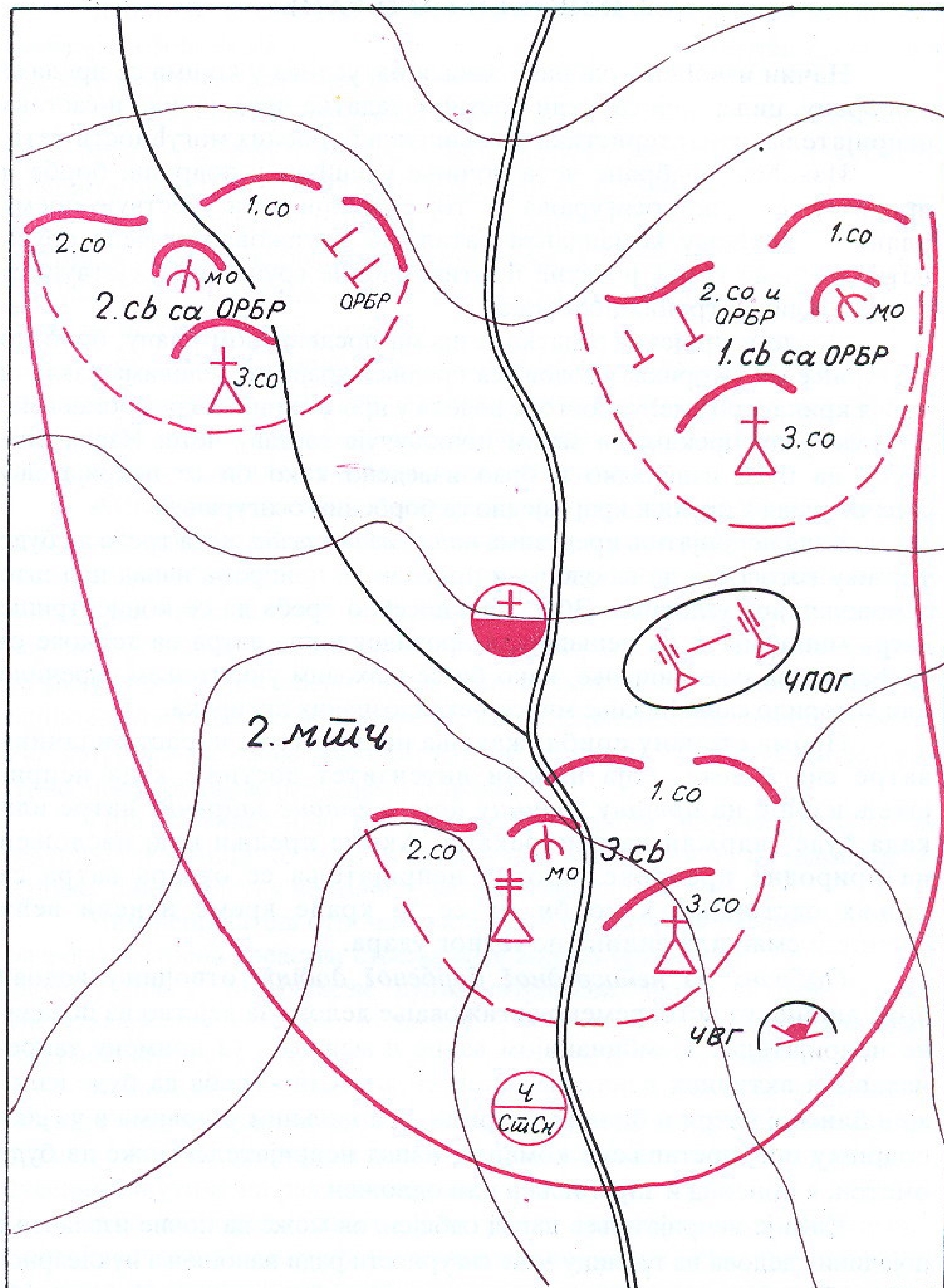

Шема 1а.– Борбени распоред чете у одбрани

3. ИЗВОЂЕЊЕ ОДБРАНЕ

Начин извођења одбране зависи од: услова у којима се прелази у одбрану, циља који се жели постићи, задатка чете, јачине и састава непријатеља, карактеристика земљишта и борбених могућности чете.

Извођење одбране чета почиње учешћем у подршци борбе и прихвату борбеног осигурања. У тој подршци чета учествује према плану и наређењу команданта батаљона, ангажовањем дела оруђа четне ватрене групе и четне противоклопне групе које дејствују са привремених ватрених положаја.

После извршеног задатка и према предвиђеном плану, борбено осигурање се, уз прихват водова са предњег краја, по деловима извлачи поред крила, кроз међупросторе водова у првој линији и кроз остављене пролазе у препрекама, а затим прикључује саставу чете. Извлачење треба да буде изненадно и брзо изведено како би се непријатељу спречио упад у предњи крај заједно са борбеним осигурањем.

Када непријатељ предузима *напад из покрета*, чета треба да буде у стању готовости да га одбије и присили да припрема напад под што неповољнијим условима. Због тога посебно треба да се концентрише ватра минобацача на пешадију, а противоклопна ватра на тенкове са уређајима за разминирање, како би се њиховим уништењем спречило или успорило савлађивање минско-експлозивних препрека.

Према степену приближавања непријатеља нараста и јачина ватре снага чете, која највећи интензитет достиже када непријатељ избије на *предњу границу појаса главне запречне* ватре или када буде задржан на препрекама. Ако је предњи крај наслоњен на природне препреке, против непријатеља се отвара ватра са мањих одстојања, како би му се за краће време нанели већи губици и смањила силина почетног удара.

Одбрану из непосредног борбеног додира отпочињу водови прве линије, уз истовремено ангажовање делова за дејство из позадине непријатеља. Комбинацијом ватре и маневра, уз примену запречавања и активних дејстава, непријатељ стално треба да буде изложен бliskoj ватри и бочним ударима. У повољним условима и уз јаку подршку претпостављене команде, напад непријатеља може да буде ометен, а понекад и заустављен или одложен.

Када је непријатељев напад одбијен, он може да почне извлачење појединих делова на границу зоне сигурности ради наношења нуклеарног удара. Зато је важно да се сталним осматрањем правовремено открију намере непријатеља и прате његове даље припреме за напад.

Јединице се склањају у заклоне, склоништа и скровита места, а на ватреном положају остају осматрачи и дежурна ватрена средства у стању готовости за отварање ватре.

За време непријатељеве ватрене припреме напада командир чете прати покрете и поступке непријатеља, како би правовремено открио моменат преласка његове пешадије и тенкова у напад.

Дежурна ватрена средства на предњем крају и снаге за ватрену подршку ометају наступање непријатеља, а остало људство се налази у склоништима и заклонима у готовости да, на сигнал или команду, поседне положај и отвори ватру.

Ако у току непријатељеве артиљеријске припреме део ватрених средстава буде уништен, командир поставља допунске ватрене задатке јединицама и предузима маневар ватром и ватреним средствима да се затворе настале празнине у систему ватре.

Активирање система ватре је у складу са циљем одбране, наменом појединих ватри и наступањем непријатеља. Сразмерно непријатељевом наступању, у борбу се постепено уводе ватрена средства водова прве линије, док четна ватрена и противоклопна група концентришу ватру на најопасније делове непријатељевог борбеног распореда. Ватрена средства се уводе у борбу постепено, према степену њихове ефикасности. Када непријатељ уђе у појас главне запречне ватре, јединице прве линије, са основних ватрених положаја, најјачом ватром целокупног наоружања одбијају јуриш непријатељеве пешадије и тенкова.

При активирању система ватре треба водити рачуна да распоред јединица не буде откривен пре времена и да се јединице не излажу јачем дејству непријатељеве артиљеријске ватре.

Чим непријатељ отпочне наступање са полазног положаја (линије развоја), ватрена средства стрељачких водова прве линије постепено се уводе у борбу. Митраљези, пушкомитраљези, снајперисти и стрелци уништавају непријатељеву пешадију, а противоклопна средства и минобацачи уништавају још и ватрена средства која је подржавају.

Командир чете извештава команданта батаљона о преласку непријатеља у напад и, према потреби, захтева ватру батаљонске ватрене групе по одређеном рејону, одржава чврсту везу и садејство са суседима и утиче на рад потчињених.

Ако распоред јединица и ватрених средстава *није откривен*, а постоје услови за изненађење непријатеља, ватра може почети једновремено из целокупног наоружања када непријатељ уђе у појас *главне запречне ватре.*

Уколико је *систем ватре откривен*, а постоје повољни услови за отварање ватре на већим одстојањима (откривено земљиште, рентабилни циљеви и сл.), систем ватре се активира постепено, сразмерно непријатељевом наступању и успешном домету појединих ватрених средстава.

Када непријатељ пренесе артиљеријску ватру у дубину и његове јединице крену на јуриш, сва ватрена средства чете и вода распоређена на предњем крају отварају најјачу ватру.

Борбу против непријатељевих оклопних борбених возила воде потивоклопна ватрена средства распоређена на предњем крају и ловци оклопних возила, а остала ватрена средства дејствују на непријатеља који јуриша. Минобацачи из четне ватрене групе и даље дејствују по најопаснијим циљевима испред предњег краја и на боковима.

За заустављање продора непријатељевих оклопних и механизованих делова на одређеним правцима првенствено се ангажују четна противоклопна група и други делови опремљени средствима за блиску противоклопну борбу. Ватра већине противоклопних средстава сасређује се на непријатељева оклопна возила у моменту савлађивања минско-експлозивних препрека или када избију на границу успешног домета оруђа.

Ако непријатељ успе да се уклини у предњи крај, стрељачки водови прве линије сасређују ватру и држањем погодних објеката у рејону одбране, првенствено бочних у односу на непријатеља, уз подршку четне ватрене групе и четне противоклопне групе, спречавају непријатељу даљи продор и теже да одвоје пешадију од тенкова. Ради успоравања продора непријатеља, водови прве линије брзо постављају преносне препреке у ровове и саобраћајнице, а делом снага у погодном моменту изводе противнапад у бок уклињеног непријатеља.

Четна отпорна тачка, ако се организује, одсудно се брани и под условима да дође до окружења и не напушта се без одобрења команданта батаљона. Уклињени непријатељ се уништава противнападом вода друге линије (резерве) и осталих снага чете и на тај начин, према могућностима, поново успоставио рејон одбране.

Командир чете непрекидно прати ситуацију и предузима мере за остварење циља одбране.

Када је, зависно од степена упорности одбране, предвиђено да се водови прве линије постепено извуку на нове, узастопне положаје (задржавајућа одбрана), они се, пружајући отпор извлаче од положаја до положаја, уз властити прихват и прихват вода друге линије – резерве (шема 2).

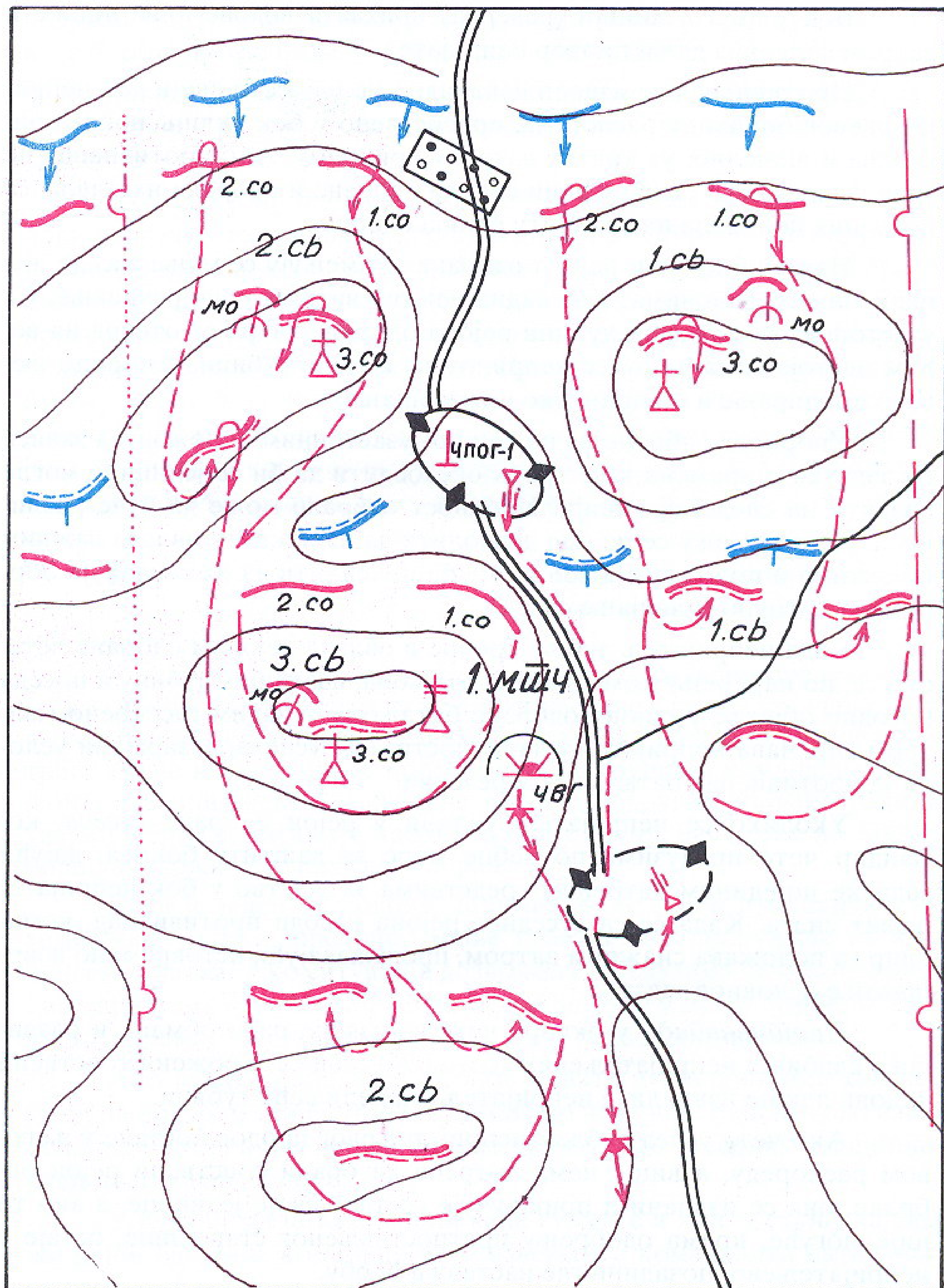

Шема 2.– Начелна шема извођења одбране чете

Вод у другој линији (резерва) прихвата водове прве линије и ватром спречава даљи продор непријатеља.

Противнапад се изводи изненадно на најосетљивији део непријатељевог борбеног распореда, првенствено у бок уклињеног непријатеља и, начелно, уз кратку ватрену припрему. Ако противнапад не успе, успоставља се нарушени систем одбране и одбрана наставља са погодних положаја на тежишту рејона одбране.

На целој дубини рејона одбране примењују се мање заседе, испади мањим деловима, изненадна дејства ватром и запречавање. Са узастопних положаја у дубини рејона одбране ватра се отвара на већим одстојањима да би се непријатељу нанели губици, успорило његово продирање и он принудио на развијање.

Упорност одбране на појединим узастопним положајима зависи од задатка и времена које треба обезбедити да би се јединице могле развити на следећој линији. Упорност одбране може да буде различита. Непријатељу се не сме дозволити да из покрета овлада важним објектима и положајима већ га треба присилити да их савлађује борбом, уз потпуно развијање снага.

Када непријатељ дубље продре и овлада рејоном одбране чете, она се, по наређењу команданта батаљона, извлачи у дубину и поседа погодне објекте у рејону одбране батаљона, а затим сасређеном ватром спречава непријатељу даље постизање успеха, стварајући услове за противнапад батаљонској резерви.

Уколико се непријатељ уклини у рејон одбране *суседа*, командир чете предузима потребне мере за заштиту бокова, дајући задатке појединим ватреним средствима за дејство у бок непријатељевих снага. Када се са суседног рејона изводи противнапад, командир га подржава снажном ватром, продужавајући истовремено извршавање основног задатка.

Противнапади у оквиру чете се изводе ради обмане и развијања слабијих непријатељевих делова како би се угрожени сопствени делови лакше извукли, а непријатељу нанели већи губици.

Ако чета услед дубљег непријатељевог продора остане у његовом распореду, а више нема потребе да брани сопствени рејон одбране, она се извлачи и прикључује саставу своје јединице, а ако то није могуће, према одобрењу претпостављеног старешине, остаје у непријатељевој позадини где наставља борбу.

Уколико је чета на *оклопним транспортерима*, зависно од земљишта, они се распоређују у дубини рејона одбране водова и ватром

подржавају њихову одбрану, осигуравају бокове и међупросторе и воде борбу против циљева у ваздушном простору.

Зависно од земљишта и циља одбране, чета може да дејствује и из оклопног транспортера или комбиновано (пешке и из оклопног транспортера).

Ако у рејону одбране непријатељ употреби мањи *десант*, делови који нису ангажовани за одбијање непријатељевог напада одмах почињу борбу против десанта. Делови који могу да дејствују против циљева у ваздушном простору отварају ватру против летилица у току превожења и спуштања десанта. Четна ватрена група одмах остварује планирану ватру против десанта. Делови предвиђени за противдесантну борбу и друге неангажоване снаге одмах прелазе у напад на десант да би му нанеле што веће губитке и спречиле сређивање и спајање са снагама које дејствују са фронта. Десант треба блокирати, а после пристизања јачих снага приступити његовом разбијању и уништењу.

Када непријатељ употреби *нуклеарни* или *хемијски удар* по рејону чете, чета продужује извршење задатака и предузима мере за отклањање последица.

Ако су ударом захваћени делови чете, командир предузима мере да спречи непријатељу да користи настале бреше: појачава ватру незахваћених јединица на боковима, захтева ватру батаљонске ватрене групе и батаљонске противоклопне групе од команданта батаљона, извлачи мање ангажоване делове са других праваца ради затварања бреше, ангажује противоклопну групу, настојећи да затвори брешу и одржи континуитет одбране.

Када је један од водова, делимично захваћен нуклеарним или хемијским ударом, претрпео мање губитке, он продужава са извршењем задатка. Ако ситуација дозвољава, предузима се деконтаминација, при чему се води рачуна да јединице буду у пуној борбеној готовости, спремне да сваког момента одбију напад непријатеља.

Ако један од водова у целини захвати нуклеарни или хемијски удар, па претрпи теже губитке, командир чете наређује његово извлачење из борбе, а преостале делове прикључује суседним јединицама ради настављања борбе.

У случају да чета претрпи веће губитке и није у стању да задржи рејон одбране, командир чете извештава команданта батаљона и поступа према његовом наређењу.

4. КОМАНДОВАЊЕ И ВЕЗА У ТОКУ ИЗВОЂЕЊА ОДБРАНЕ

У току извођења одбране командир чете командује са осматрачнице. Осматрачница је израђен или подешен објекат у рејону одбране на коме се, за време организовања и извођења одбране, налазе командир чете и људство са средствима везе.

Осматрачница мора бити одабрана тако да омогући: најповољније услове за командовање, добру прегледност испред предњег краја у међупросторима и на боковима, повољне услове за утврђивање и маскирање, за успостављање и одржавање сигурне везе са претпостављеним и потчињенима и прикривене правце за премештање на наредну осматрачницу.

Место за осматрачницу командира чете одређује командант батаљона у току издавања заповести или сам командир чете ако му осматрачницу није одредио командант батаљона.

Осматрачница командира чете се израђује, зависно од расположивог времена и борбене ситуације, као двојни стрељачки заклон или групни стрељачки заклон за три до пет војника са подгрудобранским склоништем.

Командир чете има основну осматрачницу, али предвиђа и место за наредну осматрачницу, а, по потреби, и место за резервну осматрачницу.

Основна осматрачница се бира и уређује у другој линији, у висини четне резерве или у њеном рејону одбране.

Премештање командира чете на наредну осматрачницу се изводи по плану. Командир чете се премешта на наредну осматрачницу када је командовање отежано, или по потреби (планско премештање), или, пак, када је осматрачница угрожена дејством непријатеља (принудно премештање). Осматрачница се премешта по одлуци командира чете, а на основу одобрења претпостављеног старешине. О премештању осматрачнице командира чете обавештавају се, осим претпостављеног, и потчињени и суседи.

У чети се планирају, организују и успостављају радио-веза, жична веза (ако то организује претпостављени), курирска и сигнална веза (шема 3).

Веза у чети, у току припреме и извођења одбране, треба да омогући успешно командовање, управљање ватром, садејство, јављање и обавештавање. Због чега се организују: веза командовања, веза садејства, веза јављања и обавештавања.

Везу планира и организује командир чете, а успоставља је људство за везу и командири водова који рукују средствима везе. Веза се организује и успоставља на основу одлуке командира чете и заповести и наређења претпостављене команде.

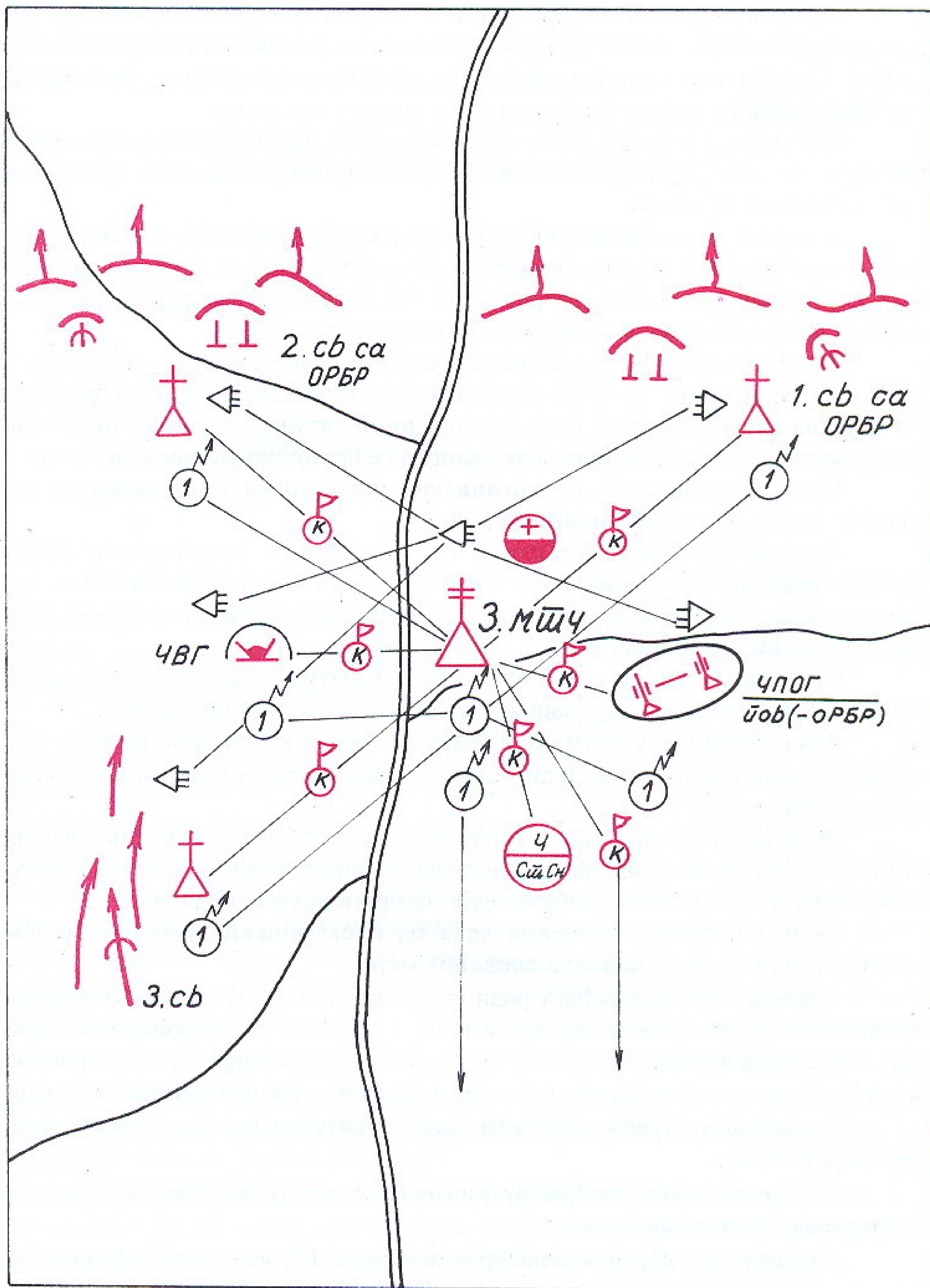

Шема 3.- Начелна организација радио, курирске и сигналне везе у чети

Радио-веза је основна врста везе у чети. Планира се и организује радио-уређајима ВВФ опсега у радио-мрежи у којој је основни телефонски саобраћај. Подаци или планови рада за радио-уређаје се добијају из команде батаљона (видети прилог бр. 3 уз садржај разраде ове теме).

Жична веза се успоставља, када је то могуће, ако има довољно времена и средстава за њено постављање, између чете и команде батаљона, средствима претпостављене команде.

Курирска веза се планира и организује као допуна осталим врстама веза за преношење писмених и усмених наређења и саопштења преко курира које претпостављени, начелно, шаље потчињенима. По потреби, командири водова могу своје курире упућивати командиру чете ради слања извештаја.

За управљање и руковање ватром и давање сигнала опасности, у свим јединицама чете се организује сигнална веза. Она се може користити као допуна другим врстама везе, а у појединим ситуацијама може бити и основна врста везе. За сигналну везу унапред се припрема таблица сигнала.

Веза командовања се организује, успоставља и одржава са командом батаљона и командирима водова.

Од осматрачнице командира чете до команде батаљона, по плану претпостављеног, организују се и користе радио-веза сигнална веза, курирска веза (упућивањем редовних и ванредних курира) и жична веза ако то услови дозвољавају.

Од осматрачнице командира чете до осматрачнице командира водова се организују и успостављају радио-веза, сигнална веза и курирска веза.

Веза садејства у чети се остварује између командира водова, а са суседима и подржавајућим јединицама – коришћењем везе командовања команде батаљона.

Веза јављања и обавештавања се не организује посебно, већ се користи веза командовања и садејства. Првенствено се користи врста везе која у датом моменту обезбеђује најбржи пренос података.

Ради заштите сопствених веза од електронских дејстава непријатеља, треба се придржавати следећих мера:

– телефонски саобраћај у радио и жичној вези мора се обављати према прописаним упутствима за ове врсте веза, јер тајност у телефонском саобраћају може бити важнија од брзине преношења информација; сваки старешина мора бити одговоран за садржај свог саопштења и начин његовог преношења;

– радио-везу треба користити само у ситуацијама када нису могуће друге врсте веза;

– у телефонском саобраћају учесници се морају легитимисати, кад год се посумња у њихов идентитет;

– у припреми одбране командир чете мора да забрани употребу радио-везе;

– командир чете мора да спречи примопредају дужих и важнијих саопштења радио-везом, осим у неизбежним ситуацијама.

Командир 1. мтч. *Прилоī бр. 1*
08.00 часова 15.07.
Кокот (вис)

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

КОМАНДИРУ 1, 2. и 3. св, вМБ 82*mm* и пов

ЗАПОВЕСТ ЗА ОДБРАНУ

Оријенūација:

– географска,
– топографска,
– кодирани називи објеката.

Оријенūири: 1, 2, 3...

1. Непријатељ је до 08,00 часова 15. јула овладао линијом: Вучја брда–Лисина–с. Кременац са које ће вероватно увести резерву и продужити напад главним снагама (г/с) правцем: Вучја брда–Придворци–Кокот, а помоћним снагама: Кременац–с. Петровац–Зелен.

На рејон одбране наше чете се очекује напад непријатеља јачине око једног моторизованог батаљона, подржаног дејством авијације и артиљерије. Појаву непријатеља испред предњег краја одбране треба очекивати у преподневним часовима 16. јула, и то: једном четом правцем: Придворци–Кокот–Рудине, а другом четом правцем: с. Петровац–Зелен–Мокра гора. Највероватније ће једну чету имати у резерви, која би могла бити уведена у напад на линији Кокот–Зелен, на правцу Кокот–Рудине. Са почетком напада могућа је употреба хеликоптерског десанта јачине до чете у рејону Рудине. Највероватније, циљ напада непријатеља јесте да што пре овлада објектима Кокот и Зелен и створи повољне услове за увођење резерве и продужење напада ка објекту Рудине и Мокра гора.

Треба очекивати дејство авијације и борбених хеликоптера по објектима Кокот, Зелен и Рудине.

У позадину наших снага непријатељ ће убацити извиђачко-диверзантске групе, јачине до 10 људи ради извиђања, извођења препада и диверзије на снаге и важне објекте у распореду наших снага.

Располаже Н/Х оружјем, које у претходним дејствима није употребљавао. Могућа је употреба хемијских удара по објекту Мокра гора.

Највероватније да ће полазни положај непријатеља бити на линији: Придворци–безимена коса–с. Петровац, а јуришни положај на линији: Блага коса–пут–обли вис–ниско растиње.

2. Наша чета са одељењем бацача граната брани рејон: Кокот, Зелен, Рудине, са задатком: прихватити 2/2. мтб који се извлачи правцем Вучја брда–Придворци–Кокот; не дозволити непријатељу напад из покрета и у садејству са суседима и подршку батаљонске ватрене групе нанети му што веће губитке испред предњег краја (п/к); спречити продор непријатељу и избијање на линију Кокот–Зелен, а затим у садејству са 2. мтч не дозволити му продор на правцу Кокот–Рудине и спајање са евентуално спуштеним хеликоптерским десантом у рејону Рудине; створити услове снагама из дубине за успешно разбијање хеликоптерског десанта и извођење противнапада на правцу Рудине–Кокот и Мокра гора–Зелен.

Подржавају батаљонска ватрена група и батаљонска противоклопна група.

Осматрачница командира чете је на Кокоту (вис).

3. Испред, на линији Вучја брда–Лисина–Кременац, одбрану изводи 2. мтб са задатком да спречи непријатељу да до 12,00 часова 15. јула овлада објектима Придворци–с. Петровац–Лабудово брдо.

Десно, у рејону Смиљчићи, Катуниште, Пољане брани се 2/1. мтб и има задатак да спречи продор непријатељу преко рејона одбране и да садејствује са нашом четом у одбрани објекта Зелен и Мокра гора.

Лево, у рејону с. Пирковци, Луке, Зараван одбрану организује 1/3. мтб са задатком да спречи непријатељу обухват слева и садејствује са нашом четом у извршењу задатка.

Иза, у рејону Репиште, с. Чардаклије, Бело брдо одбрану организује 3/1. мтб батаљона; са задатком мора се налазити у стању готовости за подршку чета у првој линији и за напад на евентуално спуштени хеликоптерски десант.

4. Одлучио сам: у току ноћи довести чету и у одређеном рејону оганизовати одбрану, групишући главне снаге (г/с) на правцу: Кокот–Рудине, а помоћне снаге (п/с) на правцу: Зелен–Мокра гора; са циљем: прихватити снаге 2. мтб које се извлаче правцем Вучја брда–Придворци–Кокот, а затим ослонцем на објекте у рејону одбране, уз запречавање и активна дејства, у садејству са суседима и подршку батаљонске ватрене групе и батаљонске противоклопне групе, нанети непријатељу што веће губитке, спречити му напад из покрета и избијање на линију Кокот–Зелен и даље дејство ка Рудинама и спа-

јање са хеликоптерским десантом. Тежиште противоклопне борбе је на правцу Придворци–Кокот–Рудине.

Прва линија ровова ... друга линија ровова ... Борбени распоред (б/р) у две линије са четном ватреном групом и четном противоклопном групом. Готовост за покрет из очекујућег рејона у 03,00 часа, а готовост одбране у 08,00 часова 15. јула.

5. Одбрану у рејону објекта Кокот (увала, окука пута, вис) организује 1. св са 1. оМБ 82*mm* са задатком: извршити прихват делова 2, мтб који се буду извлачили на правцу Вучја брда–Придворци–Кокот, а затим ослонцем на објекат Кокот уз примену косе и бочне ватре и запречавања, у садејству са 2. св и 2/1. мтб и подршку батаљонске ватрене групе и четне ватрене групе и нанети непријатељу што веће губитке испред предњег краја (п/к), спречити му уклињавање у захвату увале и брз продор преко рејона одбране, избијање на вис и спајање са евентуално спуштеним хеликоптерским десантом у рејону Рудина.

Прва линија ровова: блага коса–шипражје–жбун–окука пута, допунски ров: дрво–шумица–ивица шуме.

Зона дејства: заклон–вис, угао шуме–високо дрво, допунска зона дејства удесно ка ували.

Спој удесно обезбедити ватром пушкомитраљеза, а у лево допунити ватром групе стрелаца са благе косе.

Резервна отпорна тачка вода је у рејону источне падине објекта Рудине, на коју се повући по мом одобрењу.

Осматрачница је на вису (објекат Кокот).

Подржавају четна ватрена група и батаљонска ватрена група.

6. Одбрану у рејону објекта Зелен (прецизније ће бити одређен рејон на командирском извиђању) организује 2. св; задатак: извршити прихват снага 2. мтб које се буду извлачиле преко рејона одбране, а затим упорном одбраном и активним дејствима, у садејству са суседима, спречити непријатељу напад из покрета, уклињавање на међупростору између 1. и 2. св и обухват слева и овладавање објектом Зелен, наносећи му што веће губитке испред предњег краја и на боковима.

Прва линија ровова: растиње–широки жбун–брезовина, допунски ров: стуб–ограда–ивица шуме.

Зона дејства: група жбуња–кривина пута; високо дрво–ивица шуме.

У случају губитка положаја у овом рејону одбране, по мом одобрењу, уз сопствени прихват и прихват 3. св, извући се у резервни рејон одбране на северним падинама објекта Рудине.

Подржавају четна ватрена група и одељење бацача граната.

Осматрачница је на ивици шумице.

7. Рејон одбране на објекту Рудине (границе рејона биће прецизно одређене на командирском извиђању) брани 3. св; задатак: бити у стању готовости за противдесантну борбу у рејону Рудине, у садејству са 3/1. мтб и за извођење противнапада правцима Рудине–Кокот и Рудине–Зелен. У случају продора непријатељевих снага на правцу увала–вис прихватити 1. и 2. св и спречити обухват са правца шуме.

Зона дејства биће одређена на командирском извиђању.

Осматрачница је у висини групе дрвећа.

Подржава четна ватрена група.

8. Четна ватрена група је састава: вМБ (без 1. оМБ 82*mm*), командир четне ватрене групе, командир вМБ 82*mm*.

Основни ватрени положај је у рејону увале, североисточно од шуме за 300*m*.

Наредни ватрени положај је у рејону падине, северно од Рудине.

Готовост за дејству у 09,00 часова 15. јула.

Задаци:

– у току наступања и јуриша непријатеља подржавати прихват снага 2. мтб на правцу Придворци–Кокот;

– спречавати излазак на полазни положај и припрему непријатеља за напад;

– спречавати непријатељевим снагама наступање, излазак на јуришни положај и извршење јуриша;

– у току борбе по дубини, спречавати уклињавање на правцу увала–вис;

– спречавати непријатељу обухват са правца шуме–источне падине Зелени;

– подржавати противнапад на правцу Рудине–Кокот и извлачење водова прве линије на правцу: Кокот–Рудине и Зелен–Мокра гора;

– бити у стању готовости за противдесанту борбу у рејону Рудине.

9. Противваздушна одбрана. – Тежиште мора бити на примени мера притвваздушне заштите. Поседање рејона одбране извршити прикривеним правцима. У водовима одредити осматраче ваздушног

простора. Вероватни правац долета непријатељеве авијације биће са правца Вучја брда–Придворци. Борбу са циљевима у ваздушном простору на малим висинама водиће одељења митраљеза, и то само у случају директне опасности за јединице.

10. Противоклопна борба. – Тежиште је на правцу Придворци–Кокот–Рудине. Четна противоклопна група састава пов. Командир противоклопне групе је командир пов.

Противоклопни рејон је: мали вис, блага коса, падина.

Задатак: бити у стању сталне готовости за борбу против непријатељевих оклопних борбених возила на правцу Придворци–Кокот–Рудине и спречити им уклињавање у захвату увале ка вису и обухват са правца шуме–источне падине Зелени. Подржати противнапад 3. св на правцу Рудине–Кокот.

Наредни противоклопни рејон (1) у рејону је северних падина објекта Рудине, на који се преместити по мом наређењу.

Зона дејства: ивица шуме–далеководни стуб; високо дрво–просек; допунска зона–улево ка падини.

Осматрачница је у рејону живице.

11. Тежиште инжињеријских дејстава мора бити на запречавању и утврђивању.

Јединице утврдити у другом степену заштите.

Мешовито минско поље израђује 1. св у рејону заравни: предња граница ..., задња граница ...,

Мешовито минско поље поставља 2. св у рејону увале (правац протезања и границе минског поља показаћу на командирском извиђању).

Подела минско-експлозивних средстава:

1. св – 70 ПТМ, 100 ППМн и 20 ППМп;
2. св – 50 ПТМ, 80 ППМн и 15 ППМп;
3. св – 50 ПТМ, 30 ППМп.

Четни старешина ће доставити мине у рејоне уграђивања до 10,30 часова.

12. Борбу са евентуално спуштеним хеликоптерским десантом у рејону Рудине водиће 3. св, у садејству са 3/1. мтб и уз подршку четне ватрене групе и батаљонске ватрене групе.

13. Тежиште информативно пропагандно-психолошког обезбеђења је на информисању војника о ситуацији на фронту и стању 2. мтб, као и на припремању људства за извршење добијеног задатка.

До почетка борбених дејстава људство плански одмарати на положајима. Састанке у оквиру водова одржати до 21,00 час 15. јула.

14. Обавештајно обезбеђење. – За прикупљање података о јачини и распореду непријатељевих снага користити непосредни контакт са старешинама из 2. мтб који се извлачи преко рејона одбране. О добијеним подацима одмах ме известити. У свим јединицама одредити осматраче. Зона обавештајне одговорности чете је рејон одбране и даље до линије Вучја брда–Кременац.

15. Безбедносно обезбеђење. – Све водове треба осигурати непосредним осигурањем од изненадне појаве и дејства извиђачко-диверзантских група непријатеља које он редовно убацује ноћу у наш распоред.

Забранити војницима кретање по положају и одлазак у друге јединице. Спречити улазак у рејон одбране и кретање по рејону сумњивим лицима.

16. ПНХБОб. – Тежиште мора бити на откривању НХ опасности и заштити јединица од дејства Н/Х оружја. Заклоне припремити за НХ заштиту; у случају употребе хемијских удара по положајима, предузети све мере ради отклањања последица, провођењем примарне деконтаминације на положајима. Завршну деконтаминацију вршити после извршеног задатка на деконтаминационој станици батаљона у рејону с. Чардаклије. Предузети све потребне мере на спречавању г анике.

17. Позадинско обезбеђење. – Позадински вод батаљона развија батаљонске станице у рејону Бело брдо, са почетком рада у 09,00 часова. Четну станицу за снабдевање разместити у рејону шуме, северозападно од објекта Рудине.

Четну рањеничку прихватницу развити у рејону заравни, источно од виса.

За извршење задатка одобрава се утрошак: 1. и 2. св по 1,5 б/к, 3. св 1. б/к, у резерви мора бити 0,5 б/к; за МБ 82*mm* 1 б/к, а за ПОС 1,5 б/к. Одобреном количином муниције снабдети све водове до 10,00 часова. За исхрану људства, до почетка борбених дејстава, треба користити кувану храну, а у току извођења одбране суви оброк. Обезбедити потребне количине воде за вод из четне станице. Забрањујем употребу воде из месних извора.

18. Командовање и веза. Моја осматрачница налазиће се на вису. Наредна осматрачница је на објекту Рудине (на ивици шуиме).

До почетка напада непријатеља везу ћу одржавати преко курира и непосредним контактом и сигналима, а по отпочињању напада непријатеља и радио-уређајем РУП-33, по плану веза.

Сигнали:

– опасност из ваздушног простора радиом 333, гласом "АВИОНИ";

– НХ опасност радиом 555, гласом "ОТРОВИ";

– тенковска опасност радиом 111, гласом "ТЕНКОВИ".

Остали сигнали су према таблици сигнала.

Извештај доставити: о готовости за одбрану, по завршетку инжињеријских радова, о појави непријатеља, а у току дејства – према потреби.

Знаци распознавања "РАНАЦ – РУДИНЕ".

КОМАНДИР
чин
име и презиме
потпис

Прилоī бр. 2

ОДОБРАВАМ
КОМАНДАНТ

____

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ПЛАН

КОМАНДИРСКОГ ИЗВИЂАЊА КОМАНДИРА ЧЕТЕ НА ДАН ________________

САСТАВ ГРУПЕ:

– командир чете
– командир 1, 2. и 3. св
– командир вода МБ 82*mm*
– командир вода БсТ 82*mm*
– четни старешина

Радна тачка	Правац и начин кретања	Време рада	САДРЖАЈ
1	2	3	4
РТ–1 Кокот (ивица шуме)	Увала–мали вис–ивица шуме, пешке	08^{00}–08^{30}	ОРИЈЕНТАЦИЈА: – географска, топографска и кодирање објеката – оријентири: ОР–1 ОР–2 ОР–3 ОР–4 1. ПОДАЦИ О НЕПРИЈАТЕЉУ: јачина, састав, намере и могућности његових снага, вероватни правци напада; тежиште дејства и облик маневра који може применити у току извођења напада; груписање снага и борбени распоред за напад; подршка у току извођења напада (авијацијска, артиљеријска и Н/Х оружје), могућности употребе ваздушног десанта и могући рејони употребе; полазни и јуришни положај; време избијања испред предњег краја одбране; активности (обавештајно-извиђачке, диверзантске и др.) које може испољити према чети.
			2. ЗАДАТАК ЧЕТЕ: ојачања; рејон одбране; задатак чете; зона дејства; начин подршке јединица чете; тежиште противоклопне борбе; границе са суседима; обезбеђење спојева и међупростора, готовост за одбрану.

1	2	3	4
			3. ЗАДАТАК СУСЕДА: која се јединица налази у додиру са непријатељем, њен задатак, начин и место прихвата; – десни сусед: у ком рејону организује одбрану, задатак, начин садејства и за који објекат; – леви сусед: ко изводи одбрану лево од рејона одбране чете, у ком рејону и задатак; начин садејства са четом; – која јединица организује одбрану по дубини, у ком рејону и са којим задатком; начин подршке и прихвата водова у току извлачења и привођењу борбе са ваздушним десантом.
			4. ОСНОВНА ЗАМИСАО командира чете: борбена радња, циљ дејства, идеја маневра (тежиште дејства, груписање снага, облик маневра), тежиште противоклопне борбе, прва линија ровова, друга линија ровова, борбени распоред и готовост одбране (ако није дата кроз другу тачку).
РТ–2 Зелен–(мали вис)	Ивица шуме–падина–мали вис, пешке	08,40-09,00	5. ЗАДАТАК ПОТЧИЊЕНИМ ЈЕДИНИЦАМА И ЈЕДИНИЦАМА ОЈАЧАЊА: 5.1. 1. св: ојачања, рејон одбране и задатак; зона дејства и допунска зона; протезање линија ровова и саобраћајница; израда и подешавање објеката за заштиту од Н/Х оружја; места препрека, правац протезања и границе минских поља; ватрени положаји митраљеза и РБР и зоне дејства за њих; начин осигурања бокова и спојева; начин организовања кружне одбране, поступак вода у случају дејства Н/Х оружја по рејону одбране; начин извршења задатка; садејство са осталим елементима б/р чете и са суседима; резервни рејон, време и начин извлачења и дејство са резервног рејона, место осматрачнице командира вода. 5.2.2. св: командир чете, у рејону вода, команданту вода прецизира задатке по истим елементима као и за 1. св; посебно врши организацију и начин садејства са ЧПОГ и 1. св.
РТ–3 Рудине (хумка)	Ивица шуме–падина–увала–хумка, пешке		5.3. 3. св (резерва): јачина, састав, рејон одбране; зона дејства; начин прихвата 1. и 2. св; начин спречавања продора непријатеља у дубину рејона одбране; правац извођења противнапада; начин обезбеђења крила и бокова и извођење дејства против убачених извиђачко-диверзантских група и ВД у рејону одбране вода – чете; осматрачница командира вода.

1	2	3	4
РТ–3 Рудине (хумка)	Ивица шуме–падина–увала–хумка, пешке		5.4. ЧВГ: састав ЧВГ, командир ЧВГ, ВПо, ВПн–1 и готовост за дејство; место средстава вуче, задаци по фазама (наступања, јуриша и борбе по дубини одбране); објекти (линије) по којима треба припремити запречне и концентричне ватре; време, начин и правци премештања на ВПн–1; задаци са ВПн–1; начин обезбеђења ВП и место осматрачнице командира ЧВГ. 5.5. ЧПОГ: правци вероватног наиласка непријатељевих тенкова; састав ЧПОГ; командир ЧПОГ; основни ватрени положаји одељења; зоне дејства и допунске зоне и задаци са основних ВП; резервни положаји и задаци са р/п; начин дејства; маневар ватром; садејство са ПОС из водова и са БПОГ; начин извлачења на резервне ВП; на који начин ЧПОГ учествује у извођењу п/н; осматрачница командира ЧПОГ.
			6. ПВО: тежиште ПВО; начин организације осматрања ваздушног простора у чети; могући правци налета непријатељеве авијације и борбених хеликоптера; мере ПВЗ; начин вођења ПВБ у чети.
			7. ПОБ: тежиште ПОБ у оквиру рејона одбране; начин организовања и вођења ПОБ у водовина и чети и организација садејства (како је дато за ЧПОГ). 8. ПДБ: начин вођења ПДБ у случају спуштања ВД у рејон одбране чете и код суседа и начин садејства са јединицама које учествују у ПДБ и средствима подршке. 9. Инжињеријска дејства: тежиште инжињеријског дејства; начин уређења рејона одбране; одобрена МЕС за водове; место и време достављања МЕС.
			10. ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ОДБРАНЕ: 10.1. Информативно психолошко-пропагандно обезбеђење: тежиште моралног обезбеђења; начин припреме људства за извођење одбране и мере које треба предузети у јединици на сузбијању психолошко-пропагандне делатности непријатеља. 10.2. Обавештајно обезбеђење: начин прикупљања података о непријатељу и његовим активностима (упућивање ИП на њен задатак); зона обавештајне одговорности.

1	2	3	4
			10.3. Безбедносно обезбеђење: начин осигурања јединица од убачених извиђачко-диверзантских група непријатеља и мере које треба предузети у рејону одбране ради заштите јединица.
			10.4.ПНХБОб: тежиште ПНХБОб; начин припреме објеката за заштиту; начин отклањања последица насталих употребом Н/Х оружја по рејону одбране; мере на сузбијању панике; место деконтаминационе станице.
			10.5. Позадинско обезбеђење: место позадинских станица батаљона; место четне станице за снабдевање и четне рањеничке прихватнице; одобрена количина муниције за јединице; начин исхране људства пре и у току извођења одбране; снабдевање водом; поступци са рањеним и погинулим војницима и оштећеним наоружањем и возилима.
			11. КОМАНДОВАЊЕ И ВЕЗА: место осматрачнице командира чете; место наредне осматрачнице; начин одржавања везе у току припреме и извођења одбране. Сигнали опасности, сигнали по таблици сигнала, начин извештавања пре и у току извођења одбране.

НАПОМЕНА: За непосредно осигурање групе у току извођења командирског извиђања, командир 3. св одредиће једног нишанџију пушкомитраљеза, снајперисту, два стрелца и осматрача.

За извиђање понети: карту, шему рејона, бусолу, двоглед, бележницу и прибор за писање и цртање.

КОМАНДИР
чин
име и презиме
потпис

Образац ДВ-6 *Прилог бр. 3*
(120x297*mm*) ВОЈНА ТАЈНА

П Л А Н

РАДА СТАНИЦЕ ВЕЗЕ

РМр број 30 за период од 15. 02. до 15. 03. 1999. године

Ред. бр.	Подаци	Учесници	Број за идентификацију	Дневни			Ноћни		
				Фреквенција предајна / Пријемна	Позивни знаци		Фреквенција предајна / Пријемна	Позивни знаци	
					ТГР	ТЛФ		ТГР	ТЛФ
1.	РАДНИ	СЕЊАК	1560	7689MHz	KAS5	КОСОВО	3653MHz	R6IM	РУМА
2.		СЕЊАК-6	01		AZ7P	АВАЛА		PO8I	ПИРОТ
3.		СЕЊАК-7	02		UZ5T	УЖИЦЕ		VNM9	ВАЉЕВО
4.		СЕЊАК-8	03		EGDR	ЕВРОПА		AWH4	АВАЛА
5.		СЕЊАК-9	04		BVCX	БЕОГРАД		HJK8	ХЕРОЈ
1.	РЕЗЕРВНИ	СЕЊАК	1560	6089MHz	FEDS	ФУТОГ	2072MHz	GNMJ	ГОЛИЈА
2.		СЕЊАК-6	01		SDAV	САВА		VCXY	ВАЉЕВО
3.		СЕЊАК-7	02		N4EW	НИШ		KJ8Z	КОСОВО
4.		СЕЊАК-8	03		ALKJ	АВАЛА		SOZ5	САВА
5.		СЕЊАК-9	04		3TZU	ТРИ		8IUZ	ОСАМ

Таблица за легитимисање бр. 7501	Врста РМр везана	ПРЕДАТИ БРОЈ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Радно време К/А	9	8	6	7	1	2	4	0	3	5
Место постав. стан. на МУ	Врста рада A_1 и A_3j	Фреквенција К/Б	0	1	9	2	6	7	3	4	5	7

Врста антена/ поларизација штап -антена; азимут антене ....
Снага у антени пуна; фреквентни помак .... Готовост станице М+1
Почетак успостављања везе (кана ла) М+1,5
Готовост везе М+2; време преласка са Д/Н и Н/Д под. по "Ј –9"
Време провере везе по плану Управне РСт
Време рада непрекидно
Радна фреквенција РУ ВВФ .... Остали подаци ....
....

ЧЕТА – ВОД У НАПАДУ НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ОДБРАНЕ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА

На јачину, састав и начин употребе тактичких јединица при нападу на насељено место умногоме утичу величина насељеног места и његове унутрашње карактеристике (села, градови; облик насељеног места; начин протезања улица, прилази насељеном месту; објекти испред и иза насељених места и др.).

Карактеристике насељених места могу различито утицати на употребу јединица у току извођења напада. Посебан утицај могу да испоље специфичности које проистичу из унутрашњих карактеристика насељених места и различитих објеката распоређених у њему, и то:

– смањена могућност осматрања, због недовољне прегледности;

– смањене могућности гађања појединих врста наоружања;

– отежане и сложене могућности покрета и маневра јединица;

– отежано садејство у оквиру јединица, са суседима и средствима подршке;

– отежано командовање јединицама и одржавање везе;

– повољне могућности за организовање и вођење блиске противоклопне борбе и дејство из заседе;

– осетљивост на пожаре ширих размера;

– специфична употреба стрељачког, противоклопног оружја и средстава за подршку;

– отежани услови подршке;

– честе промене борбене ситуације;

– дуготрајне борбе око насељеног места и у самом насељеном месту;

– повећани губици и психофизичка напрезања људства;

– дуже време за припрему објеката за одбрану;

– отежано снабдевање и збрињавање повређених и рањених;

– рашчлањеност борбених дејстава на више одвојених борби које воде мање јединице и групе.

На основу досадашњих искустава борба за насељено место може се посматрати кроз три фазе: фазу борбе на спољној линији одбране насељеног места, фазу борбе у насељеном месту и фазу борбе иза насељеног места.

Приликом извођења напада на насељена места у равници прва фаза може бити веома сложена, јер се изводи напад на откривеном простору, на коме могу да се нађу бројне и неоткривене минско-експлозивне препреке браниоца. Од успешног разрешења проблема у овој фази зависи успех у осталим фазама.

Реализација друге фазе – пробој одбране на ивици насељеног места умногоме зависи од јаке, синхронизоване и прецизне ватре средстава за подршку, чији је примарни задатак да наруши систем одбране браниоца.

Насељена места најчешће представљају добро утврђена упоришта, која бранилац умешно припрема за дуготрајну, упорну, чврсту и ефикасну одбрану. При одбрани насељених места посебна пажња се поклања припреми објеката за одбрану, инжињеријском уређењу, запречавању, организовању система ватре и садејству.

У инжињеријском смислу, насељена места се припремају за кружну одбрану. Прилазни путеви ка насељеном месту се минирају и запречавају. Бранилац увек настоји да каналише непријатељске снаге на одређене правце и да их доведе под удар својих главних снага.

Систем минско-експлозивних препрека браниоца је укомпонован са рововима, бункерима, барикадама, жичаним препрекама различите врсте, пушкарницама и другим објектима. Посебна пажња се мора посветити распореду противоклопних средстава. Прилази ка зиданим објектима се бране минско-експлозивним средствима и ватром.

На улазима у насељена места, а нарочито дуж главних улица, бранилац може постављати различите врсте препрека (разне врсте возила, ојачане минско-експлозивним средствима, бурад пуњена бензином и нафтом).

Бранилац може прибегавати и примени задимљавања приликом напуштања појединих објеката, као и ради ометања кретања и дејства сопствених снага.

У припреми за одбрану насељених места, поред противоклопних, велика пажња се поклања и општем запречавању. Бранилац може запречавати прилазе насељеном месту, раскрснице у њему, улазе у баште, дворишта, паркове, гробља, улазе у зграде, као и на свим другим местима која битно могу утицати на систем одбране.

Мине изненађења масовно се могу примењивати у објектима (вратима, прозорима, намештају, електричним уређајима, славинама

за воду, остављеном наоружању и опреми, бунарима, јавним чесмама и другим предметима).

Бранилац све постављене препреке може контролисати и штитити ватром.

При организовању система ватре посебна пажња се поклања распореду противоклопних средстава, митраљеза и снајпериста. Нарочито се води рачуна о распореду група снајпериста, који најчешће дејствују на више циљева на прилазима и у насељеном месту. Снајперисти се најчешће распоређују на спратовима зграда, крововима, прозорима, терасама, дрвећу, црквеним торњевима, силосима, водоторњевима, напуштеним (уништеним) борбеним и неборбеним возилима, насипима и сл.

Митраљези и средства за блиску противоклопну борбу постављају се у приземље зграда и у подруме, због положене путање и боље заштите од дејства артиљерије и противоклопних средстава. Због тога се приземља зграда ојачавају различитим материјалом.

При одбрани насељених места бранилац може користити и брзопокретна средства за подршку, постављањем минобацача на неборбена возила, што може представљати посебан проблем нападачу, јер се теже откривају и уништавају због честе промене положаја.

2. СПЕЦИФИЧНОСТИ НАПАДА ЧЕТЕ – ВОДА НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

Чета – вод напад на насељено место изводи у саставу батаљона, а на заузетој територији кад се за то створе услови – самостално, уз садејство са војнотериторијалним јединицама и становништвом које се налази на том простору.

Командир чете – вода када самостално изводи напад на насељено место мора на време да ступи у везу са војнотериторијалним јединицама и са њима организује садејство. Такође, мора благовремено да успостави контакт са месним становништвом ради добијања што потпунијих података о јачини и распореду снага у насељеном месту.

При нападу на *мање насељено место* чета – вод мањим снагама изводи напад са фронта, а главним снагама кад је то могуће – на бокове, при чему треба водити рачуна о одржавању везе и садејства са јединицама које се убацују у насељено место, суседима и средствима подршке. Оваквим начином дејства насељено место треба изоловати, а затим га заузети концентричним нападом. Уз добро познавање свих

потребних података о непријатељу, тајним и детаљним припремама може се применити и препад ради заузимања мањег насељеног места.

Приликом организовања и извођења напада на део *већег насељеног места*, ако је непријатељ организовао одбрану на његовим прилазима, напад се, начелно, изводи као и у осталим условима, али се после избијања јединица пред насељено место, борбени распоред чете – вода прилагођава условима који су специфични за напад на насељено место.

Чети – воду приликом напада на насељено место садејствују групе добровољаца, формиране од месног становништва, као и убачени делови (диверзантске групе).

Борбени распоред чете – вода за напад на насељено место има све елементе као и при нападу у другим условима. За овладавање утврђеним зградама и бункерима, у чети се, ако напада у првој линији борбеног распореда батаљона, могу формирати једна до две *јуришне групе и група за рашчишћавање.*

Оклопна јединица, ако се придаје чети – воду, дејствује већим делом у саставу јуришних група, а остатак се ангажује за непосредну подршку.

Артиљеријска оруђа придата чети дејствују као пратећа, или улазе у састав јуришних група.

Четна ватрена група се редовно формира и извршава задатке као и у другим условима. Распоређује се на ватрене положаје (ближе распореду водова у првој линији) одакле може успешно да подржава напад чете као целине, а да често не мења ватрени положај.

Четна противоклопна група најчешће се не формира, јер се противоклопна средства из противоклопног вода придају водовима (јуришним групама).

Четна резерва се креће непосредно иза водова у првој линији, рашчлањена по одељењима на правцу вероватне употребе, увек у стању готовости за увођење у борбу и напад на одређени објекат.

Осматрачница командира чете – вода налази се ближе борбеном распореду водова у првој линији и на таквом месту одакле командир чете – вода може пратити борбена дејства својих јединица и суседа и успешно утицати на ток напада.

Борбени строј вода, уколико не формира јуришну групу, исти је као и при извођењу напада у другим условима.

Кад је вод у улози јуришне групе, командир вода формира следеће елементе борбеног строја:

– *подгрупу за ватрену подршку*, коју чине митраљези, топови и оклопна борбена возила ако их има;

– *подгрупу за рашчишћавање*, коју чине војници стрелци и пионири;

– *подгрупу за напад*, коју чине стрељачка одељења (до два одељења) са ручним бацачима ракета, пламенобацачима и другим средствима и

– *подгрупу за рушење*, састављену од пионира.

Командир вода свакој подгрупи прецизно одређује задатак и поступке у различитим ситуацијама.

Подгрупа за рашчишћавање, под заштитом подгрупе за подршку, прикривено прилази препрекама, детаљно их извиђа и утврђује да ли су миниране или електрифициране, а после тога, уз све мере предострожности, прави пролазе. Кад направи пролаз, подгрупа га обележава и заузима положај на самом улазу, а вођа подгрупе уговореним сигналном извештава командира јуришне групе.

Подгрупа за напад, чим подгрупа за рашчишћавање направи пролаз у препрекама, заузима погодан положај и са подгрупом за ватрену подршку штитити ватром подгрупу за рушење предвиђеног објекта – неутралишући дејство непријатеља на том правцу.

Подгрупа за рушење, под заштитом подгрупе за ватрену подршку и напад, брзо прилази месту пролаза, пузањем пролази кроз пролаз, прилази објекту који треба да поруши, поставља прорачунату количину експлозива и руши га.

Командир подгрупе, пре рушења објекта, мора обезбедити подгрупу пре извршења експлозије.

Командир јуришне групе у току припреме за напад на насељено место детаљно организује садејство и уговара сигнале између подгрупа како не би дошло до губитака од сопствене ватре.

После извршеног рушења објекта, подгрупа за напад изненадно и брзо, дејством са блиског одстојања, уз употребу бомби и хладног оружја, уништава непријатеља у објекту и његовој непосредној близини, тежећи да при дејству има што мање сопствене губитке.

3. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ – ВОДА НА ПРИПРЕМАЊУ И ОРГАНИЗОВАЊУ НАПАДА НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

Командир чете – вода, до пријема задатка за напад на насељено место, изводи одређене радње, предвиђене и при извођењу осталих борбених дејстава, с тим што прикупљање података о распореду непријатеља у насељеном месту и припреме јединица дуже трају. Посебна пажња се посвећује морално-психолошким припремама јединица и заштити становништва које се налази у насељеном месту. Припрема људства може да има пресудну улогу у заузимању насељеног мета.

Јединице се благовремено упознају са реалношћу при нападу на насељено место – непредвидљивошћу догађаја и повећаним губицима.

Командир чете – вода може примити задатак у виду заповести или наређења, најчешће на земљишту одакле се могу најбоље прецизирати задаци јединицама.

Рад командира чете – вода после пријема задатка за напад на насељено место одвија се по истим елементима као и код осталих борбених радњи. При процени ситуације постоје и одређене специфичности које су битне кад је реч о процени непријатеља и сопствених снага.

Код процене непријатељевих снага треба сагледати следеће:

– састав, јачину, распоред и могућности непријатеља у одбрани насељеног места;

– од када се снаге непријатеља налазе у насељеном месту и које је радње предузео на припреми одбране;

– какву одбрану организује на прилазу и у самом насељеном месту;

– које ће објекте најупорније бранити и начин припреме објеката за одбрану и дејство;

– линије – места противоклопних и противпешадијских минских поља испред и у самом насељеном месту;

– да ли је поставио барикаде, на ком месту и од каквог материјала;

– где му је тежиште одбране;

– распоред ватрених тачака у оквиру насељеног места и могућности прилаза и уништења;

– какви су му подршка и распоред ватрених група;

– маневар који ће применити у току одбране;

– начин садејства и прихвата снага које се бране на објектима испред насељеног места;

– какав му је однос према становништву и колико је становништво укључио у припреме одбране;

– мере које ће непријатељ предузети у случају принудног напуштања објеката (постављање мина изненађења, задимљавање, паљење објеката, тровање хране и воде и постављање цивилног становништва као заштитника и др.);

– могућност интервенције непријатељевих снага из суседних рејона (упоришта);

– какве су му могућности снабдевања јединица и евакуације повређених и погинулих лица.

После извршене процене непријатељевих снага, командир чете – вода извлачи закључак какве су могућности непријатеља да одбрани насељено место.

Када цени *сопствене снаге*, командир чете – вода треба да сагледа следеће:

– стање и борбену способност чете – вода и средстава ојачања;

– јачину и састав суседних јединица и њихов утицај на извршење задатка;

– да ли је јединица у претходним дејствима изводила напад на насељено место и какво јој је борбено искуство;

– да ли јединица формира јуришне групе и за које ватрене тачке;

– правце довођења чете – вода ка линији за увођење у напад;

– које је време најпогодније за почетак напада;

– начин дејства за објекте које непријатељ брани испред насељеног места;

– ватре средстава подршке које ће бити остварене на правцу напада;

– начин приласка насељеном месту и маневар који треба применити;

– у којој фази напада треба вршити задимљавање и због чега;

– начин садејства у оквиру јединице и са суседима;

– где треба да групише главне, а где помоћне снаге;

– начин ангажовања оклопних снага (ако дејствују у саставу јединице);

– на који начин се може открити распоред минских поља и израдити пролази у њима;

– како успостави контакт са становништвом и убаченим групама у насељеном месту;

– које све мере треба да предузме ради заштите људства од мина изненађења и заосталих делова непријатеља;

– начин уласка у зграде, чишћење подрума и спратова;

– мере које треба предузети да се јединица снабде потребним средствима за напад;

– како спречити непријатеља да руши и пали објекте од ширег друштвеног значаја;

– мере које мора предузети да би се локализовали пожари;

– поступак са заробљеним, рањеним и погинулим непријатељевим војницима;

– начин пружања помоћи повређеним и рањеним војницима и становништву и њихову евакуацију.

Када командир чете – вода заврши процену ситуације доноси одлуку о начину ангажовања снага за напад на насељено место. Одлука мора бити реално донета како би се могао остварити постављени задатак. Свака нереалност донете одлуке може довести јединицу у такву ситуацију да претрпи велике губитке, а да не изврши задатак.

Командир чете – вода, са најпогоднијих објеката испред насељеног места, командирима прецизира задатак издавањем заповести.

Одлука садржи исте елементе као и код других борбених радњи, с тим што постоје одређене специфичности када чета – вод формира јуришну групу, што је већ објашњено.

4. НАЧИН ИЗВОЂЕЊА НАПАДА НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

Напад, кад год то ситуација дозвољава, треба отпочињати ноћу и при ограниченој видљивости.

По савлађивању отпора непријатељевих снага на прилазима насељеном месту, чета – вод под заштитом средстава за подршку, у првом налету, овлађује појединим блоковима – зградама на ивици насељеног места, а затим продире кроз баште и дворишта и постепено, у садејству са убаченим деловима у насељеном месту, заузима објекат по објекат (шема 1).

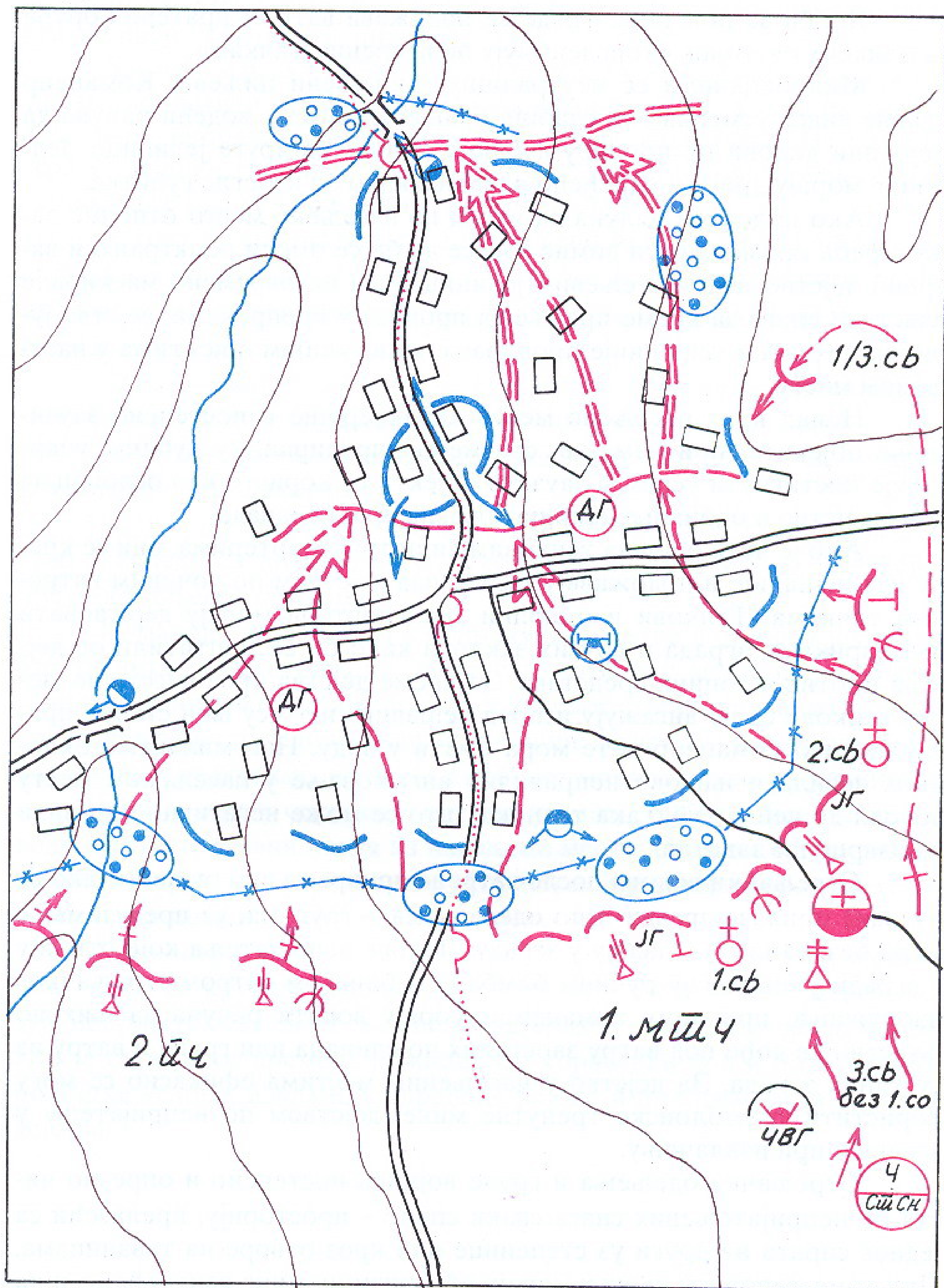

Шема 1 – Напад чете на насељено место

Борба за поједине зграде се подржава ватром пратећих оруђа са блиских одстојања која дејствују по ватреним тачкама.

Минобацачима се неутралишу заклоњени циљеви. Командир главне снаге усмерава на слабије брањене објекте, водећи рачуна да поједини делови не продиру дубље у односу на друге јединице. Јединице морају држати одређено равнање како би избегле губитке.

Ако је донета одлука да напад на насељено место отпочне дању, треба примењивати димне завесе да би се омели осматрање и ватрено дејство непријатељевим јединицама и истовремено маскирале властите снаге за време прављења пролаза у препрекама, дејства јуришних група и успешније продирање ка важнијим објектима у насељеном месту.

Напад кроз насељено место карактерише и постепено заузимање објеката, при чему се, сразмерно продирању у дубину, учвршћује постигнути успех, а заузети објекти се користе као ослонац за даље дејство и одбијање непријатељевих противнапада.

Ако је чета ојачана тенковима или транспортерима, они се крећу иза пешадије и подржавају њен напад дејством по уоченим ватреним тачкама. Тенкови и оклопни транспортери морају дејствовати иза барикада, зграда и других заклона како би се заштитили од дејства противоклопних средстава. За време дејства кроз насељено место тенкови се не ангажују испред пешадије, него су њен стални пратилац, што командир чете мора имати у виду. Нагомилавање оклопних возила и њихово неправилно ангажовање у насељеном месту доводи до већих губитака технике, што се може негативно одразити на извршење задатка.

Стрељачки водови после ватрене припреме или рушења (ако се изводи) прилазе згради и по одељењима – групама, уз предузимање мера безбедности, упадају у зграду. Делове непријатеља које открију у згради уништавају ручним бомбама и блиском ватром стрељачког наоружања, при чему командири морају водити рачуна да њихово људство не дође под ватру заосталих појединаца или група и ватру из суседних зграда. За дејство у насељеним местима ефикасно се могу користити тромблонске тренутне мине, дејством по непријатељу у згради и при извлачењу.

Стрељачка одељења и групе војника постепено и опрезно чисте од непријатељевих снага сваки спрат – просторију, прелазећи са једног спрата на други уз степенице или кроз отворе на таваницама. При томе нарочиту пажњу морају обратити на мине изненађења и на дејство бомби које непријатељ може бацити кроз одређене отворе или их постављати испод разних предмета са претходно извађеним

осигурачем. Опрезност и придржавање предвиђених мера сигурности, смањују губитке у јединицама.

Заузету зграду треба детаљно прегледати (нарочито подруме и таване), очистити од заосталих група непријатеља, а откривене експлозивне направе разминирати или видно обележити. Из заузете зграде, са најбезбеднијих места, дејствује се по непријатељевим снагама који се бране у суседним зградама.

У току извођења напада на насељено место основна врста везе је радио и курирска веза. Радио-средства треба постављати испод кровова или на узвишене објекте како би се отклониле сметње при одржавању везе.

Због отежаног дотура, чета – вод се правовремено снабдева муницијом и другим средствима, према потреби и преко норме.

За проналажење и евакуацију повређених и оболелих може се користити и становништво.

После заузимања насељеног места чета – вод продужава дејство у складу са добијеним задатком или поступа према наређењу претпостављеног старешине.

Командир чете – вода кад прикупи податке о стању у јединици (достигнута линија, рањени, погинули, утрошак муниције, борбено стање јединице) извештава претпостављеног старешину, а затим ради на отклањању последица, попуни јединице људством и материјалним техничким средствима, очувању борбеног морала и одмору јединице.

Чета – вод, у одређеној ситуацији, може добити задатак да изводи демонстративни напад на насељено место. Циљ таквог дејства је да се блокирају и заварају снаге непријатеља и створе повољни услови за напад на неко друго насељено место или објекат.

Демонстративним дејством, у садејству са другим јединицама, чета – вод са кружне основице блокира насељено место, ватром везује непријатељеве снаге, али не врши продор у само насељено место. После одређеног времена јединице се, користећи ноћ и лоше метеоролошке услове, извлаче у одређене рејоне и припремају за наредна дејства.

Прилог бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ЗАПОВЕСТ

КОМАНДИРА ВОДА ЗА НАПАД НА НАСЕЉЕНО МЕСТО

Оријентација:
– географска,
– топографска,
– кодирани називи објеката.

Оријентири:
– косо десно, ивица ограде–ОР–1;
– испред на ливади, крошњасто дрво–оријентир дрво;
– косо лево, бела кућа–ОР–2.

1. Непријатељ по губитку положаја на линији: Петровац–Црни врх, у раним вечерњим часовима, успео је да се одвоји од наших снага и да организује одбрану у с. Кијево.

На прилазима насељу оставио је мање снаге за одбрану објеката испред села.

На правцу напада нашег вода непријатељ, јачине ојачаног одељења, брани се следећим распоредом:

– једна група се налази у малој кући;

– друга група је у дугој кући;

– транспортер се налази иза гараже, са зоном дејства ка дугој коси;

– једна група са митраљезом је у рејону високе беле куће.

Вероватно је снајперисте поставио у поткровље кућа за дејство по нашим снагама за време приласка насељу.

Треба очекивати да по дубини села има и размештене снаге, јачине до вода.

У току ноћи интензивно је радио на запречавању у рејону ливаде и увале и припреми кућа за одбрану.

На раскрсници пута испред села поставио је барикаду од два камиона напуњена шљунком.

Месно становништво користи за рад на припреми за одбрану и не дозвољава му кретање изван села.

У току извођења одбране у насељу треба очекивати и да ће постављати мине изненађења по објектима и примењивати задимљавање.

Највероватнији циљ непријатеља је да организује кружну одбрану у насељу и да у садејству са осталим снагама које се бране у рејону Добри до и Пилатовац, спречи нашим снагама даље дејство ка Миљаковцу.

Авијација му је изгубила превласт у ваздушном простору.

У досадашњим дејствима употребљавао је бојне отрове и средства за задимљавање у току извлачења на положаје по дубини одбране.

2. Наш вод, са одељењем РБР 90*mm*, одељењем пионира и тенком, у улози јуришне групе, са линије развоја ивица шуме–мала коса, напада на групу кућа у с. Кијево са задатком: уз подршку осталих снага чете, прикривено прићи групи кућа, уништити ватрену тачку – оклопни транспортер и митраљез у белој кући упасти у групу кућа, разбити и уништити непријатељеве групе које се бране у њима и створити услове снагама наше чете за даље дејство кроз насељено место.

Подржава четна ватрена група из рејона увале.

3. Десно од нас, на правцу: попречна коса–мали заселак, изводи напад 1–2/1. мтб и има задатак да, у садејству са нашим водом, што пре овлада групом кућа и продужи дејство ка групи кућа у средишњему делу села.

Лево, правцем увала ливада–дуга зграда, напада 2. вод наше чете са задатком да овлада дугом зградом и да садејствује нашем воду за овладавање групом кућа на ивици села, а потом да продужи напад ка југозападној групи кућа у селу.

4. Одлучио сам, у улози јуришне групе, у току ноћи извршити напад на групу кућа у с. Кијево, са циљем: уз подршку четне ватрене групе и у садејству са суседима, прикривено прићи групи кућа, уништити ватрену тачку – транспортер и митраљез у белој кући, и створити услове снагама чете за даље дејство кроз насељено место.

Борбени строј вода: подгрупа за ватрену подршку, подгрупа за рашчишћавање, подгрупа за рушење и подгрупа за напад.

Готовост за напад у 22,00 часа.

5. У подгрупу за ватрену подршку одређује митраљеско одељење и тенк. Са ватрених положаја вис–ивица шуме подржати групу за рашчишћавање и рушење, дејством по уоченим ватреним тачкама.

Чим подгрупа за рушење изврши рушење беле зграде, група се премешта на наредне ватрене положаје у рејон насипа, одакле подржава дејство подгрупе за напад.

6. У подгрупу за рашчишћавање одређујем: Марковића, Шћекића, Лазаревића и Маслића.

Задатак: под заштитом ноћи и подгрупе за ватрену подршку прикривено, ивицом шумарка, прићи жичаној огради у рејону ливаде, установити да ли је препрека минирана или електрифицирана, а после тога одмах приступити отварању пролаза, обележити их и заузети положај на улазу у препреку. По извршеном отварању одмах ме обавестити уговореним сигналом. При наиласку подгрупе за напад ући у њен састав и наставити даље дејство.

7. У подгрупу за рушење одређујем одељење пионира. Задатак: чим подгрупа за отварање пролаза у препрекама отвори пролаз, одмах прикривено прићи месту пролаза, проћи кроз пролаз и, у краћим скоковима, бочно прићи белој згради, поставити експлозив на најпогодније место, порушити зграду и уништити ватрену тачку – митраљез. После изврi шеног задатка дејство усмерити ка осталим зградама до пристизања подгрупе за напад, а затим јој садејствовати у извршењу задатка.

8. У подгрупу за напад одређујем стрељачка одељења и одељење РБР 90*mm*. Задатак: са положаја на попречној коси, са подгрупом за ватрену подршку, подржати и штитити рад подгрупе за рушење дејством по уоченим и новооткривеним ватреним тачкама. Чим подгрупа за рушење уништи ватрену тачку – митраљез, подгрупа одмах креће у напад и, дејством са блиског одстојања, уз употребу бомби, приступа уништењу непријатеља у преосталим објектима и њиховој непосредној близини.

9. Четна ватрена група, састава вод МБ 82*mm*, са основних ватрених положаја у рејону увале, на правцу напада вода, остварује концентричну ватру по рејону групе кућа на ивици села.

10. Провођењу мера противваздушне заштите поклонити посебну пажњу. Покрете вршити прикривено, уз примену мера маскирне дисциплине. У случају напада из ваздушног простора борбу ће водити митраљеско одељење.

11. Борбу са оклопним возилима и утврђеним ватреним тачкама водиће одељење РБР 90*mm*, тенк и војници наоружани "зољама".

12. Тежиште инжињеријских дејстава је на савлађивању минских поља, рушењу и рашчишћавању појединих препрека, проналажењу мина изненађења и других експлозивних направа, разминирању и заштити људства у току дејства.

13. До почетка напада војнике ћу информисати о улози коју је добио вод у извршењу предстојећег задатка и о мерама које треба предузети на заштити јединице.

14. Обавештајно обезбеђење. У подгрупама организовати осматрање и прикупљање података о непријатељу и о свим променама одмах ме извештавати.

15. Безбедносно обезбеђење. Остварити пуну контролу рејона размештаја одељења и правца кретања подгрупа. Посебну пажњу обратити на мине изненађења и на заостале непријатељеве делове у зградама. Опрезно, уз примену мера сигурности и зашитте, улазити у подруме и друге просторије у зградама.

16. Тежиште ПНХБОб мора бити на откривању употребе хемијског оружја и отклањању последица. До почетка напада преконтролисати исправност средстава за заштиту. Личну деконтаминацију вршити на положају, уз коришћење формацијских и приручних средстава.

17. Позадинско обезбеђење. Четна станица за снабдевање се размешта у ували, иза шуме. Правац одласка до ње је у захвату колског пута. До 1[illegible],00 часова из четне станице подићи 150 метака за пушке, 300 метака за пушкомитраљезе, 600 метака за митраљезе, 100 метака за снајперске пушке, 4 ракете за РБР "ОСА", по 4 "ЗОЉЕ" на свако стрељачко одељење и 2 ручне бомбе на сваког војника. Командир 2. одељења послаће једног војника за рад у четној станици.

До почетка напада људство ће се хранити топлим оброком хране, а у току напада сувим оброком, који треба изузети уз вечеру и поделити војницима.

Четна ратничка прихватница се развија у рејону мала коса. Лакше повређеним војницима указати помоћ на лицу места, а теже рањене, после пружене помоћи, извлачити у рањеничку прихватницу ради даљег транспорта за пружање медицинске помоћи.

18. У току напада командоваћу преко курира, непосредним контактом и сигналима.

Моја осматрачница биће у заклону на ивици шуме. У току напада кретаћу се на правцу подгрупе за напад. Мој заменик биће командир подгрупе за напад.

Сигнали:

– ваздушна опасност гласом "АВИОНИ";

– тенковска опасност гласом "ТЕНКОВИ";

– НХБ опасност гласом "ОТРОВИ".

Остали сигнали су по таблици сигнала коју ћете добити пре почетка напада.

Извештаје ми доставити:

– о отварању пролаза у препрекама,

– о пролазу подгрупе за рушење кроз препреке,

– о уништењу ватрене тачке,

– о наиласку на мине изненађења,

– о заробљавању непријатељевих војника,

– остале извештаје према потреби.

КОМАНДИР ВОДА
поручник
Л.Д.

ЧЕТА – ВОД У ЗАСЕДИ

1. ПОЈАМ, ЗНАЧАЈ И ПРИМЕНА ЗАСЕДЕ

Заседа је специфично изненадно дејство снага постављених на прикривене положаје на правцу где се очекује наилазак непријатеља на кога се, у најповољнијем моменту, отвара снажна ватра са блиског одстојања.

Према начину припреме и организовања (довођење и поседање положаја, организација система ватре, осматрање, инжињеријско уређење и маскирање положаја, запречавање, сачекивање непријатеља), заседа има елементе одбране, а према начину извођења и динамици дејства (удар ватром и покретом, јуриш, окружење, гоњење и уништење непријатеља) има елементе напада.

У евентуалном рату, на нашој територији заседа ће бити један од основних облика борбених дејстава, посебно на заузетој територији. Изводиће се, без обзира на општи однос снага, у свим условима, у комбинацији са препадима, диверзијама, нападним и одбрамбеним дејствима.

Заседама се наносе непријатељу велики губици, испољава стална активност, узнемирава непријатељ, слаби морал и ствара несигурност код његових снага, предузима иницијатива и обезбеђује сигурност властите позадине.

У одређеној ситуацији, могу се и слабијим снагама, дејством из заседе, нанети непријатељу велики губици, парализсати његова дејства на одређеном простору, знатно отежати снабдевање и створити општа несигурност на заузетој територији, уз мале сопствене губитке.

Основни предуслов за успешно извршење заседних дејстава је изненађење.

Зависно од задатка и циља који се жели постићи, заседу могу организовати снаге различите јачине, од групе војника, па до батаљона.

Основни циљ заседе је уништење и заробљавање људства, борбене технике и осталих материјалних средстава непријатеља.

Јединице копнене војске заседу могу организовати у захвату фронта, у властитој позадини и на заузетој територији.

У захвату фронта, заседа се најчешће организује у саставу осталих видова борбе, нарочито приликом одбране појединих праваца и међупростора, да би се спречило убацивање непријатељевих снага у позадину снага одбране и у току извлачења и поседања положаја по дубини одбране.

У властитој позадини, заседа се организује ради уништења или заробљавања убачених или остављених делова, извиђачких, диверзантско-терористичких група (ДТГ) и специјалних снага непријатеља. Заседна дејства највише долазе до изражаја на заузетој територији, а основни задаци јединице која организује заседу могу бити веома различити (хватање курира и официра, уништавање патрола и мањих група, напади на различите колоне које се крећу ка фронту и у дубину заузете територије и друго).

При организовању заседе неопходно је придржавати се неких основних начела од којих зависи њен успех. То су: тајност, изненађење, брзина дејства, дрскост и одважност, рационалност у ангажовању снага и средстава.

Тајност мора бити заступљена у свим мерама, почев од прикупљања података о непријатељу, припремању и организовању заседе, до отварања ватре. Ако се не може обезбедити потпуна тајност, заседу треба избегавати, јер би могла да има негативне последице.

Изненађењем се непријатељу онемогућава пружање организованог отпора, ствара дезорганизација, која често доводи до расула и панике. Због тога и мање снаге из заседе могу нанети велике губитке надмоћнијем непријатељу.

Дрскост и одважност омогућавају да се заседа изведе на месту и у време када се непријатељ најмање нада, односно када се осећа потпуно безбедним за своје јединице у покрету.

Рационалност у ангажовању снага и средстава значи да са мањом јединицом треба нанети непријатељу максималне губитке при дејству из заседе.

2. ОБЛИЦИ И НАЧИН ОРГАНИЗОВАЊА ЗАСЕДЕ

Према карактеристикама земљишта, облику и начину извођења, заседе могу бити разноврсне. У односу на правац кретања непријатеља, заседа може бити: бочна, челна, зачелна и комбинована, а у односу на тактичке поступке – узастопна и покретна заседа.

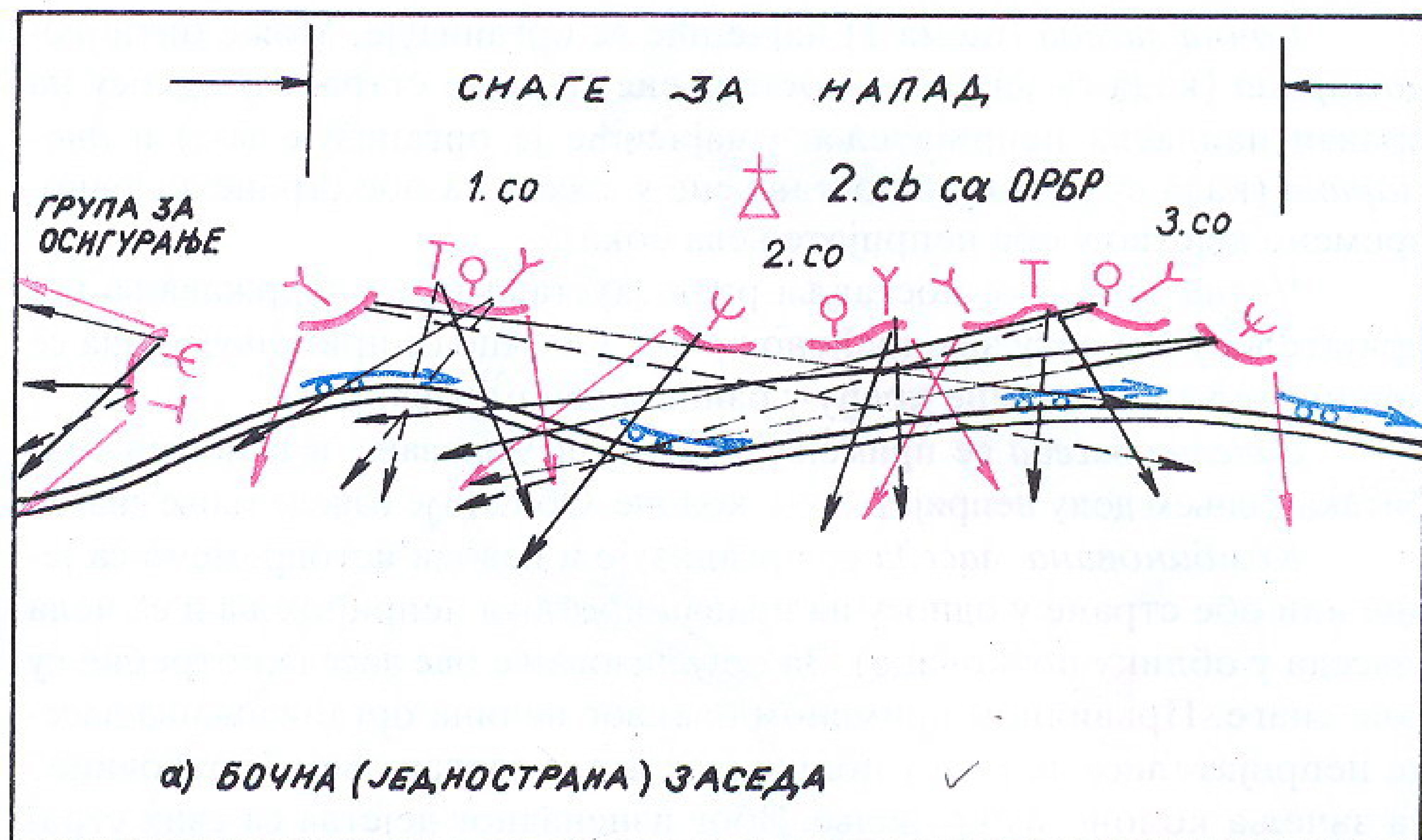

СНАГЕ ЗА НАПАД

ЧВГ

РЕЗЕРВА

3/1. СВ И ОРБР

1. ПЧ

ГРУПА ЗА ОСИГУРАЊЕ

1. СВ (-3) СА ОБСТ

2. СВ СА ОБСТ

3. СВ

б) БОЧНА (ДВОСТРАНА) ЗАСЕДА

Шема 1 –Бочна заседа

Бочна заседа (шема 1) најчешће се организује. Може бити *једнострана* (када су јединице постављене са једне сттране у односу на правац наиласка непријатеља – најчешће је организује вод) и *двострана* (када су јединице постављене у заседу са обе стране за једновремено дејство у оба непријатељева бока).

Челна заседа се поставља ради заустављања и задржавања непријатеља у покрету за одређено време. Обично се примењује када се непријатељеве јединице крећу у рашчлањеном распореду.

Зачелна заседа се примењује ради узнемиравања и наношења губитака задњем делу непријатељеве колоне. Обично је изводе мање снаге.

Комбинована заседа се организује и изводи истовремено са једне или обе стране у односу на правац кретања непријатеља и са чела (заседа у облику потковице). За организовање ове заседе потребне су јаче снаге. Правилном применом оваквог начина организовања заседе непријатељ се доводи у полуокружење, а затварањем "потковице" са зачеља колоне у окружење. Због изненадног дејства са свих страна, непријатељ је изложен транутној убитачној ватри. Доведен у такву ситуацију, непријатељ није у могућности да се среди и пружи организован отпор па код његових јединица долази до дезорганизације и панике (шема 2).

Узаступна заседа се организује и изводи на једном правцу, постављањем више мањих одвојених заседа, које дејствују наизменично. Један део дејствује, а други се повлачи ради постављања заседе на погодном месту у дубини.

Покретна заседа је умногоме слична начину извођења напада из покрета. Јединица која организује заседу не поседа положаје поред пута, као што је то случај код осталих облика заседе, већ се јединица налази у полазним рејонима који су удаљени од комуникације 1000–1500*m*. Старешине благовремено упућују осматраче на погодна места, одакле могу да прате долазак непријатељеве колоне ка рејону заседе. Старешина мора да има добру везу са осматрачима ради благовременог покрета јединице ка рејону заседе. У току припреме, старешина дели јединицу у три групе и прецизира им задатке. Када прође осигурање, прва група што пре пристиже у свој рејон и са 30–50*m* изводи ватрени удар на чело колоне непријатеља, спречавајући јој даље кретање. Задатак друге групе је да изненада нападне зачеље колоне и да јој не дозволи извлачење из рејона заседе, а трећа група, која је најјача (до половине снага), напада непријатељеву колону са бока ради извршења постављеног задатка.

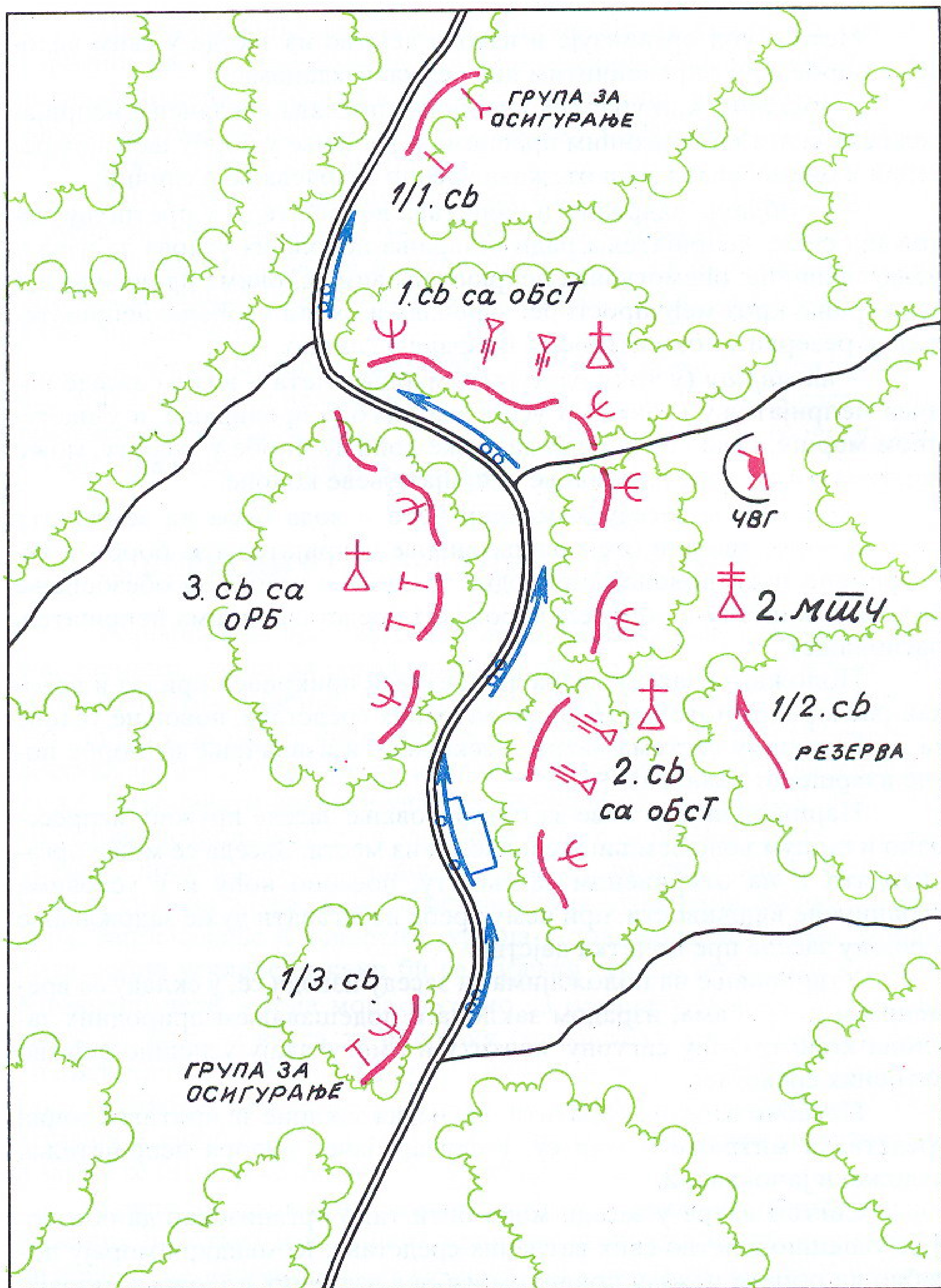

Шема 2 – Начелна шема распореда чете при организовању комбиноване заседе (у облику потковице)

Чета – вод организује и изводи дејство из заседе у свим видовима борбе, али са различитим циљевима и задацима:

– *у нападу*, као убачена јединица, спречава извлачење непријатељевих снага на појединим правцима и увођење у борбу његових резерви и онемогућава му и отежава уредно снабдевање и слично;

– *у одбрани*, задржава и уништава непријатеља у претпољу; задржава снаге непријатеља ради стварања повољних услова за извлачење главнине; онемогућава непријатељевим деловима провлачење и продирање кроз међупросторе; спречава и омета увођење непријатељевих резерви у току извођења одбране и слично;

– *на маршу* (у току одступног марша), чета – вод из заседе наноси непријатељу губитке и успорава његово продирање, а у наступном маршу, када се процени да може доћи до борбе у сусрету, може дејствовати на поједине делове непријатељеве колоне.

Положај за заседу командир чете – вода бира на земљишту које онемогућава или отежава развијање непријатеља за борбу, а истовремено нуди повољне природне заклоне и услове за обезбеђење бокова и заштиту од оптоелектронских средстава којима непријатељ располаже).

Положај за заседу треба да обезбеди прикривен прилаз и погодан распоред водова (одељења и ватрених средстава, повољне услове за организацију система ватре, маскирање и извлачење из борбе после извршеног задатка).

Најповољније услове за организовање заседе пружају испресецано и пошумљено земљиште и насељена места. Заседа се може организовати и на откривеном земљишту, посебно ноћу и у условима ограничене видљивости, при чему треба избегавати дуже задржавање у рејону заседе пре почетка дејства.

Утврђивање на положајима за заседу изводи се, у складу са временом и потребама, израдом заклона и подешавањем природних заклона који пружају сигурну заштиту и омогућавају успешно дејство ватрених средстава.

Посебно се мора обратити пажња на заклоне за противоклопна средства и митраљезе који су, у случају јачег отпора непријатеља, изложени јачој ватри.

Систем ватре у заседи мора бити тако организован да обезбеђује успешно дејство свих ватрених средстава. Командири морају посебно да обрате пажњу приликом избора ватрених положаја; морају, наиме, лично да провере положаје пушкомитраљеза и митраљеза, јер они морају бити тако постављени на положају да својим дејством дуж непријатељеве колоне не захвате сопствене снаге.

Противоклопна средства се постављају на крила и у средину борбеног распореда јединице, како би се уништавањем (оштећењем) челних и зачелних возила непријатеља искључио или знатно отежао њихов маневар и нанели што већи губици заустављеним возилима и људству које се налази у њима.

Запречавање у рејону заседе се изводи ако се очекују непријатељева оклопна средства. Ако то земљиште омогућава, врше се минирање и зарушавање на комуникацији како би се непријатељевим снагама спречило брзо извлачење из заседе, као и обезбеђење крила и бокова јединице.

Борбени распоред чете – вода у заседи може бити различит, а најчешће зависи од величине и састава јединице, јачине и састава непријатељеве јединице, циља који се жели постићи карактеристика земљишта на коме се организује заседа.

3. БОРБЕНИ РАСПОРЕД ЧЕТЕ – ВОДА У ЗАСЕДИ

Борбени распоред чете при организовању заседе најчешће има ове елементе: групу за напад, групу за осигурање, резерву и четну ватрену групу. Вод, обично, формира групу за напад и групу за осигурање.

Групу за напад чини већи део снага чете – вода. Ове снаге се постављају што ближе месту наиласка непријатеља, тако да јединица може остваривати ватрени удар из целокупног наоружања. Тамо где то услови дозвољавају, а да заседа не буде откривена, група за напад се може постављати и у границама домета ручних бомби. Једновремена и снажна ватра, која се остварује на уговорени сигнал командира, запречавање и извођење јуриша у повољним условима, морају бити добро усклађени како би се избегли губици од властите ватре. Командир чете – вода мора посебно да организује садејство између снага за напад и снага за подршку (митраљеза, минобацача и противоклопних средстава). Снаге за напад снажном ватром и јуришем (ако се изводи) наносе непријатељу што веће губитке, разбијају, уништавају и заробљавају му снаге, прикупљају плен (а део уништавају), а затим се што брже извлаче у одређени рејон.

Групу за осигурање командир чете – вода, на основу расположивих података и извршене процене, поставља на правцу могуће интервенције непријатеља ради осигурања групе за напад. У чети се налазе најчешће 1–2 одељења, изузетно вод, а у воду – група војника до одељења. Задатак групе за осигурање је да благовремено обавести командира о наиласку непријатеља, као и његовом саставу и јачини,

да обезбеди снаге за напад док извршавају задатак, а у случају извлачења – да их штити док се не извуку испод непријатељеве ватре. Осигурање може добити задатак да спречи интервенцију маршевског осигурања које се, у начелу, пропушта кроз рејон заседе.

Резерва се образује у чети; начелно, јачине је 1–2 одељења. Поставља се на месту одакле може брзо да интервенише према угроженим правцима и да врши подршку и прихват снага за напад, а у случају интервенције непријатеља – да садејствује са осигурањем. Резерва организује извлачење ратног плена и уништавање оних средстава која се не могу извући.

Четна ватрена група има задатак да подржи дејство снага за напад и осигурање, да штити крила и бокове и омогући извлачење чете из борбе.

При извођењу заседе, посебно када се она изводи ноћу, мора се строго обратити пажња до којих линија се може отворити ватра, како се не би дејствовало по сопственим снагама.

4. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ – ВОДА НА ПРИПРЕМАЊУ, ОРГАНИЗОВАЊУ И ИЗВОЂЕЊУ ЗАСЕДЕ

Рад командира чете – вода на припреми и организовању заседе сличан је као и код осталих борбених радњи, с тим што се прилагођава специфичностима заседе.

У процени *непријатеља*, командир чете – вода цени следеће:

– правац кретања колоне, њен састав, јачину и намере;

– начин обезбеђења колоне и које мере заштите предузима у току кретања јединице;

– време појаве непријатеља у рејону заседе;

– вароватни начин дејства по упаду у заседу;

– састав и јачину снага које могу интервенисати ка рејону заседе, могуће правце и време њиховог пристизања;

– мере које могу предузети снаге за интервенцију ради заштите јединица која је упала у заседу и начин садејства са њом.

Прикупљање података о непријатељу, поред командира чете – вода и његових снага, врше и војнотериторијалне јединице и становништво које у одређеним ситуацијама може бити основни извор података.

Проценом *властитих снага* командир чете – вода треба да утврди следеће:

– који облик заседе треба применити у додељеном рејону;

– правац и време довођења јединице у рејон заседе;

– које мере треба предузети у току довођења у рејон заседе ради тајности заседе;

– како формирати борбени распоред чете – вода;

– време поседања положаја;

– којим снагама и са ког правца треба извршити осигурање јединице;

– како организовати систем ватре (распоред митраљеза и противоклопних средстава);

– начин утврђивања и маскирања;

– места на којима треба поставити минска поља и начин њихове заштите;

– деонице пута на којима треба вршити зарушавање;

– поступак јединице ако непријатељ открије рејон заседе;

– начин дејства јединице по уласку непријатеља у рејон заседе;

– поступке јединице у разним случајевима (кад је непријатељ слабији, јачи, кад интервенише);

– начин извлачења ратног плена;

– извлачење јединице из рејона заседе и правац одласка у нове рејоне.

Кроз *процену земљишта*, комаднир чете – вода треба да сагледа следеће:

– карактеристике земљишта на правцу довођења јединице ка рејону заседе;

– карактеристике положаја за заседу и њихов капацитет;

– који је облик заседе најпогоднији у том рејону;

– каква је могућност утврђивања (коришћења природних објеката) и маскирања;

– какве су повољности замљишта за организовање система ватре;

– карактеристике пута који води кроз рејон заседе (кривине, серпентине, усеци) и могућности зарушавања;

– карактеристике правца на којима ће се извлачити јединице.

Правилно изабрано земљиште за заседу често има важнију улогу од јачине снага које организују заседу. Кад год постоје услови, командир чете – вода треба да бира место за заседу – на испресецаном и пошумљеном земљишту, са природним објектима за заштиту и ватрено дејство.

Проценом времена командир чете – вода долази до закључка када јединица у заседи мора бити спремна за дејство и како време као доба дана може утицати на припрему, организовање и извођење заседе.

После извршене процене он доноси одлуку и на командирском извиђању је преноси потчињенима, уз предузимање мера ради заштите тајности.

Од момента поседања рејона за заседу, па до упада непријатеља у заседу, јединица предузима све мере тајности, маскирања и безбедности. Напад из заседе може се изводити у свако доба дана и године, али је време извршења задатка увек ограничено. Изненађењем и брзином дејства спречава се непријатељ да пружа организован отпор, да се развија за борбу и извлачење.

Чета – вод долази у рејон заседе прикривено, у највећој тајности. Дању се чета – вод, у принципу, задржава ван рејона заседе, маскира и изводи припреме за дејство, а на положај излази ноћу или непосредно пред почетак дејства, по водовима (одељењима), уз појачано осигурање. За довођење чете – вода у рејон заседе, командир може користити водиче.

Ради правовременог јављања о наиласку непријатеља, командир организује извиђање, упућивањем осматрача на вероватне правце наиласка непријатеља. За јављање о наиласку непријатеља користе се уговорени сигнали.

Дејство из заседе мора бити кратко по времену, али са јаким ефектом ватре. Изненадним и брзим дејством непријатељ се лишава могућности да пружи организован отпор и спречавају му се сређивање, развој за борбу и организовано извлачење из заседе.

Борба у заседи почиње на уговорени сигнал, који даје командир, једновременим отварањем јаке ватре, нарочито аутоматским оружјем и бацањем ручних бомби. Кад год постоје услови, ватру треба комбиновати са рушењем објеката, чиме се отежава маневар непријатеља. Заседом се наноси удар, зависно од јачине непријатеља, по његовим осигуравајућим деловима или главнини (ако се оцени да се осигуравајући делови могу пропустити, а да чета – вод при томе остане неоткривена).

Док група за напад води борбу у заседи, група за осигурање је у стању готовости да спречи могућу интервенцију непријатеља ка рејону заседе.

Група за ватрену подршку дејствује по непријатељу који је упао у заседу, по деловима који су остали ван заседе и по снагама за интервенцију. У свак ом случају води се рачуна о зони сигурности за властите јединице.

Ако је непријатељ заседом разбијен или уништен, прикупља се ратни плен ради евакуације, а повређени и оболели војници и заробљени непријатељеви војници се одводе одређеним правцем у предвиђени рејон прикупљања. Средства која се из било којих разлога не могу евакуисати уништавају се на лицу места. За изношење плена може се користити и становништво, када је то у складу са ситуацијом.

Ако је непријатељ јачи и успе да среди свој распоред, чета – вод се после јаког ватреног удара, на сигнал командира, организовано извлачи из борбе. Извлачење се изводи уз властити прихват, као и прихват делова у резерви, под заштитом делова за осигурање и ватрене групе. Ради лакшег одвајања од непријатеља, командир може наредити извлачење чете – вода по деловима у више праваца.

Уколико је непријатељ прешао у гоњење, командир на погодним местима поставља мање заседе, а главне снаге што пре извлачи испод удара непријатеља.

Прилог бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ЗАПОВЕСТ
КОМАНДИРА ВОДА ЗА ЗАСЕДУ

Оријентација:
– географска
– топографска

Оријентири:

1. Снаге непријатеља, изводећи напад на правцу: Младеновац–Мали Пожаревац–Врчин, услед снажног отпора наших снага са фронта и непрекидних дејстава на заузетој територији, присиљен је да се заустави на линији: Заклопача–Врчин–Рипањ. Непријатељ предузима све мере да што пре изврши попуну јединица на фронту и продужи напад ка Београду.

Правцем Младеновац–Мали Пожаревац–Врчин примећен је покрет колоне јачине 10 возила. Колона је са чела осигурана оклопним транспотером, који се креће на око 100*m* испред главнине. Зачеље колоне обезбеђује другим транспортером. За извиђање сумњивих рејона упућује бочно осигурање. Колона се у последња два дана више пута у току дана кретала на овом правцу. Највероватније да је реч о транспортној колони која јединицама на фронту дотура муницију, минско-експлозивна средства, гориво и храну.

Из обавештајних података се зна да су позадинске јединице непријатеља размештене у рејону Младеновац.

У рејону Мали Пожаревац непријатељ је разместио посадне снаге, јачине чете. Тим снагама је вршио интервенцију ка угроженим правцима. Колона кроз Мали Пожаревац пролази у 06,00, 13,00 и 19,00 часова. Наилазак колоне у рејон заседе очекује се за 15 минута по проласку кроз Мали Пожаревац.

2. У току ноћи, 3/3. мтч, са одељењем РБР 90*mm*, треба да се убаци кроз међупростор у распоред непријатеља на правцу Слатина–Кременац, а затим да организује једнострану заседу у рејону В.

Бањица, на делу пута од пропуста до благе окуке, са задатком: да пропусти челно осигурање, а затим, изненадним дејством са блиских одстојања по челу и зачељу колоне да заустави колону и нанесе непријатељу што веће губитке, да заплени део средстава, прекине му снабдевање, а после тога да се што пре извуче правцем В. Бањица–Слатина и прикључи саставу чете.

Неопходно је обезбедити се са правца Малог Пожаревца. Осматраче поставити на погодна места, одакле могу пратити наилазак колоне.

3. У рејону Пећине заседу организује втв – Врчин; има задатак да сачека непријатељеву колону која се креће на правцу М. Иванча–С. Дробњаци и нанесе јој што веће губитке и спречи снабдевање јединица на фронту.

4. Одлучио сам да се у току ноћи изврши убацивање вода датим правцем, а затим да се организује једнострана заседа у рејону В. Бањица на делу ауто-пута од пропуста до благе окуке, са циљем: у раним јутарњим часовима сачекати транспортну колону непријатеља, изненадним и снажним ватреним ударом нанети јој што веће губитке, извршити јуриш, запленити део материјалних средстава, а остатак уништити, после чега се извући најпогоднијим правцем и прикључити чети.

Обезбедити се са правца Мали Пожаревац.

Борбени распоред: снаге за напад и снаге за обезбеђење.

Готовост за заседу у 05,00 часова 15. маја.

5. Положај за заседу на ивици малог шумарка поседа 1. со са паром РБР 90*mm*, са задатком: на уговорени сигнал остварити једновремено снажну ватру по челу главнине колоне, спречити јој даљи покрет, нанети непријатељу што веће губитке и не дозволити му развијање у рејону ливада. Најбоље стрелце одредити за дејство по возачима моторних возила. На следећи сигнал извршити јуриш, запленити део средстава, остатак запалити, након чега се брзо извући правцем шумарак–увала–пошумљени вис.

6. Положај за заседу од врзине до широког жбуна, поседа 2. со са митраљезом, са задатком: на дати сигнал остварити снажну ватру по средини колоне, нанети непријатељу што веће губитке, не дозволити му излазак из возила и поседање насипа поред пута, а на други сигнал извршити јуриш са 1. и 3. со, запленити део средстава, остатак уништити, а затим се брзо извући за 1. со.

7. Положај за заседу иза врзине, поседа 3. со са митраљезом и РБР 90*mm* са задатком: на мој сигнал остварити снажну и прецизну

ватру по возилима на зачељу колоне, нанети непријатељу што веће губитке и не дозволити му извлачење из заседе ка Малом Пожаревцу. Митраљез поставити на ватрени положај са кога може тући непријатеља дуж читаве колоне. На уговорени сигнал извршити јуриш, запленити део средстава, а остатак запалити, а потом се што пре извући за 1. и 2. со. При извршењу задатка садејствовати 2. со.

8. У групу за осигурање одређујем: Марковића, Петровића, Симића, Перића и послугу трећег оруђа из мо. Командир групе Марковић. Задатак: посести положај у рејону велике шуме и усмерити дејства ка Малом Пожаревцу. У случају интервенције непријатеља са правца Мали Пожаревац одмах ме известити и спречити интервенцију непријатеља и дејство ка рејону заседе до извршења задатка вода. По уговореном сигналу извући се за 3. со.

9. Противоклопна борба. – Борбу са оклопним возилима водиће оРБР 90*mm*, а дејство по моторним возилима вршити са РБР 64*mm* "Зоља" из састава одељења. На сигнал за отварање ватре неутралисати оклопне транспортере који обезбеђују чело и зачеље колоне, а даље дејствовати по осталим возилима.

10. Противваздушна одбрана. – У одељењима организовати осматрање ваздушног простора. Маскирању положаја посветити пуну пажњу. У случају интервенције непријатеља, ка рејону заседе хеликоптерског десанта, митраљеско одељење мора бити у стању готовости за дејство пс хеликоптерима.

11. Инжињеријска дејства. – Тежиште инжињеријских дејстава мора бити на маскирању одељења при поседању положаја за заседу, избору и подешавању заклона за заштиту и ватрено дејство.

12. Обезбеђење борбених дејстава:

12.1. Информативно и психолошко-пропагандно обезбеђење. – Тежиште треба да буде на припреми јединица за извршење задатка и на разјашњавању циљева непријатељеве пропаганде. Војницима посебно истаћи важност задатка које је добио вод.

12.2. Обавештајно обезбеђење. – Податке о покрету непријатељевих колона и интервенцији његових снага ка рејону заседе, благовремено ми морају достављати осматрачи и командир осигурања.

12.3. Безбедносно обезбеђење. – После поседања положаја забрањујем кретање по положајима и удаљавање војника из јединице,

за шта су ми одговорни командири одељења. Непозната лица задржати до извршења задатка. Спречити отицање података о задатку који је добио вод.

12.4. ПНХБОб. – У случају примене хемијског оружја одмах ме обавестити и предузети мере заштите војника. Преконтролисати средства личне заштите. Личну деконтаминацију вршити на положајима, а завршну по извршеном извлачењу из рејона заседе.

12.5. Позадинско обезбеђење. – За извршење задатка одобрен је 1,5 б/к муниције. У току извршења задатка исхрану људства вршити сд/о. Повређенима у току дејства указати помоћ на лицу места, а теже повређене извлачити у току извлачења одељења.

12.6. Борбено осигурање. – У току извлачења из рејона заседе и приликом покрета ка сопственој јединици, вод треба осигурати челним и зачелним осигурањем, за шта су ми одговорни командири 1. и 3. одељења.

13. Командовање и веза. – У току припреме и извођења заседних дејстава командоваћу непосредним контактом, преко курира, сигналима и гласом.

Моја осматрачница биће иза 2. со код широког жбуна. У току извлачења из рејона заседе кретаћу се са 2. со.

Мој заменик је командир 2. со.

Сигнали:

– почетак дејства – зелена ракета;

– извршење јуриша – црвена ракета и гласом "ЈУРИШ";

– извлачење из рејона заседе – жута ракета.

Извештаје ми доставити:

– о готовости за заседу,

– о уочавању непријатељеве колоне,

– о почетку извлачења одељења.

КОМАНДИР
М.Н.

ЧЕТА – ВОД У БОРБИ СА ДИВЕРЗАНТСКИМ ИЛИ ТЕРОРИСТИЧКИМ ГРУПАМА

1. ПОЈАМ, ЦИЉ И НАЧЕЛА УПОТРЕБЕ ПРОТИВДИВЕРЗАНТСКИХ И ПРОТИВТЕРОРИСТИЧКИХ СНАГА

Противдиверзантска и противтерористичка дејства представљају скуп мера, поступака и активности против диверзантских и терористичких снага непријатеља, односно њима се те снаге првенствено разбијају и уништавају, или се онемогућавају и отежавају њихове намере и истовремено обезбеђују властите снаге и објекти од диверзантских и терористичких дејстава.

Циљ противдиверзантских и противтерористичких дејстава је уништавање и разбијање диверзантских и терористичких снага непријатеља и онемогућавање или отежавање диверзантских и терористичких дејстава ради заштите властитих снага и објеката.

У току оружане агресије, на целој територији и акваторији СРЈ, или у току побуне унутрашњег непријатеља на неком од њених делова, треба очекивати интензивна диверзантска и терористичка дејства, комбинована са борбеним дејствима оружаних снага непријатеља, посебно са десантним снагама и снагама за психолошко-пропагандна и субверзивна дејства, као и са унутрашњим (побуњеним) непријатељем.

Стога су неопходни непрекидна изградња и усавршавање ефикасног и свеобухватног система заштите од диверзантских и терористичких дејстава у миру и рату.

Најбољи резултати у противдиверзантским и противтерористичким дејствима постижу се благовременим предузимањем мера за откривање локације и намера диверзантских и терористичких снага и обезбеђење властитих снага и објеката од тих снага.

Носиоци противидиверзантских и противтерористичких дејстава су противдиверзантске и противтерористичке јединице Војске и Министарства унутрашњих послова (полиције), посебно обучене и

опремљене за извршење тих задатака. Кад потребе налажу, у борби против диверзантских и терористичких снага ангажују се и друге снаге Војске и Министарства унутрашњих послова (полиције).

Чета – вод се може ангажовати у борби против непријатељевих диверзантских, терористичких и других група после примљеног наређења од претпостављеног старешине, или по властитој иницијативи, ако то конкретни услови захтевају.

Борбу против диверзантских и терористичких група које су се убациле на територију СРЈ, чета – вод може водити као целина или по деловима, самостално или у садејству са специјалним јединицама Војске и полиције. Дејства се могу изводити у захвату фронта, властитој позадини и на заузетој територији. Командир чете – вода у борби против диверзантских и терористичких група треба да се придржава следећих начела:

– стално да проучава диверзантске и терористичке активности непријатеља;

– у току процене непријатељевих снага обавезно да сагледава и могућност употребе диверзантских и терористичких група (у које време, по којим објектима, као и начин њиховог дејства);

– непрекидно да прати покрете група, њихову јачину и намере;

– чим отпочне активности против диверзантске или терористичке групе, не сме да их прекида до уништења групе;

– да обезбеди услове за брз покрет и маневар јединица своје чете – вода;

– да претрагу (потеру) за диверзантским и терористичким групама не предузима јединицом мањом од вода, уз обавезну примену свих мера осигурања;

– дејства против убачених група да изводи брзо, одлучно и изненадно, применом разних тактичких поступака и лукавства;

– да организује сигурну везу са потчињенима, суседима и пилотима хеликоптера (када су ангажовани) који прате делатност и покрете непријатељевих група;

– на време да успостави везу са становништвом, ради прикупљања података и откривања група;

– да бира најпогодније место и време за дејство по диверзантским и терористичким групама (када се одмарају или кад су исцрпљене);

– да ради уништења диверзантске или терористичке групе дејствује са кружне основице и у условима када су могућности за маневар група знатно отежани.

У борби против диверзантских и терористичких група, чета – вод се може ангажовати у следећим условима:

– када су откривене намере диверзантских и терористичких група (место убацивања и објекат дејства);

– када је у неки рејон убачена и активирана једна група или више њих;

– када је убачена група отпочела дејства на одређене објекте.

2. НАЧИН ДЕЈСТВА ЧЕТЕ – ВОДА ПРИ РАЗБИЈАЊУ И УНИШТЕЊУ ДИВЕРЗАНТСКИХ И ТЕРОРИСТИЧКИХ СНАГА И БОРБЕНИ РАСПОРЕД

Зависно од јачине диверзантске или терористичке групе, добијеног задатка и конкретне ситуације, чета – вод може применити следеће начине борбених дејстава:

– *блокаду* (окружење) рејона где је примећено убацивање непријатељеве групе;

– *претрагу* рејона, на коме се претпоставља да се група налази;

– *потеру* за диверзантском и терористичком групом;

– *комбинацију* свих наведених дејстава.

Командир чете – вода, чим добије задатак за откривање и уништење убачене диверзантске или терористичке групе у одређеном рејону, одмах упознаје јединицу са задатком и што пре приступа *блокади* ради изолације рејона где се група налази, како би се групи ограничили или спречили маневар, извлачење, снабдевање, успостављање контакта са јатацима и збрињавање повређених и оболелих диверзаната. Потпуном блокадом рејона група се доводи у *окружење* и тиме стварају услови за њено разбијање и уништење. Окружењу се приступа када се зна тачка локација групе.

Блокаду чета – вод најчешће изводи у садејству са специјалним јединицама Војске и полиције, војнотериторијалним јединицама и другим снагама одбране, а може и самосталним акцијама.

Борбени расйоред за блокаду се састоји, начелно, од делова у заседи, патрола, објавница, осматрачница, делова за напад, резерве и, према потреби, ватрене групе.

Командир чете – вода, кад добије податке да се у одређеном рејону прикрива (борави) диверзантска или терористичка група, предузима *йретрагу*, ради њеног откривања и уништења. Може се изводити једновременим покретом јединица чете – вода са кружне основице и из више праваца, сужавањем обруча. Овакав начин претраге се ређе примењује. Најчешће се претрага изводи са једног правца, док се други део обруча затвара деловима постављеним у заседи.

Претрагу командир чете – вода са јединицом организује само дању, а ноћу јединицу задржава на достигнутој линији, где организује блокаду правца који води на претражени део и наставља са прикупљањем података о групи. Командири морају предузети све потребне мере како би спречили извлачење диверзантске или терористичке групе из блокираног рејона.

Борбени распоред за претрагу се састоји од патрола и распореда водова, који може бити у стрељачком строју или у одељенским колонама.

Када откривена диверзантска или терористичка група покуша да се извуче из одређеног рејона, командир чете – вода одмах предузима *йошеру*. Најчешће се потера предузима за појединцима или групом која је успела да се извуче кроз блокаду. Изводи се потражних патролама, групама или одељењима, која се ојачавају дресираним псима-трагачима.

Борбени распоред за потеру, начелно, састоји се од патрола, заседа, делова за напад и резерве.

Чета – вод у борби против диверзантских или терористичких група најчешће примењује *комбиновани начин* дејства, при чему командир *чеше формира следећи борбени расйоред*: делове за блокаду, делове за претрагу, патроле, објавнице, осматрачнице, резерву, четну ватрену групу, команду и четну станицу за снабдевање (шема 1).

Борбени расйоред вода, зависно од добијеног задатка, може имати: део за претрагу, део за блокаду, патроле, објавнице и осматрачнице.

Који ће начин дејства чета – вод применити при уништењу диверзантске или терористичке групе, зависи од јачине непријатеља, добијеног задатка и конкретне борбене ситуације.

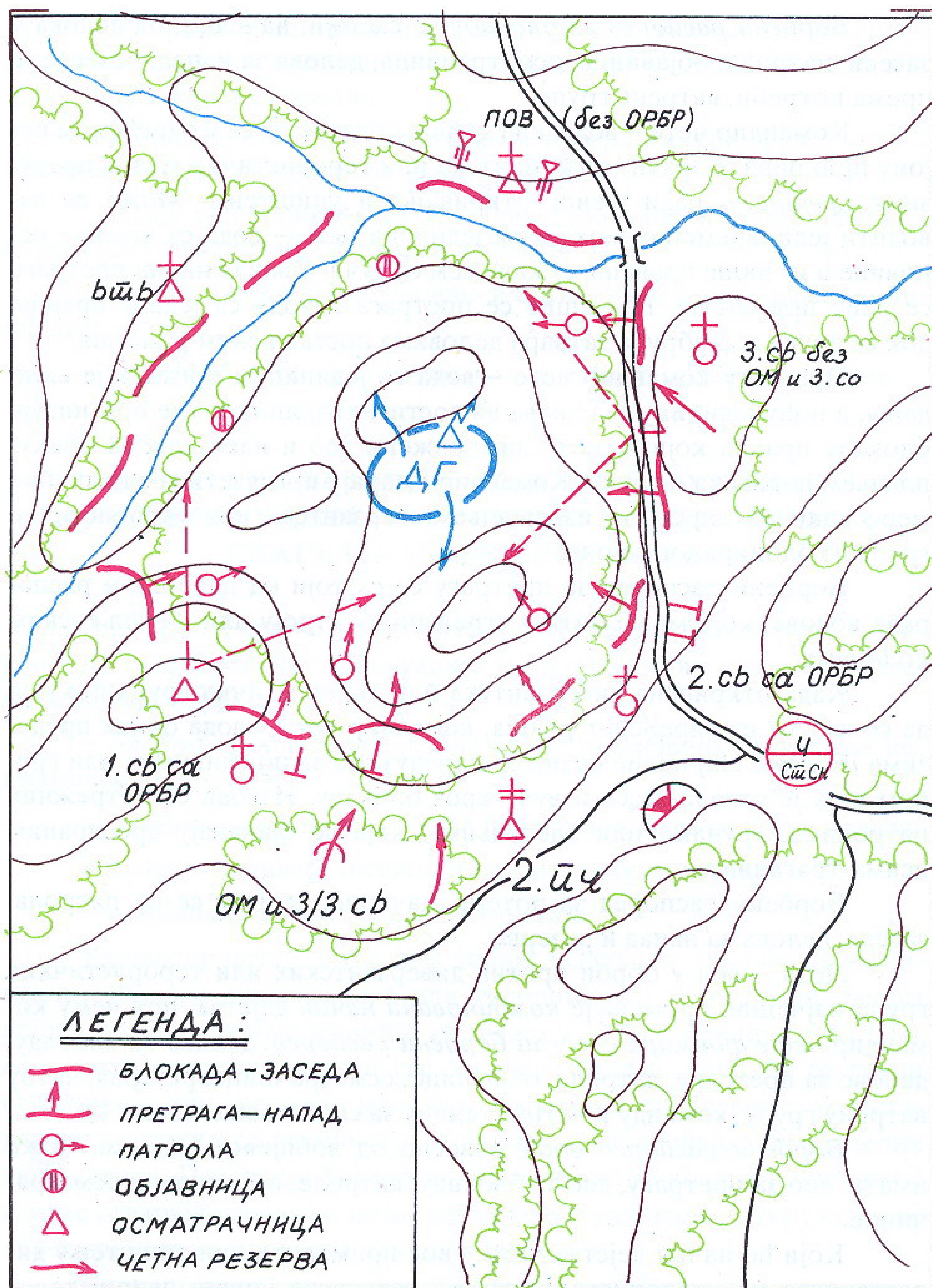

Шема – 1: Начелна шема дејства чете у борби против диверзантско-терористичке групе

Делови за блокаду се распоређују на положаје за блокаду у виду заседа по водовима и одељењима, добро прикривени и маскирани, са задатком да затворе одређене правце и спрече излазак групе из блокиране (окружене) просторије. После откривања и потпуног окружења, ове снаге садејствују са осталим снагама у разбијању и уништењу групе. Командир јединице у блокади мора обезбедити добру везу и садејство са суседима за све време док акција траје. Међупростори се обавезно осматрају и осигуравају ватром.

Делови за претрагу чине главне снаге чете – вода; носилац су напада при дејству за уништење откривене групе. Крећу се у развијеном распореду или у водним и одељенским колонама. На правцу кретања, ради извиђања и осигурања јединица, истура се потребан број патрола.

Командир чете – вода, пре отпочињања претраге, мора указати на поступке јединице када се непријатељска група налази у пећини, кући, земуници или на неком другом месту које захтева предузимање посебних мера. Сваки неправилан поступак у таквој ситуацији доводи до губитака и до нарушавања морала у јединици.

Патроле су јачине до одељења, а начин извиђања и дејства је исти као код извиђачке патроле. Њихов задатак је да детаљно извиђају земљиште и све објекте на правцу кретања јединице, да прикупљају податке о диверзантској или терористичкој групи, а кад је открију да успоставе контакт са њом и да контролишу кретање становништва на окруженој просторији. Патролама се додељују водичи који добро познају простор на коме се врши претрага, као и пси-трагачи.

Објавнице се постављају у међупросторе између елемената борбеног распореда. Јачине су од 3 до 5 војника. Задатак објавнице је да осматра одређени простор и да благовремено обавести делове у заседи или снаге за напад о појави диверзантске или терористичке групе. Веза објавнице са осталим елементима борбеног распореда мора бити сигурна и непрекидна, нарочито са јединицама које врше претрагу.

Осматрачнице се постављају на таква места са којих се може осматрати цела окружена просторија или њен већи део. Зоне осматрања, по могућности, треба да се преклапају. Осматрачница је јачине 3–5 војника и мора имати сигурну везу са старешином који је поставља, као и са другим елементима борбеног распореда, ради правовременог обавештавања о уоченим покретима групе. Осматраче треба опремити средствима за осматрање дању и ноћу.

Резерва се креће на правцу ангажовања главних снага чете или се налази у непосредној близини командира чете, како би је могао брзо ангажовати на одређеним правцима.

3. РАД КОМАНДИРА ЧЕТЕ – ВОДА НА ДОНОШЕЊУ ОДЛУКЕ ЗА БОРБУ СА УБАЧЕНИМ СНАГАМА

Пошто прими задатак за дејство против диверзантске групе, командир чете – вода одмах прелази на процену ситуације и доношење одлуке.

У процени ситуације тежиште је на оним питањима која могу битно утицати на ангажовање снага чете – вода, као што су:

– о каквој се непријатељевој групи ради (њена јачина и састав и начин убацивања);

– са каквим наоружањем, опремом и средствима је опремљена група;

– када је група примећена, које приметио групу и у ком рејону;

– у ком правцу се група креће и вероватни рејон базирања;

– да ли је непријатељ у претходним дејствима убацивао диверзантске, терористичке или неке друге групе у наш распоред и са којим циљем;

– који су вероватни објекти дејства убачене групе;

– вероватни начин прикупљања података о објекту дејства;

– могућност успостављања контакта са јатацима и одржавања везе са њима;

– време и начин извршења задатка;

– могућност раздвајања групе и дејство на више објеката;

– поступци диверзаната и терориста при стезању обруча око групе;

– могућност провлачења групе кроз обруч и на којим правцима;

– начин пружања отпора из зграде, пећине, земуница и других објеката који могу да им послуже за заштиту и дејство;

– какве су могућности прихвата групе хеликоптерима по извршеном задатку.

Код сопствених снага командир чете – вода треба да процени следеће:

– стање и попуњеност јединице;

– да ли је чета – вод раније учествовала у борби са диверзантским и терористичким групама и каква су искуства;

– које мере мора предузети на припреми јединице;

– које још јединице треба ангажовати у борби са убаченим групама и начин садејства са њима;

– колико је јединица удаљена од рејона где је примећена група и које је време потребно за довођење јединице;

– правци довођења јединица на предвиђену линију за блокаду (заседу) и претрагу;

– како формирати борбени распоред за дејство против убачене групе;

– где је најпогодније поставити заседу и којим снагама;

– са које линије, којим снагама и на којим правцима вршити претрагу;

– поступак јединице при откривању групе;

– које мере треба предузети ради спречавања извлачења групе из обруча;

– начин супротстављања групи када се склони у пећину, кућу или земуницу;

– поступак јединице са заробљеним, рањеним и погинулим диверзантима и терористима;

– начин пружања помоћи и евакуације повређених у току борбе са непријатељевим групама;

– поступак по извршеном задатку.

После извршене процене командир чете – вода доноси одлуку и преноси је потчињенима на земљишту где се ангажује јединица, при чему посебно обраћа пажњу на садејство у оквиру јединице, са суседима и средствима подршке.

Ако је командир чете носилац задатка за разбијање и уништење убачене групе, он координира све активности јединице, као и везу и садејство са пилотима хеликоптера ако су укључени у акцију.

Командир чете – вода у току претраге прати ситуацију и допунским наређењима усмерава кретање и поступке свих елемената

борбеног распореда. При откривању и гоњењу убачених група, посебно води рачуна да не дође до прострељивања и дејства по сопственим снагама.

Ако командири чете – вода нису успели у току дана да открију и униште групу, заустављају јединице на достигнутим линијама, јер се ноћу, начелно, не врши претрага терена, сем ако постоји бојазан и могућност да се група у току ноћи провуче кроз обруч и "ишчезне", или ако постоје други разлози да се што пре група ликвидира.

Ради уништавања диверзантске или терористичке групе ноћу, командир чете – вода мора предузети мере за ноћно дејство, при чему је неопходно придржавати се следећих начела:

– обезбедити да борбени распоред јединица буде гушћи (да су јединице прикупљеније, са мањим растојањима између појединих елемената);

– унапред прецизирати положаје на којима ће се вршити постављање заседа – блокада и конкретизовати задатке за ноћно дејство;

– положаје поседати по водовима – одељењима, изузетно по групама, ради постизања веће густине ватре;

– по могућности, јединице снабдети уређајима за осматрање и дејство ноћу, ка › и средствима за осветљавање;

– до танчина прецизирати начин садејства у самом борбеном распореду чете – вода и са суседима који учествују у дејствима.

После извршеног задатка чета – вод поступа према наређењу претпостављеног старешине. Заробљене диверзанте и терористе са опремом и документима предаје на даљу надлежност претпостављеном старешини.

Прилоī бр. 1

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО

ЗАПОВЕСТ
КОМАНДИРА ВОДА ЗА БОРБУ СА ДИВЕРЗАНТСКИМ ИЛИ ТЕРОРИСТИЧКИМ ГРУПАМА

1. Снаге непријатеља, изводећи напад долином Јужне Мораве до 18,00 часова 15. маја избио је на линију Лесковац–Бојник, где се привремено зауставио ради сређивања борбеног распореда, попуне јединица и припреме за дал а дејства ка Нишу. На правцу напада главних снага интензивирао је извиђачке и диверзантске групе ради прикупљања података о нашим снагама и вршења диверзија на војне објекте.

У 04,00 часа 16. маја мештани с. Рујак обавестили су припаднике МУП-а да су у раним јутарњим часовима приметили групу од 10 маскираних и добро наоружаних војника који су прикривено ишчезли ка Кременцу. Вероватно је реч о диверзантској групи која је убачена са циљем да у наредним данима: изводи диверзије на војне објекте у ширем рејону Ниша; руши објекте на комуникацијама; прикупља податке о нашим снагама; испољава психолошко-пропагандну активност према јединицама и становништву.

Групе су из састава специјалних снага, које у свом саставу имају различите профиле стручњака и делове екстремне шиптарске емиграције. Добро говоре српски и познају обичаје народа југа Србије.

Диверзанти су наоружани аутоматским оружјем са пригушивачима и уређајима за осматрање и дејство ноћу. Располажу различитим врстама експлозива, мина, запаљивих смешта и високотоксичних отрова за тровање хране и воде. Врхунски су обучени, а дејства изводе брзо, избегавајући директни контакт са нашим снагама. У току извршења задатка свака група се дели на подгрупе, јачине 3–5 диверзаната. Могући објекти дејства убачене групе су магацин муниције и ватрени положаји ракетне батерије на Рујничкој коси и складишта у касарни "М. Станимировић". У случају откривања, највероватније да ће група покушати извлачење ка Кременцу.

2. У саставу снага за претрагу терена и ликвидацију диверзантске групе, 1/2. мтч организује и врши блокаду источног дела Рујничка коса, од окуке пута до потока, а затим, у садејству са 2. водом и

водом полиције изводи детаљну претрагу на правцу магацин–раскрсница путева–увала. У случају откривања групе не сме јој се дозволити извлачење ка коси Кременац, већ је треба присилити да се креће ка заседи 3. вода у рејону виса, а затим је, у садејству са снагама из заседе, одлучним нападом окружити, по могућности заробити или ликвидирати.

Објавниц, поставити ка потоку.

За извршење задатка воду се додељују пас-трагач и водич Марковић из села Рујак.

3. Десно, од потока до ивице шуме у ували, линију блокаде поседа 1. вод који има задатак да изврши претрагу у захвату виса, а делом снага да организује заседу на ивици пропланка и спречи извлачење диверзантске групе ка рејону Кременац. Садејствује 1. вод при окружењу и уништењу групе. Осматрачницу поставити на коси код далеководног стуба.

Лево, од окуке пута до кукурузишта, линију блокаде поседа вод полиције са задатком да, у садејству са осталим јединицама, изврши претрагу у захвату пута и учествује у окружењу и ликвидацији диверзантске групе.

Од пропланка до увале, северозападно од магацина, 3. вод организује и поставља заседу са задатком да диверзантску групу пусти што ближе рејону заседе и да, у садејству са осталим снагама, зароби или ликвидира групу.

4. Одлучио сам: у раним јутарњим часовима извршити покрет правцем касарна–Рујничка коса с циљем: што пре извршити блокаду североисточне падине Рујничке косе, а затим главним снагама чете претражити шуму, а са помоћним снагама организовати заседу западно од складишта; потом, у садејству са водом полиције и уз помоћ становништва, открити диверзантску групу у зони претраге, окружити је и што пре ликвидирати или заробити.

Борбени распоред: патроле, снаге за претрагу, снаге у заседи, објавнице и осматрачнице.

Линија равнања снага у претрази: прва, коса–пут; друга, ограда–пропланак–боровина.

Готовост за дејство у 07,00 часова 16. јуна.

5. Линију блокаде: Рујнички поток (иск)–пропланак, поседа 1. со, са митраљезом, са задатком: извршити претрагу шуме правцем пропланак–ниска шума–бетонски заклони, истурајући извиђаче јужно од ограде. По избијању на линију пута, поседсти положај, орга-

низовати осматрање и везу са 1. водом и бити у стању готовости за напад правцем ливада–висока шума. У случају да група покуша извлачење на споју између нашег и 2. вода, одмах прећи у потеру, нанети групи што веће губитке и не дозволити јој извлачење ка Кременцу.

6. Линију блокаде пут–високо дрво, поседа 2. со, са митраљезом; задатак: извршити претрагу шуме на правцу увала–храстова шума. По избијању на северозападне падине широке косе, посести положаје, успоставити контакт са 1. и 3. со и бити спреман за продужење претраге и напада ка вису.

У случају наиласка на групу, одмах ме известити, не дозволити јој одвајање од снага и извлачење ка ували, а затим, у садејству са осталим снагама, приступити сужавању обруча и уништењу групе.

7. Линију блокаде: мала шума–окука пута, поседа 3. со, са митраљезом, са задатком: извршити претрагу терена правцем мала шума–боровина. У току претраге упутити извиђаче северно од борове шуме.

По избијању одељења на линију пут–попречна коса, успоставити контакт са водом полиције и бити у стању готовости за даље дејство. У случају да грпуа покуша извлачење ка вису, њен покрет усмерити према заседи 3. вода.

Ако група покуша извлачење ка попречној коси, што пре се прикривено пребацити јаругом, организовати заседу на ивици шумарка и спречити групи извлачење из обруча.

8. У току претраге одржавати међусобни контакт између војника у одељењима и са суседима. Осматрање организовати за све време дејства. У току претраге нарочиту пажњу обратити на: увале, дрвеће, густу шуму, усамљене куће и колибе и друго.

9. Пре извршења задатка војнике упознати са начином дејства диверзантске групе и значајем предстојећег задатка.

10. У току претраге нарочиту пажњу обратит на мине изненађења. Забранити војницима померање и узимање у руке сумњивих предмета; такве предмете треба видно обележавати.

11. Теже рањено људство, после пружања прве помоћи, износити у рејон бетонских заклона. На исти начин поступати и са рањеним диверзантима.

Заробљене диверзанте, после одузимања оружја и опреме и извршеног прегледа, приводити код мене.

За извршење задатка одобрен је 1 б/к. Људство у току извршења задатка хранити сувим оброком хране.

12. Везу у оквиру одељења одржавати погледом и непосредним контактом, а са мном преко курира, сигналима и непосредним контактом.

Извештаје ми достављати: после поседања линије блокаде, по отпочињању претраге, после откривања групе.

13. Сигнали по таблици сигнала коју ћете добити. Знаци за распознавање "НОЖ–НИШ".

Ја ћу се кретати за 2. со; мој заменик је командир 2. со.

КОМАНДИР ВОДА
К. Р.

ИЗВЕШТАВАЊЕ, НАРЕЂЕЊА, БОРБЕНИ ЗАДАЦИ И КОМАНДЕ (ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ)

1. ИЗВЕШТАВАЊЕ

1.1. Извештај војника курира

Господине поручниче,

Прво одељење после успешно извршеног јуриша и овладавања првом линијом ровова избило је на линију ограда–дрво–шумарак, где врши попуну и сређивање борбеног строја.

У одељењу је војник Петровић лакше и Марковић теже рањен. Оштећен је пушкомитраљез. Одељење је потрошило половину борбеног комплета (б/к) муниције.

1.2. Извештај војника осматрача

– "Оријентир–2, десно три, даље 50, војник залегао иза жбуна" или

– "Оријентир кућа, лево четири, даље 150, група војника претрчава (група војника залегла)", или

– "У рејону косе, потмула експлозија".

Извештај војника осматрача ваздушног простора

– "Са севера (југа, запада, истока) авиони, мала група, врло ниско"

– "Правац пет, авиони, средња група, ниско"

– "Са правца Авале, хеликоптери, мала група, ниско"

–"Оријентир 4, два хеликоптера ниско".

1.3. Извештај командира извиђачке патроле (ИП)

Господине капетане,

Извиђачка патрола је извршила добијени задатак.

У току извиђања приметили смо:

У рејону Широка коса, Вис, шума, непријатељ је организовао одбрану снагама јачине једне чете. Ужурбано изводи радове на утврђивању и запречавању. Вероватно се припрема за упорнију одбрану на правцу Широка коса–група кућа.

Прва линија ровова протеже му се правцем: врзина–колски пут–раскрсница стаза. Испред прве линије ровова поставио је жичану ограду дужине око 200 метара, а у рејону ливаде приметили смо да поставља мине. Минско поље брани митраљезом са ивице шумарка. У рејону К. 450 западно за око 300 метара уочили смо ватрену групу састава 4 МБ већег калибра на ватреном положају. Око ватреног положаја урађени су заклони за непосредну одбрану. Један вод му организује одбрану на Широкој коси, један на Вису, а један по дубини у рејону шума.

Земљиште на правцу извиђања је проходно, делимично пошумљено са доста сеоских путева којима се могу кретати м/в.

Задатак смо извршили осматрањем са више осматрачких тачака и прикупљањем података од месног становништва.

У рејону с. Пријековац успоставили смо везу са втч Мрђани. Вод се припрема да изврши испад на ватрену групу у току ноћи.

2. НАРЕЂЕЊА

2.1. Наређење војнику куриру

Куриру Симоновићу,

Отићи ћеш командиру вода који се налази на ивици шуме. У току кретања обратити пажњу на непријатеља који се брани на вису испред нас. Правац кретања: раскрсница путева–врзина–ограда. Известити командира вода да је одељење избило на линију пут–шумарак и да врши сређивање борбеног строја и попуну муницијом. Од дејства парчади мине војник Марковић је лакше рањен, пружена му је прва помоћ. Његова пушка је оштећена.

До твог повратка одељење ће се налазити на садашњем положају. У току кретања добро осматрај непријатеља, посебно се пази снајперске ватре. Задатак ћеш извршити до 17,30 часова.

Понови задатак. На извршење.

2.2. Наређење војнику доносиоцу муниције

Доносилац муниције: Глигорић

Отићи ћеш у четну станицу за снабдевање (ЧтСт) која се налази у рејону куће. Правац одласка и повратка: пут–мала коса–кућа. Донећеш 200 метака 7,62*mm*, 2 РБР 64*mm* и 10 бомби. Четном старешини предаћеш оштећену пушку. До твог повратка одељење ће се налазити на садашњем положају. По повратку у рејон распореда одељења поделу муниције извршићеш додавањем. У току кретања добро осматрај и о свему примећеном извести ме по повратку. Моје место је код усамљеног дрвета.

Понови задатак. На извршење.

3. БОРБЕНИ ЗАДАЦИ

3.1. Задатак војнику осматрачу

Осматрачу Перићу, твоје место је у заклону код жбуна.

Оријентири: – косо десно на вису усамљено дрво – дрво;

– испред нас на коси широк жбун – оријентир жбун;

– косо лево ивица воћњака – оријентир – 2.

Непријатеља очекујемо са правца виса. Зона осматрања: жбун–далеководни стуб; ограда–раскрсница стаза. Задатак: осматраћеш додељену зону, а у току осматрања нарочиту пажњу обрати у рејону оријентира – жбун. Тежиште у осматрању ваздушног простора имати на правцу Вис–шума. Моје место је иза ограде. Извештавај ме гласом и устаљеним сигналима.

Понови задатак. На извршење.

3.2. Задатак војнику осматрачу ваздушног простора

Осматрач ваздушног простора: Миленковић

Место осматрања на дрвету иза нас.

Време осматрања од 09,00 – 11,00 часова.

Сектор осматрања: кућа–ивица шуме; далеководни стуб–вис.

Циљеве ћеш показивати према странама света (оријентирима, познатим објектима, помоћу бројева).

Осматраћеш додељени сектор и о примећеном извештаваћеш ме гласом. Сигнали ваздушне опасности дуги звиждук пиштаљком.

Понови задатак. На извршење.

3.3. Задатак челним извиђачима

У челне извиђаче одређујем: Митровића, Трифића и Лабудовића, командир Митровић.

Задатак: Кретаћете се испред одељења на удаљењу од 200 метара до прве осматрачке тачке, правцем: жбун–врзина–вис. Извидите ближу околину и објекте на правцу кретања и обезбедите одељење од изненадног напада непријатеља.

У случају наиласка на непријатеља зауставите се и одмах ме известите. При наиласку на контаминирано земљиште, заштитна средства ставите у заштитни положај и одмах ме известите.

О свему примећеном у току покрета изештавајте ме сигналима по таблици сигнала. По изласку на прву осматрачку тачку на вису одмах почети са осматрањем до изласка језгра одељења на косу.

Следећи задатак добићете у рејону вис.

3.4. Задатак командира групе – групи за уништавање ватрених тачака (групи бомбаша)

1. На вису код жбуна уочен је непријатељев бункер дрвенеземљани са две пушкарнице. Једна пушкарница је окренута ка ливади, а друга ка групи кућа испред нас. Испред бункера поставио је жичану ограду која се протеже од жбуна до хумке и ојачао је противпешадијским минама.

Десно од бункера, на падини је уочена ватрена тачка (ВТ) пушкомитраљез, а лево група стрелаца на ивици шумарка.

2. Наш вод је заустављен дејством из бункера на линији: пут–врзина–воћњак.

3. Ми смо одређени у групу за уништење бункера, са задатком: под заштитом ватре вода направити пролаз кроз жичану ограду, а затим прићи што ближе бункеру, уништити га са послугом и омогу-

ћити воду продужење напада и избијање на линију: бункер–вис–ивица шуме. У подгрупу за заштиту одређујем Јовића и Митровића, командир Јовић, задатак: што пре се пребацити на малу косу, посести положај код жбуна, одакле бочно ватром по бункеру омогућити рад подгрупи за уништење бункера. По уништењу бункера пребацити се код жуте земље.

У подгрупу за отварање пролаза у жичаној огради и уништење бункера одређује: Шкорића, Мрдака и Росића. Задатак: после извршеног задимљавања и неутралисања непријатеља, уз подршку вода и подгрупе за заштиту прићи жичаној огради, направити пролаз, а затим на најпогоднији начин прићи бункеру и уништитти га. Шкорић прилази бункеру са источне стране и убацује бомбу у другу пушкарницу. По изврш ном задатку посести положај код бункера.

4. Ја ћу се налазити у саставу подгрупе за заштиту.

У току покрета и извршења задатка командоваћу сигналима и гласом.

3.5. Задатак командира – групи за чишћење ровова и саобраћајница

1. Непријатељ је после извлачења запречио ровове и саобраћајнице преносним препрекама и минама. Вероватно да у рововима има и заосталих војника.

2. Ми смс одређени у групама за чишћење рова и саобраћајница. Наш задатак је да очистимо део рова од жбуна до дрвета и саобраћајницу од мина и непријатељевих војника.

3. Десно, део рова и другу саобраћајницу, од врзине до ивице шуме чисти група из другог одељења.

4. По упаду у ров ја ћу се кретати на челу групе, иза мене на пет корака креће се Мићић, а иза њега кретаће се Младеновић. На мој сигнал, рука у вис, Мићићу бацићеш бомбу у први прелом саобраћајнице. За то време ти ћеш нас Младеновићу штитити са правца ретке шуме и групе заклона. После прострељивања рова продужићемо покрет до следећег прелома саобраћајнице код папратишта и поновити поступак. Младеновићу, ти ћеш повремено осматрати рад друге групе и командира вода који се налази на вису.

Контаминиране делове саобраћајнице обележаваћу ја и њих ћемо обилазити. Пронађене мине ћемо разминирати или уништавати, а препреке избацивати из ровова и саобраћајница. Нађене предмете не дирати без мог одобрења. У току извршења задатка командоваћу гласом.

3.6. Задатак групи за израду пролаза у препрекама

1. Непријатељ јачине вода брани се на падинама широке косе. Вероватни цил му је да упорном одбраном спречи продор наших снага преко широке косе ка облом вису. Непријатељ је на падини израдио ојачану жичану ограду са правцем протезања жбун–ниско растиње. На ивици врзине уочен је пушкомитраљез са правцем дејства дуж жичане ограде.

2. Наша чета има задатак да изврши напад на непријатеља у рејону широке косе и овлада истом, а затим продужи дејство ка облом вису.

3. Задатак групе: по паду мрака прикривено прићи жичаној огради која је постављена на падини, правцем: увала–усамљено дрво–врзина и направити пролаз ширине 6 метара.

4. Задатак подгрупа:

У подгрупу за отварање пролаза одређујем: Јанковића и Мишића, командир групе Јанковић. Задатак: прикривено прићи препреци, направити пролаз сечењем жице, а затим бити спреман за заштиту пролаза и провођење делова чете кроз пролаз. У току извршења задатка подржаваће вас подгрупа за подршку.

У подгрупу за подршку одређујем: Лончара и Рајића, командир Рајић. Задатак: кретаћете се за подгрупом за отварање пролаза до избијања код жуте земље где ћете се зауставити, заузети заклон и штитити групу док буде отварала пролаз у препреци.

У подгрупу за осигурање одређујем Анђелковића и себе. Кретаћемо се иза подгрупе за подршку, а по избијању код ниског растиња обезбеђиваћемо групу при изради пролаза.

5. По отварању пролаза, исти обезбеђујемо, а по пристизању делова чете, проводимо их кроз пролазе, а затим се прикључујемо нашем воду и настављамо напад.

Сигнали:

– отвори ватру по ватреној тачки (ВГ) – црвено светло

– пролаз отворен – зелено светло

– извући се на ивицу шуме – бело светло.

4. КОМАНДЕ ЗА ОДЕЉЕЊА И ВОД

4.1. Команде за одељења

Кретање у борби:

– "Ивановићу, у висини пута (трчећим кораком, трком) – НАПРЕД!"

– НАПРЕД!

4.1.1. Стрељачко одељење у нападу – одбрани

1. Да би се одељење из колоне развило у борбени строј по групама у правцу кретања командује се: "Правац дрво, по групама за – борбу".

2. Да би се одељење из колоне развило у борбени строј по групама удесно или лево у односу на правац кретања командује се: "Правац жбун, по групама удесно (улево) за – борбу".

3. Да би се одељење из колоне развило у стрељачки строј у правцу кретања, командир одељења издаје следећу команду: "Правац далеководни стуб, у стрелце за – борбу!"

4. Да би се одељење из колоне развило у стрељачки строј удесно (улево) од правца кретања командир одељења издаје следећу команду: "Правац раскрсница пута, удесно (улево) у стрелце за – борбу!"

5. Одељење се из борбеног строја прикупља по команди: "У колону по један (два) – ЗА МНОМ!" (трчећим кораком или трком – замном).

6. За одбијање изненадног напада непријатеља командује се: "НЕПРИЈАТЕЉ са фронта (сдесна, слева, слеђа) у стрелце за – борбу!"

7. Ако се премештање одељења, са једног на други ватрени положај, изводи једновремено с целим одељењем командир одељења командује: "Одељење правац ивица шуме, трчећим кораком (трком) – НАПРЕД! (НАЗАД)!" или, "Одељење правац дрво, на линију пута, трчећим кораком (трком, пузањем) – НАПРЕД! (НАЗАД)!" или, "Одељење трчећим кораком (трком, пузањем) – ЗА МНОМ!".

8. Одељење се зауставља на команду "Одељење – СТОЈ!"

9. Да би се одељење преместило на следећи ватрени положај, појединачно или по групама, командир одељења издаје следећу команду: "Одељење у висину пута, претрчавањем сдесна (слева), (сдесна и слева) по један – НАПРЕД! (НАЗАД) " или, "Одељење на линију пешачке стазе, претрчавањем по групама, прва група – НАПРЕД! (НАЗАД)!"

10. За извршење јуриша по команди командира вода, командир одељења командује: "ЈУРИШ – НАПРЕД!"

11. За отварање ватре целим одељењем на један циљ командир одељења издаје команду: "Одељење у висини пута, група 5, по два кратка (по пет метака) брзом – ПАЛИ!"

12. За једновремено отварање ватре на два циља командир одељења командује: "Пушкомитраљез оријентир – 2, митраљез, 6, стрелци по пешадији која наступа 3 – ПАЛИ!"

13. За гађање циљева који се крећу, као што су возила, падобранци, хеликоптери, авиони, одређује се величина претицања у фигурама, нпр: "Одељење по падобранцима, 5, фигура – ПАЛИ!"

14. Командир одељења, уместо команде, може нишанџији пушкомитраљеза поставити задатак у виду кратког наређења, нпр: "Илићу, митраљез на ивици шуме – НЕУТРАЛИШИ!"

4.1.2. Основне команде командира митраљеског одељења

1. Да би се гађао мали циљ командир одељења издаје следећу команду одељењу или послузи митраљеза: "Оријентир–2 даље 50, митраљез, 5, у подножје, кратким (дугим) – ПАЛИ!"

2. За гађање широког циља команда гласи: "Одељење оријентир дрво, стрељачки строј, 5, први од жбуна до дрвета, други од дрвета до хумке, трећи од хумке до пута (за по 0,50), слева (први слева, други од средине, трећи сдесна) кошењем по правцу, непрекидно – ПАЛИ!"

3. Да би се гађао дубоки циљ команда гласи: "Одељење оријентир стуб, колона 6, први са чела, други са зачеља (трећи од средине), кошењем за дубину колоне (или број подеока на добошу) – непрекидно – ПАЛИ!"

4. Да би се једновремено гађао дубоки и широки циљ команда гласи: "Одељење оријентир–5, лево 4, пешадија у вoћњаку, 7, први слева, други сдесна, трећи од средине, кошењем по правцу за ширину циља и по дубини 4 подеока, аутоматски, непрекидно – ПАЛИ!"

5. Да би одељење изашло на положај команда гласи: "Одељење на положај, место првог код жбуна, место другог код хумке, место трећег иза врзине, став лежећи, правац дејства воћњак – спрема за паљбу!"

6. Провера могућности гађања:

а) кроз међупросторе и поред крила властитих јединица: "Први, оријентир–1 митраљез, 6, други ивица шуме група стрелаца, 5, трећи код жбуна пушкомитраљез, 4, угао сигурности 0–50 – провера могућности гађања кроз међупростор!"

б) преко властитих јединица: "Одељење (први, други, трећи) митраљез на ивици врзине, 7, нишан сигурности 14, проверите могућности гађања преко властитих јединица!"

7. Премештање митраљеза са једног на други ватрени положај врши се по команди: "Одељење на ватрени положај, у висини камене ограде, растављеним (састављеним) – НАПРЕД!" (трком, трчећим кораком), или "По првом (другом или трећем) оруђу на ватрени положај у висини врзине састављеним (растављеним) – НАПРЕД!"

8. За гађање дубоког циља једним митраљезом команда гласи: "Право у колону, 6, с чела са 5 подеока аутоматски (ручно) непрекидном – ПОЧИЊИ!"

9. За гађање циљева који се крећу бочно (косо) једним оруђем команда гласи: "Први (други или трећи) митраљез на кривини пута, 5, три фигуре сачекивањем (праћењем) – ПОЧИЊИ!"

10. За гађање циљева у ваздушном простору команда гласи: "У авион (хеликоптер, падобранац) 6, претицање осам фигура – ПОЧИЊИ!"

4.1.3. Основне команде командира одељења ручних бацача

1. "Право у тенк – ПАЛИ!"

2. "У бункер, 4, у пушкарницу – ПАЛИ!"

3. "У челни, 3, једно претицање десно (лево) – ПАЛИ!"

4 "Прво одељење, оријентир дрво, тенк, 3 претицања (два подеока, две фигуре), улево (десно), у средину – ПАЛИ!"

5. "Тенкови десно – УНИШТИ!"

4.1.4. Основне команде командира одељења бестрзајних топова

Гађање БсТ 82*mm* (топом или одељењем (изводи се по команди командира одељења. Команда садржи јединицу (оруђе), циљ, врсту и број метака, нишан и нишанску тачку и извршни део команде. На пример:

1. "Прво одељење, оријентир 2, даље 100, тенк, претицање две фигуре (два подеока) улево (десно) са два реактивна (са два метка), 7, у средину – ПАЛИ!"

2. Ватрени положај се поседа по команди командира одељења, на пример: "Одељење вучењем на положај, прво оруђе код жбуна, друго код жуте земље, правац дејства окука пута – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

3. Да би се проверила могућност гађања преко властитих јединица команда гласи: "Први оријентир–3, митраљез у заклону код жбуна, 10, даљина до властитих јединица 200*m*, нишан сигурности 12 (или угао сигурности 0–52), провера могућности гађања преко властитих јединица'"

4.1.5. Основне команде командира одељења минобацача 60 и 82mm

Команде за поседање ватреног положаја када се даје основни правац гађања.

1. Пикетима напред: "На положај, прво оруђе код кочића, нишанска тачка даљи пикет, основни угломер 30–00, друго оруђе код жбуна, правац дејства високо дрво – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

2. Пикетима назад: "На положај, прво оруђе код кочића (пикета) нишанка тачка даљи пикет, основни угломер 0–00, друго оруђе код жуте земље, правац дејства далеководни метални стуб – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

После извештаја нишанџије, командир одељења командује: "Основни угломер 30–00 обележи ПИКЕТОМ!"

3. Бусолом лаког типа (БЛТ): "На положај, прво одељење код бусоле, угломер 30–00 нишанска тачка даљи пикет, друго оруђе код жбуна, правац дејства кућа – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

4. Угломером на нишанску тачку: "На положај, место првог код кочића (пикета) нишанска тачка далеководни стуб, угломер 21–30, место другог овде (показује), правац дејства дрво – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

Ако је обележавање извршено на нишанску тачку удаљену више од 5*km* команда гласи: "На положај, место првог код кочића, место другог код заклона, нишанска тачка камена греда, угломер 35–23 – СПРЕМА ЗА ПАЉБУ!"

Када послужиоци поставе и изравнају минобацач – први нишани у нишанску гачку и извести "ГОТОВО!", командир одељења командује: "Основни угломер 30–00 – ОБЕЛЕЖИ ПИКЕТИМА!"

5. Образовање паралелног снопа помоћу пикета обавља се на команду: "На пикет напред/назад – СНОП!"

6. Образовање паралелног снопа међусобним нишањењем врши се на команду: "Одељење – СНОП!"

7. Команде за отварање ватре. – Команда командира одељења садржи: јединицу, врсту мине (само када је димна или осветљавајућа), пуњење, угломер, даљинар, оруђе, врсту паљбе и почетак гађања.

а) Команда командира одељења гласи: "Одељење, пуњење друго, угломер 32–25, даљинар 6–45, основним, једну (или 3 брзом, 2 плотуном, рафал 5) – ПАЛИ!"

У току коректуре поједини елементи за гађање се мењају одговарајућим командама, на пример: "Угломер 21–00, даљинар 5–45 – ПАЛИ!"

Погрешн › дати или примљени елементи у команди исправљају се командом, на пример: "Остав угломер 32–40, угломер 31–16".

4.2. Основне команде за стрељачки вод

1. Да би се вод рашчланио у одељенске колоне у правцу кретања команда гласи: "Вод правац дрво у линију – МАРШ!" или "Вод правац кућа у линију, растојање 100*m* – МАРШ!"

2. Да би се вод рашчланио улево (удесно) од правца кретања команда гласи: "Вод правац окука пута, улево (удесно) у линију – МАРШ!"

3. Да би вод променио правац кретања команда гласи: "Вод косо десно, правац ивица шуме – МАРШ!"

4. Да би се вод развио у правцу кретања за борбу команда гласи: "Вод правац дрво по групама за – БОРБУ!" или "Вод правац дрво у стрелце за – БОРБУ!" или "Вод правац дрво, прво и друго одељење по групама, треће у стрелце, митраљеско и одељење ручних бацача по оруђима за – БОРБУ!"

5. Да би се вод развио улево (удесно) од правца кретања команда гласи: "Вод правац дрво по групама (улево) за – БОРБУ!" или "Вод правац кућа улево (удесно) у стрелце за – БОРБУ!" или "Вод правац далеководни стуб прво и друго одељење по групама, треће у стрелце, митраљеско и одељење ручних бацача по оруђима удесно (улево) за БОРБУ!"

6. Да би вод после отварања ватре наставио кретање у рашчлањеном (развијеном) борбеном распореду команда гласи: "Вод правац дрво у линији – МАРШ!" или "Вод – НАПРЕД!"

7. Да би се вод прикупио команда гласи: "Вод правац хумка по првом (другим, трећем, митраљеском) одељењу у колону по један (два, три, четири) – МАРШ!" или "Вод у колону по један (два, три, четири) – ЗА МНОМ!"

8. Да би вод одбио изненадни напад са десног (левог) бока команда гласи: "Непријатељ сдесна (слева) за – БОРБУ!"

9. Да би се вод пребацио са полазног положаја (линије) развоја на ватрени и јуришни положај команда гласи: "Вод на ватрени положај у висини пута по одељењима, прво и друго одељење по групама, треће у колони, митраљеско и одељење ручних бацача по оруђима, претрчавањем – НАПРЕД!" или "Вод на јуришни положај по одељењима претрчавањем сдесна или слева по један митраљеско и одељење ручних бацача по првом оруђу – НАПРЕД!"

правца кретања ко-
линију – МАРШ!"

оманда гласи: "Вод

за борбу команда
!" или "Вод правац
о, прво и друго оде-
одељење ручних ба-

вца кретања коман-
за – БОРБУ!" или
БОРБУ!" или "Вод
по групама, треће у
по оруђима удесно

кретање у рашчла-
гласи: "Вод правац

од правац хумка по
у колону по један
о један (два, три, че-

ог (левог) бока ко-
БУ!"

аја (линије) развоја
од на ватрени поло-
дељење по групама,
бацача по оруђима,
ни положај по оде-
митраљеско и оде-

УПУТСТВО

ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ИЗВОЂЕЊА ТАКТИЧКЕ ВЕЖБЕ (НИВОА ВОДА – ЧЕТЕ)

ВЕЖБЕ ЈЕДИНИЦА ВОЈСКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

1. ПОЈАМ И ЦИЉ ВЕЖБИ

Вежбе јединица Војске Југославије (даље: Војска) саставни су део и облик борбене обуке којим се војници, старешине, јединице и команде, у целини или по деловима, практично на земљишту, мору и рекама и у ваздушном простору обучавају за извршење борбених задатака.

Циљ вежби је:

– да се војници и јединице обуче, увежбају и оспособе за извођење борбених дејстава на копну, мору и рекама и у ваздушном простору у свим временским и борбеним условима;

– да се старешине и команде оспособе за: планирање, припремање, организовање и извођење борбених дејстава; доношење и преношење одлуке на потчињене; командовање у борби; организовање садејства, везе и израду борбених докумената;

– да се снаге одбране у садејству са Војском оспособе за припремање, организовање и извршавање задатака у складу са обавезама које проистичу из Устава СРЈ и Закона о одбрани;

– да се стекне увид у оспособљеност војника, старешина, јединица, команди и других снага одбране.

2. ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗА ИЗВОЂЕЊЕ ВЕЖБИ

Основни услови за извођење вежби јединица произилазе из војне доктрине. Вежбе се изводе у складу са Стратегијом оружане борбе и одредбама правила за борбену употребу јединица Војске, као и плановима и програмима борбене обуке војника и јединица, односно наставним планом и програмом ВА.

Вежбе јединица се изводе у условима који су најприближнији ратним.

Непријатељ ("плава" страна) реално се приказује, уз потпуно уважавање начела, употребе и дејства одговарајућих јединица.

Вежбе јединица Војске изводе се у условима: употребе конвенционалног и НХБ оружја; електронских и ПЕД; извиђања савременим техничким средствима; употребе специјалних снага за извиђачко-диверзантска, психолошко-пропагандна дејства и изазивање немира и побуна.

На тактичким вежбама (ТВ) јединица војне полиције, граничних и извиђачко-диверзантских јединица, "плава" страна може дејствовати према начелима борбених дејстава "плаве" стране.

На вежбама се "плава" страна не означава по припадности конкретних оружаних снага.

Тактичке вежбе, осим показних и методско-показних, не изводе се на простору на коме су јединице извеле тактичко увежбавање.

На вежбама није дозвољено заробљавање војника и старешина. Од тога се може одступити само на вежбама војне полиције, извиђачких и диверзантских јединица, јединица подводних диверзантата, противдиверзантских и граничних јединица, што се регулише посебним наређењем. На вежбама није дозвољено стављање ножа на пушку.

3. ВРСТЕ ВЕЖБИ

Зависно од циља, вежбе јединица Војске могу бити: тактичка увежбавања, тактичке вежбе (ТВ), заједничке тактичке вежбе (ЗТВ), вежбе борбене готовости, мобилизацијске вежбе, тактичке вежбе са бојним гађањем (ТВБГ), показне, методско-показне и опитне вежбе.

Зависно од величине јединице, вежбе могу бити: одељењске, водне, четне (батеријске), батаљонске–дивизионске, бригадне (пуковске), и корпусне.

Тактичко увежбавање

Тактичко увежбавање је почетни облик обучавања јединица у тактичкој обуци. Изводи се на земљишту, мору и рекама и у ваздушном простору, да би се војници, старешине, команде и јединице увежбали и оспособили за извођење борбених радњи и поступака.

Тактичко увежбавање изводе јединице закључно са батаљоном (дивизионом) и њима равне јединице, а организује га, изводи и њиме командује командир, односно командант јединице. Изводи се према одређеним садржајима тактичке обуке, што је регулисано плановима и програмима борбене обуке војника и јединица родова и служби и наставним плановима и програмима војних школа, а претходи тактичкој вежби и заједничкој тактичкој вежби.

Тактичко увежбавање се изводи под одређеном тактичком претпоставком. "Плаву" страну имитирају одређено људство и средства.

У току увежбавања неопходно је правилно извршавање радњи и поступака и примена знања стечених у току претходне обуке. Радња и поступци се понављају са делом јединице или са целом јединицом, све док се не постигне потпуна увежбаност. Увежбавање се изводи на стварном или смањеном одстојању.

На тактичком увежбавању у батаљону (дивизиону) увежбавају се и јединице родова и служби за извршавање наменских задатака.

Јединице које у свом формацијском саставу имају сложенија борбена и техничка средства, поред тактичког, изводе и тактичко-техничко увежбавање послуга, посада, одељења и већих јединица за практично руковање и коришћење борбених, техничких и других средстава.

Тактичко увежбавање јединица авијације се изводи на земљишту и у ваздушном простору.

Артиљеријско-ракетне јединице ПВО и јединице ваздушног осматрања и јављања (ВОЈ), тактичко увежбавање изводе са јединицама родова и служби по стварним и имитираним циљевима у ваздушном простору.

Тактичко увежбавање у РМ и речној ратној флотили се изводи у луци (на сидру и везу) и у вожњи. Изводи се са организацијским делом брода, бродом, групом бродова, одредом, дивизионом, бригадом, флотилом, борбеном и тактичком групом и обалским јединицама.

Тактичке вежбе

Тактичке вежбе су виши облик борбене обуке тактичких јединица закључно са батаљоном (дивизионом) и њему равним јединицама. Изводе се на стварном одстојању, континуирано и без понављања. На овим вежбама се обједињују раније стечена војностручна знања, вештине и навике.

Тактичке вежбе се изводе према одлукама командира страна, и то према одређеним садржајима тактичке обуке, што се регулише плановима и програмима војника и јединица родова и служби, наставним плановима и програмима војних школа и наређењима за борбену обуку. Тактичке вежбе су родовске и изводе се, начелно, као двостране, а могу бити и једностране са маркирањем "плаве" стране по замисли и плану команде (командира). У ове вежбе се укључују и јединице других родова и служби, с тим што би на батаљонске вежбе требало укључити и друге снаге одбране.

Тактичке вежбе се изводе дању и ноћу, у трајању од једног до неколико дана, зависно од величине јединице, циља вежбе, планираних садржаја и конкретне борбене ситуације.

За тактичке вежбе вода, чете (батерије) и њима равних јединица израђује се план извођења вежбе, а за вежбе батаљона (дивизиона) и њима равних јединица – елаборат.

Тактичке вежбе авијацијских јединица се изводе, начелно, у садејству са јединицама КоВ, РМ, осталим јединицама РВ и ПВО и другим снагама одбране.

Тактичке вежбе у РМ изводе се у свим тактичким јединицама, закључно са основном тактичком јединицом (одредом, дивизионом, борбеном и мањом тактичком групом бродова и јединицом ранга батаљона – дивизиона обалске одбране).

Заједничке тактичке вежбе

Заједничке тактичке вежбе су највиши облик борбене обуке здружених тактичких јединица који обезбеђује најцеловитије обучавање старешина, команди и јединица. На тим вежбама, поред јединица Војске, учествују и друге снаге одбране.

На правцима и рејонима (зонама) на којима се изводе вежбе борбених дејстава не могу се планирати дејства фиктивних јединица. Дејства фиктивних јединица се планирају ван праваца и рејона (зона) извођења вежби борбених дејстава, и то тако да не утичу битније на ток борбених дејстава јединица на вежбама.

Заједничке тактичке вежбе се изводе као двостране, а кад год постоје услови и као интервидовске. Носилац борбених дејстава може бити јединица КоВ, РВ и ПВО, РМ, а вежба носи назив према највећој јединици која учествује на заједничким тактичким вежбама, односно јединици која је носилац борбених дејстава. У оквиру вида Војске, носилац борбених дејстава може бити и јединица рода, што се планом одговарајуће команде регулише за сваку календарску годину.

Заједничку тактичку вежбу планира, организује и њоме командује претпостављена команда. Вежба се планира на основу Инструкције за борбену обуку Генералштаба Војске Југославије (даље: Инструкција) и наређења за борбену обуку корпуса и њима равних јединица. При планирању се одређује: број вежби, теме, време и простор.

На заједничкој тактичкој вежби јединица КоВ учествују и јединице РВ и ПВО, уз обавезно увежбавање дејства из ваздушног простора, а у захвату обала мора и великих река и јединице РМ и речне ратне флотиле. Друге снаге одбране се укључују на основу плана који

заједнички израђују надлежне команде Војске и одговарајући органи других снага одбране.

Заједничке тактичке вежбе, начелно, изводе се као наставак командно-штабних ратних вежби (КШРВ). У оквиру заједничких тактичких вежби се изводе: вежбе борбене готовости (ВБГ), тактичке вежбе са бојним гађањем, (ТВБГ), прикази наоружања и војне опреме; друге активности борбене обуке за чије је извођење потребан амбијент заједничких тактичких вежби, што се мора ускладити приликом планирања вежби и одређивања јединица које ће на њима учествовати.

Заједничке тактичке вежбе се изводе са јединицама које се налазе у фази увежбавања јединица за наменске задатке и ратним јединицама.

На заједничку тактичку вежбу се не може укључити ниједна јединица која није оцењена позитивном оценом при извођењу претходних програмских тактичких вежби.

Дејства се одвијају према одлукама команданата страна, а вежба, начелно, траје 3–4 дана континуирано, дању и ноћу.

Према потреби, командант вежбе може дати краћи прекид ради отклањања слабости и сређивања борбеног распореда јединица. Прекид може да траје 2–3 сата. У току прекида треба извршити кратку анализу борбених дејстава, указати на пропусте и издати допунска наређења за даље извођење борбених дејстава.

У току извођења борбених дејстава увежбавају се и проверавају сви учесници вежбе. Јединице за обезбеђење борбених дејстава се максимално ангажују за извршење наменских задатака (позадинске, АБХО, инжињеријске и др.), у складу са темом и садржајем вежбе.

У заједничку тактичку вежбу, за коју је носилац један од видова Војске, обавезно треба укључити јединице других видова, родова и служби Војске и друге снаге одбране.

Поједини садржаји на заједничкој тактичкој вежби користе се и у експерименталне сврхе ради провере начела употребе снага, организацијско-формацијске структуре јединица, ефикасности наоружања, командовања, сагледавања могућности реализације токова снабдевања материјалним средствима и др.

Вежбе борбене готовости

Вежбе борбене готовости су једна од форми обуке и начин стицања увида у оспособљеност јединица и команди за извршење наменских задатака.

Изводе се ради: увежбавања команди и јединица за радње и поступке у складу са захтевима борбене готовости; утврђивања степена борбене готовости и сагледавања мера за њено побољшање.

Вежбу провере борбене готовости планира, организује и њоме командује претпостављена команда. Вежба почиње узбуном, а завршава се решавањем тактичког задатка, према тактичкој претпоставци, у условима најприближнијим ратним. Вежбе борбене готовости се могу завршити извођењем тактичке вежбе и тактичке вежбе са бојним гађањем.

Мобилизацијске вежбе

Мобилизацијске вежбе ратних јединица се изводе ради обуке и провере мобилизацијске готовости јединица.

Мобилизацијске вежбе трају од момента добијања наређења за мобилизацију до завршетка формирања јединице према ратној формацији, але не дуже од одређеног времена трајања мобилизације. Изводе се према постојећим плановима мобилизације, у условима што приближнијим ситуацији која може настати у случају оглашавања мобилизације.

У мобилизацијске вежбе сваке ратне јединице (РЈ) обавезно треба укључивати војнотериторијалне команде (ВТК) надлежне за попуну и мобилизацију одређене ратне јединице.

Мобилизацијске вежбе које имају за циљ проверу мобилизацијске оспособљености се изводе, начелно, без претходне припреме (изненадно).

Мобилизацијске вежбе јединица, начелно, завршавају се извођењем тактичке вежбе и тактичке вежбе са бојним гађањем кад то услови дозвољавају.

Показне вежбе

На показним вежбама се професионалним војницима и војницима на служењу војног рока практично приказују: радње и поступци који се примењују за време извођења одговарајућих борбених дејстава; усклађено дејство јединица и команди; организација командовања и веза.

Показне вежбе планирају, организују и изводе старешине, односно команде, начелно, за два степена више у односу на јединицу која изводи вежбу.

Показне вежбе се изводе, начелно, на почетку појединих фаза обуке, а могу се изводити и као облик колективне припреме старешина за извођење одређених тема.

Показне вежбе се изводе са потпуно обученим професионалним војницима и војницима на служењу војног рока.

Методско-показне вежбе

На методско-показним вежбама професионалним војницима, војницима на служењу војног рока и командама приказују се начин организовања и метод извођења вежби.

Методско-показне вежбе се изводе ради оспособљавања старешина за извођење конкретних тема, односно вежби са војницима или јединицом (послугом, посадом и др.) и уједначавања метода рада при обради појединих питања и одређене вежбе у целини.

Методско-показне вежбе планирају, припремају, организују и изводе старешине, односно команде свих степена, у свим фазама обуке. За методско-показне вежбе узимају се најважније теме – вежбе из војностручне обуке и физичке обуке предвиђене плановима и програмима борбене обуке војника и јединица родова и служби и наставним плановима и програмима војних школа.

Опитне вежбе

Опитне вежбе се изводе ради: провере функционисања организације и формације јединица и команди; избора најефикаснијег начина командовања; провере поставки борбених правила за употребу снага; провере временских, просторних и техничких норми; провере ефикасности и функционисања наоружања, техничких средстава и опреме у одређеним борбеним, земљишним и метеоролошким условима и др.

Циљ извођења опитне вежбе се прецизира унапред.

Опитне вежбе се изводе са обученим и увежбаним јединицама.

Командант опитне вежбе је, начелно, старешина јединице која изводи вежбу. У неким случајевима за руковођење се одређује посебна комисија. Величина и састав комисије су условљени садржајем и карактером опитовања. За сваку опитну вежбу се израђује пројекат опитовања.

4. ПЛАНИРАЊЕ ВЕЖБИ

Планирање је почетна активност за припрему вежби јединица. Врши се на основу Инструкције, наређења, планова и програма за борбену обуку војника и јединица родова и служби, наставних планова и програма војних школа и расположивих материјално-финансијских средстава.

Планирање вежби, начелно, обухвата:

– проучавање и процену садржаја и борбених услова вежбе;

– одређивање циља и теме вежбе и наставних питања;

– одређивање учесника вежбе;

– израду плана извођења вежбе;

– планирање материјално-финансијских средстава.

Након проучавања и процене садржаја вежбе треба одредити учеснике вежбе, техничке, просторне, временске и борбене услове у којима ће се вежба изводити.

Циљ се одређује на основу садржаја и услова датих за вежбу. Тема вежбе се одређује на основу плана и програма борбене обуке војника и јединица родова и служби и наставних планова и програма војних школа. Наставна питања се одређују на основу садржаја и циља вежбе.

Учесници вежбе се одређују на основу:

– садржаја планова и програма борбене обуке војника и јединица родова и служби;

– садржаја наставних планова и програма војних школа;

– циља теме и садржаја вежбе;

– захтева за садејство у борби и друго.

Одређивање учесника вежбе се обавља правовремено, како би јединице могле на време да отпочну са припремом. При одређивању учесника вежбе прецизирају се јединице које ће учествовати на вежби по странама. За учеснике по странама могу се одређивати и фиктивне јединице, и то само за дејства ван праваца и рејона стварног извођења борбених дејстава.

План извођења вежбе јединица ранга вода и чете (прилог) основни је документ командира јединице (команданта вежбе) који му омогућава да плански, организовано и поступно командује свим активностима на вежби. План извођења вежбе се ради текстуално и графички и садржи: тему и циљ вежбе; састав јединице (ојачање, подр-

шка, јединица за маркирање "плаве" стране); рејон и место извођења; активности "плаве" и "црвене" стране по времену, односно најважнијим задацима; рад команданта; групе за имитацију и потребан број прилога (задатак јединице текстуално и на карти, документа везе и командовања, материјално обезбеђење, мере безбедности људства и технике и др.).

У плану извођења вежбе, кад год је могуће, оперативно и астрономско време треба да се поклапају.

Документа везе се раде у складу са упутствима и документима везе и одговарајућим прописима криптозаштите, на основу конкретних потреба вежбе.

Планирање материјално-финансијских средстава за извођење вежби се спроводи на основу организацијског наређења, плана задатака расхода и прихода, норматива и осталих планских, нормативних и упутствених докумената надлежних команди.

Планирањем материјално-финансијских средстава, начелно, треба обухватити:

– превожење људства, борбене и неборбене технике, муниције и других материјално-техничких средстава;

– утрошак бојне, вежбовне и маневарске муниције, минско-експлозивних средстава и артифиција;

– утрошак горива и мазива;

– накнаде за трупна и службена путовања професионалних војних лица и цивилних лица на служби у Војсци;

– накнаде за резервни састав;

– разлике трошкова позадинског обезбеђења у односу на трошкове у касарни;

– услуге правних и физичких лица;

– накнаде трошкова за причињене штете правним и физичким лицима.

5. ПРИПРЕМА ВЕЖБИ

Припрема команди и старешина

Припрема команде вежбе је теоријска и практична. Теоријска припрема обухвата изучавање одредаба правила, упутстава и других прописа у вези с темом вежбе, проучавање докумената елабората за вежбу и др.

Практична припрема се изводи у рејону (зони) извођења вежбе и, начелно, обухвата: проучавање земљишта (акваторије); распоред страна које учествују; команде вежбе, судијског и имитационог апарата; начин извођења вежбе; организовање командовања, садејства, веза и позадинског обезбеђења; начин имитације ватре; упознавање начина уређења објеката за командовање, рејона и положаја јединица; система суђења и друго.

Квалитет вежбе зависи од степена извршених припрема и планске реализације. Припреме се спроводе према плану припрема којим се прецизирају задаци, извршиоци и рокови.

За спровођење свих облика и начина припреме, као и за квалитет припреме, одговорни су командант и старешина вежбе.

Припрема старешина је индивидуална и колективна. Индивидуалном припремом они обнављају и употпуњују своја знања у вези са садржајем вежбе, улогом и задацима на вежби.

Колективна припрема се спроводи са свим старешинама које учествују на вежби. Садржај припрема зависи од њихове улоге и задатака.

Припрема потчињених команди и старешина

Припрема команди и старешина за вежбу почиње од момента издавања организацијског наређења и траје до почетка извођења вежбе.

На припремама старешине страна се упознају са улогама и задацима и увежбавају за успешно командовање јединицама на вежби. Припреме се спроводе у виду семинара, групног занимања или других форми обуке. На групном занимању – групном тренажу може се решавати тактички (оперативни) задатак, који је по садржају исти као и планирана вежба, али се мора изводити у другом оперативном времену и на другом земљишту. Пре извођења заједничке тактичке вежбе изводе се, начелно, командно-штабне ратне вежбе одговарајућих команди.

Припрема јединица

Војностручна и физичка припрема јединица, закључно са батаљоном и јединицама истог ранга, спроводе се све време извођења борбене обуке. У јединицама које се за вежбу попуњавају резервним саставом, плански се изводи постепено војностручно оспособљавање резервног састава за тактичке радње и поступке и стицање неопходне физичке кондиције.

Припрема ових јединица за вежбу се изводи према посебном плану и програму.

Морално-психолошке припреме, начелно, обухватају: упознавање команде са основним циљем, задатком и садржајем вежбе; проучавање услова за информативно и психолошко-пропагандно деловање; припрему старешина, органа и наменских јединица за спровођење садржаја информативне и психолошко-пропагандне делатности; обезбеђење и припрему средстава за информативну и психолошко-пропагандну делатност; информисање јавности о вежби; успостављање веза са одговарајућим државним органима и организацијама; информисање припадника јединице са задатком и обавезама у току припреме и извођења вежбе; организовање културно-забавних активности и друго. Садржај информисања и психолошко-пропагандне делатности треба да буде актуелан, конкретан, у складу са реалним потребама и могућностима јединице и у функцији мотивисања целокупног састава јединице за успешно извођење вежбе.

Безбедносне припреме се организују и спроводе да би се спречили откривање и отицање тајних војних података, заштитили животи људи и вежба у целини и сачувала од уништења или оштећења материјално-техничка средства и опрема.

За организовање и спровођење безбедносног обезбеђења одговорни су сви учесници на вежби у оквиру својих надлежности. Основне мере безбедносног обезбеђења се регулишу организацијским наређењем за вежбу.

Врста тајне и степен тајности се одређују зависно од значаја вежбе, односно врсте војних података на којима се она заснива. Вежба која се заснива на елементима плана употребе Војске представља државну тајну и учесницима вежбе се не могу саопштавати решења тог плана. Остале вежбе имају карактер војне тајне. Тајност елабората за вежбе у целини означава се према документу који има највећи степен тајности у овиру војне тајне.

Материјално-техничке припреме се изводе пре почетка вежбе како би се јединице попуниле потребним материјалним средствима, проверила исправност техничких средстава и извршиле све припреме за испуњавање уредног позадинског обезбеђења вежбе.

Материјално-техничке припреме обухватају:

– набавку планираних средстава за извођење вежбе;

– расподелу средстава јединицама и осталим учесницима вежбе;

– уговарање услуга и обавеза правних и физичких лица за потребе извођења вежбе;

– попуну јединица и команди средствима и опремом, према формацији и критеријумима, сходно планираним задацима које ће јединице и команде извршавати за време вежбе;

– обезбеђивање средстава за судијски и имитациони апарат;

– преглед, оправку и комплетирање средстава и опреме;

– утврђивање исправности и поузданости техничких средстава за извођење вежбе;

– припрему резерви потрошних средстава које ће се употребити на вежби (муниција, минско-експлозивна средства, средства за инжињеријске и грађевинске радове, артикли хране и слично).

Непосредна припрема за вежбу се изводи по странама и обухвата упознавање људства са циљем и садржајем вежбе, начином суђења, имитацијом ватре и друго.

Припремљеност јединица за успешно извођење вежбе контролише претпостављени старешина (команда).

Припреме јединица које учествују на "црвеној" и "плавој" страни обављају се на различитим просторијама.

6. ИМИТАЦИЈА НА ВЕЖБАМА

Имитација дејства на вежбама се организује, припрема и изводи тако да има облик стварних борбених дејстава – дакле, у условима који су приближни ратним.

Циљ имитације је да се што реалније прикажу дејства свих ватрених средстава јединица и створи реални амбијент.

Успех имитације зависи од припремљености, обучености и увежбаности људства за имитацију, правовремене израде плана имитације и припреме одговарајућих средстава за имитацију.

Средства за имитацију се употребљавају према техничким упутствима.

На вежбама јединица, за сваку страну се организује имитациона група (апарат) којом командује професионално војно лице рода за чији се рачун остварује ватра. При одређивању људства за имитацију треба настојати да сви буду из исте родовске јединице из које је командир имитационе групе, осим за имитацију електронских дејстава, НХ удара и др.

У току припреме, имитационој групи треба обезбедити да правовремено упозна: планове дејства јединица и средстава ватрене

подршке; рејоне на којима ће се изводити вежба; начин обележавања људства, борбених возила и техничких средстава; посебан систем веза; приоритет у саобраћају; сарадњу са јединицама у чијим се рејонима врши имитација дејства ватре.

У току вежбе неопходно је да имитациона група добија одлуке страна како би могла да припреми одговарајућу имитацију дејства (ватре).

Командир имитационе групе у току припреме је обавезан да: потпуно познаје задатак јединице чија се ватра имитира и рејоне (зоне) у којима се изводи вежба; обележи места на којима се врши имитација; предузме мере безбедносног обезбеђења просторије на којој се врши имитација; зна време имитације планираних ватри; припреми људство и средства за имитацију; провери исправност средстава за имитацију и предузме мере за њихово обезбеђење и истовремено води евиденцију и организује њихово прикупљање и уништење и оформљује записник о уништењу и др.

Целокупно људство које учествује на вежби у току припрема мора бити упознато са свим мерама безбедности и заштите живота и здравља људи (да се у току извођења вежбе не сме међусобно приближавати на одстојање мање од 100*m*, осим на неким вежбама специјалних и граничних јединица код којих може бити мање, а борбена возила 200*m*).

Поред тога, људство обавезно треба упознати на којим одстојањима, односно линијама мора бити у току имитације ватре вежбовних експлозивних средтава, за шта су одговорне старешине јединица.

Забрањени су отварање ватре маневарском муницијом на растојању мањем од 100*m*, стављање чаура у уста цеви и друге импровизације ватре.

Употреба бојних минско-експлозивних средстава на свим врстама вежби је забрањена, осим за имитацију ватре на циљевима, уз писмено одобрење команданта армије, њему равних и виших старешина. За имитацију ватре првенствно треба користити вежбовна експлозивна средства (топовски удар, димни уложак и слично).

Командир групе за имитацију вежбовним експлозивним средствима у току припрема треба да:

– организује и изводи допунску обуку војника и потчињених старешина за употребу вежбовних експлозивних средстава;

– проверава оспособљеност војника и потчињених старешина за практичну употребу експлозивних средстава и примену мера за-

штите (несигурни, плашљиви, болесни и психички нестабилни војници и старешине се не ангажују за имитацију ватре);

– ради извод из плана имитације ватре за своју групу.

План имитације ватре, начелно, обухвата:

– карту (размере 1:25 000) са уцртаним радним тачкама и имитационим ватрама;

– прорачун количина вежбовних експлозивних средстава;

– време и начин имитације ватри.

Имитација дејства на вежбама јединица се изводи правовремено, према плану извођења вежбе и плану имитације; она мора верно да прикаже дејство одговарајућег наоружања.

Ако командир групе за имитацију ватре уочи да би активирање експлозивних средстава угрозило учеснике вежбе, не дозвољава паљење.

Дејства ватрених средстава на ватреним положајима имитирају се маневарском муницијом, вежбовним експлозивним средствима, сигналним мецима, ласерским симулатором и др., а имитација ватре на циљевима – бојним минско-експлозивним средствима, вежбовним експлозивним средствима (топовским ударима, имитатором дејства артиљеријских оруђа, експлозивним топовским ударима, имитатором хемијског и нуклеарног удара, димним кутијама и др.).

Имитацију дејства ватрених средстава на положајима изводи потребан број обучених војника (послужилаца), под командом претпостављених старешина.

Дејства оруђа за посредно дејство имитирају се испаљивањем одређеног броја маневарских метака или вежбовних експлозивних средстава, на команду "пали". Однос средстава за имитацију према одређеном утрошку муниције, начелно, износи 1:5.

Дејство оруђа при непосредном гађању имитира се маневарском муницијом, сигналним мецима, имитатором дејства артиљеријских оруђа, ласерским симулатором и др. Сигнални меци одређене боје испаљуу се под углом од око 45^0 у смеру циља, на команду "пали!" Однос средстава за имитацију према одређеном утрошку муниције може бити од 1:1 до 1:4.

Имитација дејства и учинака нуклеарног оружја се остварује формацијским и приручним средствима, применом запаљивих, димних и експлозивних материја, као и симулаторима радио-активног зрачења.

Имитација дејства хемијског оружја се остварује формацијским и приручним средствима, применом запаљивих, димних и експлозивних материја.

Имитације дејства и учинака нуклеарног и хемијског оружја остварују имитационе групе, у складу са планом дејства артиљерије и авијације, уз предузимање мера безбедности.

7. ОБЕЛЕЖАВАЊЕ СТРАНА НА ВЕЖБАМА

Људство, техника и борбена средства и губици на вежбама обележавају се видно.

Људство се обележава траком око надлактице леве руке или закаченом – везаном на левој нарамениици. Људство у саставу команде вежбе и судијског апарата носи жуте, имитационог апарата – беле, "црвене" стране – црвене, а "плаве" стране – плаве траке, ширине *5cm* а дужине *50cm*.

Чланови екипе која прати и оцењује вежбу носе беџеве жуте боје, са ознакм "ГШ ВЈ", односно "ИНСПЕКЦИЈА ВЈ".

На тактичким и заједничким тактичким вежбама пловних јединица РМ људство се не обележава.

Борбена и неборбена возила се обележавају квадратном налепницом црвене, односно плаве боје.

Оружје и оруђа се не обележавају на вежбама.

8. ИЗВОЂЕЊЕ ВЕЖБИ

Вежбе могу отпочети у месту сталне локације јединице, на просторији на којој јединице логорују или у рејонима предвиђеним планом извођења вежбе. За ратне јединице које се попуњавају из резервног састава, војнотериторијалне одреде и друге снаге одбране, вежба почиње од момента њиховог активирања, односно формирања јединице.

Рад старешина на доношењу и преношењу одлука на потчињене и реализацији одлука у току вежбе обавља се према одредбама борбених правила.

Трајање вежбе се регулише за сваку вежбу посебно. Тактичка вежба траје, начелно, колико би у рату трајало борбено дејство за ниво јединице која изводи вежбу. Изводи се у континуитету, даноноћно.

Завршетак вежбе наређује старешина јединице, пошто се увери да су реализовани сви предвиђени садржаји вежбе. Завршетак вежбе се објављује утврђеним сигналом.

После завршетка вежбе одређује се време потребно за: уређење рејона на коме је извођена вежба; прикупљање јединица; свођење података за анализу и оцењивање вежбе; припрему за повратак у место сталне локације (касарну, логор).

Праћење, проверавање и оцењивање вежбе су интегрални део процеса обучавања и представљају планску активност старешина ради стицања увида у појединачне и укупне резултате обуке.

Праћење, проверавање и оцењивање вежби се врше ради сагледавања и оцењивања знања, вештина и навика које су војници, јединице, старешине и команде стекли у процесу обучавања и показали на вежби.

9. АНАЛИЗА ВЕЖБЕ

Анализа је саставни део сваке вежбе и представља критички осврт на планирање, припрему, командовање и извођење вежбе.

Вежба се анализира ради: сагледавања степена обучености и увежбаности јединица и старешина; оцене резултата вежбе; уопштавања искустава, поука; одређивања задатака за даљи рад.

Анализу вежбе планира и изводи командир вежбе. Вежба се анализира на основу запажања која се врше у току вежбе.

Непосреду анализу вежбе треба извршити на крају вежбе, а изузетно – наредног дана.

Завршну или потпуну анализу вежбе треба извести након прикупљања и сређивања свих података о вежби, а најкасније 20 дана након завршетка вежбе.

Приликом анализе неопходно је објективно сагледавање постигнутих резултата, грешака и слабости на вежби, како би се могле донети одређене мере ради отклањања уочених слабости.

Непосредном анализом се утврђују: основне карактеристике вежбе и да ли су остварени циљеви и садржаји вежбе, да ли се вежба одвијала према плану, да ли је било ванредних догађаја и, коначно, какво је било залагање учесника, а затим се одређују тежишта питања за завршну анализу вежбе и задаци учесницима анализе.

На непосредној анализи се не даје оцена вежбе.

Завршном или потпуном анализом се утврђују: ефикасност припрема за вежбу; рад старешина јединица на доношењу, преношењу и реализацији одлука и наређења; оцена рада и борбених дејстава јединица; ефекти примене психолошко-пропагандног деловања и тактичког маскирања; заступљеност и ефикасност мера заштите и безбедности учесника; морал и залагање учесника на вежби; физичка способност војника; евидентни проблеми и слабости; ефикасност

функционисања позадинског обезбеђења; степен остварене сарадње са осталим снагама одбране; причињене штете и друго.

На крају ове анализе командир јединице даје оцену вежбе и истиче јединице, старешине и војнике који су се највише залагали при извршавању задатака на вежби.

Након анализе вежбе, у писаној форми, оформљују се најбитнија искуства са вежбе и израђује план мера и задатака за отклањање уочених недостатака и усавршавање будућих вежби.

Подаци о оцени вежбе чувају се уз план извођења вежбе.

П Л А Н

ИЗВОЂЕЊА ЈЕДНОСТРАНЕ ТАКТИЧКЕ ВЕЖБЕ (НИВО – ВОДА)

О Д О БР А В А М:
КОМАНДИР ЧЕТЕ
капетан I класе
ММ

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО
"ШТИТ"

П Л А Н
ИЗВОЂЕЊА ЈЕДНОСТРАНЕ ТАКТИЧКЕ ВЕЖБЕ

1. ТЕМА: ОЈАЧАНИ СТРЕЉАЧКИ ВОД У НАПАДУ

2. ЦИЉ: Проверити колико је стрељачки вод као целина обучен и увежбан за извођење напада у условима употребе хемијског оружја, како примењује поступке при извршењу добијеног задатка, као и оспособљеност командира вода у командовању.

3. САСТАВ ЈЕДИНИЦЕ: а) Вод је ојачан стрељачким одељењем. б) Подршку вода врше четна ватрена група и четна противоклопна група на целој дубини задатка.

"Плаву" страну маркира једно стрељачко одељење.

4. РЕЈОН – ПРАВАЦ ИЗВОЂЕЊА ВЕЖБЕ: Вежба се изводи у рејону Топоње, Циганка и Троњица (тт. 137), а на правцу: Циганка (њиве)–Рујак–Троњица (тт. 137).

5. МЕТОД ИЗВОЂЕЊА

Активности и начин праћења и командовања вежбом	Време		Рад "црвене" стране	Рад "плаве" стране	Рад групе за имитацију	Запажања руководиоца о току извођења вежбе
	Час	Дан				
1	2	3	4	5	6	7
Издавање наређења командиру 1. св да размести вод и одређивање времена и места његовог јављања за пријем задатка.		06^{00} - 06^{40}	Командир вода размешта вод у одређеном рејону (позади линије развоја) и предузима мере обезбеђења; наређује непосредном осигурању и куриру да пођу са њим и одлази на место за пријем задатка.		Припрема и проверава средства за имитацију.	Командир вода не поклања довољно пажње претресу терена пре његовог поседања.
Издавање заповести командиру вода за напад. Стицање увида о свим питањима у рејону размештаја и праћење рада командира одељења (одлазак на пријем задатка, припрема за напад).		06^{40} - 07^{30}	На месту пријема задатка командир вода организује осматрање и непосредно осигурање (издаје задатак осматрању и непосредном осигурању), а затим слуша заповест за напад. Шаље курира по командира одељења и показује место издавања заповести. Врши кратку процену ситуације и припрема се за издавање заповести. Издаје заповест за напад.		Припрема и проверава средства за имитацију.	
Давање одобрења за покрет вода ка линији размештаја; издавање наређења групи за имитацију дејства авијације, затим артиљерије и за хемијски удар. Праћење рада командира вода, вода "плаве" стране и групе за имитацију дејства.		07^{30} - 09^{00}	Командир вода наређује командирима одељења да изведу одељења на линију размештаја (изврше њено поседање) и издају заповест за напад. У току покрета вод води борбу са нисколетећим авионима, избегава просторију тучену артиљеријом и наређује поступак вода на знак хемијске опасности. Командири одељења издају заповест за напад.		Остварује имитацију напада авијације, дејства артиљерије браниоца и хемијског удара.	

1	2	3	4	5	6	7
Давање одобрења командиру вода за покрет вода са линије размештаја (наступање). Праћење наступања (излазак и поседање јуришног положаја; рад на јуришном положају; ватрена припрема јуриша).		09^{00} - 10^{00}	У складу са особинама земљишта, вод се пребацује на ватрени положај (наступа). Командир вода издаје наређење за неутралисање појединих ватрених тачака које се дејством откривају. Захтева подршку четне ватрене групе. У току поседања јуришног положаја, уочава пролаз кроз минске препреке и шаље групу за израду пролаза у жичаној препреци. Извештава командира чете да је вод спреман за јуриш и наређује ватрену припрему јуриша.	Спречава наступање "црвене" стране, излазак и поседање јуришног положаја.	Остварује ватрена дејства артиљерије браниоца на правцима наступања одељења и ватру и имитацију ватрене припреме јуриша.	Релативно споро вод савлађује препреке браниоца испред предњег краја одбране.
Давање одобрења за извршење јуриша и упад у предњи крај. Праћење рада командира вода, вода, "плаве" стране и групе за имитацију дејства.		10^{00} - 10^{30}	Вод изводи јуриш, пролази кроз препреке и упада у предњи крај одбране. Даљи продор 3. со задржан је снажном ватром "плаве" стране. Прво со, бочним дејством, успело је да се дубље уклини у распоред браниоца. Командир вода одмах пребацује до 2. со на правац дејства 1. со и наређује подршку 1. и 2. со. Затим захтева ватру четне ватрене групе по рејону подршке. После снажног бочног напада вод успева да овлада основним положајем браниоца.	Спречава јуриш и упад "црвене" стране у предњи крај одбране. Извлачи се на резервни положај.	Остварује дејство "плаве" стране, а затим и ватру четне ватрене групе по рејону пдршке.	

1	2	3	4	5	6	7
Давање одобрења за јуриш и напад на објекат обли вис, подршку увођења у напад резерве (3. св без 1. со) и за даљи рад са достигнуте линије.		11^{00} - 11^{30}	Вод продужава напад ка објекту обли вис и, користећи покривеност земљишта и подршку четне ватрене групе, успева да њиме овлада истим. Ватром са достинуте линије подржава увођење у напад чете резерве (3. св без 1. со) на правцу обли вис–гребен. Командир вода наређује пружање прве помоћи и извлачење теже рањених. Организује попуну вода муницијом. Извештава командира чете и наређује покрет за 3. св.		Остварује ватре по захтеву.	
Праћење рада командира вода и вода. Давање сигнала за завршетак вежбе.		11^{30} - 12^{00}	Командир вода преноси сигнал о завршетку вежбе и прикупља вод за анализу.	На сигнал о завршетку вежбе прикупља и прегледа наоружање и опрему и припрема се за анализу.	Остварује ватре по захтеву. После завршетка вежбе прикупља средства на одређено место.	
Давање оцене обучености вода.		12^{15} - 13^{00}	Командир вода учествује у анализи вежбе и износи своје мишљење.	Изводи анализу маркирања на вежби.		
		13^{00} - 14^{30}	Повратак у место јединице.	Повратак у место јединице.	Повратак у место јединице.	
Прилози: 1. Задатак 2. Документи везе и командовања 3. Материјално обезбеђење вежбе						КОМАНДИР ВОДА *поручник* С.Н.

ЗАПОВЕСТ ЗА НАПАД

Оријенūација:

– географска,

– топографска,

Оријенūири:

3–4 оријентира на правцима напада водова.

1. На правцу напада чете брани се непријатељ, јачине мотомеханизованог вода, у рејону Циганка – пошумљени вис и по дубини – обли вис, у следећем распореду: једно одељење на Циганки, једно одељење са бестрзајним оруђем на пошумљеном вису, једно одељење по дубини падине Рујак и одељење бацача граната на узвишењу крај пута. Вероватни циљ дејства непријатеља је да упорном одбраном спречи продор наших снага на правцу: Топовско брдо–Трошица (тт. 137) –с. Винци и створи услове снагама по дубини за организацију одбране и прелазак у противнапад.

Прва линија ровова протеже се: ивица шуме (Циглана)–пут Пескови–Топоње, а допунски ров на падини (северозападне падине Рујак).

До сада уочене ватрене тачке (ВТ):

– дејство митраљеза на западним падинама пошумљеног виса (ВТ–1);

– на коси (угао шуме) дејство пушкомитраљеза и групе стрелаца (ВТ–2).

На ливади испред пута уочена је жичана препрека дужине 150*m* а вероватно је поставио мешовито минско поље у рејону ливаде изнад ниског растиња и на ливади изнад пута.

У досадашњим дејствима, у току извлачења, остављао је мање групе ради организовања заседних дејстава на правцу напада чете.

Непријатељ располаже са Н/Х оружјем. До сада је употребљавао само бојне отрове типа сарин.

Не очекује се употреба авијације непријатеља у току извођења напада.

У досадашњим дејствима непријатељ је имао око 15% губитака у живој сили и материјално-техничким средствима.

2. Наша чета са линије развоја: десно – Јасење, лево – угао шуме (Пескови), напада непријатеља правцем: ливада–Рујак–Трољица (тт. 137) са задатком: обухватом слева, у садејству са 2. мтч и уз подршку батаљонске ватрене групе, разбити непријатеља у рејону пошумљене косе, овладати линијом: Топоње–северозападе падине облог виса, где треба бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца Рујак, а затим продужити напад правцем: Рујак–Трољица (тт. 137) и што пре избити на линију: шума–гребен са које подржати увођење у борбу батаљонске резерве.

Чета је одговорна за осигурање десног бока батаљона и за спој са левим суседом.

Граница десно – десна граница батаљона, лево – група дрвећа–ивица шуме.

Подржавају батаљонска ватрена група и батаљонска противоклопна група.

Осматрачница је на споју ограде и шумице.

3. Десно, правцем: с. Браничево–Хумка–жуто брдо, напада 2. мтб са задатком да разбије непријатеља на правцу напада и да садејствује нашој чети при овладавању рејоном Трољица (тт. 137).

Лево од наше чете напада 2. мтч нашег батаљона са задатком да разбије непријатеља на правцу напада и осигура леви бок батаљона на целој дубини задатка.

4. Одлучио сам: извршити напад из покрета, групишући главне снаге (г/с) на правцу: Циганка–Рујак ..., а помоћне снаге (п/с) на правцу Јасење–Велика раван са циљем: разбити непријатеља у рејону пошумљене косе – обли вис и, у садејству са 2. мтб, у ближем задатку избити на линију: Топоње–северозападне падине облог виса, где треба бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца Рујак, а затим увести резерву и, у садејству са 2. мтч, што пре овладати објектом Рујак, избити на линију: шума–гребен са које подржати увођење у борбу батаљонске резерве.

Јуришни положај је у висини: северозападне падине уске косе–ивица ниске шуме.

Борбени распоред је у линији са резервом, четном ватреном групом и четном противоклопном групом.

Готовост за напад у 05,00 15. септембра.

5. Са линије развоја десно-дрворед, лево–жута земља, напада 1. св, са 1/3 св, правцем: ограда–високо дрво–попречна коса, са зада-

тком: у садејству са деловима 2. мтб и 2. св, уз подршку четне ватрене групе и четне противоклопне групе, разбити непријатеља у рејону попречна коса, избити на северозападне падине попречне косе, одакле бочном ватром садејствовати 2. св у овладавању облим висом. По избијању 2. св у рејон обли вис, бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца падине и подршку увођења у напад четне резерве на правцу: угао шуме–падина–гребен, а затим образовати четну резерву и кретати се на правцу напада 3. св.

1/3 св се враћа у састав 3. св, а 3. со претпотчинити 3. св.

Јуришни положај је на линији: ископ земље–криво дрво.

Подржавају четна ватрена група и четна противоклопна група.

Осматрачница је угао високе врзине.

6. Са линије развоја: десно – група жбуња, лево – развалине, 2. св напада правцем: ливада–обли вис–ниска шума, са задатком: у садејству са 1. св и 1/2. мтч, разбити непријатеља у рејону обли вис и што пре избити на његове северне падине где треба бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца падине и подршку увођења четне резерве у напад на правцу: попречна коса–падина. По увођењу резерве продужити напад и, у садејству са 3. св, овладати падином, а затим избити на линију: шума–гребен са које подржати увођење батаљонске резерве на правцу: Рујак–Троњица (тт. 137).

Подржава четна ватрена група.

Осматрачница је на ивици шумарка.

7. У резерви чете је 3. св (без 1. со) и креће се на правцу напада 1. св, у стању готовости за увођење у напад са линије: попречна коса–ниска шума правцем: попречна коса–падина. Задатак: у садејству са деловима 2. мтб и 2. св, разбити непријатеља у рејону голи вис и што пре избити на линију: шума–гребен и бити спреман за одбијање непријатељевог противнапада са правца Троњица (тт. 137). Подржати увођење батаљонске резерве у напад на правцу: Рујак–Троњица (тт. 137).

Претпотчињава се 1. со из 1. св.

Подржавају четна ватрена група и четна противоклопна група.

8. Четна ватрена група је састава в МБ 82*mm*; командир четне ватрене групе је командир в МБ 82*mm*. Основни ватрени положај је у рејону Ситни шиб (к. 74).

Ватрени положај 1 је у рејону увала (источне падине–пошумљени вис).

Задаци:

а) у ватреној припреми напада:
- неутралисати ВТ–1 и ВТ–2;

б) у подршци напада:
- неутралисати непријатеља у рејону падине и мали вис;
- обезбедити леви бок чете, остварујући ватру по рејону тт. 104;
- спречити противнапад непријатеља са правца Рујак;
- подржати увођење у напад четне резерве;
- бити у стању готовости за противдесантну борбу у рејону тт. 104 (зараван).

9. Тежиште противоклопне борбе је на правцу: Циганка–Рујак (к. 76).

Четна противоклопна група је састава пов; командир противоклопне групе је командир пов.

Поседа противоклопни рејон: ограда, врзина и р. Пек.

Задатак: подржати наступање и јуриш чете.

ПОРн–1 у рејону је попречне косе. Поседање ПОРн–1 извршити после избијања водова прве линије у рејон северне падине попречне косе, одакле бити у стању готовости за одбијање противнапада непријатеља са правца Рујак (к. 76).

Осматрачница је у рејону хумке.

10. Противдесантна борба. – У току напада борбу против ваздушног десанта воде 3. св и четна ватрена група до пристизања резерве батаљона.

11. Противваздушна одбрана. – До поседања линије развоја, борбу са циљевима у ваздушном простору на малим висинама водиће одељење митраљеза, а у случају директног напада – све јединице, по команди командира водова. У свим јединицама организовати осматрање ваздушног простора и обавештавање о наиласку непријатељевих летелица. Све радове добро маскирати, а покрете изводити прикривеним правцима.

12. Тежиште моралног обезбеђења и информисања мора бити на припреми јединица за извршење задатка и на објашњавању циљева непријатељеве пропаганде. До 20,00 часова одржати састанке војних колектива.

13. Обавештајно обезбеђење. – У свим јединицама организовати осматрање и обавештавање о променама у непријатељевом распореду и појави нових јединица и ватрених средстава.

14. Безбедносно обезбеђење. – Остварити потпуну контролу рејона размештаја и праваца кретања јединица. О свим појавама непријатељевог деловања одмах ме извештавати, а сумњива лица изоловати. Посебну пажњу обратити осигурању јединица од дејства извиђачко-диверзантских група непријатеља.

15. Инжињеријска дејства. – Пролазе у препрекама савладавати приручним средствима. У случају уласка јединице у минско поље, предузети мере да се не створи паника и да се делови јединице који су ушли у минско поље безбедно извуку и заобиђу га.

16. Тежиште ПНХБОб је на откривању употребе Н/Х оружја и отклањању последица. Предузети све мере личне заштите људства. Лична средства заштите војника прегледати и довести у исправно стање до почетка напада. Личну деконтаминацију обавити у току борбе, а завршну по извршеном задатку на деконтаминационој станици батаљона у рејону Хумка (јужно – шума).

17. Позадинско обезбеђење. – Четна станица за снабдевање налазиће се у рејону шуме.

За извршење задатка одобрава се утрошак муниције:

– за пешадијско наоружање 1,5 б/к;

– за минобацаче 2 б/к;

– за ПО средства 1,5 б/к.

У току напада користити суви оброк хране.

Приоритет у снабдевању је на попуни муницијом.

Четна прихватница (ЧПр) се развија у рејону шумице. Лакше рањене и повређене по указаној помоћи вратити у јединице, а теже повређене и оболеле припремити за евакуацију.

18. Командовање и веза. – Моја осматрачница биће на споју ограде и шумице. Наредна осматрачница је на попречној коси код врзине. До почетка напада командоваћу преко курира и сигналима. Радио-везу користити искључиво у случају изненадног дејства непријатеља и са отпочињањем напада. Радио-везу одржавату по плану везе који ћете добити.

Сигнали су:

– НХБ опасност радиом 111, гласом "ОТРОВИ";

– тенковска опасност, радиом 222, гласом "ТЕНКОВИ";

– опасност из ваздушног простора, радиом 555, гласом "АВИОНИ".

Остали сигнали су по таблици сигнала.

Извештај доставити: о готовости за напад, о избијању на јуришни положај, по извршењу ближег задатка, а у току дејства – према потреби.

КОМАНДИР ЧЕТЕ
капетан, МН

МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ВЕЖБЕ

Ред. бр.	ВРСТА СРЕДСТВА	Јед. мере	"Црвена" страна	"Плава" страна	СВЕГА
1.	метак маневарски 7,62 *mm*	ком.	950	250	1200
2.	метак маневарски 7,9 *mm*	ком.	200	100	300
3.	топовски удар	ком.	10	20	30
4.	сигнални пиштољ	ком.	2	-	2
5.	сигнални метак (разнобојни)	ком.	10	-	10
6.	РУ-1	ком.	2	1	3
7.	школски бојни отров	лит.	-	2	2
8.	метално коље за ојачану жичану ограду	ком.	-	30 вел. 20 мал.	90
9.	бодљикава жица	мет.	-	50	50
10.	противтенковска мина	ком.	-	10	10
11.	противпешадијска мина	ком.	-	20	20
12.	двоглед	ком.	1	1	2
13.	барјачићи (разнобојни)	ком.	4	-	4
14.	први завој	ком.	10	-	10
15.	носила	ком.	1	1	2
16.	ХД – М11Б	ком.	1	-	1
17.	ЛПД – М3 ком.	ком.	10	-	10

П Л А Н

ИЗВОЂЕЊА ЈЕДНОСТРАНЕ ТАКТИЧКЕ ВЕЖБЕ
(НИВО – ЧЕТЕ)

О Д О Б Р А В А М
КОМАНДАНТ
потпуковник
М.М.

ВОЈНА ТАЈНА
ПОВЕРЉИВО
"МУЊА"

П Л А Н
ИЗВОЂЕЊА ЈЕДНОСТРАНЕ ТАКТИЧКЕ ВЕЖБЕ

1. Тема: *Ојачана моторизована чета у одбрани*

2. Циљ: Проверити колико је моторизована чета обучена и увежбана за припрему, организовање и извођење одбране, као и оспособљеност командира чете у командовању.

3. Састав јединице:

а) Чета је ојачана водом тенкова и одељењем пионира.

б) Подршку чете врше батаљонска ватрена група и батаљонска противоклопна група.

в) "Плаву" страну маркирају снаге еквивалента ојачане чете (два стрељачка вода са водом тенкова).

4. Рејон – правац извођења вежбе: Вежба се изводи у рејону с. Рожанци, с. Слатина и с. Мећак на правцу: с. Слатина–с. Барјево.

5. МЕТОД ИЗВОЂЕЊА

Активности и начин праћења и командовања вежбом	Време		Рад "црвене" стране	Рад "плаве" стране	Рад групе за имитацију	Запажања руководиоца о току извођења вежбе
	Час	Дан				
1	2	3	4	5	6	7
Издавање заповести командиру 2. мтч за одбрану и праћење рада командира чете на доношењу одлуке.	05^{00} - 06^{30}		Командир 2. мтч слуша заповест за одбрану, тражи допунска објашњења, а затим ради на доношењу одлуке.	Увежбава јединице за напад на земљишту одређеном за тактичко увежбавање.	Припрема средства за имитацију.	
Саслушавање одлуке, давање одобрења за даљи рад командира чете, праћење његовог рада на преношењу одлуке потчињенима и давање сигнала о налету авијације.	06^{30} - 08^{00}	05. 10.	Изводи командирско извиђање (издавање заповести за одбрану) са тежиштем на организовању система ватре, запречавању, утврђивању и организовању садејства. Преноси сигнал о налету авијације.	Увежбава јединице за напад на земљишту одређеном за тактичко увежбавање.	Остварује имитацију дејства авијације по распореду чете у рејону размештаја (по рејону пов и 2. мтв.	Одлука командира чете (браниоца) нејасна, посебно основна замисао.
Праћење рада на преношењу задатака до војника, поседању рејона за одбрану и организовању система ватре.	08^{00} - 11^{00}		Командир чете прати рад на издавању заповести (лв, ко), поседању рејона за одбрану и утиче на организовање система ватре, а затим израђује шему одлуке.	Увежбава јединице за напад на земљишту одређеном за тактичко увежбавање.	Врши распоред људства и средстава за остваривање имитације у нареёеним рејонима.	
Давање података о убаченој групи непријатеља у рејону Шумарице (тт. 210). Стицање увида у степен организовања одбране.	11^{00} - 12^{00}		Командир чете издаје наређење командиру 3. мтв да упути једно одељење ка с. Слатина и појачава мере обезбеђења. Убрзава рад на запречавању испред предњег краја.	Увежбава јединице за напад на земљишту одређеном за тактичко увежбавање.	Врши распоред средстава по шеми имитације и припрема имитацију код нападача.	
Праћење рада чете на доградњи система ватре и система запречавања испред предњег краја и по дубини. Праћење рада јединица нападача на припреми и организовању напада.	12^{00} - 17^{00}		Наставља радове на утврђивању и запречавању.	Врши припрему за напад на правцу извођења вежбе.		

1	2	3	4	5	6	7
Обилазак браниоца и нападача и сагледавање предузетих мера за ноћне услове дејства. Давање одобрења нападачу за израду пролаза у препрекама испред предњег краја.	17^{00} - 05^{00}	05/06. 10.	Предузима мере за прелазак на ноћна дејства. У току ноћи продужава са инжињеријским радовима, организујући одмарање; спречава отварање пролаза у препрекама испред предњег краја; прикупља податке. У јутарњим часовима извештава о готовости за одбрану.	Завршава са припремом и организовањем напада. Предузима извиђање и прикупљање података о препрекама браниоца. Упућује снаге за израду пролаза у препрекама. Извештава о готовости за напад.	Обавља најнепосредније припреме људства и средства према шеми за имитацију. Поставља средстава за имитацију и организује одмарање. У јутарњим часовима извештава о готовости за имитацију према плану и захтевима.	Људство нападача није довољно обучено за извиђање и отварање пролаза у препрекама.
Давање сигнала за почетак вежбе и за имитацију остваривања дејства артиљерије.	05^{00} - 07^{00}	10. 10.	Наређује склањање људства, а да на положајима остану дежурна ватрена средства. У току артиљеријске припреме напада захтева подршку батаљонске ватрене групе по рејонима северне падине Матинец и Орловац. Наређује четној ватреној групи да отвори ватре у рејонима северне и северозападне падине тт. 253.	Врши покрет према линији развоја. Савлађује просторију тучену артиљеријом, развија се, излази и поседа линију развоја.	Остварује имитацију дејства артиљерије по нападачу.	
Давање одобрења за наступање од линије развоја ка јуришном положају. Издавање наређења за имитацију ватре по захтеву браниоца и да отпочне и одржава артиљеријску припрему напада (ватре по браниоцу). Давање одобрења за јуриш нападача и уклињавање на правцу: к. 185–тт. 240.	07^{00} - 09^{00}		Командир чете, зависно од приближавања непријатеља, уводи средства у борбу, издаје задатке четне ватрене групе и четне противоклопне групе за дејство по ватреним тачкама, захтева подршку батаљонске ватрене групе и спречава јуриш, пролаз кроз препреке и упад у предњи крај одбране. Спречава уклињавање на правцу: к. 185–тт. 240.	Са линије развоја врши наступање ка јуришном положају (на једном или више ватрених положаја сређује борбени распоред); врши јуриш, пролаз кроз препреке и упада у предњи крај одбране. Успева да се уклини на правцу: к. 185–с. Слатина. На десном крилу постиже већи успех у нападу (увео је резерву).	Одржава артиљеријску припрему напада; остварује ватре браниоца по рејонима к. 190 и југоисточне падине тт. 228. Када нападач изврши јуриш, остварује пренос ватре по дубини (артиљеријска подршка – дејство по рејонима тт. 240 и с. Слатина).	Бранилац споро предузима мере, радње и поступке у стварању појаса главне запречне ватре.

1	2	3	4	5	6	7
Давање одобрења на одлуке спрема за даља дејства (бочни напад; извлачење браниоца; стабилизација одбране; противнапад). Давање сигнала за завршетак вежбе.	09^{00} - 12^{00}		Износи одлуку о насталој ситуацији. Пошто није успео да заустави бочни напад, присиљен је да напусти објекат јужне падине тт. 240, а услед бочне ватре поступно извлачи снаге и са објекта јужне падине Слатина. Организованом ватром са линије: тт. 240–Слатина зауставља нападача и присиљава га на сређивање борбеног распореда и организовање поновног јуриша; и овај јуриш бранилац одбија, а затим прелази у противнапад на правцу: тт. 240–безимена коса. Бранилац достиже линију: Рашково поље–Слатина и присиљен је да води борбу у додиру. На сигнал о завршетку вежбе наређује постројавање, преглед наоружања и опреме, а затим прикупља чету за анализу.	Увођењем свежих снага на правцу: безимена коса–густа шума, успева да овлада објектом јужне падине тт. 240. Користећи успех бочног дејства, одмах врши јуриш на објекат тт. 228, али је одбијен. Свим снагама и средствима одбија противнапад браниоца и, спречавајући га да се среди, продужава напад. Постиже успех на правцу: безимена коса–шума, а и на правцу: Слатина–тт. 206 није имао успеха, па је присиљен да уводи свеже снаге. На сигнал о завршетку вежбе наређује постројавање, преглед наоружања и опреме, а затим изводи кратку анализу.	Остварује планске ватре четне ватрене групе, као и ватре по захтеву.	Маневар браниоца у току вођења борбе по дубини рејона одбране био је тактички добро изведен. Свака радња – поступак били су покривени одлукама.
Присуство анализи вежбе.	12^{30} - 13^{00}		Врши анализу вежбе.	Врши анализу вежбе.	Прикупља средства.	
Повратак у место јединице.	13^{00} - 14^{30}		Повратак у место јединице.	Повратак у место јединице.	Повратак у место јединице.	
Присуство анализи вежбе.	08^{00} - 10^{00}	07. 10.	Анализа вежбе на нивоу батаљона.			
Прилози: 1. Задатак (текст и карта) 2. Документи везе и командовања 3. Материјално обезбеђење вежбе						КОМАНДИР ЧЕТЕ капетан I класе М.М.

КОМАНДА 2.мтб
15,00, дана 08. 10.
Рејон размештаја

ЗАПОВЕСТ ЗА ОДБРАНУ

Секција 1:25 000 лист 429-4 и 497-2

1. У зони одбране 5. мтбр очекују се снаге непријатеља, јачине пд П/Г. На рејон одбране батаљона очекује се напад снага непријатеља јачине око једног пп. Напад се може очекивати у јутарњим часовима 11. октобра, главним снагама на правцу: с. Слатина–с. Бељина, а помоћним снагама на правцу: Белеге–с. Бељина.

Циљ дејства: разбити снаге батаљона на правцима напада, што пре избити на линију: Стојничка и Бељановица река, са које обезбедити увођење свежих снага за напад ка с. Барајево. У ближем задатку овладати линијом: тт. 206–тт. 247, а затим продужити дејство и у следећем задатку избити на линију: Стојничка и Бељановица река. Вероватни борбени распоред пука је у једном ешелону са резервом, елементима подршке, елементима обезбеђења и КМ.

Треба очекивати да напад пука подрже авијација и дивизијска артиљеријска група (ДАГ).

Непријатељ арасполаже Н/Х оружјем, али га до сада није употребљавао.

Полазни положај за напад: тт. 204–тт. 222–тт. 222 (Катинец) –тт. 253 (Орловац).

2. Рејон: тт. 194 (искљ.), школа у с. Слатина, с. Мечак, брани 2. мтб са четом тенкова и 2/пионч; задатак: прихватити делове 7. К, а затим упорном одбраном и активним дејствима, у садејству са 1. мтб, нанети непријатељу што веће губитке и спречити му брз продор кроз рејон одбране ка с. Бељина.

Тежиште противоклопне борбе и запречавање су на правцу: с. Слатина–с. Бељина.

Бити у стању готовости за извршење противнапада на правцима: с. Мечак–с. Слатина и с. Мечак–Рашково поље.

Граница десно је тт. 194–тт. 196.

Граница лево је лева граница бригаде.

Подржава бригадна артиљеријска група (5) из рејона с. Бељина.

Командно место је у рејону тт. 247.

Предњи крај одбране је на р. Сеона, северно за 200–300*m*.

Готовост за одбрану у 06,00 часова 09. октобра.

3. Десно, на правцу с. Арнајево, одбрану организује 1. мтб са задатком: прихватити делове 7. К, а затим, упорном одбраном и активним дејствима, нанети непријатељу што веће губитке и спречити му брз продор ка с. Бељина и с. В. Борак.

Командно место је у рејону тт. 202 (с. Арнајево).

Лево, на правцу: с. Дучина–с. Стојник, одбрану изводи 3/2 К.

4. Одлучио сам: организовати одбрану, групишући главне снаге на правцу: с. Слатина–с. Бељина, а помоћне снаге на правцу: Белег–Растоке–с. Бељина.

Циљ дејства: прихватити делове 7. К, а затим нанети непријатељу што веће губитке и спречити му брз продор кроз рејон одбране ка с. Бељина. Циљ реализовати упорном одбраном и активним дејствима, ослонцем на уређене земљишне објекте и запречавање на предњем крају по дубини рејона одбране, садејством свих елемената борбеног распореда батаљона са суседима, елементима подршке и јединицама војнотериторијалних команди.

Борбени распоред је у две линије: батаљонска ватрена група, противоклопна група, борбено осигурање, позадински елементи и командно место. Довођење батаљона извршити правцем: ОР–с. Барајево–с. Бељина.

Почетак довођења је у 21,00 час до 08. октобра.

5. Одбрану у рејону: тт. 181, тт. 196 (ј/и за 500*m*), Растоке организује 1. мтч са 1/тч и 1/пион. вод; задатак: прихватити делове снага који се буду извлачили кроз рејон чете, а затим упорном одбраном и активним дејствима, у садејству са 1. мтб и 2. мтч, нанети непријатељу што веће губитке и не дозволити му брз продор кроз рејон одбране и дејства ка с. Бељина.

Предњи крај је на линији: ивица шуме (јужно за 500*m* од тт. 181)–тт. 151 (Белеге) –тт. 196.

Тежиште одбране мора бити на правцу: тт. 181–Растоке (тт. 190).

Граница десно је, десна граница батаљона.

Граница лево је, Рашково поље–Турске њиве.

За спој је одговорна 2. мтч.

Објекте: тт. 181, тт. 196 и тт. 190 организовати као чвор одбране чете. Подржава батаљонска ватрена група (2) из рејона Вис (тт. 247).

Осматрачница је у рејону тт. 100.

6. Одбрану у рејону: тт. 190, школа у с. Слатина, тт. 240, организује 2. мтч са 2/тч и 2/пион. вод, задатак: прихватити делове снага који се буду извлачили преко рејона одбране чете, а затим упорном одбраном и активним дејствима, у садејству са 1. мтч, нанети непријатељу што веће губитке и не дозволити му брз продор кроз рејон одбране и дејства ка с. Бељини.

Предњи крај је на линији: тт. 190–гај–тт. 226.

Тежиште одбране је у захвату пута који води кроз с. Слатину ка с. Бељини.

Граница десно је лева граница 1. мтч.

Граница лево је лева граница бригаде.

Објекте: тт. 240, гробови, тт. 226 и тт. 240 организовати као чвор одбране, а подржава га батаљонска ватрена група (2) из рејона Вис (тт. 247).

Осматрачница је у рејону тт. 240.

7. Одбрану у рејону: тт. 247, к. 196 (Велико поље) и Вис (тт. 238), организује 3. мтч са 3/тч и 3/пион. вод; задатак: прихватити делове 1. и 2. мтч, а затим упорном одбраном и активним дејствима, у садејству са 1. и 2. мтч, нанети непријатељу што веће губитке и не дозволити му брз продор кроз одбрамбени рејон ка с. Бељини. Бити у стању готовости за активна дејства ка: с. Слатини, Рашково поље и с. Манић.

Предњи крај је на линији: тт. 215–тт. 247–Велико поље.

Тежиште одбране је у захвату пута који води ка с. Бељини.

Објекте тт. 247, Велико поље и Вис (тт. 238) организовати као четни чвор одбране; подржава батаљонска ватрена група (2) са наредног ватреног положаја из рејона тт. 202.

Осматрачница је у рејону Вис (тт. 238).

У борбено осигурање истурити 3. вод са 3/пион. водом.

8. Борбено осигурање. – Врши 3/3. мтч са 3/ пион водом; поседа положаје: тт. 235, тт. 231 и тт. 234. Задатак: прихватити снаге које се буду извлачиле од с. Венчане ка с. Сибници.

9. Батаљонску ватрену групу (2) образује чМБ–120*mm.* Командир групе је командир чМБ-120мм. Основни ватрени положај је у рејону Вис (тт. 247), југоисточно за 500*m.* Наредни ватрени положај (1) у рејону је тт. 202.

Задаци:

а) До почетка напада:

– подржава борбу борбеног осигурања и

- спречава довођење непријатеља на правцу: с. Сибница–с. Слатина.

б) У току борбе чета I линије:

- спречава напад и јуриш непријатеља на правцу: гробови–с. Слатина и Градиновац–Курјачке јаруге;
- подржава одбрану 1. мтч на правцу: пољане–Растоке;
- подржава одбрану 2. мтч на правцу: с. Слатина–Велико поље;
- спречава уклињавање непријатеља на правцу: Рашково поље–Турске њиве.

в) У току борбе 3. мтч и борбе по дубини:

- подржава противнапад 3. мтч на правцима: с. Слатина–Рашково поље и с. Манић;
- подржава противоклопну борбу батаљона на правцу: с. Слатина–Велико поље.

10. Противваздушна одбрана. – Тежиште је на правцу: с. Слатина–с. Бељина. Ситуацију у ваздушном простору пратити на ЦВОЈ 5 мтбр 5 000*kHz*, а у случају слабе чујности на ТО ЦВОЈ–2 на 4 200*kHz*. Ларв ПВО брани батаљонску ватрену групу и командно место батаљона. Тежиште мера противваздушне заштите је на утврђивању и маскирању.

11. Противоклопна борба. – Тежиште је на правцу: с. Слатина–с. Бељина. Противоклопни вод образује противоклопну групу.

Противоклопни рејон је у рејону Велико поље, јужно за 250*m*. Треба бити у стању готовости за одбијање напада оклопних и механизованих снага непријатеља на правцима: с. Слатина–с. Мечак и с. Слатина–Велико поље.

Подржати противнапад 3. мтч.

Један противоклопни положај је у рејону тт. 228, а један у рејону Курјачке јаруге, северно за 250*m*.

12. Противелектронска борба. – Тежиште мора бити на противелектронској заштити електронских система.

13. У непосредној морално-психолошкој припреми људства треба информисати људство о предстојећем задатку. Предузети конкретне мере ради спречавања евентуалних појава панике, страха и дезертерства.

14. Обавештајно обезбеђење. – Тежиште мора бити у обавештајном обезбеђењу на правцу: с. Сибница – с. Слатина – с. Бељина и на прикупљању обавештајних података о борбеним дејствима.

15. Безбедносно обезбеђење. – Тежиште безбедносног обезбеђења мора бити на заштити припрема и организовања одбране.

16. Инжињеријско обезбеђење. – Тежиште инжињеријског обезбеђења је на запречавању и утврђивању.

Све јединице ставити у II степен заштите.

Са по једним пионирским одељењем из састава пионирског вода ојачати моторизоване чете.

17. ПНХБОб. – Тежиште ПНХБОб је у извиђању и осматрању. Средства личне заштите морају бити у стању приправности. Заклоне подесити за НХ заштиту. У случају примене хемијског оружја, примарну деконтаминацију вршити на положају, а завршну после извршеног задатка.

18. Позадинско обезбеђење. – Тежиште ПоОб је на правцу: с. Бељина–с. Слатина. Приоритет у обезбеђењу треба дати четама I линије. Кад је реч о врстама средстава, обезбеђење усмерити на мине за МБ, минско-експлозивна средства и ракете.

Позадинске јединице разместити:

– бСт Тс у рејону стране;

– бСт Тод у рејону тт. 203;

– бИнСт у рејону Јасење;

– СнСт у рејону тт. 202.

За извршење задатка одобрава се:

	Муниција по врстама б/к					М Е С			Гориво	
	пеш.	МБ-120	ПВО	Т	поло БСТ	ПТМ	ППМн	ППМП	бв	нбв
1.мтч	3,5			2		500	1000	50	1,5	1
2. мтч	3,5			2		1500	1500	200	1,5	1
3. мтч	3			2		500	1000	50	1,5	1
ПОВ					2				1,5	1
ч МБ-120		3							1,5	1
ларт ПВО			2						1,5	1
Остали	2						100		1,5	1

Исхрану људства треба организовати комбиновано.

19. Осигурање. – Посебну пажњу обратити на обезбеђење јединица у току довођења и развоја за одбрану, а у току извођења одбране на заштиту бокова, међупростора и крила.

20. Командовање и веза. – Командно место је у рејону Вис (тт. 247). Готовост веза у 04,00 часа 09. октобра.

Сигнали су:

– НХ опасност "Олуја";

– ваздушна опасност "Оркан";

– тенковска опасност "Муња".

Извештаје доставити: о готовости за одбрану; редовне извештаје до 18,00 са стањем у 17,00; ванредне по потреби.

УМНОЖЕНО У 8 ПРИМЕРАКА
И ДОСТАВЉЕНО:
– Потчињеним јединицама.

КОМАНДАНТ
потпуковник
Н.Н.

МАТЕРИЈАЛНО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ВЕЖБЕ

Ред. бр.	ВРСТА СРЕДСТАВА	Јединица мере	"Црвена" страна	"Плава" страна	СВЕГА
1.	Метак маневарски 7,62*mm*	ком.	2 500	6 000	3 500
2.	Метак маневарски 7,9*mm*	ком.	1 000	2 000	3 000
3.	Топовски удар	ком.	20	40	60
4.	Сигнални пиштољ	ком.	2	2	4
5.	Сигнални метак (разнобојни)	ком.	5	10	15
6.	РУ-1	ком.	26	12	38
7.	РУ-2	ком.	3	3	6
8.	Метално коље за ојачану жичану ограду	ком.	60/120*mm*	-	180
9.	Бодљикава жица	калем	10	-	10
10.	Противтенковска мина	ком.	100	-	100
11.	Противпешадијска мина (нагазна)	ком.	200	-	200
12.	Противпешадијска мина (потезна)	ком.	30	-	30
13.	Телефонска централа	ком.	1	-	1
14.	Кабл	ком.	2	-	2
15.	Први завој	ком.	50	20	70
16.	ХД-М 11Б	ком.	3	-	3
17.	ЛПД-М3	ком.	30	15	45
18.	Барјачићи разнобојни	ком.	20	10	30
19.	Носила	ком.	7	3	10
20.	Маказе за бодљикаву жицу	ком.	3	-	3
21.	Рукавице за бодљикаву жицу	пар		6	10
22.	Возила ТАМ-4,5*t*	ком.	1	3	4

СКРАЋЕНИЦЕ

аб – артиљеријска батерија (дивизион, вод)

АБХО – атомско-биолошко-хемијска одбрана

АРЈ ПВО – артиљеријско-ракетне јединице противваздушне одбране

б – батаљон – батерија

БГ – борбена група

б/к – борбени комплет

б/р – борбени распоред

БО – бочно одељење

Бот – бојни отрови

Бос – борбено осигурање

БПОГ – батаљонска противоклопна група

бр – бригада

БрАГ – бригадна артиљеријска група

БсТ – бестрзајни топ

Бст – батаљонска станица

БВГ – батаљонска ватрена група

в – вод

ВД – ваздушни десант

ВГ – ватрена група

ВОЈ – ваздушно осматрање и јављање

ВОЈИН – ваздушно осматрање, јављање и навођење

ВОН – ваздухопловни официр за навођење

ВОВ – ваздухопловни официр за везе

ВП – ватрени положај

ВПн – ватрени положај наредни

ВтСл – ветеринарска служба

ВтСт – ветеринарска станица

ВФ – висока фреквенција

ВВФ – врло висока фреквенција

ГЛОВ – група ловаца оклопних возила

ГОд – гонећи одред

ГЗВ – главна запречна ватра

ДГ – диверзантска група

ЕД – електронско дејство

ЕИ – електронско извиђање

ЕО – електронско ометање

ж/о – жичана ограда

ж/с – жива сила

ЗП – зачелна патрола

ЗО – зачелно одељење

ЗОд – зачелни одред

ИГ (П) – извиђачка група (патрола)

ИнМС – интендантска материјална средства

ИнОб – интенданско обезбеђење
ИнСл – интендантска служба
ИнСт – интендантска станица
ио – извиђачко одељење
ј/п – јуришни положај
КМ – командно место
КрСт – курирска станица
ЛА – ловачка авијација
ЛаБА – лака борбена авијација
Ларв ПВО – лаки артиљеријско-ракетни вод ПВО
л/р – линија развоја
мб – механизовани батаљон
MHz – мегахерц
МЕС – минско-експлозивна средства
Мтв (ч,б) – моторизовани вод (чета, батаљон)
НЕ – нуклеарна експлозија
НХБ – нуклеарно-хемијско-биолошко
Н/о – нуклеарно оружје
НУ – нуклеарни удар
о – одељење
О – осматрачница
окб – оклопни батаљон
ОМЈ – оклопне и механизоване јединице
ООб – обавештајно обезбеђење
ОТ – оклопни транспортер
ОР – очекујући рејон
Ос – осматрач
падбр – падобранска бригада
падич – падобранска извиђачка чета
падпч – падобранска пешадијска чета
паддч – падобранска диверзантска чета
пб/ч – пешадијски батаљон (чета)
пбр – пешадијска бригада
ПЕБ – противелектронска борба
ПЕД – противелектронска дејства
ПЕЗ – противелектронска заштита
ПДБ – противдесантна борба
п/к – предњи крај
ПКПо – помоћник команданта за позадину
п/н – противнапад
ПНХБОб – противнуклеарно-хемијско-биолошко обезбеђење
п/о – повређени, оболели
ПОБ – противоклопна борба
ПОд – предњи одред
ПОГ – противоклопна група
ПоОб – позадинско обезбеђење
ПОП – противоклопни положај
ПОР – противоклопни рејон
пов (ч) – противоклопни вод (чете)
п/п – полазни положај
ППМ – противпешадијска мина
ППОб – противпожарно обезбеђење

ПрОд (в, о) – предстражни одред (вод, одељење)

ПТ – полазна тачка

ПТМ – противтенковска мина

ПВБ – противваздуша борба

ПВО – противваздушна одбрана

ПВЗ – противваздушна заштита

Рст – радио-станица

рв/о – ракетни вод (одељење)

РВ – радио-веза

РВ и ПВО – ратно ваздухопловство и противваздушна одбрана

СбОб – саобраћајно обезбеђење

СбСл – саобраћајна служба

СгВ – сигнална веза

СнОб – санитетско обезбеђење

СнПр – санитетска прихватница

СнСт – санитетска станица

СПрО (в) – самостално предстражно одељење (вод)

СтТОб – станица техничког обезбеђења

св (о) – стрељачки вод (одељење)

тч (в) – тенковска чета (вод)

ТГ – тактичка група

ТМС – техничка материјална средства

ТСл – техничка служба

ТОб – техничко обезбеђење

ХД – хеликоптерски десант

Х/о – хемијско оружје

ХУ – хемијски удар

ЦВ – центар везе

ЦВОЈ – центар за ваздушно осматрање и јављање

ч – чета

ЧО – челно обезбеђење

ЧОд – челни одред

ЧП – челна патрола

ЧПОГ – четна противоклопна група

ЧПр – четна прихватница

ЧВГ – четна ватрена група

ЛИТЕРАТУРА

1. *Ватрена моћ и ватрене могућности основних тактичких јединица* (лекција), ВА КоВ, 1986.
2. *Инжињерија*, (скрипта).
3. *Инжињеријско обезбеђење борбених дејстава*, Управа инжињерије, 1987.
4. *Методски приручник за тактичку обуку пешадије*, ГШ ЈНА, 1981.
5. *Нуклеарно оружје*, 1977.
6. *ПНХБО*, 1976.
7. *Правило батаљон (пешадијски, моторизовани, планински, партизански и морнаричке пешадије)*, УП, 1988.
8. *Правило БВП М-80*, ВИЗ, 1983.
9. *Правило војник – одељење пешадије*, ГШ ЈНА, 1980.
10. *Правило диверзантски одред (вод – група)*, ГШ ЈНА, 1981.
11. *Правило оклопни трнспортер М-60*, ВИЗ, 1967.
12. *Правило пешадијска (брдска, планинска чета – вод)*, УП, 1977.
13. *Правило противоклопна чета – вод*, ГШ ЈНА, 1985.
14. *Правило тенк Т-55 и Т-55А*, ВИЗ, 1968.
15. *Правило тенк М-84* (I и II део), ВИНЦ, 1988.
16. *Правило тенковска чета, тенковски вод, тенк*, ВИЗ, 1978.
17. *Приручник за војника пешадије*, ГШ ЈНА, 1990.
18. *Приручник за командире одељења*, ГШ ЈНА, 1989.
19. *Приручник за командире одељења*, друго допуњено издање, ГШ ЈНА, 1988.
20. *РХБ деконтаминација*, 1981.

21. *Упутство за диверзантска дејства на копну*, КоВ, 1977.

22. *Упутство о вежбама јединица Војске Југославије (измене и допуне)*, ГШ ВЈ, 1996.

23. *Упутство о партизанским дејствима*, IV управа, 1981.

24. *Упутство о примени дима у борби*, ССНО, 1986.

25. *Упутство о радној карти у ОС*, IV управа, 1979.

26. *Хемијско оружје*, 1978.

ЛИКОВНО РЕШЕЊЕ КОРИЦА

Жељко Хрчек, потпуковник

КОРЕКТОР

Милена Павловић

ОБРАДА ТЕКСТА НА РАЧУНАРУ

Веселинка Дерота

Штампа: ВИЗ – Секција за штампање и умножавање – Београд